

تاریخ ۱

مجموعه سوالات متن دروس ۱ تا ۱۶

احمد اسدی اقدم / مرند

۱۴۰۲

سوالات چهارگزینه ای

فعالیت های متن درس

پرسش های نمونه

کانال تخصصی «تاریخ من»

@Tarikheman3

کد جزوه: ۱۰/۱۹

مهرماه ۱۴۰۲

مجموعه سوالات متن دروس ۱ تا ۱۶

تاریخ ۱

دهم علوم انسانی

تهیه کننده: احمد اسدی اقدم - دبیر تاریخ (آذربایجان شرقی - مرنده)

درس ۱: تاریخ و تاریخ نگاری

متن سوالات

ردیف

تاریخ چیست؟

۱ واژه تاریخ دارای معانی مختلفی است، آنها را با ذکر مثال بنویسید؟

الف- مجموعه حوادث و رویدادها فرد و جامعه در گذشته. مانند «تاریخ ایران» که منظور از آن، مجموعه حوادثی است که در زمان گذشته بر سر مردم ایران آمده است.
ب- علم و روشهای علمی که بوسیله آن رویدادهای گذشته بر اساس شواهد و مدارک مطالعه و تحلیل می شوند. مثلاً تاریخ روابط اقتصادی ایران و هند در دوران اشکانیان.
ج- گاهی نیز منظور از "تاریخ"، تعیین روز و ماه و سال است. همان تقویم سالانه. (مثل: ۱۳۹۵/۷/۲ هـ ش)

۲ تاریخ روابط ایران و عراق در دوره پهلوی در کدام تعریف از تاریخ قرار میگیرد؟

علم و روشهای علمی که بوسیله آن رویدادهای گذشته بر اساس شواهد و مدارک مطالعه و تحلیل می شوند

۳ زمانی که تاریخ در نوشته ها و زبان مردم بکار میرود، منظور از آن چیست؟

منظور از آن علم و روشهای علمی است که بوسیله آن رویدادهای گذشته بر اساس شواهد و مدارک مطالعه و تحلیل می شوند

ویژگی های رویدادهای تاریخی:

۴ رویدادهای تاریخی دارای چه ویژگی های هستند؟

الف- دور از دسترسند و قابل مشاهده نیستند و نمی توان آنها را بطور مستقیم درک کرد.
ب- تکرار ناپذیرند و قابل تجربه نیستند.
ج- مجزا و مستقل نیستند و با یکدیگر رابطه علت و معلولی دارند

۵ نقش انسان در بوجود آمدن تاریخ چیست

انسان در تاریخ، نقش محوری و اساسی دارد و رویدادها و تحولات تاریخی در نتیجه رفتار متقابل انسانها با یکدیگر و با طبیعت، پدید آمده اند. نهادهای، جوامع، کشورها و در یک کلام تمدن نیز پیامد رفتار فردی و جمعی انسانهاست

۶ چه عاملی در تاریخ نقش محوری دارد؟ انسان

۷ رویدادهای تاریخی در نتیجه کنش متقابل چه عواملی پدیدآمده اند؟

در نتیجه کنش (عملکرد و اقدام) متقابل انسانها با یکدیگر و با طبیعت پدید آمده اند.

۸ چه چیزهایی پیامد کنش های فردی و جمعی انسانهاست؟ نهادهای، جوامع، کشورها و در یک کلام تمدن پیامد کنش های فردی و جمعی انسانهاست

۹ نهادهای، جوامع، کشورها و تمدن ها پیامد چیست؟ نتیجه کنش های فردی و جمعی انسانهاست

۱۰	علم تاریخ را تعریف کنید؟ (پرسش نمونه ۱) علمی است که به مطالعه جنبه های مختلف زندگی انسانها و جامعه ها در گذشته می پردازد و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می کند
۱۱	قلمرو و هدف علم تاریخ چیست؟ (پرسش نمونه ۲) شناخت و آگاهی نسبت به زندگی اجتماعی در گذشته است که شامل تمامی جنبه های فکری مذهبی سیاسی نظامی اقتصادی علمی حقوقی و هنری می شود
پیشینه تاریخ نگاری:	
۱۲	پیشینه ی تاریخ نگاری را خلاصه وار شرح دهید؟ (تشریحی) • علم تاریخ پیشینه بسیار کهنی دارد. پس از اختراع خط در حدود ۵ هزار سال پیش، به تدریج توجه انسان به ثبت و نگارش رویدادهای عصر خویش جلب شد. قدیمیترین متن تاریخی که تاکنون کشف شده، سنگ نوشته ای به خط کهن مصری است که بیش از ۴ هزار سال قدمت دارد. در این سنگ نوشته نام تعدادی از فراعنه و برخی حوادث دوران آنان ذکر شده است. • از روزگار باستانی ایران، به ویژه دوره هخامنشیان و ساسانیان، نیز سنگ نوشته هایی باقی مانده است که نشان از توجه ایرانیان به ثبت و ضبط وقایع تاریخی دارد. • علاوه بر آن، تدوین «خدای نامه ها» (خدای نامک ها) در زمان ساسانیان دلالت بر علاقه ایرانیان به ثبت و نگارش اخبار و رویدادهای مهم دارد. • تاریخ نگاری در مفهوم کامل آن، از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور هرودت، که «پدر تاریخ» لقب گرفت، آغاز شد. کتاب تاریخ او که بیشتر مطالب آن شرح جنگهای یونان و ایران است، کهن ترین و کاملترین کتاب تاریخی به جا مانده از عصر باستان است. هرودت در گزارش رویدادهای مربوط به ایران، خواسته یا ناخواسته، دچار لغزشها و گاه غرض ورزی هایی شده است. پس از هرودت، دیگر نویسندگان یونانی و سپس رومی، راهی را که او آغاز کننده آن بود، ادامه دادند و فن تاریخ نویسی را تکامل بخشیدند. از این مورخان، آثار برجسته تاریخی به جا مانده است. • برخی پژوهشگران معتقدند که رواج و رونق ادبیات و فلسفه، تأثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان داشته است • در دوران اسلامی، تاریخنگاری در میان مسلمانان رواج و گسترش چشمگیر یافت و کتاب های تاریخی ارزشمندی توسط مورخان مسلمان نوشته شد. شمار زیادی از این مورخان، مانند طبری و بیهقی، ایرانی بودند.
۱۳	اختراع خط در حدود ..... سال پیش بوده است. ۵ هزار سال پیش
۱۴	توجه انسان به ثبت و نگارش رویدادهای عصر خویش، از چه زمانی آغاز شد؟ پس از اختراع خط در حدود پنج هزار سال پیش
۱۵	قدیمی ترین متن تاریخی که تاکنون کشف شده چیست؟ موضوع آن چیست؟ تکه ای از سنگ نوشته ای به خط کهن مصری است که بیش از چهار هزار سال قدمت دارد. در این سنگ نوشته نام تعدادی از فراعنه و برخی حوادث دوران آنان ذکر شده است
۱۶	موضوع سنگ نوشته پالمو که قدیمی ترین متن تاریخی است چیست؟ در این سنگ نوشته نام تعدادی از فراعنه و برخی حوادث دوران آنان ذکر شده است
۱۷	از کدام سلسله های ایرانی سنگ نوشته (نگاره) باقی مانده است؟ هخامنشیان - ساسانیان
۱۸	سنگ نوشته های بازمانده از دوران هخامنشیان و ساسانیان در ایران، نشانه چیست؟ نشانه توجه ایرانیان به ثبت و ضبط وقایع تاریخی است
۱۹	تدوین و نگارش «خدای نامه ها» در ایران باستان نشانگر چه موضوعی است؟ خدای نامه ها از زمان ساسانیان وجود داشته است. نگارش خدای نامه ها، نشانه ی علاقه ی ایرانی ها به ثبت حوادث بوده است
۲۰	مشهورترین نوشته های دوره ساسانی ..... نام دارد. خدای نامه (خدای نامک)
۲۱	یک نمونه از دلبستگی ایرانیان به نگارش وقایع و ضبط سلسله حوادث تاریخی را بنویسید؟ تدوین و نگارش خدای نامه (خدای نامک) در زمان ساسانیان
۲۲	کهن ترین و کامل ترین اثر تاریخی به جای مانده از عصر باستان اثر چیست؟ و بخش عمده ی مطالب آن مربوط به چیست؟ (تشریحی) تاریخ نگاری در مفهوم کامل آن، از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور موزخ بزرگی بنام هرودت (پدر تاریخ) آغاز شد. کتاب تاریخ او که بخش عمده مطالب آن به شرح جنگ های یونان و ایران اختصاص دارد، کهن ترین و کامل ترین اثر تاریخی به جا مانده

	از عصر باستان است.
۲۳	تاریخ نگاری در مفهوم کامل آن از قرن پنجم پیش از میلاد در..... و با ظهور مورخ بزرگی مانند هرودت آغاز شد. یونان باستان
۲۴	تاریخ نگاری در مفهوم کامل آن از زمان ظهور کدام مورخ بزرگ یونانی آغاز شد؟ هرودت
۲۵	تاریخ نگاری در مفهوم کامل آن از چه قرنی و در کجا آغاز شد؟ از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان
۲۶	پدر علم تاریخ کیست ؟ هرودت
۲۷	در زمان حاضر به هرودت مورخ بزرگ یونانی چه لقبی می دهند؟ پدر تاریخ
۲۸	کتاب تاریخ هرودت شامل چه مطالبی است؟ کتاب تاریخ هرودت که بخش عمده مطالب آن به شرح جنگ‌های یونان و ایران اختصاص دارد ، کهن ترین و کامل ترین کتاب تاریخی به جا مانده از عصر باستان است
۲۹	علل و رونق شکوفایی علم تاریخ در یونان باستان چه بود؟ برخی پژوهشگران معتقدند که رواج و رونق ادبیات و فلسفه ، تأثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان داشته است.
۳۰	به نظر برخی پژوهشگران، در یونان باستان چه عاملی باعث گسترش و شکوفایی علم تاریخ شد؟ رواج و رونق ادبیات و فلسفه
۳۱	تاریخ نگاری در دوره اسلامی چه روندی داشت؟ در دوران اسلامی ، تاریخ نگاری در میان مسلمانان رواج و گسترش چشمگیری یافت و کتاب‌های تاریخی ارزشمندی توسط مورخان مسلمان نوشته شد
۳۲	در دوران اسلامی، تاریخ نگاری در میان مسلمانان چه وضعیتی پیدا کرد؟ تاریخ نگاری رواج و گسترش چشمگیری یافت و کتابهای ارزشمندی توسط مورخان مسلمان نوشته شد
۳۳	دو مورخ مشهور ایرانی دوران اسلامی را نام ببرید؟ طبری - بیهقی
۳۴	تفاوت های تاریخ نگاری نوین را با وقایع نگاری توضیح دهید. (پرسش نمونه ۳) در وقایع نگاری اغلب به تنظیم ، ثبت و نگارش وقایع پرداخته می شود و توجه خاصی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی نیست و عمده تمرکز وقایع نگاران بر بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان می باشد و به مسایل اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی اهمیتی داده نمی شود. اما در تاریخ نویسی نوین برخلاف روش فوق ، اساس کار بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان پردازی است .بعلاوه تمام جنبه های زندگی مردم مورد بررسی قرار گرفته و رخدادها مورد بررسی و تحلیل قرار می گیرند و در پژوهش های تاریخی از یافته های علوم و فنون مختلف هم استفاده می شود
۳۵	بیشتر مورخان در دوران اسلامی بیشتر چه چیزهایی را ثبت و ضبط می کردند ؟ حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان
۳۶	بیشتر مورخان در دوران اسلامی به چه مسایلی کمتر اهمیت می دادند ؟ مسایل اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی
۳۷	تا قرن ۱۹ م. عمده تمرکز مورخان در نگارش کتب تاریخی حول چه موضوعاتی بود؟ (به عبارت دیگر) به مسائل و موضوعات اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی اهمیتی نمی دادند.
۳۸	وقایع نویسان چه کسانی بودند؟ برخی از وقایع نویسان به عنوان منشی در خدمت شاهان و حاکمان بودند و آنان را در مسافرت‌ها و جنگ همراهی می کردند
۳۹	کدام مورخان به اسناد دولتی دسترسی داشتند ؟ مورخان درباری
۴۰	در کدام دوره تحول فکری و علمی در اروپا به وقوع پیوست ؟ دوره رنسانس (قرن ۱۶ و ۱۷ م)
۴۱	اساس شیوه تاریخ نگاری نوین بر چه بود ؟ بیان کنید . اساس این شیوه بر سنجش دقیق منابع ، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان پردازی بود.
۴۲	به دنبال وقوع رنسانس در اروپا، چه تحولاتی در شیوه تاریخ نگاری رخ داد؟ (به عبارت دیگر) شیوه نویسی در تاریخ نگاری پدید آمد که اساس آن بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان پردازی بود

۴۳	مهم‌ترین ویژگی‌های تاریخ نگاری نوین را بنویسید؟ (۱) علم تاریخ صرفاً به شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان و امور سیاسی و نظامی محدود نمی‌شود، بلکه همه ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، هنری و ... جوامع گذشته را دربر می‌گیرد. (۲) علم تاریخ صرفاً به ثبت و نقل رویدادهای گذشته بسنده نمی‌کند، بلکه زمینه‌ها، علت‌ها، نتایج و آثار گوناگون حوادث تاریخی را نیز بررسی و تجزیه و تحلیل می‌نماید. فلی در پژوهش‌های علمی تاریخ، از یافته‌های علوم و فنون مختلف مانند باستان‌شناسی، جامعه‌شناسی، فلسفه، جغرافیا، اقتصاد، زبان‌شناسی و گاه‌شماری استفاده می‌شود
۴۴	در پژوهش‌های علمی تاریخ از یافته‌های کدام علوم و فنون استفاده می‌شود؟ باستان‌شناسان - جامعه‌شناسان - فلسفه - جغرافیا - اقتصاد - زبان‌شناسی - گاه‌شماری
مراحل پژوهش در تاریخ:	
۴۵	مراحل پژوهش در تاریخ را نام ببرید؟ الف) انتخاب موضوع ب) تدوین پرسش‌های تحقیق پ) شناسایی منابع ت) گردآوری و تنظیم اطلاعات ث) تحلیل و تفسیر اطلاعات ج) ارائه‌ی گزارش یافته‌ها و پژوهش
۴۶	مراحل پژوهش در تاریخ را نام ببرید و به صورت خلاصه توضیح دهید؟ انتخاب موضوع - تدوین پرسش‌های تحقیق - شناسایی منابع - گردآوری و تنظیم اطلاعات - تحلیل و تفسیر اطلاعات - ارائه‌ی گزارش الف. انتخاب موضوع؛ (معیارهای انتخاب موضوع: تازگی، فایده و اثر داشتن، دارای منابع و اطلاعات کافی باشد). ب. تدوین پرسش‌های تحقیق (پرسشها علاوه بر آنکه هدف پژوهش را مشخص میکنند، مانع از به بیراهه رفتن می‌شوند). پ. شناسایی منابع؛ (پس از شناسایی منابع و اسناد تحقیق، میزان اعتبار، دقت و صحت آنها را ارزیابی میکنند). ث. گردآوری و تنظیم اطلاعات؛ (در این مرحله، اطلاعات مربوط به موضوع تحقیق را از منابع و اسناد استخراج، تنظیم و دسته‌بندی می‌نماید) ث. تحلیل و تفسیر اطلاعات؛ (شواهدی منابع، اسناد و مدارک) ج. ارائه‌ی گزارش یافته‌ها و پژوهش
۱- انتخاب موضوع	
۴۷	در انتخاب موضوع پژوهش چه معیارهایی باید در نظر گرفته شود؟ • موضوع تحقیق تازه باشد و تکراری نباشد • مسئله تازه ای را مورد بررسی قرار دهد و حرف جدیدی را ارائه دهد. • دارای اثر و فایده ای باشد (کاربردی باشد) • دارای منابع و اطلاعات کافی باشد
۲- تدوین پرسش‌های تحقیق	
۴۸	چرا یک پژوهش علمی نیازمند طرح پرسش یا پرسش‌هایی است؟ پرسش‌ها در یک پژوهش علمی، علاوه بر مشخص کردن اهداف پژوهش، مانع از به بیراهه رفتن پژوهشگر از مسیر درست پژوهش می‌شوند
۴۹	در پژوهش‌های تاریخی پرسش‌های پژوهش اغلب در باره چه موضوعاتی مطرح می‌شود؟ اغلب در باره زمینه‌ها، علت‌ها، آثار و نتایج رویدادها و یا نقش افراد و گروههای درگیر در رویدادها می‌باشد
۳- شناسایی منابع	
۵۰	در مرحله شناسایی منابع، یک پژوهشگر باید چه چیزهایی را ارزیابی نماید؟ مثالهایی ذکر شود؟ باید میزان اعتبار، دقت و صحت منابع را ارزیابی کند. مثلاً نویسندگان منابع چه کسانی بوده‌اند؟ چه گرایش دینی، اجتماعی یا سیاسی داشته‌اند؟ آیا خود شاهد وقایع بوده‌اند یا از زبان دیگران حوادث را نقل کرده‌اند؟ تا چه اندازه در نقل رویدادها دقت و صداقت داشته‌اند؟ همچنین اگر محقق از اسناد استفاده کند، باید از اصالت سند و جعلی نبودن آن مطمئن شود

۴- گردآوری و تنظیم اطلاعات

۵۱	در مرحله گردآوری و تنظیم اطلاعات پژوهشگر چه اقدامی می کند ؟ در این مرحله ، پژوهشگر اطلاعات مربوط به موضوع تحقیق را از منابع و اسناد تاریخی استخراج و سپس تنظیم و دسته بندی می نماید

۵- تحلیل و تفسیر اطلاعات

۵۲	چرا در پژوهش علمی، مرحله تحلیل و تفسیر اطلاعات کار ساده ای نیست؟ زیرا محقق برای انجام این کار نیازمند روش ها و مهارت های خاصی است
۵۳	چه شباهت هایی میان یک مورخ و کارآگاه پلیس وجود دارد؟ هر دو به دنبال شواهد و مدارکی هستند که به گونه ای گذشته را بازسازی و تفسیر کنند
۵۴	چه تفاوت هایی میان روش کار مورخان و کارآگاهان پلیس در تحلیل و تفسیر رویدادها می باشد؟ کارآگاه به دنبال بازسازی صحنه جرم ولی مورخ به دنبال بازسازی وقایع گذشته است. شواهدی که کارآگاه به دنبال آن است، می تواند اثر انگشت و یا هر شیئی به جا مانده در صحنه وقوع جرم باشد. اما شواهدی که مورخ به دنبال آنهاست، تمامی منابع، اسناد و مدارکی هستند که در باره زندگی مردم در روزگاران گذشته، اطلاعاتی در اختیار قرار می دهند

۶- گزارش یافته های پژوهش

۵۵	پژوهشگر در مرحله گزارش یافته های پژوهش چه کاری انجام می دهد؟ نتایج و یافته های تحقیق را استخراج و در قالب گزارش علمی ارائه می کند

منابع پژوهش علمی در تاریخ

۵۶	منابع پژوهش تاریخی از نظر درجه اهمیت و اعتبار به چند دسته تقسیم می شود؟ آنها را نام ببرید؟ دو دسته / منابع دست اول یا اصلی - منابع دست دوم یا فرعی

منابع دست اول یا اصلی:

۵۷	در پژوهش تاریخی، منابع دست اول به چه آثاری گفته می شود؟ (پرسش نمونه ۴) به همه آثاری گفته می شود که در زمان وقوع حادثه یا نزدیکترین زمان به وقوع آن، نوشته شده اند. به عبارت دیگر، نویسندگان این نوع منابع، خود ناظر رویدادها بوده اند یا شرح ماجرا را از شاهدان واقعه شنیده اند
۵۸	منابع دست اول شامل چه مواردی میشود؟ (پرسش نمونه ۴) علاوه بر منابع مکتوب، تمامی آثار باستانی و تاریخی شامل بناها، ابزارها، اشیاء، سنگ نگاره ها و سنگ نوشته ها، سکه ها و هر وسیله ای که از گذشته به جای مانده است.

منابع دست دوم یا فرعی:

۵۹	در پژوهش های تاریخی، منابع دست دوم به چه آثاری گفته می شود؟ به همه منابع، تحقیقات و آثاری گفته می شود که بر پایه منابع دست اول پدید آمده اند

فواید و کارکردهای مطالعه تاریخ

۶۰	فایده ها و کارکردهای علم تاریخ را بیان نمایید؟ (۱) منبع شناخت و تفکر (۲) بهره گیری از گذشته برای حال و آینده (۳) تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی

الف - منبع شناخت و تفکر

۶۱	چرا مطالعه سرگذشت انسانها و جوامع گذشته، منبع شناخت و تفکر است؟ زیرا مطالعه سرگذشت انسانها و جوامع گذشته، منبع و گنجینه ارزشمندی برای پرورش قوه شناخت و تفکر است. جست وجوی شواهد و مدارک تاریخی و تحلیل و تفسیر علتها، آثار و نتایج رویدادها، قوه درک و مهارت اندیشه ورزی را افزایش میدهد
۶۲	در قرآن ، آیات بسیاری است که به مطالعه ی سرگذشت اقوام گذشته دعوت کرده و آن را به عنوان یک منبع معتبر برای کسب..... و ..... معرفی می کند . شناخت / تفکر

۶۳	استاد شهید مطهری در مورد فواید مطالعه تاریخ از نظر قرآن چه می گوید؟ به گفته شهید استاد مطهری «از نظر قرآن ، تاریخ بشر و تحولات آن بر طبق یک سلسله سنن و نوامیس صورت می گیرد و عزت ها، ذلت ها، موفقیت ها و شکست ها، خوشبختی ها و بدبختی های تاریخی حسابهایی دقیق و منظم دارد و با شناختن آن حساب ها و قانون ها می توان تاریخ حاضر را تحت فرمان درآورد و به سود سعادت خود و مردم از آن بهره گیری کرد»

ب - بهره گیری از گذشته برای حال و آینده:

۶۴	شناخت گذشته چگونه به درک زمان حال و آینده کمک می کند؟ مثال بزنید؟ رویدادهای تاریخی اگرچه در زمان معینی در گذشته به وقوع پیوسته است ، اما آثار، نتایج و پیامدهای این رویدادها، گذشته، حال و آینده را به یکدیگر پیوند می دهد. مثال: نتایج و تأثیرات تأسیس سلسله هخامنشیان، جنگهای صلیبی، نهضت رنسانس، کشفیات جغرافیایی و انقلابهای بزرگ معاصر، تحولاتی که پیامبران الهی و یا شخصیت های مهم علمی مانند افلاطون، ارسطو، کورس، ابن سینا، شاه اسماعیل صفوی، ناپلئون، امیرکبیر، مصدق و امام خمینی و... از این دست رویدادها هستند.

۶۵	ایستادگی نیاکان ما در برابر حوادث عظیمی همچون حمله ی اسکندر مقدونی، تهاجم ویرانگر مغولان نشانگر..... است که از فواید و کارکرد های مطالعه ی تاریخ می باشد. تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی

۶۶	تاریخ چگونه به فهم زمان حال و درک مسائل پیش روی انسان ها و جوامع کمک می کند؟ (پرسش نمونه ۵) مطالعه تاریخ به ما کمک می کند تا بفهمیم که فرهنگ ها و جوامع بشری چگونه و تحت تأثیر چه عواملی و شرایطی بوجود آمده، پیشرفت کرده و به وضعیت امروزی رسیده اند. بدین گونه علم تاریخ می تواند ما را در ارزیابی و شناخت درست اوضاع و شرایط کنونی جامعه خویش و سایر جوامع و نیز ترسیم افق آینده کمک کند

پ - تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی

۶۷	تاریخ چه نقشی در تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی دارد؟ مردمانی که برای نسل های متوالی سرگذشت مشترکی داشته اند و سالیان طولانی در شادی ها و تلخ کامی ها، موفقیت ها و شکست ها ی هم شریک بوده اند، بطور طبیعی نسبت به سرزمین و گذشته خود، احساس نوعی علاقه و دلبستگی خاص پیدا می کنند. از اینرو، آگاهی افراد جامعه از گذشته مشترکشان، باعث خودآگاهی و یگانگی بیشتر آنان میشود

۶۸	شناخت گذشته و مطالعه و بررسی زندگی مردمان در زمانها و مکانهای دیگر چه کمکی به ما می کند؟ کمک می کند که درک درستی از هویت و کیستی خود پیدا کنیم و بدانیم، که بوده ایم و چگونه به جایگاهی که هم اکنون هستیم ، رسیده ایم

۶۹	رابطه بررسی گذشته و میراث فرهنگی یک جامعه در چیست؟ مطالعه و بررسی گذشته، به ما کمک می کند که میراث فرهنگی را به عنوان بخشی از هویت و شناسنامه ملی خویش بدانیم و در حفظ و نگهداری آن کوشا باشیم.

۷۰	تأثیر تاریخ را بر میهن دوستی و تقویت هویت ملی توضیح دهید. (پرسش نمونه ۶) (۱) آگاهی افراد جامعه نسبت به گذشته مشترکشان باعث خود آگاهی و یگانگی افراد می شود (۲) آگاهی تاریخی ایرانیان به گذشته خود به همراه زبان فارسی و فرهنگ ایرانی نقش زیادی در حفظ موجودیت و هویت آنان در طول تاریخ داشته است (۳) اطلاع از گذشته موجب ارزش و اهمیت دادن به میراث های فرهنگی ما شده و کمک می کند که میراث فرهنگی را به عنوان بخشی از هویت و شناسنامه ملی خویش دانسته و در نگهداری آن کوشا باشیم

۷۱	گزینه ی صحیح را از جدول سمت چپ انتخاب نموده و در جلوی هر سوال بنویسید <table border="1"> <tr> <td>۱- تدوین و نگارش خدای نامه یا همان خدای نامک مربوط به زمان این سلسله در ایران است</td><td>الف) هخامنشیان</td></tr> <tr> <td>۲- از مورخان ایرانی است. طبری</td><td>ب) منابع دست دوم</td></tr> <tr> <td>۳- تمامی آثار باستانی و تاریخی به جای مانده از گذشته جزء این منابع محسوب می شوند.</td><td>ت) ساسانیان</td></tr> <tr> <td>۴- پدر تاریخ لقب اوست. هرودت</td><td>ث) منابع اصلی</td></tr> <tr> <td></td><td>پ) طبری</td></tr> <tr> <td></td><td>ح) هرودت</td></tr> </table>	۱- تدوین و نگارش خدای نامه یا همان خدای نامک مربوط به زمان این سلسله در ایران است	الف) هخامنشیان	۲- از مورخان ایرانی است. طبری	ب) منابع دست دوم	۳- تمامی آثار باستانی و تاریخی به جای مانده از گذشته جزء این منابع محسوب می شوند.	ت) ساسانیان	۴- پدر تاریخ لقب اوست. هرودت	ث) منابع اصلی		پ) طبری		ح) هرودت
۱- تدوین و نگارش خدای نامه یا همان خدای نامک مربوط به زمان این سلسله در ایران است	الف) هخامنشیان												
۲- از مورخان ایرانی است. طبری	ب) منابع دست دوم												
۳- تمامی آثار باستانی و تاریخی به جای مانده از گذشته جزء این منابع محسوب می شوند.	ت) ساسانیان												
۴- پدر تاریخ لقب اوست. هرودت	ث) منابع اصلی												
	پ) طبری												
	ح) هرودت												

درس ۱: سوالات چهارگزینه ای

۱	در گزینه های زیر کدام مورد نقش محوری و اساسی را در تاریخ بر عهده دارد؟ الف: زمان ب: مکان پ: انسان ت: طبیعت
۲	قدیمی ترین متن تاریخی که تاکنون کشف شده، به چه خطی نوشته شده است؟ الف) به خط سومری ب: به خط کهن مصری پ: به خط میخی ت: به خط یونانی
۳	کدام مورد از ویژگی های تاریخ نگاری نوین محسوب نمی شود؟ الف: علم تاریخ همه ی ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، هنری و ... جوامع گذشته را در بر می گیرد. ب: علم تاریخ صرفاً به ثبت و نقل رویدادهای گذشته بسنده می کند. پ: علم تاریخ زمینه ها و علت های حوادث تاریخی را بررسی می کند. ت: علم تاریخ نتایج و آثار گوناگون حوادث تاریخی را بررسی و تجزیه و تحلیل می نماید
۴	در تحلیل و تفسیر رویداد های تاریخی کار مورخان به کار کدام یک از گروه های زیر شباهت بسیاری دارد؟ الف: کارآگاهان پلیس ب: هواشناسان پ: جامعه شناسان ت: باستان شناسان
۵	در جمله ی «تاریخ باستان مملو از جنگ و کشورگشایی است» واژه ی تاریخ به چه معنا آمده است الف: علم تاریخ ب: تعیین زمان ج: به معنای حوادث گذشته د: تحلیل علم تاریخ
۶	در جمله ی «هنوز تاریخ برگزاری انتخابات شورای دانش آموزی مدرسه، تعیین نشده است» واژه ی تاریخ به چه معنا آمده است؟ الف: علم تاریخ ب: تعیین زمان ج: به معنای حوادث گذشته د: تحلیل علم تاریخ
۷	رویدادها و تحولات تاریخی چگونه پدید آمده اند؟ الف: در نتیجه کنش متقابل انسانها با یکدیگر و با طبیعت ب: روابط کشورها و تمدنها با یکدیگر ج: روابط بین شاهان و حاکمان با مورخان د: روابط بین مورخان و وقایع تاریخی
۸	هدف علم تاریخ چیست؟ الف: مشخص کردن علل روی دادن حوادث و وقایع گذشته ب: مشخص نمودن نتیجه جنگها و رخداد های بین مل ها ج: شناخت و آگاهی نسب به زندگی اجتماعی در گذشته د: شناخت و آگاهی به آثار و ابزار باقی مانده از گذشته
۹	سنگ نوشته های باقی مانده از روزگار باستانی ایران به ویژه دوره هخامنشیان و ساسانیان نشاندهنده ی چیست الف: توجه پادشاهان به تکمیل و گسترش خط و ادبیات ب: ارتباطات ایرانیان با همسایگان خود ج: پیشرفت های ادبی و فرهنگی ایران در آن دوران د: توجه ایرانیان به ثبت و ضبط وقایع تاریخی
۱۰	تدوین و نگارش خدای نامه (خدای نامک) مربوط به چه دوره ی تاریخی ایران است؟ الف: هخامنشیان ب: اشکانیان ج: ساسانیان د: دوران اسلامی
۱۱	پژوهشگران معتقدند که رواج و رونق چه علمی تأثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان داشته است؟ الف: جغرافیا و ادبیات ب: ادبیات و فلسفه ج: نجوم و جغرافیا د: نجوم و فلسفه
۱۲	کدام جمله در ارتباط با تاریخ نویسی تا قرن ۱۹ م صحیح نمی باشد؟ الف: مورخان اغلب به تنظیم، ثبت و نگارش وقایع میپرداختند. ب: توجه زیادی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی داشتند. ج: عمده ی تمرکز این مورخان بر بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان بود.

	د : به مسائل و موضوع های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیتی نمی دادند
۱۳	کهن ترین و کامل ترین اثر تاریخی به جا مانده از عصر باستان چیست ؟ الف : کتیبه بیستون ب : تاریخ هرودت ج : تاریخ طبری د : کورشنامه گزنفون
۱۴	بخش عمده مطالب تاریخ هرودت به چه موضوعی اختصاص دارد؟ الف : شرح جنگهای یونان و ایران ب : شرح جنگهای مصر و یونان ج : شرح جنگهای پلویونزی د : شرح حملات اسکندر مقدونی
۱۵	چه عاملی در قرنهای ۱۶ تا ۱۸ م در اروپا به تدریج علم تاریخ را متحول و شیوه ی نوینی در تاریخ نگاری پدید آورد؟ الف : نهضت پروتستان ب : جنگهای صلیبی ج : وقوع رنسانس د : اکتشافات باستان شناسی
۱۶	اولین مرحله از مراحل یک پژوهش تاریخی چیست ؟ الف : تدوین پرسشهای تحقیق ب : گزارش یافتههای پژوهش ج : انتخاب موضوع د : گردآوری و تنظیم اطلاعات
۱۷	فیش برداری از منابع در کدام مرحله ی پژوهش تاریخی انجام میگردد؟ الف : شناسایی منابع ب : تدوین پرسشهای تحقیق ج : گردآوری و تنریم اطلاعات د : تحلیل و تفسیر اطلاعات
۱۸	در یک پژوهش، این مرحله هدف پژوهش را مشخص میکند و مانع از بیراهه رفتن پژوهش گر از مسیر پژوهش میشود؟ الف : تدوین پرسشهای تحقیق ب : گزارش یافته های پژوهش ج : تحلیل و تفسیر اطلاعات د : گردآوری و تنظیم اطلاعات
۱۹	در کدام مرحله از مراحل پژوهش تاریخی، کار مورخان شباهت بسیاری به کار کارآگاهان پلیس دارد؟ الف : انتخاب موضوع ب : گزارش یافتههای پژوهش ج : تحلیل و تفسیر اطلاعات د : شناسایی منابع
۲۰	کدام گزینه از ویژگیهای منابع دست اول یا اصلی نمی باشد؟ الف : در زمان وقوع حادثه یا نزدیک ترین زمان به وقوع آن، نوشته شده اند ب : نویسندگان این نوع منابع، خود ناظر رویدادها بوده اند. ج : مدتها پ از وقوع رویدادها پدید آمده اند. د : نویسندگان این نوع منابع، شرح ماجرا را از شاهدان واقعه شده اند
۲۱	آگاهی افراد یک جامعه نسبت به گذشته ی مشترکشان ، چه نتیجه ای در پی دارد؟ الف : درک درس از هوی افراد آن جامعه ب : خود آگاهی و یگانگی بیشتر آنها ج : تاثیر گذاری بر نسلهای آینده د : عبرت آموزی از شکست ها
۲۲	کدام مورد از ویژگیهای رویدادهای تاریخی نمیباشد؟ الف : تکرار ناپذیر و قابل تجربه نیستند. ب : دور از دسترس اند و قابل مشاهده نیستند. ج : با یکدیگر رابطه ی عل و معلولی ندارند. د : باید با استفاده از شواهد و مدارک آنها را شناخت
۲۳	قدیمی ترین متن تاریخی که تاکنون کشف شده کدام گزینه است ؟ الف : کتیبه ی بیستون در کرمانشاه ب : تکه ای سنگ نوشته به خط کهن مصری اس ج : تاریخ هرودت د : سالنامه های شاهان آشوری
۲۴	تاریخ نگاری در مفهوم کامل آن، از قرن پنجم پیش از میلاد از کدام کشور آغاز شد؟ الف : ایران ب : روم ج : یونان د : مصر
۲۵	پدر علم تاریخ کیست ؟ الف : هکاته ب : طبری ج : گزنفون د : هرودت
۲۶	اساس شیوه ی تاریخ نویسی اروپا بعد از دوره ی رنسانس چه بود؟ الف : بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان بود. ب : سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان پردازی ج : عدم توجه به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی

	د : به توصیف و شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان و امور سیاسی و نظامی
۲۷	کدام مورد از معیارهای انتخاب موضوع پژوهش های تاریخی نمی باشد؟ الف : موضوع تحقیق تازه باشد و تکراری نباشد ب : باید دارای اثر و فایده های باشد. ج : منابع و اطلاعات کافی در مورد آن موجود باشد. د : باید گسترده و دامنه دار باشد.
۲۸	در کدام مرحله ی یک پژوهش تاریخی، پژوهشگر، میزان اعتبار، دقت و صحت منابع را ارزیابی می کند؟ الف : شناسایی منابع ب : تدوین پرسشهای تحقیق ج : گردآوری و تنریم اطلاعات د : تحلیل و تفسیر اطلاعات
۲۹	در کدام مرحله ی یک پژوهش تاریخی ، پژوهشگر اطلاعات مربوط به موضوع تحقیق را از منابع و اسناد تاریخی استخراج و سپس تنظیم و دسته بندی مینماید؟ الف : تدوین پرسشهای تحقیق ب : گزارش یافته های پژوه ج : انتخاب موضوع د : گردآوری و تنظیم اطلاعات
۳۰	در کدام مرحله ی یک پژوهش تاریخی، پژوهشگر نتایج و یافته های تحقیق را استخراج و در قالب گزارش علمی ارائه میکند؟ الف : انتخاب موضوع ب : گزارش یافته های پژوهش ج : تحلیل و تفسیر اطلاعات د : شناسایی منابع
۳۱	کدام گزینه از منابع دست اول یا اصلی نمی باشد؟ الف : تاریخ هرودت ب : کتیبه ی بیستون ج : منشور کورش د : تاریخ ایران باستان پیرنیا
۳۲	دعوت قرآن به مطالعه ی سرگذشته اقوام گذشته نشان از کدام فایده و کارکرد مطالعه ی تاریخ است ؟ الف : بهره گیری از گذشته برای حال و آینده ب : منبع شناخت و تفکر ج : تقوی حس میهن دوستی و هویت ملی د : آشنایی با میراث فرهنگی گذشتگان
۳۳	این سخن از کیست؟ «از نظر قرآن، تاریخ بشر و تحولات آن، بر طبق یک سلسله سنن و نوامیس صورت می گیرد» الف : امام خمینی ب : شهید مطهری ج : شهید بهشتی د : آی الله خامنه ای
۳۴	نتایج و تأثیرات برخی حوادث عظیم تاریخی مانند تأسیس سلسله ی بزرگ هخامنشیان، جنگهای صلیبی و .... نشان از کدام فایده و کارکردهای مطالعه ی تاریخ است ؟ الف : بهره گیری از گذشته برای حال و آینده ب : منبع شناخت و تفکر ج : تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی د : تعامل و نوع دوستی اقوام و ملت ها

درس ۱: پرشی های پایانی

۱	علم تاریخ را تعریف کنید؟ علمی است که به مطالعه جنبه های مختلف زندگی انسانها و جامعه ها در گذشته می پردازد و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می کند
۲	قلمرو و هدف علم تاریخ را بیان نمایید؟ شناخت و آگاهی نسبت به زندگی اجتماعی در گذشته است که شامل تمامی جنبه های فکری مذهبی سیاسی نظامی اقتصادی علمی حقوقی و هنری می شود
۳	تفاوت های تاریخ نگاری نوین را با وقایع نگاری توضیح دهید؟ در وقایع نگاری، مورخان اغلب به تنظیم، ثبت و نگارش وقایع می پرداختند و توجه چندانی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی نداشتند. علاوه بر آن عمده تمرکز این مورخان بر بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان بود و به مسائل و موضوعات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیتی نمی دادند. در تاریخ نگاری نوین، اساس بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان پردازی بقرار دارد. در تاریخ نگاری نوین : الف) علم تاریخ صرفا به توصیف و شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان و امور سیاسی و نظامی محدود نمی شود، بلکه همه ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، هنری و.. جوامع گذشته را در بر می

	گیرد. ب) علم تاریخ صرفاً به ثبت و نقل رویدادهای گذشته بسنده نمی کند، بلکه زمینه ها، علت ها، نتایج و آثار گوناگون حوادث تاریخی را نیز بررسی و تجزیه و تحلیل می نماید. پ) در پژوهش های علمی تاریخ، از یافته های علوم و فنون مختلف مانند باستان شناسی، جامعه شناسی، فلسفه، جغرافیا، اقتصاد، زبان شناسی و گاه شماری استفاده می شود
۴	منابع دست اول پژوهش در تاریخ، چه ویژگی هایی دارند؟ به همه آثاری گفته می شود که در زمان وقوع حادثه یا نزدیکترین زمان به وقوع آن، نوشته شده اند. این نوع منابع دارای ویژگی منحصر بفردی هستند زیرا در همان زمان وقوع رویداد نوشته یا گفته شده اند
۵	تاریخ چگونه به فهم زمان حال و درک مسائل پیش روی انسانها و جوامع کمک می کند؟ رویدادهای تاریخی اگرچه در زمان معینی در گذشته به وقوع پیوسته است، اما آثار، نتایج و پیامدهای این رویدادها، گذشته، حال و آینده را به یکدیگر پیوند می دهد. مثال: نتایج و تأثیرات تأسیس سلسله هخامنشیان، جنگهای صلیبی، نهضت رنسانس، کشفیات جغرافیایی و انقلابهای بزرگ معاصر، تحولاتی که پیامبران الهی و یا شخصیت های مهم علمی تاریخی مانند افلاطون، ارسطو، کورس، ابن سینا، شاه اسماعیل صفوی، ناپلئون، امیرکبیر، مصدق و امام خمینی و... از این دست رویدادها هستند
۶	تأثیر تاریخ را بر میهن دوستی و تقویت هویت ملی توضیح دهید؟ مردمانی که برای نسل های متوالی سرگذشت مشترکی داشته اند و سالیان طولانی در شادی ها و تلخ کامی ها، موفقیت ها و شکستهای هم شریک بوده اند، بطور طبیعی نسبت به سرزمین و گذشته خود، احساس نوعی علاقه و دلبستگی خاص پیدا می کنند
موفق و سر بلند باشید / احمد اسدی اقدم – مرنند	

اسدی اقدم

درس ۲: تاریخ، زمان و مکان

ردیف	متن سوالات
۱	دو رکن مهم دانش تاریخ را نام ببرید؟ زمان و مکان (تقویم و جغرافیا)
۲	نخستین پرسش‌هایی که برای تاریخ نگاران مطرح می‌شود، چیست؟ نخستین پرسش‌هایی که برای تاریخ نگاران مطرح می‌شود، این است که رویدادهای تاریخی در چه زمان و مکانی رخ داده اند
۳	چرا زمان و مکان، دو رکن علم تاریخ است؟ (پرسش نمونه ۱) زمان و مکان، دو رکن مهم دانش تاریخ به شمار می‌روند و نخستین پرسش‌هایی که برای تاریخ نگاران مطرح می‌شود، این است که رویدادهای تاریخی در چه زمان و مکانی رخ داده اند
تاریخ؛ زمان و گاه شماری	
۴	چرا دانش تاریخ بدون توجه به زمان بی معنا خواهد بود؟ زیرا رویدادهای تاریخی در زمان معینی در گذشته روی داده اند و بدون آگاهی از زمان روی دادن آنها، نمی توان به درک منطقی و درستی از تاریخ دست یافت
ابداع گاه شماری	
۵	یکی از دستاوردهای مهم بشر در گذر تاریخ را نام ببرید؟ اندازه گیری زمان و ابداع گاه شماری یا تقویم
۶	یکی از دستاوردهای مهم بشر اندازه گیری ..... و ابداع ..... به شمار می رود. اندازه گیری زمان و ابداع گاه شماری یا تقویم
۷	گاه شماری چیست؟ نظامی است که انسان برای اندازه گیری دقیق زمان (ماه و سال) ابداع کرده است.
۸	دانش و مهارت اندازه گیری زمان، بیشتر با چه علمی ارتباط دارد؟ علوم ریاضیات، نجوم و فیزیک
۹	ابداع تقویم نتیجه تلاش مشترک دانشمندان کدام علوم است؟ دانشمندان علوم ریاضی، نجوم و فیزیک
۱۰	نیاز به سنجش زمان توسط بشر در گذشته، باعث اختراع چه ابزارهایی شد؟ باعث اختراع ابزارهایی مانند ساعت های آفتابی، آبی و شنی و همچنین اسطرلاب برای رصد خورشید، ماه و ستارگان
تاریخچه گاه شماری در جهان	
۱۱	کدام اقوام باستانی در تنظیم و تدوین گاه شماری پیشگام بودند؟ مردم بین النهرین و مصریان باستان
۱۲	در بین النهرین گاه‌شماری چگونه انجام می‌شد؟ (تشریحی) در آنجا (بخصوص بابل‌ها)، گاه‌شماری «خورشیدی - قمری» رایج بود. در این گاه شماری سال به ۱۲ ماه قمری ۳۰ یا ۲۹ روزه تقسیم می‌شد. از آنجایی که سال قمری ۳۵۴ شبانه روز و سال خورشیدی ۳۶۵ و یک چهارم شبانه روز است، برای رفع این اختلاف، هر سه سال، یک ماه به سال می افزودند
۱۳	در بین النهرین و بخصوص در میان بابل‌ها، گاه شماری ..... رایج بود. گاه شماری خورشیدی - قمری
۱۴	تقسیم بندی سال در گاه شماری بابل‌ها را بیان کنید؟ در این گاه شماری، سال به ۱۲ ماه قمری ۳۰ یا ۲۹ روزه تقسیم می‌شد.
۱۵	بابل‌ها برای رفع اختلاف سال قمری با خورشیدی چه کاری انجام می دادند؟ در این گاه شماری، سال به ۱۲ ماه قمری ۳۰ یا ۲۹ روزه تقسیم می‌شد. از آنجایی که سال قمری ۳۵۴ شبانه روز و سال خورشیدی ۳۶۵ و یک چهارم شبانه روز است، برای رفع این اختلاف، هر سه سال، یک ماه به سال می افزودند.
۱۶	گاه شماری مصریان باستان را توضیح دهید؟ مصریان نیز گاه شماری خورشیدی دقیق و منظمی داشتند. آنان سال را ۳۶۵ و یک چهارم شبانه روز محاسبه می کردند. در گاه شماری مصری، سال به ۱۲ ماه ۳۰ روزه تقسیم می‌شد و پنج روز اضافی، به آخر ماه دوازدهم افزوده می گردید. همچنین برای محاسبه یک چهارم شبانه روز اضافی، هر چهار سال یک روز به سال می افزودند و به قولی کیسه می گرفتند

۱۷	گاه شماری رومیان (مسیحیان) توضیح دهید ؟ رومیان در آغاز ، گاه شماری دقیق نداشتند . به همین دلیل در سال ۴۶ ق.م. امپراتور روم (ژولیوس سزار) دستور داد گاه شماری رومی براساس گاه شماری مصری (خورشیدی) اصلاح شود. حدود دو قرن پس از آنکه امپراتوری روم دین مسیحیت را رسمیت بخشید، در سال ۵۲۵ م. تولد حضرت مسیح به عنوان مبدأ گاه شماری رومیان (مسیحیان) تعیین شد. پاپ گرگوار سیزدهم گاه شماری مسیحیان را اصلاح کرد
۱۸	در سال ۴۶ ق.م امپراتور روم ..... دستور داد گاه شماری رومی بر اساس ..... اصلاح شود. ژولیوس سزار - گاه شماری مصری
۱۹	در سال ۴۶ ق.م امپراتور روم دستور داد گاه شماری رومی بر اساس گاه شماری ..... اصلاح شود.مسیحیان
۲۰	در چه تاریخی و تحت چه شرایطی، تولد مسیح به عنوان مبدأ گاه شماری رومی انتخاب شد؟ حدود دو قرن پس از آنکه امپراتوری روم دین مسیحیت را رسمیت بخشید، در سال ۵۲۵ میلادی، این کار صورت گرفت
۲۱	اصلاح گاه شماری مسیحیان به دستور کدام پاپ و با کمک چه کسانی صورت گرفت؟ پاپ گرگوار سیزدهم با کمک منجمان این گاهشماری را اصلاح کرد
۲۲	گاه شماری مسیحی، امروزه به نام ..... شناخته می شود؟ گاه شماری میلادی
۲۳	گاه شماری هجری قمری، در کدام کشورها رایج است؟ در کشورهای مسلمان
۲۴	گاه شماری هجری قمری بر چه پایه ای تنظیم شده و مبدأ آن چیست؟ بر پایه گردش ماه به دور زمین تنظیم شده و مبدأ آن اول ماه محرم سالی است که پیامبر از مکه به مدینه هجرت کرد
تاریخچه گاه شماری در ایران	
۲۵	از روی چه اسنادی می توانیم پی ببریم که در قلمرو هخامنشیان، گاه شماری خورشیدی - قمری بابلی رایج بوده است؟ محتوای سنگ نوشته های بیستون و تخت جمشید
۲۶	در زمان هخامنشیان چه نوع گاه شماری رواج داشت؟ ماه های آن بر چه اساسی نامگذاری شده بود ؟ محتوای سنگ نوشته های بیستون و تخت جمشید نشان می دهند که گاه شماری خورشیدی - قمری بابلی در قلمرو هخامنشیان رواج داشته است، اما ماه ها براساس فرهنگ و آیین ایرانی نام گذاری شده بودند.
۲۷	محتوای سنگ نوشته های ..... و ..... نشان می دهد که گاه شماری خورشیدی - قمری بابلی در قلمرو هخامنشیان رواج داشته است
۲۸	گاه شماری بابلی وقتی وارد قلمرو هخامنشیان شد، چه تغییری در آن انجام شد؟ ماه های آن بر اساس فرهنگ و آیین ایرانی نام گذاری شدند
۲۹	گاه شماری های رایج در قلمرو اشکانیان را نام ببرید؟ بابلی، سلوکی و اوستایی
۳۰	در دوره ساسانیان چه نوع گاه شماری رایج بود؟ در دوره ساسانیان، گاه شماری اوستایی ، که گاه شماری دینی زرتشتیان (زردشتیان) محسوب می شد ، رایج شد
۳۱	در دوره ساسانیان، گاهشماری ..... که گاهشماری ..... محسوب می شد، در ایران رایج گردید. اوستایی - دینی زرتشتیان
۳۲	گاه شماری اوستایی رایج در دوره ساسانیان را توضیح دهید؟ در دوره ساسانیان، گاه شماری اوستایی که گاه شماری دینی زرتشتیان محسوب می شد، در ایران رایج گردید. در این گاه شماری، سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می شد . سپس پنج روز اضافی را به نام (اندر گاه) (پنجه) به آخر ماه دوازدهم می افزودند. مبدأ گاه شماری اوستایی به تخت نشستن هر پادشاه بود. از آنجا که در این گاه شماری، سال را ۳۶۵ شبانه روز می گرفتند، در هر ۴ سال یک شبانه روز و در هر ۱۲۰ سال ۳۰ شبانه روز از سال حقیقی عقب می افتاد. برای رفع این مشکل، بعد از هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه سال اضافه میکردند. در گاه شماری اوستایی ماه ها و روزهای هر ماه با اسامی ایزدان و فرشتگان نامگذاری شده بود
۳۳	در گاه شماری اوستایی ماه ها و روزهای هر ماه با اسامی ..... و ..... نام گذاری شده بود. در گاه شماری اوستایی ماه ها و روزهای هر ماه با اسامی ایزدان و فرشتگان نامگذاری شده بود.
۳۴	مبدأ گاه شماری اوستایی چه بود؟ به تخت نشستن هر پادشاه
۳۵	مشکل گاه شماری اوستایی ساسانی چه بود؟ از آنجا که در این گاه شماری، سال را ۳۶۵ شبانه روز می گرفتند، در هر ۴ سال یک شبانه روز و در هر ۱۲۰ سال ۳۰ شبانه روز از سال

	حقیقی عقب می افتاد
۳۶	در دوره ساسانیان، برای رفع مشکل گاه شماری خود چه کردند؟ برای رفع این مشکل بعد از هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه سال اضافه می کردند
۳۷	اسامی روزها و ماهها در تقویم اوستایی از کجا الهام می گرفت؟ در این گاه شماری، ماهها و روزهای هر ماه با اسامی ایزدان و فرشتگان نام گذاری شده بود.
۳۸	در ایران دوره اسلامی کدام گاه شماری رایج گردید؟ هجری قمری
۳۹	در ایران دوره اسلامی، کدام گاه شماری ها در کنار گاه شماری هجری قمری قرار گرفتند؟ گاه شماری های یزدگردی، جلالی، دوازده حیوانی و هجری خورشیدی
۴۰	گاه شماری..... یکی از دقیق ترین گاه شماری های جهان است؟ گاه شماری جلالی
۴۱	کدام گاه شماری در ایران، بر اساس گاه شماری جلالی تنظیم شده است؟ گاه شماری هجری خورشیدی
۴۲	دو تفاوت و شباهت تقویم اوستایی با تقویم هجری شمسی را توضیح دهید. (پرسش نمونه ۲) تفاوت ها : در گاه شماری اوستایی سال کیبسه مشخص نبود. لذا برای رفع مشکل، هر ۱۲۰ سال یک ماه به دوازده ماه سال اضافه میکردند. در صورتی که در گاه شماری هجری شمسی هر ۴ سال یک بار تکرار شده و یک روز به ماه آخر سال اضافه می گردد. مبدأ گاه شماری اوستایی به تخت نشستن هر پادشاه بود در صورتی که در گاه شماری هجری شمسی اعتدال بهاری مد نظر است. شباهت ها : در هر دو گاه شماری سال به دوازده ماه تقسیم شده است - نام ماه های سال نیز برگرفته از اسامی ایزدان زرتشتی می باشد
تطبیق و تبدیل تقویم ها	
۴۳	چرا لازم است که گاه شماری های مختلف با هم تطبیق داده شوند؟ زیرا رویدادهای مختلف در سرزمین ها و کشورهای مختلف، از جمله ایران، با چند نوع گاه شماری ثبت و نگارش شده اند. بنابر این برای روشن شدن و تفهیم درست زمان رویداد ها نیاز به تطبیق وجود دارد
خط زمان	
۴۴	کرونولوژی چیست؟ نظم و ترتیب رویدادها که به آن گاه شماری (کرونولوژی) گفته میشود
۴۵	خط زمان چه کمکی به نظم و ترتیب رویدادهای تاریخی می کند؟ خط زمان ابزار مناسبی است که بوسیله آن، می توان رویدادهای یک دوره یا دوران های مختلف تاریخی را، به ترتیب زمان وقوع آنها، بر روی نمودار نشان داد
۴۶	توصیف و تحلیل رویدادهای تاریخی براساس زمان وقوع چه می نامند؟ کرونولوژی
تاریخ و مکان؛ تأثیر جغرافیا بر رویدادهای تاریخی	
۴۷	چرا مکان رکن مهمی در مطالعه تاریخ است؟ زیرا همه وقایع و تحولات تاریخی در بستر مکان و محیط رخ می دهند، عوامل جغرافیایی تأثیر مهمی بر زندگی مردم نواحی مختلف دارد
۴۸	همه واقع و تحولات تاریخی در بستر ..... و ..... رخ می دهد. مکان و محیط
۴۹	جغرافیا چه تأثیری بر رویداد های تاریخی دارد؟ (پرسش نمونه ۳) عوامل جغرافیایی مانند آب و خاک، پستی ها و بلندی ها، آب و هوا، موقعیت سرزمینی و ارتباطی و دسترسی به دریاها و آب های آزاد، تأثیر مهمی بر زندگی مردمان نواحی مختلف دارند
۵۰	چرا مورخان و محققان در طول تاریخ برای بررسی رویدادهای تاریخی، به عوامل جغرافیایی توجه می کردند؟ (به عبارت دیگر) زیرا در طول تاریخ، عوامل جغرافیایی مانند آب، خاک، پستی ها و بلندی ها، آب و هوا، موقعیت سرزمینی و ارتباطی و دسترسی به دریاها و آبهای آزاد، تأثیر مهمی بر زندگی مردمان نواحی مختلف داشته است
۵۱	کدام یک از نویسندگان به منظور نگارش کتاب تاریخ خود به مسافرت کرده اند؟ هرودت و ابن خلدون
۵۲	هردوت برای نگارش تاریخ خود به چه سرزمین هایی مسافرت کرد؟ مصر - فینیقیه (لبنان)
۵۳	ابن خلدون اندشمند مسلمان تونسوی بخشی از مقدمه کتاب العبر خود را به چه مطالبی اختصاص داده است؟ به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان

۵۴	تمدن های باستان در کجا شکل گرفته اند و توسعه یافته اند؟ کنار رودها (آب)								
۵۵	مهم ترین رودهایی که تمدن های باستان در آنجا شکل گرفته اند کجاها است؟ رودهای دجله و فرات، نیل، کارون و سند و جلگه های حاصلخیز پیرامون آنها که باعث شکل گیری و توسعه تمدن های بین النهرین، مصر، ایران و هند شد.								
۵۶	درباره ی تأثیر جغرافیا بر رویدادهای تاریخی شرحی بنویسید؟ (تشریحی) مکان، یک رکن مهم دیگر در مطالعه تاریخ است؛ زیرا به طور کلی همه وقایع و تحولات تاریخی در بستر مکان و محیط رخ میدهند. عوامل جغرافیایی مانند آب و خاک، پستی ها و بلندی ها، آب و هوا و ... تأثیر مهمی بر زندگی مردمان نواحی مختلف دارند. نقش و تأثیر عوامل و پدیده های طبیعی و اقلیمی (آب و هوا) در وقوق رویدادها و تحولات تاریخی (علم جغرافیای تاریخی)، از دیرباز مورد توجه مورخان بوده است. برای مثال هرودت، به منظور نگارش کتاب تاریخش، به مصر، فینیقیه و ... مسافرت کرده و از نزدیک شرایط طبیعی و ... آن سرزمین ها را بررسی نموده است. ابن خلدون، دانشمند تونس و مسلمان قرن ۸هـ.ق.، بخشی از مقدمه کتاب العبر خود را به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان اختصاص داده است. در چند دهه اخیر، ارتباط تاریخ و جغرافیا بیشتر از گذشته مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته و دانش جغرافیای تاریخی گسترش بیشتری یافته است								
۵۷	جغرافیای تاریخی به مطالعه چه مسائلی می پردازد؟ جغرافیای تاریخی به مطالعه مناطق و سرزمین های مختلف در گذشته می پردازد و تأثیر محیط طبیعی و عوامل جغرافیایی را بر رویدادهای تاریخی مانند شکل گیری تمدن ها، مهاجرت ها، پیروزی ها و شکست ها، برپایی سکونتگاه ها و شهرها و ایجاد و گسترش راه ها و ... مطالعه می کند								
نقشه های تاریخی									
۵۸	یکی از پیامد های ارتباط جغرافیا و تاریخ چیست ؟ اهمیت یافتن نقشه در مطالعه تاریخ است								
۵۹	نقشه های تاریخی چه اطلاعاتی به ما می دهند؟ نقشه های تاریخی، انواع مختلفی از اطلاعات شامل قلمرو حکومتها، مرزها، پایتختها، شهرها، بناهای مهم، محل دقیق رویدادها به خصوص جنگها، شبکه راهها، مسیرهای مهاجرت و لشکرکشی ها و تقسیمات اداری و مالیاتی را نمایش میدهند								
۶۰	چگونه می توانیم از نقشه های تاریخی در مطالعه تاریخ استفاده کنیم؟ (پرسش نمونه ۵) برای ارائه اطلاعات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، جمعیتی و دیگر جلوه های حیات اجتماعی انسان در گذشته استفاده می شود								
۶۱	گزینه ی صحیح را از جدول سمت چپ انتخاب نموده و در جلوی هر سوال بنویسید								
<table border="1"> <tr> <td>۱- گاه شماری خورشیدی دقیق و منظمی داشتند</td><td>(الف) مصریان</td></tr> <tr> <td>۲- در دوره ی حکومت آنان گاه شماری های بابلی، سلوکی و اوستایی متداول بود</td><td>(ب) اشکانیان</td></tr> <tr> <td>۳- گاه شماری هجری قمری در این کشورها بیشتر رایج است.</td><td>(پ) کشورهای اسلامی</td></tr> <tr> <td>۴- در دوره ی حکومت آنان گاه شماری اوستایی در ایران رایج بود</td><td>(ت) ساسانیان</td></tr> </table>		۱- گاه شماری خورشیدی دقیق و منظمی داشتند	(الف) مصریان	۲- در دوره ی حکومت آنان گاه شماری های بابلی، سلوکی و اوستایی متداول بود	(ب) اشکانیان	۳- گاه شماری هجری قمری در این کشورها بیشتر رایج است.	(پ) کشورهای اسلامی	۴- در دوره ی حکومت آنان گاه شماری اوستایی در ایران رایج بود	(ت) ساسانیان
۱- گاه شماری خورشیدی دقیق و منظمی داشتند	(الف) مصریان								
۲- در دوره ی حکومت آنان گاه شماری های بابلی، سلوکی و اوستایی متداول بود	(ب) اشکانیان								
۳- گاه شماری هجری قمری در این کشورها بیشتر رایج است.	(پ) کشورهای اسلامی								
۴- در دوره ی حکومت آنان گاه شماری اوستایی در ایران رایج بود	(ت) ساسانیان								

درس ۲: سوالات چهارگزینه ای

۱	هرودت مورخ یونانی جهت نگارش کتاب تاریخ خود برای چه به مصر و فینیقیه و جاهای دیگر مسافرت کرد؟ الف : برای پی بردن به تأثیر جغرافیا بر اخلاق و رفتار آدمیان. ب : برای پی بردن به تأثیر شرایط طبیعی و اقلیمی آن سرزمین ها در تحولات تاریخی. پ : برای پی بردن به نقش و تأثیر افراد مهم در تحولات تاریخی. ت : برای پی بردن به امکانات و استحکامات آن مناطق در پی شکست از یونان
۲	در گاه شماری اوستایی مبدأ گاه شماری چه بود؟ الف : پیدایش و آفرینش انسان ب : تولد زرتشت پ : به تخت نشستن هر پادشاه ت : آغاز پیامبری زرتشت
۳	مردمان کدام نواحی از جهان باستان در تنظیم و تدوین گاه شماری پیشگام بودند؟ الف : یونانیان - رومیان ب: ایرانیان - هندیان پ : چینیان - ایرانیان ت : بین النهرین - مصریان

۴	نظامی که انسان برای اندازه گیری دقیق زمان ابداع کرد، به چه نامی معروف شده است؟ الف : ساعت ب : کرونولوژی پ : گاه شماری ت : خط زمان
۵	چه عواملی باعث شید بشر موفق شود ابزارهایی مانند ساع های آفتابی، آبی و شنی و اسطرلاب را اختراع نماید؟ الف : پیشرفت دانش نجوم ب : توجه به خط زمان ج : توجه به پرستش ستارگان د : نیاز به زمان سنجی
۶	اصلاح گاه شماری رومی به دستور ژولیوس سزار بر اساس کدام گاه شماری صورت گرفت ؟ الف : بابلی ب : مصری ج : یونانی د : اکدی
۷	گاه شماری هجری قمری بر چه پایه ای تنظیم شده است ؟ الف : گردش ماه به دور زمین ب : گردش زمین به دور خورشید ج : گردش زمین به دور خود د : گردش ماه به دور خورشید
۸	مبدأ گاه شماری اوستایی در دوره ی ساسانی چه بود؟ الف : آغاز پاییز ب : آغاز بهار ج : به تخت نشستن هر پادشاه د : سال تاسیس حکومت ساسانی
۹	کرونولوژی چیست ؟ الف: بررسی نقش زمان در پدیده های تاریخی ب : علم گاه شماری و تقویم ج: تطبیق و تبدیل تقویمهای مختلف د : نظم و ترتیب رویداد ها
۱۰	ابن خلدون در مقدمه کتاب العبر به تاثیر چه عواملی بر تاریخ ، و رفتار آدمیان میپردازد؟ الف: جغرافیا و اقلیم ب: کرونولوژی و فرهنگ ج: اقلیم و کرونولوژی د: ارتباطات و فرهنگ
۱۱	کدام پدیده ی جغرافیایی در تشکیل و توسعه تمدن بین النهرین تاثیر بیشتری داشته است ؟ الف : ناهمواری ب : رود ج : راههای ارتباطی د : آبهای آزاد
۱۲	دانش تاریخ بدون توجه به کدام پدیده معنایی ندارد؟ الف : فاصله مکان ب : فاصله زمان ج : علت وقوع د : گاه شماری
۱۳	گاه شماری هجری خورشیدی که اکنون در ایران رایج اس بر اساس کدام گاه شماری تنظیم شده است ؟ الف : جلالی ب : یزدگردی ج : دوازده حیوانی د : هجری قمری
۱۴	در چه تقویمی هر ۱۲۰ سال یک ماه به دوازده ماه سال اضافه میشود؟ الف : رومی ب : سلوکی ج : اوستایی د : بابلی
۱۵	نظم و ترتیب رویدادها براساس زمان وقوع آنها را چه میگویند؟ الف : کرونولوژی ب : خط زمان ج : گاه شماری د : علم تاریخ
۱۶	نظامی است که انسان برای اندازه گیری دقیق زمان (ماه و سال) ابداع کرده است . الف : خط زمان ب : گاه شماری ج : کرونولوژی د : اسطرلاب
۱۷	دو رکن مهم دانش تاریخ کدامند؟ الف : مبدا و تقویم ب : زمان و مکان ج : محیط طبیعی و جغرافیایی د : انسان و محیط
۱۸	مردمان کدام مناطق در تنظیم و تدوین گاه شماری پیشگام بودند؟ الف : بین النهرین (میان رودان) و مصریان باستان ب : یونان و روم باستان ج : ایران و یونان باستان د : مصر و روم باستان
۱۹	در بین النهرین و به خصوص در میان بابلی ها چه نوع گاهشماری رایج بود؟ الف : خورشیدی ب : خورشیدی قمری ج : دوازده حیوانی د : قمری
۲۰	وسیله ای که برای رصد خورشید، ماه و ستارگان استفاده میشد؟ الف : خط زمان ب : تقویم ج : اسطرلاب د : گاه شماری
۲۱	از آنکه امپراتوری روم دین مسیحی را رسمی بخشید چه حادثه ای به عنوان مبدأ گاهشماری رومیان (مسیحیان) تعیین شد؟ الف : تولد حضرت مسیح ب : به صلیب کشید شدن حضرت مسیح

	ج : سقوط روم غربی	د : انتخاب قسطنطنیه به عنوان پایتخت
۲۲	به مطالعه ی مناطق و سرزمین های مختلف در گذشته میپردازد و تأثیر محیط طبیعی و عوامل جغرافیایی را بر رویدادهای تاریخی را مطالعه میکند.	الف : جغرافیای طبیعی ج : جغرافیای تاریخی ب : پدیده های جغرافی د : جغرافیای انسانی
۲۳	کدام مور به منظور نگارش کتاب تاریخ خود، به مصر، فینیقیه و جاهای دیگر مسافرت کرده و از نزدیک شرایط طبیعی و اقلیمی آن سرزمینها را بررسی نموده است ؟	الف : گزنفون ب : پروکوپيوس ج : کتزیاس د : هرودت
۲۴	کدام اندیشمند مسلمان بخشی از مقدمه ی کتاب خود را به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان اختصاص داده است ؟	الف : ابوریحان بیرونی ب : ابن خلدون ج : ابوعلی بلعمی د : عطاملک جوینی
۲۵	کتاب الْعَبَر از کیست ؟	الف : یعقوبی ب : مسعودی ج : ابن خلدون د : بیهقی
۲۶	محتوای سگ نوشته های بیستون و کاخ جمشید نشان میدهند که چه نوع گاه شماری در قلمرو هخامنشیان رواج داشته است ؟	الف : خورشیدی قمری بابلی ج : اوستایی ب : خورشیدی رومی د : خورشیدی قمری ایلامی
۲۷	در کدام دوره گاه شماریهای بابلی، سلوکی و اوستایی در ایران متداول بود؟	الف : مادها ب : هخامنشیان ج : اشکانیان د : ساسانیان
۲۸	در دوره ی ساسانیان، کدام گاه شماری در ایران رایج گردید؟	الف : سلوکی ب : اوستایی ج : میلادی د : بابلی
۲۹	گاه شماری هجری خورشیدی که از سال ۱۳۰۴ ش. در ایران رسمی یافت ، بر اساس کدام گاهشماری تنظیم شده است	الف : دوازده حیوانی ب : اوستایی ج : جلالی د : بابلی
۳۰	پاپ گرگوار سیزدهم در زمینه ی گاه شماری چه اقدامی انجام داد؟ الف : مبنی قراردادن گاه شماری مصری ب : گاه شماری مسیحیان را اصلاح کرد. ج : ساختن تقویم جدید مسیحی د : مبدا گاه شماری رومی را تولد حضرت مسیح قرار داد	
۳۱	در کدام گاه شماری ، پنج روز ا ضافی را به نام « اندرگاه » آخر ماه دوازدهم میافزودند؟	الف : اوستایی ب : یزدگردی ج : جلالی د : دوازده حیوانی
۳۲	ابزار مناسبی اس که به وسیله ی آن میتوان رویدادهای یک دوره یا دورانهای مختلف تاریخی را به ترتیب زمان وقوع آنها، بر روی نمودار نشان داد.	الف : تقویم ج : خط زمان ب : کرونولوژی د : گاه شماری
۳۳	یکی از پیامدهای ارتباط جغرافیا و تاریخ ، اهمیت یافتن ..... در مطالعه ی تاریخ است .	الف : جغرافیای تاریخی ج : تقسمات جغرافیایی ب : نقشه د : خط زمان
۳۴	ابن خلدون در مقدمه کتاب العبر به تأثیر چه عواملی بر تاریخ ، و رفتار آدمیان میپردازد؟	الف : جغرافیا و اقلیم ج : اقلیم و کرونولوژی ب : کرونولوژی و فرهنگ د : ارتباطات و فرهنگ
۳۵		

درس ۲ : پرسش های یابانی

۱	چرا زمان و مکان، دو رکن علم تاریخ به شمار می روند؟ چون هر رویداد تاریخی در یک واحد زمانی و مکانی رخ می دهد.

۲	دو مورد از تفاوت ها و شباهت های تقویم اوستایی با تقویم هجری شمسی را توضیح دهید؟ تفاوت اول اینکه در تقویم اوستایی سال به دوازده ماه سی روزه تقسیم می شود در حالی که در تقویم ه.ش سال به شش ماه سی و یک روزه و پنج ماه سی روزه و یک ماه بیست و نه روزه تقسیم می شود. تفاوت دوم این است که در تقویم اوستایی علاوه بر نام ماهها که از نام ایزدان گرفته شده، نام روزهای هرماه هم از نام فرشتگان و ایزدان گرفته شده بود ولی در تقویم هجری شمسی تنها نام ماهها از نام فرشتگان گرفته شده تفاوت سوم این است که مبدأ دو تقویم با هم تفاوت دارد. در تقویم اوستایی، مبدأ بر تخت نشستن هر پادشاه بود ولی در تقویم ه.ش مبدأ هجرت پیامبر است. اولین شباهت: این است که هر دو تقویم سال را به دوازده ماه تقسیم می کنند دومین شباهت: هر دو تقویم سال را به ۳۶۵ روز تقسیم می کنند و هر دو تقویم سال کبیسه دارند
۳	پنج مورد از عوامل جغرافیایی و محیطی را که بر رویدادهای تاریخی اثرگذار بوده اند، فهرست کنید؟ الف) زمین های حاصلخیز بین النهرین باعث ایجاد اولین تمدنها در جهان شد. ب) کانال سوئز منجر به جنگ بین مصر و قدرتهای بزرگ جهانی شد. پ) اهمیت دریای مازندران یکی از علل جنگ بین ایران و روس در زمان قاجار بود. ت) تنوع محصولات گیاهی و کشاورزی در هند موجب تصرف آن کشور توسط انگلیسی ها شد. ث) مناسب بودن آب و هوا برای زندگی موجب مهاجرت آریایی ها به فلات ایران شد. ج) وجود معادن طلا موجب مهاجرت خاندان هایی از اروپاییان به آمریکا شد
۴	دو رویداد تاریخی را که عوامل جغرافیایی در آن نقش مهمی داشته اند، مثال بزنید؟ جنگ های ایران و روس در زمان قاجار – جنگ اعراب مسلمان با ایرانی ها در صدر اسلام به امید دست یافتن به زمینهای ثروت خیز ایران – تصرف آفریقای جنوبی توسط انگلیسی ها برای معادن طلا و موقعیت جغرافیایی آن کشور – مقاومت آریوبرزن در مقابل اسکندر مقدونی در کوههای سمت فارس – نبرد دریایی سالامیس بین ایرانیان و یونانیان در زمان خشایارشا در تنگه سالامیس
۵	چگونه می توانیم از نقشه های تاریخی در مطالعه تاریخ استفاده کنیم؟ نقشه های تاریخی، انواع مختلفی از اطلاعات شامل قلمرو حکومت ها، مرزها، پایتخت ها، شهرها، بناهای مهم، محل دقیق رویدادها به خصوص جنگ ها، شبکه راهها، مسیرهای مهاجرت و لشکرکشی ها و تقسیمات اداری و مالیاتی را نمایش می دهند
موفق و سربلند باشید / احمد اسدی اقدم – مرنده	

درس ۳: باستان شناسی، در جستجوی میراث فرهنگی

ردیف	متن سوالات
۱	در چند قرن اخیر، علم ..... نقش موثری در مطالعه گذشته بشر ایفا کرده است. باستان شناسی
باستان شناسی چیست؟	
۲	باستان شناسی را تعریف کنید؟ (پرسش نمونه ۱) علمی است که آثار باستانی و تاریخی را به منظور شناخت فرهنگ و شیوه زندگی انسان ها و جوامع گذشته، مطالعه و بررسی می کند
۳	باستان شناسی چیست؟ کسی است که بر اساس آثار باقی مانده از بشر، گذشته انسانها و جوامع انسانی و بویژه تغییرات فرهنگی آنها را در طول زمان، بررسی و تحلیل می نماید
۴	چند قرن اخیر کدام علم جدید نقش مؤثری در مطالعه ی گذشته بشر ایفا کرده است؟ باستان شناسی
۵	هدف باستان شناسی از دیدگاه برخی صاحب نظران را بیان کنید؟ (پرسش نمونه ۱) برخی از صاحب نظران هدف علم باستان شناسی را شناخت انسان و پژوهش در فرهنگ اوست
آثار باستانی و تاریخی	
۶	آثار باستانی و تاریخی را تعریف کنید؟ به تمامی اشیاء، ابزارها، بناها و مکان هایی می گویند که ساخته دست بشر و محصول اندیشه او در گذشته هستند.
مکان یا محوطه باستانی	
۷	مکان یا محوطه باستانی را توصیف کنید؟ به جاهایی که باستان شناسان در آنجا آثار باستانی و تاریخی را مطالعه و در مواردی کشف می کنند، مکان باستانی گفته می شود
۸	مکان یا محوطه باستانی و تاریخی از نظر شکل و وسعت چگونه است؟ مکان های باستانی و تاریخی از نظر شکل و وسعت متفاوت اند. برخی از آنها سکونتگاه روستایی یا شهری هستند که چند هکتار وسعت دارند. شهر سوخته در ایران و شهر پمپئی در ایتالیا
۹	آثار باستانی پمپئی در کشور ..... قرار دارد. ایتالیا
۱۰	دو مثال از مکانهای باستانی که سکونتگاه روستایی یا شهری بوده اند را ذکر کنید؟ شهر سوخته در ایران و شهر پمپئی در ایتالیا
۱۱	چند مورد متفاوت از مکان های باستانی و تاریخی را نام ببرید؟ شهر سوخته در ایران و شهر پمپئی در ایتالیا. مانند تخت جمشید و طاق بستان، مردان نمکی زنجان و تمدن عظیم جیرفت در استان کرمان
۱۲	سه مورد از مکان های باستانی مورد توجه و علاقه باستان شناسان را نام ببرید ؟ غارها، گورستان ها و آرامگاه ها
۱۳	چرا گورستان ها و آرامگاه ها یکی از محوطه های باستانی محسوب می شوند؟ (پرسش نمونه ۳) اشیایی که از داخل گورهای باستانی به دست آمده اند و در موزه های جهان به نمایش گذاشته شده اند، یکی از جذاب ترین و پر بیننده ترین آثار موزه ای هستند. این اشیا و هم چنین شیوه تدفین مردگان، معماری و مصالح آرامگاه ها، اطلاعات ارزنده ای را درباره نظام اجتماعی، باورها، فرهنگ، وضعیت اقتصادی و میزان پیشرفت های فنی مردمان و جوامع گذشته ارائه می دهند.
۱۴	اشیاء بدست آمده از مکان های باستانی، شیوه تدفین مردگان، معماری و مصالح آرامگاه ها چه ابهاماتی را روشن می کند ؟ این اشیا و هم چنین شیوه تدفین مردگان، معماری و مصالح آرامگاه ها، اطلاعات ارزنده ای را درباره نظام اجتماعی، باورها، فرهنگ، وضعیت اقتصادی و میزان پیشرفت های فنی مردمان و جوامع گذشته ارائه می دهند.
۱۵	نقاشی های کشف شده در غارها باستانی حاوی چه مطالبی است؟ منبع ارزشمندی برای مطالعه و شناخت زندگی مردمان دوران پیش از تاریخ به شمار می روند
۱۶	نقاشی ها و اشیای کشف شده از غارها منبع ارزشمندی برای مطالعه و شناخت زندگی مردمان ..... است. دوران پیش از تاریخ

۱۷	مهمترین آثار سنگ نوشته ها و سنگ نگاره ها در ایران در کدام استان ها قرار دارد؟		
	فارس	همدان	کرمانشاه
۱۸	تپه‌های باستانی چه مکان‌هایی هستند و چگونه بوجود آمده اند؟ تپه‌های باستانی یکی از مکان‌های مهم باستان شناختی به شمار می‌روند. هنگامی که در دوره‌های زمانی مختلف مردمانی در یک مکان سکونت نمایند، به تدریج چند لایه باستانی روی هم قرار می‌گیرند. تاکنون شمار زیادی از این تپه‌ها در ایران شناسایی و حفاری شده‌اند		
۱۹	وجود تپه های باستانی در یک مکان نشانگر چیست؟ نشانگر این است که این تپه ها از مکان های مهم باستان شناختی به شمار می روند و در دوره های زمانی مختلف به تناوب مردمانی در یک مکان سکونت داشتند		
مراحل کار باستان شناسان			
۲۰	مراحل کار باستان شناسی را نام ببرید؟ (پرسش نمونه ۳)		
	۱- کشف	۲- حفاری	۳- استخراج و تنظیم اطلاعات
۱- شناسایی و کشف			
۲۱	وضعیت قرار گرفتن آثار تاریخی و باستانی به چند گونه است و برای شناسایی و کشف آنها از چه روش هایی می توان استفاده کرد؟ (تشریحی) برخی از آثار باستانی بر روی سطح زمین هستند و به آسانی قابل شناسایی هستند- بخش دیگری از این آثار در زیر خاک و یا در اعماق دریاها و رودخانه ها قرار گرفته اند - برخی از این آثار به صورت اتفاقی و اغلب در نتیجه فعالیت های کشاورزی و عمرانی و یا بروز پدیده های طبیعی مانند سیل و زمین لرزه از دل زمین نمایان شده و نظر باستان شناسان را به خود جلب کرده اند - تعدادی از آثار و بناهای تاریخی ایران مانند جیرفت و مرد نمکی زنجان بطور تصادفی کشف شده اند		
۲۲	باستان شناسان برای کشف آثار باستانی و تاریخی از چه ابزارهایی استفاده می کنند؟ آنها علاوه بر رجوع به کتابهای تاریخی و سفرنامه ها و ....، از ابزارها و فناوری های جدید و پیشرفته ای مانند پهپادها- رادارها- عکس های هوایی- تصاویر ماهواره ای- روش های الکترومغناطیسی و سیستم اطلاعات جغرافیایی که قابلیت زیادی در نقشه برداری، کشف و بازسازی دقیق محوطه ها و آثار باستانی دارند، استفاده می کنند		
۲۳	مکان آثار باستانی چگونه شناسایی و کشف می شود؟ الف : برخی از آثار باستانی (یا مکانهای آثار باستانی) با رجوع به کتاب های تاریخی، سفرنامه ها و ...، ابزارها و فناوری های جدید و پیشرفته ای مانند پهپاد، رادار، عکسهای هوایی، تصاویر ماهواره ای، روش های الکترومغناطیسی و ... کشف شده اند. ب : برخی از آثار باستانی به صورت اتفاقی (کشاورزی، عمرانی، سیل و زمین لرزه)، نمایان شده اند.(مثل مردان نمکی زنجان به طور تصادفی کشف شده اند) پ : برخی از آثار باستانی با حفاری های غیرقانونی و قاچاق (همانند تمدن جیرفت در استان کرمان)، کشف شده اند!		
۲۴	چه نوع آثاری به صورت غیر عادی کشف می شود؟ گاهی برخی از بناهای تاریخی به صورت اتفاقی و اغلب در نتیجه فعالیت های کشاورزی و عمرانی و یا بروز پدیده های طبیعی مانند سیل و زمین لرزه، از دل زمین نمایان شده و نظر باستان شناسان را به خود جلب کرده اند.		
۲۵	کدام آثار مهم در چین به صورت اتفاقی کشف شد؟ آرامگاه شی هوانگ تی، امپراتور چین باستان با ۸۰۰۰ مجسمه سرباز ؛ این آرامگاه در سال ۱۹۷۴م. به طور اتفاقی توسط تعدادی از کشاورزان چینی که مشغول کندن چاه بودند، کشف شد		
۲۶	کدام آثار مهم در ایران به صورت اتفاقی کشف شد؟ تعدادی از آثار و بناهای تاریخی کشور عزیزمان ایران مانند مردان نمکی زنجان و تمدن عظیم جیرفت در استان کرمان نیز به طور تصادفی کشف شد.		
۲۷	در کشور ما ایران تمدن عظیم ..... به طور تصادفی کشف شد. جیرفت		
۲۸	کدام اثر تاریخ مصر به طور اتفاقی کشف شده است؟ سنگ نوشته مشهور روزتا که با خطوط مصر باستان (هیروگلیف و دموتیک) و نیز خط یونانی نگارش یافته، به طور اتفاقی توسط سربازان فرانسوی که در زمان ناپلئون مصر را اشغال کرده بودند، کشف شد		
ب - حفاری:			

۲۹	گام دوم فعالیت باستان شناسی چیست؟ حفاری، برای بیرون آوردن و نمایان کردن آثاری است که در دل خاک قرار گرفته اند
۳۰	از مراحل حساس کار باستان شناسان مرحله ..... است. حفاری
۳۱	چرا مرحله حفاری در باستان شناسی بسیار حساس است؟ زیرا ممکن است با کوچک ترین اشتباه، آسیب بزرگی به آثار و بناهای تاریخی در حال کاوش وارد شود
۳۲	باستان شناسان در مرحله حفاری چه اقداماتی انجام می دهند؟ آنان وقتی به یک بنای تاریخی برخورد می کنند نخست نقشه آن بنا را مشخص می نمایند و همچنین اگر به شیئی برخورد کنند نخست در همان وضعیت از آن عکس برداری و تمام مشخصاتش را بطور دقیق ثبت می کنند. سپس آن را از خاک بیرون آورده و مراحل بعدی تحقیقات در کارگاهها و آزمایشگاههای مجهز ادامه می یابد
۳۳	بعد از کشف، حفاری و خاک برداری یک باستان شناس چه کاری انجام می دهد؟ پس از حفاری و خاک برداری، نخست نقشه آن بنا را مشخص می نمایند. آنان همچنین اگر به شیئی برخورد کنند، نخست در همان وضعیت از آن عکسبرداری کرده و مشخصاتش را دقیق ثبت می کنند. سپس آن را از خاک بیرون آورده و در کارگاه یا آزمایشگاه مجهز ادامه می دهند
پ - ۱ استخراج و تنظیم اطلاعات:	
۳۴	باستان شناسان در مرحله استخراج و تنظیم اطلاعات چه کارهایی انجام می دهند؟ در این مرحله، باستان شناسان آثار یا بناهای کشف شده را به لحاظ قدمت، مواد و مصالح بکار رفته در آنها و نیز کاربرد هایی که داشته اند مورد بررسی و مطالعه قرار می دهند
۳۵	باستان شناسان با مقایسه آثار و بناهای تاریخی دوره های مختلف به دنبال چه نتایجی هستند؟ آنها با مقایسه این آثار می کوشند تا سیر پیشرفت های فنی، هنری و فرهنگی مردمان گذشته را درک کنند و همچنین به روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آنها بر یکدیگر پی ببرند.
تعیین سن آثار باستانی	
۳۶	باستان شناسان برای تعیین سن اشیاء باستانی از چه روشها و علوم بهره می گیرند؟ از روش های علمی پیشرفته ای مانند روش رادیو کربن و شیوه پیشرفته تری موسوم به پتاسیم- آرگون استفاده می کنند. در این روشها از دانش هایی چون شیمی، فیزیک، گیاه شناسی و زمین شناسی کمک گرفته می شود
۳۷	دو مورد از روش های علمی تعیین سن آثار باستانی را نام ببرید. از روش های علمی پیشرفته ای مانند روش رادیو کربن و شیوه پیشرفته تری موسوم به پتاسیم- آرگون استفاده می کنند. در این روشها از دانش هایی چون شیمی، فیزیک، گیاه شناسی و زمین شناسی کمک گرفته می شود
موزه ها؛ گنجینه های آثار باستانی	
۳۸	موزه ها چگونه مکانی هستند؟ مهم ترین مکان گردآوری، نگهداری، مرمت، مطالعه و نمایش آثار باستانی هستند
۳۹	مهم ترین مکان گردآوری، نگهداری، مرمت، مطالعه و نمایش آثار باستانی، ..... هستند. موزه ها
۴۰	بزرگ ترین موزه ایران چه نام دارد؟ موزه ایران باستان
۴۱	..... از جمله بزرگ ترین موزه های ایران است که آثار باستانی ارزشمندی در آن حفظ و به نمایش گذارده شده است. موزه ایران باستان
۴۲	تعدادی از موزه های کشورهای دیگر را که در آنها آثار تاریخی و باستانی ایران نگهداری میشود را نام ببرید . لوور در پاریس بریتانیا در لندن آرمیتاژ در سن پترزبورگ روسیه متروپولیتن در نیویورک
باستان شناسی و تاریخ:	
۴۳	باستان شناسی و تاریخ چه نوع ارتباطی باهم دارند؟ باستان شناسی و علم تاریخ، ارتباط تنگاتنگی باهم دارند. از یک سو، باستان شناسان از نوشته های مورخان برای شناسایی، کشف و مطالعه آثار و مکان های باستانی بهره می برند و از سوی دیگر نتایج کاوش های باستان شناسان، منبع ارزشمندی برای تحقیقات مورخان به شمار می روند
۴۴	کاوش های باستان شناسی چه کمکی به مطالعه دوران پیش از تاریخ می کند؟

	آگاهی و اطلاعاتی که تاکنون در باره زندگی انسان ها و جوامع دوران پیش از تاریخ بدست آمده، حاصل تحقیقات علمی باستان شناسان است
۴۵	چرا در تاریخ نگاری به باستان شناسی همواره نیاز است؟ باستان شناسی کمک شایانی به مطالعه دوره تاریخی کرده است. منابع نوشتاری (مکتوب) برای شناخت کامل این دوره، مخصوصاً اوایل آن، کافی نیستند. از سوی دیگر، عمده اطلاعات منابع نوشتاری، مربوط به رویدادهای سیاسی و نظامی و شرح اقدامات فرمانروایان است.
۴۶	باستان شناسی چه کمک هایی به مطالعه دوره تاریخی کرده است؟ منابع نوشتاری برای شناخت کامل این دوره مخصوصاً اوایل آن کافی نیستند. از سوی دیگر عمده اطلاعات منابع نوشتاری مربوط به رویدادهای سیاسی و نظامی و شرح اقدامات فرمانروایان است
۴۷	باستان شناسی غیر از کشف در کدام ابعاد به میراث گذشته کمک می کند؟ مرمت و نگهداری
۴۸	گزینه ی صحیح را از جدول سمت چپ انتخاب نموده و در جلوی هر سوال بنویسید ۱- برخی از آنها سکونتگاه روستایی یا شهری هستند که چند هکتار وسعت دارند. ۲- یکی از جذاب ترین و پربینده ترین آثار موزه ای هستند. ۳- به تمامی اشیاء، ابزارها، بناها و مکان هایی می گویند که ساخته دست بشر و محصول اندیشه او هستند ۴- به طور تصادفی کشف شده اند.
	الف (مکان های باستانی ب (اشیاء به دست آمده از داخل گورها پ (آثار باستانی و تاریخی ت (مردان نمکی زنجان

درس ۳ : سوالات چهارگزینه ای

۱	موزه ی لوور در کدام شهر قرار دارد؟ الف) پاریس ب) لندن پ) سن پترزبورگ ت) نیویورک
۲	مطالعه و شناخت دوران پیش از تاریخ از چه طریقی ممکن است؟ الف) منابع نوشتاری ب) گاه شماری های باقی مانده پ) نقشه های تاریخی ت) کاوش های باستان شناسی
۳	آثار به دست آمده از تمدن شهر سوخته متعلق به کدام کشور است؟ الف) مصر ب) یونان پ) ایران ت) عراق
۴	کدام گزاره تعریف دقیقی از باستان شناسی را بیان میکند؟ الف) علمی اسی که آثار باستانی تاریخی را به منظور شناخت فرهنگ و شیوه زندگی انسانها و جوامع گذشته مورد مطالعه و بررسی قرار میدهد ب) باستان شناسی را علمی میدانند که هدف آن بیرون کشیدن آثار باستانی از دل خاک یا اعماق دریاها و رودخانه ها است ج) باستان شناسی را علمی می شمارند که به بررسی و تحلیل آثار باقیمانده از بشر گذشته انسانها و جوامع انسانی و تغییرات آنها در طول زمان می پردازد د) باستان شناسی علمی اس که به تمامی اشیاء و ابزارها بناها و مکان هایی که ساخته دست بشر و محصول اندیشه اوست می پردازد
۵	جایی که باستان شناس در آن آثار تاریخی را مطالعه و در مواردی کشف میکنند چه نام دارد و مکانهای باستانی مانند شهر سوخته در ایران و شهر پمپی در ایتالیا چگونه شکل گرفتند؟ الف) مکان باستانی از قرار گرفتن چند لایه باستانی بر روی هم شکل گرفته اند ب) آثار باستانی سکونتگاه یا شهری باستانی اند که چند هکتار وسعت داشته اند ج) محوطه باستانی سکونتگاه روستایی یا شهری هستند که چند هکتار وسعت داشتند د) لایه های باستانی از قرار گرفتن به تدریج چند لایه باستانی بر روی هم شکل گرفته اند
۶	باستان شناس کسی اسی که بر اساس ..... گذشته ..... و به ویژه تغییرات فرهنگی آنها را در طول زمان بررسی و تحلیل مینماید؟ الف) یافته های باستان شناسی - انسانها در طول تاریخ ب) آثار باقیمانده از بشر - انسانها و جوامع انسانی

	(ج) آثار باستانی و تاریخی - جوامع پیش و بعد از تاریخ (د) روشهای علم باستان شناسی - سیاسی اقتصادی و محیطی
۷	کدام گزینه اطلاعات ارزندهای را درباره نظام اجتماعی باورها فرهنگ وضعیت اقتصادی و میزان پیشرفت های فنی مردمان و جوامع گذشته ارائه میدهند؟ الف) معماری و مصالح آرامگاهها شیوه تدفین مردگان و اشیای داخل گورها ب) نقاشی ها و اشیای کشف شده از غارها گورهای باستانی به دست میآیند ج) سنگ نوشته ها نقش برجسته ها و گوردخمه ها د) تپه های باستانی که شمار زیادی از آنها شناسایی و حفاری شده اند
۸	کدام یک از یافته های باستان شناسی منبع ارزشمندی برای مطالعه و شناخت زندگی مردم آن دوران پیش از تاریخ به شمار میرود؟ الف) غارها، گورستانها، آرامگاهها ب) سنگ نوشته ها، نقش برجسته ها، گوردخمه ها ج) نقاشی ها و اشیاء کشف شده از غارها د) بناهای تاریخی و باستانی
۹	کدام نوع از آثار باستانی در گوشه و کنار ایران به ویژه در فارس همدان و کرمانشاه گوشه ای از فرهنگ و تمدن کهن ایرانی را به نمایش گذاشته است ؟ الف) غارها گورستانها آرامگاهها ب) تپه های باستانی شناسایی و حفاری شده ج) بناهای تاریخی و آثار باستانی به دست آمده د) سنگ نوشته ها نقش برجسته ها و گوردخمه ها
۱۰	تپه های باستانی چگونه به وجود میآیند؟ الف) سکونتگاه روستایی یا شهری هستند که چند هکتار وسع دارند و شامل چندین لایه باستانی اند که روی هم قرار گرفته اند. ب) وقتی آثار و اشیای باستانی تخریب شده با گذشت زمان به زیر خاک فرو میروند و تپه های باستانی چند لایه را به وجود میآورند. ج) هنگامی که در دوره های زمانی مختلف به تناوب مردمانی در یک مکان سکون نمایند به تدریج چند لایه باستانی روی هم قرار میگیرند. د) لایه هایی از خاک بقایای شهرهای باستانی که به دلیل سیل یا زمین لرزه ویران شده اند با گذشت زمان به شکل تپه در میآیند
۱۱	کدام آثار و بنای تاریخی زیر در کشور ما به طور اتفاقی و تصادفی کشف شد؟ الف) طاق بستان (ب) تمدن جیرفت (ج) تپه چغامیش (د) نقش رستم
۱۲	غار لاسکو مربوط به دوران ..... در کشور ..... شناسایی شد الف) پیش از تاریخ - ایتالیا (ب) پیش از تاریخ - فرانسه ج) دوران تاریخی - یونان (د) دوران تاریخی - اسپانیا
۱۳	مراحل کار باستان شناسان به ترتیب ..... الف) شناسایی و کشف - کاوش و حفاری - استخراج و تنظیم اطلاعات ب) کاوش و حفاری - شناسایی و کشف - استخراج و تنظیم اطلاعات ج) کشف شناسایی - استخراج و تنظیم اطلاعات - کاوش و حفاری د) کشف و کاوش - شناسایی و حفاری - تنظیم و استخراج اطلاعات
۱۴	کدام مرحله از کار باستانشناسی حساس و مهم میباشد؟ الف) شناسایی و کشف (ب) حفاری (ج) استخراج (د) تنظیم اطلاعات
۱۵	کدام یک از آثار و بناهای تاریخی زیر بر روی سیطح زمین قرار داشته و به آسانی قابل شناسایی بودند؟ الف) تمدن جیرفت و تخت جمشید (ب) طاق بستان و شهر سوخته ج) تخت جمشید و طاق بستان (د) تمدن جیرفت و شهر سوخته
۱۶	برای کشف آثار باستانی که زیر خاک یا اعماق دریاها و رودخانه ها قرار دارند کدام روش زیر قابل استفاده نمی باشد؟ الف) عکس های هوایی (ب) روشهای الکترومغناطیسی ج) روش رادیو کربن (د) راجع به کتابهای تاریخی و سفرنامه ها
۱۷	برخی آثار و بناهای تاریخی که به صورت اتفاقی کشف شده اند طی چه فرایندی از دل زمین نمایان شده نظر باستانشناسان را جلب کرده اند؟ الف) نتیجه فعالیتهای کشاورزی و عمرانی و یا بروز پدیده های طبیعی مانند سیل و زمین لرزه

	ب) بر اثر حفاریهای غیر قانونی و قاچاق گسترده آثار باستانی ج) بر اثر سیل و زمین لرزه و یا حفاری های غیر قانونی قاچاقچیان آثار باستانی د) در قرون اخیر استفاده باستان شناسان از ابزارها و فناوریهای جدید و پیشرفته
۱۸	گام دوم فعالیت باستان شناسی چیست و دلیل حساسی و اهمیت آن در چیست ؟ الف) حفاری زیرا میراث فرهنگی و ملی را کشف و معرفی میکند ب) تنظیم اطلاعات زیرا نیازمند دانش تجربه و دق فراوان اس ج) حفاری چون ممکن اس با اشتباه کوچکی آسیب بزرگی به آثار و بناهای تاریخی وارد شود د) استخراج و تنظیم اطلاعات چون ممکن اس با کوچکترین اشتباه ترتیب زمانی آن از بین برود
۱۹	نخستین اقدامی که یک باستان شناس پ از یافتن شی در حفاری انجام میدهد چیست ؟ الف) نقشه های از بنای مورد نظر را تهیه میکنند ب) از آن عکس برداری و تمامی مشخصاتش را ثبت میکنند ج) با استفاده از روشهای علمی پیشرفته به تعیین سن آثار باستانی میپردازند د) از خاک بیرون آورده و آن را به کارگاه و آزمایشگاههای مجهز ارسال میکند
۲۰	در کدام مرحله از مراحل کار باستان شناسی باستان شناسان آثار یا بناهای باستانی کشف شده را به لحاظ قدم مواد و مصالح به کار رفته در آن مورد بررسی و مطالعه قرار میدهند؟ الف) شناسایی و کشف (ب) کاوش و حفاری ج) استخراج و تنظیم اطلاعات (د) تعیین سن آثار باستانی
۲۱	باستان شناسان از کدام تعریف روابط جوامع گذشته و تاثیرات فرهنگی و اقتصادی آنها بر یکدیگر را توضیح میدهند . الف) با مقایسه آثار و بناهای باستانی در زمانهای مختلف ب) از طریق مقایسه آثار و بناهای باستانی سرزمینها و تمدنهای گوناگون ج) مطالعه نظام اجتماعی باورها و فرهنگ و نوع ی اقتصادی مردمان و جوامع گذشته د) مطالعه سیر پیشرفت های فنی هنری و فرهنگی مردمان گذشته
۲۲	باستان شناسان چگونه سیر پیشرفت های فنی هنری و فرهنگی مردمان گذشته را درک میکنند؟ الف) از طریق مقایسه آثار و بناهای باستانی سرزمینها و تمدنهای گوناگون ب) با مطالعه نظام اجتماعی باورها فرهنگ و نوع ی اقتصادی مردمان جوامع ج) با مطالعه روابط جوامع گذشته و تاثیرات فرهنگی و اقتصادی آنها بر یکدیگر د) با مقایسه آثار و بناهای باستانی در زمانهای مختلف
۲۳	موزه معروف آرمیتاژ در کدام شهر قرار دارد؟ الف) پاریس (ب) لندن (ج) مسکو (د) سن پترزبورگ
۲۴	مکان کدام یک از موزه های مهم جهان درس بیان شده است ؟ الف) متروپولیتن در لندن (ب) لوور در پاریس ج) موزه بریتانیا در سن پترزبورگ (د) آرمیتاژ در نیویورک
۲۵	با توجه به ارتباط تنگاتنگ باستانشناسی و تاریخ، علم تاریخ چگونه به باستانشناسی برای تحقیقات کمک میکند؟ الف) باستان شناسان از نوشته های مورخان برای شناسایی کشف و مطالعه آثار و مکانهای باستانی بهره میبرند. ب) مطالعه و شناخت دوران طولانی پیش از تاریخ عمدتا متکی به کاوشهای باستانشناسی است . ج) باستان شناسان با مطالعه آثار تاریخی در زمانهای مختلف میکوشند تاثیر پیشرفت های مردمان گذشته را درک کنند. د) میراث فرهنگی بشر را کشف و معرفی کرده است و در مرمت و نگهداری این میراث نقش بسزایی دارند
۲۶	عمده اطلاعات منابع نوشتاری دوره تاریخی مربوط به چه موضوعاتی است ؟ الف) رویدادهای سیاسی و نظامی پادشاهان ب) رویدادهای سیاسی و شرح اقدامات پادشاهان و زندگی انسانها ج) رویدادهای سیاسی و نظامی و شرح اقدامات فرمانروایان د) ابعاد اجتماعی اقتصادی و فرهنگی جوامع و شرح اقدامات فرمانروایان
۲۷	یافته های علمی باستان شناسان برای شناخت کدام ابعاد زندگی بشر در دوره تاریخی به مورخان کمک میرساند؟ الف) رویدادهای سیاسی و نظم

	(ب) ابعاد مختلف اجتماعی اقتصادی علمی و فرهنگی مردمان (ج) ابعاد اجتماعی سیاسی نظامی و فرهنگی جوامع گذشته (د) شرح اقدامات سیاسی و نظامی فرمانروایان
۲۸	چرا علم باستان شناسی به مطالعه دوره تاریخی زندگی بشر کمک شایانی کرده است؟ الف) زیرا باستان شناسی میراث فرهنگی بشر را کشف و معرفی کرده اس و در مرمت و نگهداری این میراث نقش مهمی دارد ب) چون باستان شناسی آثار مربوط به این دوره را از زیر خاک بیرون کشیده است ج) مطالعه و شناخت دوران بسیار طولانی عمدتاً متکی به کاوشهای باستانشناسی است د) زیرا منابع مکتوب برای شناخت این دوره خصوصاً اوایل آن کافی نیستند
۲۹	برای تعیین سن آثار باستانی با قدمت ۷۵۰۰۰ تا ۴۰۰۰ سال پیش از کدام روش استفاده میکنند؟ الف) روش پتاسیم آرگون ب) روش رادیو کربن ج) روش تشعشع حرارتی د) روش شکاف هسته
۳۰	ابزارهای سنگی صیقل یافته مربوط به دوره نوسنگی در کدام موزه نگهداری میشود؟ الف) تولوز فرانسه ب) بریتانیا لندن ج) لوور پاری د) آرمیتاژ روسیه

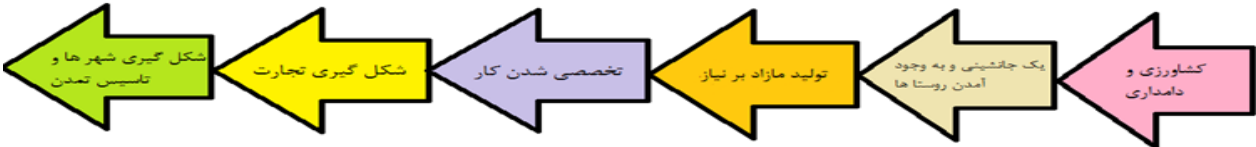
درس ۳: پرسش های پایانی

۱	موضوع و هدف علم باستان شناسی چیست؟ موضوع آن بررسی آثار باستانی و تاریخی به منظور شناخت فرهنگ و شیوه زندگی انسان ها و جوامع گذشته است و هدف آن شناخت انسان و پژوهش در فرهنگ اوست
۲	مراحل کار باستان شناسان را به ترتیب بیان کنید؟ کشف و شناسایی - حفاری و استخراج - تنظیم اطلاعات
۳	چرا گورستانها و آرامگاهها یکی از محوطه های باستانی محسوب می شوند؟ اشیایی که در درون گورهای باستانی قرار دارند مورد توجه بازدید کنندگان موزه ها می باشد. علاوه بر آن روش تدفین در دوران های مختلف با هم تفاوت دارد، معماری آرامگاهها و مصالح بکار رفته در آنها اطلاعات ارزنده ای در باره نظام اجتماعی، باورها، فرهنگ، وضعیت اقتصادی و میزان پیشرفت های فنی مردمان و جوامع گذشته ارائه می دهند.
۴	به نظر شما، چرا حفظ و مرمت آثار باستانی و میراث فرهنگی، وظیفه ای ملی و جهانی است؟ زیرا باعث جلوگیری از نابودی و یا تخریب میراث مشترک مردم جوامع مختلف در دوران های متفاوت می شود
۵	نقش و اهمیت علم باستان شناسی را در شناخت دوره تاریخی توضیح دهید؟ منابع نوشتاری برای شناخت کامل این دوره مخصوصاً اوایل آن کافی نیستند. از سوی دیگر عمده اطلاعات منابع نوشتاری مربوط به رویدادهای سیاسی و نظامی و شرح اقدامات فرمانروایان است. یافته های باستان شناسی می تواند به کمک منابع نوشتاری بیاید و در روشن تر کردن دوره های تاریخ کمک کند.
موفق و سر بلند باشید / احمد اسدی اقدم - مرنند	

درس ۴: پیدایش تمدن، بین النهرین و مصر

ردیف	متن سوالات
۱	از مهم ترین تحولات زندگی بشر پیدایش و گسترش ..... است. تمدن
سیر پیدایش تمدن	
۲	تقسیم بندی تاریخ گذشته بشر را بنویسید ؟ دوره پیش از تاریخ دوره تاریخی
۳	دوران پیش از تاریخ چه دورانی است ؟ به دورانی طولانی از زندگی انسان گفته می شود که با ظهور او در پهنه گیتی آغاز شد و تا اختراع خط و گسترش تمدن در حدود ۵۰۰۰ سال پیش به طول انجامید.
۴	مرز بین دوره پیش از تاریخ و دوران تاریخی ..... است. اختراع خط
۵	خط چه زمانی اختراع شده است؟ حدود ۵۰۰۰ سال پیش
۶	آگاهی ما از دوره ی پیش از تاریخ متکی بر ..... است. کاوش های باستان شناسی
۷	آگاهی انسان ها از این دوره پیش از تاریخ متکی به چیست؟ متکی بر کاوش های باستان شناسی است
۸	نخستین انسان واره ها چه زمانی و در کجا زندگی می کردند؟ انسان واره ها حدود ۴ میلیون سال پیش در علفزار های آفریقا می زیستند و بعد ها گروه هایی از آنان به اروپا و آسیا کوچ کردند
۹	طبق شواهد باستان شناسی، اولین انسان واره ها در چه زمانی و در کجا می زیستند؟ حدود ۴ میلیون سال پیش در علفزارهای آفریقا می زیستند
۱۰	شواهد باستان شناسی دلالت بر آن دارد که نخستین انسان واره ها حدود ۴ میلیون سال پیش در علفزارهای ..... می زیستند. آفریقا
۱۱	باستان شناسان بر چه اساسی زندگی انسان های پیش از تاریخ را تقسیم کرده اند ؟ بر اساس نوع اقتصاد معیشتی و ابزارهای متناسب با آن
۱۲	تقسیم بندی دوره پیش از تاریخ را بر اساس نوع اقتصاد معیشتی و ابزارهای متناسب با آن را بیان کنید؟ دوره گردآوری خوراک – دوره تولید خوراک
دوره گردآوری خوراک:	
۱۳	شیوه زندگی انسان های نخستین بر چه استوار بود ؟ بر دوره گردی، شکار حیوانات و گردآوری دانه، میوه و ریشه گیاهان و درختان برای تأمین خوراک
۱۴	دوره گردآوری خوراک چقدر دوام آورد و تغییر و تکامل آن چگونه بود ؟ تا چندین میلیون سال دوام آورد و تغییر و تکامل آن بسیار کند و محدود بود
۱۵	وظیفه مردان و زنان در دوره گردآوری خوراک چه بود ؟ مردان در دسته های کوچک به شکار می رفتند و زنان به جمع آوری بقایای خوردنی گیاهان و میوه درختان می پرداختند
۱۶	ویژگی های انسانها را در دوره گردآوری خوراک بیان کنید ؟ مردان در دسته های کوچک به شکار می رفتند و زنان به جمع آوری بقایای خوردنی گیاهان و میوه درختان می پرداختند. انسان های اولیه از پناهگاههای طبیعی مانند غارها و نیز کلبه هایی که از شاخ و برگ درختان و گیاهان می ساختند، برای حفظ جان خود بهره می بردند
۱۷	انسان های اولیه از چه پناهگاه هایی برای حفظ جان خود استفاده می کردند ؟ انسان های اولیه از پناهگاه های طبیعی مانند غارها و نیز کلبه هایی که از شاخ و برگ درختان و گیاهان می ساختند، برای حفظ جان خود بهره می بردند
۱۸	چه عواملی در زندگی انسان های اولیه نقش بسزایی در ارتباط با محیط داشت؟ افروختن آتش و به کار گرفتن آن

۱۹	اتفاق مهمی که در دوران پیش از تاریخ توسط بشر افتاد چه بود؟ چه تاثیری داشت ؟ افروختن آتش و بکار گرفتن آن بود. این اتفاق ، تاثیر بسزایی بر زندگی انسانی و ارتباط او با محیط گذاشت .
۲۰	انسان های نخستین (مردمان پیش از تاریخ) از چه ماده هایی برای ابزار سازی استفاده می کردند ؟ سنگ ، استخوان و چوب
۲۱	اصلی ترین ماده ابزار انسان های نخستین چه بود ؟ سنگ
۲۲	..... اصلی ترین ماده ای بود که انسان های نخستین از آن برای ساختن ابزار استفاده می کردند. سنگ
۲۳	انسانهای نخستین چگونه توانستند در ابزارسازی پیشرفت کنند؟ در آغاز ابزارها از سنگ ساده بدون تغییر بودند. طی صدها هزار سال بشر توانست بر مهارت خود در ساخت تیغه های سنگی بیفزاید و ابزارهایی مانند تبر، زوبین، کارد و..... بسازد. استخوان و چوب نیز مواد دیگری بودند که مردمان پیش از تاریخ از آنها برای ابزار سازی استفاده می کردند
۲۴	انسان های نخستین چگونه قادر به حرف زدن و اندیشیدن شدند ؟ انسان های نخستین در آغاز ، قادر به حرف زدن نبودند ، اما برای این که بتوانند به صورت گروهی به شکار بروند ، باید به گونه ای با هم ارتباط برقرار می کردند. به تدریج تا اواخر دوره گردآوری خوراک، توانایی بشر در سخن گفتن و اندیشیدن تکامل یافت
۲۵	انسان های نخستین برای نشان دادن احساس و اندیشه ی خود ..... به کار گرفتند. نقاشی
۲۶	انسان های نخستین به چه دلیلی نقاشی می کشیدند؟ برای نشان دادن احساس و اندیشه ی خود.
۲۷	چرا مطالعه وضعیت دین و اعتقادات مردمان دوره گردآوری خوراک بسیار دشوار است ؟ به دلیل نبود و یا کمبود شواهد و مدارک
۲۸	باستان شناسان از چه طریقی می کوشند به اعتقادات دینی انسان های نخستین پی ببرند ؟ امروزه باستان شناسان می کوشند از طریق بررسی اعتقادات جوامع شکارگر کنونی، مانند بومیان استرالیا و قبیله های سرخ پوست آمریکای جنوبی، به معتقدات دینی انسانهای نخستین پی ببرند
۲۹	اعتقادات دینی انسان های اولیه با چه چیزی ارتباط داشته و چگونه بوده است ؟ اعتقادات انسانهای اولیه با مشکلات و مخاطرات زندگی آنان مانند بیماری، مرگ، سیل، خشکسالی و... ارتباط داشته است. آنان به نیروهای مرموز و فراطبیعی باور داشتند که در نظر آنان نگاهدارنده زمین، آسمان و سراسر زندگی محسوب می شدند.
دوره تولید خوراک:	
۳۰	دوره تولید خوراک از چه زمانی آغاز شد و ویژگی این دوره چه بوده است؟ از حدود ۱۲ هزار سال پیش گروههایی از مردمان گردآورنده خوراک با استفاده از تجربیات گذشته شروع به کشت برخی گیاهان و اهلی کردن حیوانات کردند و برای نخستین بار موفق به تولید خوراک شدند
۳۱	انسان ها از چه زمانی شروع به کشت گیاه و اهلی کردن حیوان کرده اند ؟ (به عبارت دیگر) از حدود ۱۲۰۰۰ سال پیش، گروه هایی از مردمان گردآورنده ی خوراک با استفاده از تجربیات گذشته ، شروع به کشت برخی گیاهان و اهلی ساختن حیوانات کردند و برای نخستین بار ، موفق به تولید خوراک شده اند. باستان شناسان درباره ی تقدم کشاورزی بر اهلی کردن حیوانات و یا بالعکس ، نظرهای متفاوت دارند.
۳۲	یافته های به دست آمده از کاوش های تپه ی ..... در شهرستان مهران استان ایلام نشان می دهد که ساکنان این سکونتگاه جزو نخستین گردآورندگان خوراک بودند که به کشت ..... و جو روی آوردند ... چغاگلان / گندم
۳۳	نخستین مکانی که کشاورزی در آنجا صورت گرفت کجا بود؟ کاوش های باستان شناسی اخیر ، بیشتر نگاه هارا متوجه مناطق کوهپایه ای زاگرس در غرب ایران کرده است. یافته های به دست آمده از کاوش های تپه ی چغاگلان در شهرستان مهران واقع در استان ایلام ، نشان می دهد که ساکنان این سکونتگاه جزو نخستین گردآورندگان خوراک بودند که به کشت گندم و جو روی آوردند
۳۴	کاوش های باستان شناسی اخیر، در مورد خاستگاه دیرینه ی کشاورزی بیشتر نگاه ها را متوجه کدام مناطق و در کجا کرده است؟ کاوش های باستان شناسی اخیر ، بیشتر نگاه هارا متوجه مناطق کوهپایه ای زاگرس در غرب ایران کرده است. یافته های به دست آمده از کاوش های تپه ی چغاگلان در شهرستان مهران واقع در استان ایلام ، نشان می دهد که ساکنان این سکونتگاه جزو نخستین گردآورندگان خوراک بودند که به کشت گندم و جو روی آوردند
۳۵	در فاصله ی ۱۲۰۰۰ تا ۷۰۰۰ سال پیش (عصر نوسنگی) دو کار مهم در بیشتر نقاط جهان رواج یافت، آن دو کار چه بود؟ شروع به کشت برخی گیاهان و اهلی کردن حیوانات کردند
۳۶	چه کسانی در فرایند کشاورزی نقش دارند ؟ زنان
۳۷	مسئولیت زنان در دوره تولید خوراک چه بود ؟ به احتمال زاد کشاورزی و کشت دانه

۳۸	در دوره تولید خوراک، انسانها چه پیشرفت هایی داشتند؟ در این دوره به کشت غلات از جمله گندم و جو پرداخته شده، رام کردن حیوانات صورت گرفت، چرخ سفال برای ساخت ظروف سفالی بکار گرفته شد، با استفاده از پشم حیوانات پارچه تولید شد
۳۹	یکی از ابداعات بشر در دوره تولید خوراک را که رویدادی مهم و سرنوشت ساز تلقی می شده است نام ببرید؟ ابداع کشاورزی
۴۰	باستان شناسان، ابداع کشاورزی توسط انسانهای اولیه را به چه عنوانی یاد می کنند؟ با عنوان انقلاب کشاورزی
۴۱	رویداد مهم و سرنوشت ساز در زندگی بشر چیست ؟ ابداع کشاورزی ، رویداد های مهم و سرنوشت ساز در زندگی انسان به شمار می رود . برخی از باستان شناسان از این پدیده با عنوان « انقلاب کشاورزی » یاد می کنند . و اهمیت و تاثیر آن را در تاریخ بشر همچون « انقلاب صنعتی » در قرن ۱۸م. می دانند
۴۲	مهمترین پیامدهای کشاورزی را بیان کنید ؟ (پرسش نمونه ۲) (۱) کشاورزان به منظور کاشت ، داشت و برداشت محصول ، از دوره گردی دست برداشتند و نخستین روستاها را به عنوان سکونتگاه های دائم ، ایجاد کردند. (۲) به دلیل تولید اضافه بر نیاز ، عده ای به فعالیت دیگری غیر از تولید خوراک مانند ابزار سازی ، سفالگری و پارچه بافی روی آوردند و در تولید این محصولات مهارت و تخصصی یافته اند. (۳) در نتیجه ی تولید مازاد بر نیاز ، دادو ستد میان روستا های دور و نزدیک به تدریج آغاز شد.
۴۳	مراحل شکل گیری شهر ها و نخستین تمدن ها بنویسید
تمدن های نخستین	
۱- بین النهرین	
۴۴	به سرزمین های میان دو رود دجله و فرات در کشور کنونی عراق را ..... یا ..... می نامند. بین النهرین یا میان دو رود
۴۵	منطقه بین النهرین کجاست؟ بین النهرین یا میان رودان به سرزمین های میان دو رود دجله و فرات در کشور کنونی عراق است ؛ اما جغرافیای تمدن بین النهرین فقط محدود به سرزمین های میان این دو رود نیست و شامل تمامی سرزمین های پست غرب فلات ایران می شود
۴۶	نام دیگر بین النهرین ..... است. میان رودان یا میان دو رود
۴۷	جغرافیای تمدن بین النهرین را مشخص کنید؟ شامل تمامی سرزمین های پست غرب فلات ایران می شود
۴۸	رودهای دجله و فرات از کجا سرچشمه می گیرد و به کجا می ریزند؟ رود های دجله و فرات از مناطق کوهستانی ترکیه و ارمنستان سرچشمه می گیرند و پس از طی کردن مسافتی طولانی در کشور عراق به هم می پیوندند. سپس با پیوستن به کارون در نزدیکی بندر خرمشهر ، اروندرود را تشکیل می دهند و به سمت خلیج فارس جریان می یابند
۴۹	اروند رود از پیوستن کدام رودها به هم تشکیل می شود؟ دجله و فرات با کارون
۵۰	رودهای دجله و فرات چه تاثیری در زندگی انسان ها داشت؟ رسوبات این رود ها موجب به وجود آمدن دشت های حاصلخیزی شده است که مهد یکی از کهن ترین تمدن ها بوده اند.
۵۱	کاوش های باستان شناسی در کشور عراق و جلگه ی خوزستان ایران نشان می دهد که نخستین مراکز تمدنی در حدود ..... در این مناطق شکل گرفته است ۳۵۰۰ ق.م
۵۲	طبق کاوش های باستان شناسی، نخستین تمدن ها در کجا و در چه زمانهایی شکل گرفته است؟ نشان می دهد که نخستین مراکز تمدنی در حدود ۳۵۰۰ سال پیش از میلاد مسیح در عراق کنونی و جلگه خوزستان شکل گرفته است
۵۳	ساکنان بین النهرین، چگونه زمین های خود را به زیر کشت بردند؟

	آنها با حفر آبراه ها و ایجاد آبگیرهای متعدد زمین های خود را به زیر کشت بردند.
۵۴	چرا ساکنان بین النهرین اقدام به ایجاد آبراه ها در اطراف رود های دجله و فرات کردند؟ زیرا در آنجا به دلیل کمبود بارندگی، امکان کشت دیم وجود نداشت به همین خاطر آنها اقدام به این کار کردند
۵۵	چه عواملی باعث گسترش روستا ها و پدید آمدن شهرها در بین النهرین شد؟ افزایش جمعیت و تولید مازاد بر خوراک موجب شد که روستاها گسترش پیدا کنند و سرانجام نخستین شهرها در این منطقه پدید آیند
۵۶	چگونه روستاها گسترش یافته و سرانجام نخستین شهرها در بین النهرین به وجود آمدند؟ (تشریحی) از آن جایی که در بین النهرین به دلیل کمبود بارندگی، امکان کشت دیم وجود نداشت، ساکنان این منطقه با حفر آبراه ها و ایجاد آبگیر های متعدد، زمین های وسیعی را در اطراف رود های دجله و فرات به زیر کشت بردند و محصولات فراوان و مازاد بر نیاز تولید کردند. افزایش جمعیت و تولید مازاد بر خوراک، موجب شد که روستا ها گسترش پیدا کنند و سر انجام نخستین شهر ها در این منطقه پدید آیند
۵۷	اولین امپراتوری بزرگ را در سرتاسر بین النهرین..... به وجود آورد. سومر
۵۸	اولین شهر های بین النهرین چه نام داشت و در کجا به وجود آمد؟ سومر در جنوب بین النهرین
۵۹	مهم ترین شهر های سومر را نام ببرید؟ اور، اوروک، لاگاش و کیش
۶۰	منظور از دولت- شهر یا کشور- شهر در تمدن سومر چه بوده است؟ هریک از شهرهای سومر به همراه روستاهای پیرامون خود دارای حکومتی مستقل بودند که به آنها دولت- شهر یا کشور- شهر گفته می شود
۶۱	روابط دولت - شهرها با یکدیگر در تمدن سومر چگونه بوده است ؟ این دولت - شهرها اغلب با یکدیگر در حال رقابت و جنگ به سر می بردند
۶۲	اعتقادات دینی مردم بین النهرین چه بود؟ مردم بین النهرین از جمله سومریان، خدایان متعددی را می پرستیدند و اعتقاد داشتند که هر شهر از آن خدایی است. آنان برای خدای شهر خویش پرستشگاه باشکوهی بر پا نموده و قربانی و هدایای زیادی نثارش می کردند. آنان معتقد بودند که خدایان، انسان ها را برای خدمت به خود آفریده اند و اگر در این کار کوتاهی کنند، خدایان آنان را با فرو فرستادن سیل و طوفان یا خشکسالی تنبیه خواهند کرد
۶۳	دیدگاه مردم بین النهرین از جمله سومریان را در مورد خداپرستی بیان کنید؟ (به عبارت دیگر) آنها خدایان متعددی داشتند و اعتقاد داشتند که هر شهر از آن یک خداست. برای خدای شهر خویش پرستشگاه باشکوهی برپا نموده و قربانی و هدایای زیادی نثارش می کردند. آنان معتقد بودند که خدایان، انسانها را برای خدمت به خود آفریده اند و اگر در این کار کوتاهی کنند، خدایان آنان را با فرستادن سیل و طوفان یا خشکسالی تنبیه خواهند کرد
۶۴	سومریان معتقد بودند که خدایان ..... را برای خدمت به خود آفریده اند. انسان ها
۶۵	کاهنان چه کسانی بودند و چه نقشی در زندگی مردم سومر داشتند؟ کاهنان بویژه کاهن اعظم که معمولا از دانش های عصر خود آگاه بودند، به عنوان واسطه میان مردم و خدایان عمل می کردند و از قدرت و ثروت زیادی برخوردار بودند. در آغاز، کاهنان پیشوایی دینی را به همراه فرمانروایی سیاسی برعهده داشتند
۶۶	در آغاز تمدن سومر پیشوایی دینی و فرمانروایی سیاسی بر عهده ی ..... بود. کاهنان
۶۷	واسطه ی خدایان بین النهرین با مردم چه نام داشت؟ کاهنان
۶۸	وضعیت صنعت در سومر چگونه بوده است. توضیح دهید ؟ صنعتگران سومری علاوه بر مهارت در سفالگری، در ساخت ابزارها و جنگ افزارهای مفرغین نیز تبحر خوبی داشتند. در آن زمان مردمان جنوب غربی آسیا، کاربرد فلزات مختلفی مانند مس و قلع را آموخته بودند و از ترکیب این دو فلز، اشیای مفرغین می ساختند که بسیار مقاوم و محکم بودند
۶۹	در باره خط و زبان سومری توضیح دهید؟ لوح های گلی فراوانی به خط میخی و زبان سومری در بقایای شهرهای سومری کشف شده است. به گمان برخی از باستان شناسان، سومریان مخترع خط بوده اند و نخستین نوشته های جهان متعلق به آنان است. بعضی از این لوح ها حاوی آثار ادبی بلند مانند افسانه گیلگمش است
۷۰	خط توسط کدام قوم ابداع شد؟ لوح های گلی فراوانی به خط میخی و زبان سومری در بقایای شهرهای سومری کشف شده است. به گمان برخی از باستان شناسان،

	سومریان مخترع خط بوده اند و نخستین نوشته های جهان متعلق به آنان است
۷۱	مشهور ترین لوح سومریان چه بود؟ افسانه گیلگمش
اگد و بابل:	
۷۲	در حدود ۲۴۰۰ قبل از میلاد، قوم ..... که در مرکز بین النهرین می زیست به فرماندهی ..... بر کشور شهرهای سومری مسلط شدند. اگدی - سارگن
۷۳	قوم اکدی ها در کجای بین النهرین ساکن بودند ؟ مرکز بین النهرین
۷۴	سارگن کیست و چه اقداماتی انجام داد ؟ سارگن فرمانده تمدن سومر در جنوب بین النهرین بود. او سپس سرتاسر بین النهرین را به زیر فرمان خود آورد و امپراتوری بزرگی را تشکیل داد که از سواحل شرقی دریای مدیترانه تا کوههای زاگرس امتداد داشت. این امپراتوری مردمان و اقوامی را که دارای اندیشه، آداب و رسوم، صنعت و هنر گوناگونی بودند، یکپارچه و متحد ساخت و موجب تبادل بیشتر فرهنگ و تمدن در بین النهرین شد
۷۵	امپراتوری اکد چگونه بر فرهنگ و تمدن بین النهرین تأثیر گذاشت؟ این امپراتوری مردمان و اقوامی را که دارای اندیشه، آداب و رسوم، صنعت و هنر گوناگونی بودند، یکپارچه و متحد ساخت و موجب تبادل بیشتر فرهنگ و تمدن در بین النهرین شد
۷۶	امپراتوری که سارگن به وجود آورده بود تا کی دوام آورد؟ چگونه از بین رفت؟ امپراتوری سارگن حدود دو قرن دوام آورد و در پی آن، دورانی از بی ثباتی و ضعف فرا رسید
۷۷	کدام قوم در مرکز بین النهرین جایگزین اکدیان شدند؟ اموری ها
۷۸	حکومت بابل قدیم چگونه و توسط چه قومی تشکیل شد؟ از حدود ۱۹۰۰ قبل از میلاد قوم دیگری به نام اموری قدرت خود را در بین النهرین گسترش داده و توانستند سلسله ای را تأسیس کنند که در تاریخ به نام بابل قدیم معروف است
۷۹	مشهور ترین پادشاه اموری چه نام داشت؟ حمورابی
۸۰	مشهورترین فرمانروای سلسله بابل قدیم چه کسی بود و چه اقداماتی انجام داد؟ حمورابی بود که مناطق وسیعی از بین النهرین را فتح و ضمیمه قلمرو خود کرد. او همچنین اقدامات مهمی در زمینه کشورداری، کشاورزی و قانون گذاری انجام داد
۸۱	مشهورترین فرمانروای بابل قدیم ..... است و عمده شهرت وی به خاطر..... است که از وی بر جای مانده است. حمورابی / قانون نامه ای
۸۲	شیوه حکومتی که حمورابی بنیان نهاد چگونه بود؟ شیوه او مبتنی بر قدرت و اختیارات فراوان پادشاه و اطاعت کامل حاکمان ولایات از او بود. وی مقام پادشاهی را هدیه ای از جانب خداوند به خود می پنداشت
۸۳	کدام اقدام حمورابی باعث شهرت عمده او در تاریخ شده است؟ بخش عمده ای از شهرت حمورابی در تاریخ به خاطر قانون نامه ای است که از او برجای مانده و به عنوان نخستین سند قانون گذاری جهان بشمار می رود
۸۴	قانون نامه حمورابی شامل چه چیزهایی است؟ شامل مجموعه قوانین مربوط به زراعت، آبیاری، کشتیرانی، خرید و فروش برده، ارث، ازدواج و مجازات های انواع جرم ها و جنایت هاست
۸۵	پایتخت حمورابی کجا بود؟ بابل
۸۶	تأثیر حمورابی را بر تمدن بین النهرین شرح دهید. (پرسش نمونه ۵) (۱) رونق گرفتن امور کشاورزی ، تجارت و بازرگانی نه تنها در دورن کشور بلکه تجارت بابل در سطح بین المللی نیز مطرح گشت (۲) ایجاد تمرکز سیاسی در کشور ؛ زیرا حکومت بر پایه اطاعت کامل حاکمان ولایات از حمورابی بود و مقام پادشاهی او نیز هدیه و موهبت الهی محسوب می شد (۳) تدوین قوانین مدنی در کشور
۸۷	اموری ها توسط کدام حکومت ساقط شدند؟ آشوریان
۸۸	سلسله آشوریان چگونه پدید آمد و آنها چگونه قومی بودند؟ پس از آنکه حکومت بابل قدیم دچار ضعف و زوال شد، آشوریان که قومی جنگجو در شمال بین النهرین بودند، به قدرت رسیدند.

	حکومت آشور با لشکرکشی های پیاپی به سرزمین های همجوار و غارت و ویران کردن آنها بر قلمرو و ثروت خود افزود
۸۹	قومی جنگجو در شمال بین النهرین که پس از ضعف و زوال بابل قدیم به قدرت رسیدند ..... نام داشتند آشوریان
۹۰	میراث تمدن بین النهرین چه بودند؟ آنها تمدنی عظیم را پی ریزی کردند که در زمینه های مختلف از جمله سیاست و حکومت، قانون گذاری، معماری و شهرسازی، هنر، صنعت و خط و ..... به موفقیت ها و پیشرفت های چشمگیری دست یافت.
۹۱	تمدن بین النهرین بر کدام تمدنها در جهان امروز تأثیر گذاشت؟ تمدن ایران در زمان هخامنشیان و تمدن یونان باستان
۹۲	تمدن بین النهرین بر تمدن های پس از خود از جمله ..... و ..... تأثیر بسزایی گذاشت. تمدن ایران در زمان هخامنشیان و نیز تمدن یونان باستان
تمدن مصر	
۹۳	تمدن مصر باستان از چه زمانی آغاز شد؟ مدتی پس از آنکه سومریان زندگی در شهرها را آغاز کردند، در مصر نیز تمدن شروع به جوانه زدن کرد.
۹۴	تمدن مصر وابسته به کجا بود؟ در مصر، جریان زندگی و تمدن به رود پرآب و طویل نیل وابسته بود که از دریاچه های آفریقای مرکزی به سمت شمال جاری می شود
۹۵	در مصر باستان جریان زندگی و تمدن به چه عاملی وابسته بود؟ رود نیل
۹۶	رود نیل چه تأثیری بر کشاورزی مصر داشته و دارد؟ آب نیل هر سال بر اثر ذوب شدن برف ها و باریدن باران های بهاری، آرام آرام بالا می آید و سواحل پست را فرو می گیرد. سپس آهسته آهسته پس می نشیند و لایه ای از رسوبات غنی بر جای می گذارد و زمین های مرطوب را مستعد کشت و زرع می کند
۹۷	مصر از کدام بخشی تهاجم دیگر اقوام آسیب پذیر بود؟ علاوه بر رود نیل که محیط مساعدی برای زندگی در مصر ایجاد کرده بود، موانع طبیعی مانند صحرای گرم در شرق و غرب، دریای مدیترانه در شمال و صخره های شمالی، این کشور را از تهاجم های خارجی حفظ می کرد. مصر اغلب از طریق شبه جزیره سینا در شمال شرق این کشور، در معرض هجوم بیرونی قرار داشت و عاقبت هم فاتحان، از همین مسیر به آن سرزمین دست یافتند
۹۸	چه عواملی مصر را از تهاجم های خارجی حفظ می کرد؟ موانع طبیعی مانند صحرای گرم در شرق و غرب دریای مدیترانه در شمال و صخره های شمالی این کشور را از تهاجم های خارجی حفظ می کرد
۹۹	مصر اغلب از طریق ..... در شمال شرق این کشور در معرض هجوم بیرونی قرار داشت. شبه جزیره سینا
۱۰۰	مورخان تاریخ مصر باستان را به سه دوره تقسیم کرده اند. آنها را بنویسید؟ امپراتوری قدیم - میانه و جدید
۱۰۱	ویژگی های مصر در دوران امپراتوران قدیم چگونه بود؟ در دوره امپراتوری قدیم، قدرت فرعون ها در اوج بود و اهرام سه گانه به عنوان یکی از شاهکارهای معماری جهان باستان به دستور آنان ساخته شد. فرعون ها برای اداره امور کشور از وزیر یا شخصی با عنوان «کار گزار کل کشور» استفاده می کردند که مسئولیت اداره امور اداری، مالی و قضایی را بر عهده داشت.
۱۰۲	فرعونها در دوره امپراتوری مصر قدیم، برای اداره امور کشور چه اقدامی انجام می دادند؟ آنها از وزیر یا شخصی با عنوان کارگزار کل کشور استفاده می کردند که مسئولیت اداره امور اداری، مالی و قضایی را برعهده داشت
۱۰۳	نقش و جایگاه فرعون در تاریخ مصر باستان چگونه بود؟ فرعون از قدرت فوق العاده ای برخوردار بود و اعتبار زیادی در میان مردم داشت. آنچه او انجام می داد، اراده خدایان شمرده می شد و آنچه می گفت از زبان یکی از خدایان بود و فرمان های او می بایست بی چون و چرا اجرا شود
۱۰۴	چه کسانی می توانستند جانشین فرعون شوند؟ پسر یا هر کدام از اعضای خانواده فرعون، حتی همسر او می توانست جانشین او شود.
۱۰۵	اوضاع دین در مصر باستان چگونه بود؟ مصریان باستان خدایان زیادی را می پرستیدند. حداقل نام چندین هزار خدا در نوشته های مصری شناسایی شده است. البته مردم مصر خدایانشان را مهربان تر و دوستانه تر از خدایان سومری می پنداشتند
۱۰۶	دیدگاه مردم مصر در مورد خدایان با مردم سومر چه تفاوتی داشت؟ مردم مصر خدایانشان را مهربان تر و دوستانه تر از خدایان سومری می پنداشتند
۱۰۷	چرا مردم مصر باستان خدایانشان را مهربان تر و دوستانه تر از خدایان سومر می پنداشتند؟

	شاید به این سبب که زندگی در اطراف رود پر برکت نیل آسان تر و مطبوع تر از زندگی در کناره های دجله و فرات بود
۱۰۸	کدام فرعون مصر کوشید یکتاپرستی را در مصر رواج داد؟ آمین هوتپ چهارم کوشید که یگانه پرستی را در شکل پرستش خدای خورشید در مصر ترویج دهد
۱۰۹	پس از مرگ آمین هوتپ چهارم یکتا پرستی چه روندی پیدا کرد؟ پس از مرگ آمین هوتپ چهارم، کاهنان که نقش مهمی در فرهنگ مصر داشتند، دوباره پرستش چندخدایی را رایج کردند
۱۱۰	در دوران امپراتوری جدید مصر پیامبرانی مانند ..... و ..... مردم این کشور را به پرستش خدای یگانه دعوت کردند حضرت یوسف و حضرت موسی (سلام الله علیهما)
۱۱۱	حضرت یوسف و حضرت موسی (سلام الله علیهما) در دوران امپراتوری جدید مصر چه تلاشهایی کردند؟ آنها به احتمال بسیار در این دوره مردم مصر را به پرستش خدای یگانه دعوت کردند
۱۱۲	کدام پیامبران در دوران امپراتوری مصر جدید، مردم مصر را به پرستش خدای یگانه دعوت کردند؟ حضرت یوسف و حضرت موسی
۱۱۳	مصریان باستان نسبت به زندگی پس از مرگ چه اعتقادی داشتند؟ آنها به زندگی پس از مرگ باور داشتند و معتقد بودند که روح پس از مرگ مدتی سرگردان می ماند و سپس به جسم انسان باز می گردد
۱۱۴	چرا مصریان باستان اجساد فرعون ها را مومیایی می کردند؟ زیرا به زندگی پس از مرگ باور داشتند و معتقد بودند که روح پس از مرگ به جسم انسان بر می گردد. به همین دلیل اجساد فرعون ها را برای جلوگیری از فاسد شدن مومیایی می کردند
۱۱۵	دلیل مومیایی کردن اجساد در مصر باستان چه بود؟ اعتقاد مردم مصر به زندگی بعد از مرگ
۱۱۶	اقتصاد مردم مصر باستان چگونه بود؟ اساس زندگی در مصر باستان بر کشاورزی استوار بود. اکثریت جمعیت را کشاورزان تشکیل می دادند. آنان در کشتزارهای اطراف نیل که متعلق به فرعون ها ، کاهنان و مقام های حکومتی بود، گندم، جو، خرما و دیگر میوه ها را کشت می کردند
۱۱۷	مصریان مردمی صبور و فرمان بر بودند، ..... آنان را به اطاعت بی چون و چرا از فرمان فرعون ها و مأموران او فرا می خواند. آموزه های دینی
۱۱۸	باورهای دینی چه تأثیری بر زندگی مصریان باستان گذاشته بود؟ مصریان مردمی صبور و فرمان بر بودند. آموزه های دینی آنان را به اطاعت بی چون و چرا از فرمان فرعون ها و مأموران او فرا می خواند. توده های مردم علاوه بر پرداخت مالیات، ناگزیر بودند در ساختن آرامگاهها ، کاخها ، معبد ها و نیز با حضور در جنگ ها برای حکومت بیگاری نمایند
۱۱۹	مردم مصر چه نگرشی نسبت به حکومت داشتند؟ (به عبارت دیگر) مصریان مردمی صبور و فرمان بر بودند. آموزه های دینی، آنان را به اطاعت بی چون و چرا از فرمان فرعون ها و مأموران او فرا می خواند. توده های مردم علاوه بر پرداخت مالیات، ناگزیر بودند در ساختن آرامگاه ها، کاخ ها، معابد و نیز باحضور در جنگ ها، برای حکومت بیگاری نمایند
۱۲۰	دستاوردهای هنری و ادبی در مصر باستان را بنویسید؟ یکی از دستاوردهای برجسته تمدن مصر باستان، ابداع خط های مختلف هیروگلیف و دموتیک بود که از هر کدام در جاهای متفاوت استفاده می شد . مصریان همچنین با استفاده از نی ، کاغذی به نام پاپیروس ابداع کردند
۱۲۱	دو خط را که در مصر باستان ابداع شد نام ببرید؟ خط هیروگلیف و خط دموتیک
۱۲۲	مصریان با استفاده از نی، کاغذی به نام ..... ابداع کردند. پاپیروس
۱۲۳	مصریان چه نوع کاغذی را ابداع کردند؟ کاغذی به نام پاپیروس
۱۲۴	پاپیروس ها ی بر جای مانده حاوی چه مطالبی هستند ؟ شرح حال و اقدامات فرعون هاست
۱۲۵	مهم ترین جلوه های معماری تمدن مصر چیست؟ تمدن مصر بیش از هر چیز به خاطر بناهای باستانی مانند اهرام، معابد، کاخ ها و نیز آثار هنری به ویژه مجسمه سازی شهرت دارد. مصر از منابع طبیعی سنگ آهک و سنگ خارا بهره مند بود و معماران مصری برای ساختن هرم ها و دیگر بناها از آنها استفاده می کردند. ساخت این بناهای عظیم نیازمند دانش و مهارت بالایی بود و بدون محاسبات دقیق هندسی و ریاضی انجام آن امکان پذیر نبود
۱۲۶	تمدن مصر باستان بیشتر به خاطر چه چیزهایی شهرت دارد؟ به خاطر بناهای باستانی مانند اهرام، معابد، کاخ ها و نیز آثار هنری بویژه مجسمه سازی شهرت دارد

۱۲۷	معماران مصری برای ساخت هرم ها از چه مصالحی استفاده کردند؟ از منابع طبیعی سنگ آهک و سنگ خارا که در مصر فراوان بود ، بهره بردند								
۱۲۸	مصریان باستان در موضوعات هنری چه خلاقیت هایی داشتند؟ آنان در نقاشی، مجسمه سازی و ساخت جنگ افزارها و دیگر ابزارها، خلاقیت و مهارت زیادی از خود نشان دادند و آثار زیبا و ظریفی را خلق کردند								
۱۲۹	مصریان غیر از معماری بناها در چه زمینه های هنری مهارت داشتند؟ مصریان باستان همچنین در نقاشی، مجسمه سازی و ساخت جنگ افزارها و دیگر ابزارها، خلاقیت و مهارت زیادی از خود نشان دادند و آثار زیبا و ظریفی را خلق کردند. آنان برای ساختن این اشیاء، از معادن دوردست، مس و طلا را استخراج می نمودند								
۱۳۰	شباهت ها و تفاوت های دین سومریان و مصریان باستان را، با ذکر دلیل، بیان کنید. (پرسش نمونه ۴) شباهت ها : ۱. پرستش خدایان متعدد ۲. نذر دادن و قربانی کردن ۳. اعتقاد به جهان پس از مرگ تفاوت ها : در سومر اعتقاد بر این بود که خدایان انسان ها را برای خدمت به خود آفریده اند و اگر در این کار کوتاهی کنند خدایان با فرستادن سیل ، طوفان و یا خشکسالی آنان را تنبیه خواهد کرد اما مردم مصر خدایانشان را مهربانتر و دوستانه تر از خدایان سومری می پنداشتند								
۱۳۱	گزینه ی صحیح را از جدول سمت چپ انتخاب نموده و در جلوی هر سوال بنویسید <table border="1"> <tr> <td>الف) اولین شهر ها را در بین النهرین این اقوام به وجود آوردند.</td><td>سومریان</td></tr> <tr> <td>ب) این اقوام به فرماندهی سارگن امپراتوری بزرگی را در سرتاسر بین النهرین تشکیل دادند</td><td>آکدی ها</td></tr> <tr> <td>پ) این اقوام سلسله ای را تأسیس کردند که به بابل قدیم معروف است</td><td>اموری ها</td></tr> <tr> <td>ت) فراعنه در میان تمدن این اقوام قدرت را در دست داشتند.</td><td>مصریان</td></tr> </table>	الف) اولین شهر ها را در بین النهرین این اقوام به وجود آوردند.	سومریان	ب) این اقوام به فرماندهی سارگن امپراتوری بزرگی را در سرتاسر بین النهرین تشکیل دادند	آکدی ها	پ) این اقوام سلسله ای را تأسیس کردند که به بابل قدیم معروف است	اموری ها	ت) فراعنه در میان تمدن این اقوام قدرت را در دست داشتند.	مصریان
الف) اولین شهر ها را در بین النهرین این اقوام به وجود آوردند.	سومریان								
ب) این اقوام به فرماندهی سارگن امپراتوری بزرگی را در سرتاسر بین النهرین تشکیل دادند	آکدی ها								
پ) این اقوام سلسله ای را تأسیس کردند که به بابل قدیم معروف است	اموری ها								
ت) فراعنه در میان تمدن این اقوام قدرت را در دست داشتند.	مصریان								
موفق و سر بلند باشید / احمد اسدی اقدم – مرنند									

درس ۴ : سوالات چهارگزینه ای

۱	کدام دوره از زندگی بشر تا چندین میلیون سل دوام آورد و تغییر و تحول در آن بسیار کند و محدود بود؟ الف) دوره پیش از تاریخ ب) دوره باستان ج) دوره گردآوری د) دوره تولید خوراک
۲	دورانی طولانی از زندگی بشر تا اختراع خط و گسترش تمدن در ۵ هزار سال پیش به طول انجامید چه مینامند و اطلاعات ما از این دوران متکی بر چیست ؟ الف) دوران پیش از تاریخ – کاوشهای باستان شناسی ب) دوران تاریخی – آثار باستانی ج) دوران پیش از تاریخ – آثار باستانی د) دوران تاریخی – کاوشهای باستان شناسان
۳	شیوه زندگی انسانهای نخستین در دوره گردآوری خوراک بر چه مواردی استوار بود الف) کشت غلات، رام کردن جانوران و تولید ظروف گلی با چر سفال ب) دوره گردی، شکار جانوران و گردآوری دانه میوه و ریشه گیاهان و درختان ج) ساخت ابزار سنگی و شکار جانوران ابداع چر سفالگری و تولید ظروف گلی د) ساخت پناهگاههای طبیعی کش غلات و تولید پارچه با استفاده از پشم حیوانات
۴	کدامیک از گزاره های زیر ویژگیهای دوره گردآوری خوراک در سیر تکامل زندگی بشر نمی باشد؟ الف) به کارگیری هنر نقاشی برای نشان دادن احساس و اندیشه ب) باور به نیروهای مرموز و فراطبیعی که نگهدارنده آسمان زمین و سراسر زندگی بود

	ج) رام کردن جانوران و تولید ظروف گلی با استفاده از چر سفال د) تکامل توانایی بشر در سخن گفتن و اندیشیدن
۵	کدام یک از اتفاقات مهم دوران پیش از تاریخ تاثیر بسزایی بر زندگی انسان و ارتباط او با محیط طبیعی گذاشت ؟ الف) اختراع خط ب) افروختن آتش ج) ابداع چر سفال د) انقلاب کشاورزی
۶	وظایف مردان و زنان در دوره گردآوری خوراک به ترتیب..... الف) در دسته های کوچک به شکار میرفتند - به جمع آوری بقایای خوردنی گیاهان و میوه درختان میپرداختند ب) به اهلی کردن حیوانات و تولید ابزارآلات میپرداختند - مسئولیت گردآوری دانه های گیاهان و کشت آنان را بر عهده داشتند ج) به تولید ظروف گلی و کشت غلات میپرداختند - برای حفظ جان خود در پناهگاه های طبیعی مانند غارها میماندند د) به جمع آوری بقایای خوردنی گیاهان و درختان میپرداختند - مسئولیت گردآوری دانه های گیاهان و کشت دانه را داشتند
۷	کدام نیاز باعث تکامل توانایی انسانهای نخستین در سخن گفتن و اندیشیدن شد؟ الف) نیاز به بیان اندیشه های خود ب) نیاز به نشان دادن احساس خود ج) نیاز به حفظ جان خود د) نیاز به برقراری ارتباط در شکارهای گروهی
۸	به کارگیری هنر نقاشی برای نشان دادن احساس و اندیشه بشر مربوط به کدام دوره از زندگی او محسوب میشود؟ الف) گردآوری خوراک ب) تولید خوراک ج) یکجانشینی د) شکل گیری تمدن
۹	دلیل دشواری مطالعه و وضعیت دین و اعتقادات مردمان دوره گردآوری خوراک چیست ؟ الف) عدم اختراع خط ب) کمبود آثار باستانی برجای مانده ج) فقدان شواهد و مدارک د) عدم توانایی بشر در خواندن لوحها و سنگ نوشته ها
۱۰	امروزه باستان شناسان از چه طریقی برای پی بردن به اعتقادات دینی انسانهای نخستین تلاش میکنند؟ الف) کاوش در اشیای داخل گورها شیوه تدفین مردگان ج) بررسی آثار باستانی بدست آمده از نقاط مختلف د) بررسی معماری و مصالح آرامگاهها و نقش برجسته ها
۱۱	کدام یک از تحولات زیر مربوط به عصر نوسنگی نیست ؟ الف) تولید ظروف گلی ب) تولید پارچه از پشم حیوانات ج) رواج کشت غلات و رام کردن حیوانات د) ساخت ابزارهای سنگین مانند تبر - زوبین
۱۲	کدام یک از ابداعات انسان اولیه در دوران تولید خوراک به زنان نسبت داده میشود؟ الف) جمع آوری بقایای دانه های گیاهان ب) تولید پارچه با استفاده از پشم حیوانات ج) آغاز کشت دانه های گیاهان د) تولید ظروف گلی با استفاده از چر سفال
۱۳	در دوره پیش از تاریخ آشنایی مردم مناطق مختلف با آداب و رسوم مهارتها و اندیشه های یکدیگر چگونه بوده است ؟ الف) از طریق یکجانشینی زیرا کشاورزان به منظور کاشت داشت و برداشت محصول از دوره گردی دست برداشتند و نخستین روستاها را ایجاد کردند ب) از راه داد و ستد چون در نتیجه تولید مازاد بر نیاز عده ای به فعالیت دیگری غیر از تولید خوراک روی آوردند ج) از طریق تخصصی شدن کار ، زیرا به دلیل تولید اضافی بر نیاز ، عده ای به فعالیت دیگری غیر از تولید خوراک روی آوردند. د) از طریق کامل توانایی بشر در سخن گفتن و اندیشیدن زیرا انسانها برای شکار گروهی باید به گونه ای با هم ارتباط برقرار میکردند
۱۴	کدام گزینه از ویژگیهای دین و اعتقادات مردم سومر است ؟ الف) کاهنان به عنوان واسطه میان مردم و خدایان عمل میکردند و از قدرت و ثروت زیادی برخوردار بودند. ب) کاهنان همواره پیشوایی دینی را به همراه فرمانروایی سیاسی به عهده داشتند و آن را در خانواده خود موروثی میکردند ج) معتقد بودند که خدایان انسانها را برای خدمت به انسانهای دیگر آفریده اند و اگر در این کار کوتاهی کنند تنبیه خواهند شد د) خدایان زیادی را می پرستند و حداقل نام چندین هزار خدا در نوشته های سومری شناسایی شده است

۱۵	مهمترین مهارت صنعتگران سومری چه بود؟ (الف) سفالگری و ساخت ابزارهای سنگی (ب) ساخت جنگ افزارهای مفرغین (ج) سفالگری و ساخت ابزارها و جنگ افزارهای مفرغین (د) ساخت ابزار آلات مسی و قلع و زیورآلات
۱۶	کدام مورد برای نخستین بار به سومریان نسبت داده شده است؟ (الف) نخستین سند قانون گذاری جهان (ب) ساخت ابزارآلات مفرغی (ج) نخستین نوشته های جهان (د) ساخت پرستشگاه های باشکوه برای خدایان
۱۷	کدام گزاره در مورد قوم اکدی ها درس است؟ (الف) قومی جنگجو در شمال بین النهرین بودند که به فرماندهی سارگن بر دول شهرهای سومر مسلط شدند (ب) به مدت دو قرن دوام و ثبات داشتند و پ از آن دورانی از بی ثباتی و ضعف فرا رسید (ج) سارگن کوشید تا یگانه پرستی را در شکل پرستش خدای خورشید بین مردم رواج دهد (د) افسانه گیلگمش از آثار ادبی این قوم باستانی بوده که در بین النهرین رواج داشت
۱۸	بخش عمده شهرت حمورابی در تاریخ به خاطر ..... شناخته شده است . (الف) حکومت قدرتمند و منسجم - بابل جدید (ب) قانون نامه ای - بابل جدید (ج) حکومت متمرکز و منسجم - بابل قدیم (د) قانون نامه ای - بابل قدیم
۱۹	افسانه گیلگمش مربوط به کدام تمدن زیر میباشد؟ (الف) سومریها (ب) اکدیها (ج) اموریها (د) آشوریان
۲۰	با زوال کدام دول در میان دورود اقوام آشوری به قدرت دس یافتند؟ (الف) اکدیها (ب) سومریها (ج) اموریها (د) کلدانی ها
۲۱	ساکنان بین النهرین چگونه زمینهای وسیعی را در اطراف رودهای دجله و فرات به زیرکشت بردند؟ (الف) با استفاده از کش دیم (ب) با استفاده از سد بر روی رودها (ج) با حفر آبراهها و ایجاد آبگیرهای متعدد (د) با حفر نهراها و کندن قنات
۲۲	شهر بابل پایتخت اموریها چرا به یکی از مراکز بزرگ تجارت بین المللی در جهان باستان تبدیل شد؟ (الف) به واسطه داشتن موقعی مناسب سیاسی و جغرافیایی (ب) به واسطه داشتن ثروت زیاد حاصل از جنگهای خارجی (ج) به واسطه داشتن فرمانروایان قدرتمند (د) به واسطه داشتن مردمانی فعال و تجارت پیشه
۲۳	کدام گزینه در ارتباط با سوالات زیر صحیح است ؟ ۱- کدام فرعون مصر کوشید تا یگانه پرستی را در شکل پرستش خدای خورشید رواج دهد؟ ۲- چرا اجساد فرعونها را در مصر مومیایی میکردند؟ ۳- کاغذ ابداعی مصریان چه نام داشت ؟ (الف)رامسیس دوم - مقدس بودن - هیروگلیف (ب) آمن هوتپ - سالم ماندن روح - دموتیک (ج) رامسیس اول - جاودانگی آنان - پاپیروس (د) آمن هوتپ چهارم - جلوگیری از فاسد شدن جسم - پاپیروس
۲۴	مهمترین منبع ثروت اندوزی حکومت آشوریان که پس از حکومت بابل قدیم به قدرت رسیدند چه بود؟ (الف) رونق تجارت به دلیل تشکیل امپراتوری متحد و تبادل و گسترش فرهنگ و تمدن (ب) وارث ثروت برجای مانده حمورابی پادشاه بابل قدیم شدند (ج) توسعه کشاورزی و رونق پیشهها و صنایع مختلف (د) لشکرکشیهای پیاپی به سرزمینهای همجوار و غارت و ویران کردن آنها
۲۵	تمدن بین النهرین تاثیر بسزایی که بر این تمدنها برجای گذاشت (الف) یونانیان - مصریان (ب) هخامنشیان - یونانیان (ج) هخامنشیان - مصریان (د) رومیان - یونانیان
۲۶	فاتحان مصر از کدام مسیر به این سرزمین دست یافتند؟

	الف) صخره های شمالی ج) شبه جزیره سینا ب) دریای مدیترانه در شمال د) کشتزارهای رود نیل
۲۷	اعتقادات دینی مصریان و سومریان را در کدام مورد میتوان شبیه دانست ؟ الف) هر شهر خدای مخصوص خود را داشت ب) به خدایان متعددی اعتقاد داشتند و برای آنها معبد و پرستشگاه میساختند ج) کاهنان را واسطه بین خدا و مردم میدانستند د) به سرگردانی روح پ از مرگ اعتقاد داشتند
۲۸	کدام گزینه یکی از دستاوردهای بر جسته تمدن مصر باستان را بیان میکند؟ الف) ابداع خطهای مختلف هیروگلیف و دمو تیک ب) ابداع کاغذی به نام پایپروس از نی ج) ساخته شدن اهرام ثلاثه د) استفاده از منابع طبیعی سنگ آهک، سنگ خارا در بناهای باستانی
۲۹	چرا مردم مصر خدایانشان را مهربان تر و دوستانه تر از خدای سومری میپنداشتند؟ الف) به واسطه استفاده از آب رود نیل ب) به علت گسترش کشاورزی به واسطه رود نیل ج) به واسطه مطبوع تر بودن زندگی در اطراف نیل د) به عل پیشرفته و متمدن تر بودن مردم مصر
۳۰	مصریان مردمانی ..... و فرمانبر بودند. الف) شجاع ب) صبور ج) مطیع د) تن پرور

درس ۴: پرسش های پایانی

۱	سه تفاوت عمده دوره گردآوری خوراک با دوره تولید خوراک را بنویسید؟ در دوره گردآوری خوراک، مردان در دسته های کوچک به شکار می رفتند و زنان به جمع آوری بقایای خوردنی گیاهان و میوه درختان می پرداختند. انسان ها در این دوره از پناهگاههای طبیعی مانند غارها و نیز کلبه هایی که از شاخ و برگ درختان و گیاهان می ساختند، برای حفظ جان خود بهره می بردند. در دوره تولید خوراک، گروههایی از مردمان گردآورنده خوراک با استفاده از تجربیات گذشته شروع به کشت برخی گیاهان و اهلی کردن حیوانات کردند و برای نخستین بار موفق به تولید خوراک شدند. در این دوره به کشت غلات از جمله گندم و جو پرداخته شده، رام کردن حیوانات صورت گرفت، چرخ سفال برای ساخت ظروف سفالی بکار گرفته شد، با استفاده از پشم حیوانات پارچه تولید شد
۲	اتفاق مهمی که در دوران پیش از تاریخ توسط بشر افتاد چه بود؟ افروختن آتش و بکار گرفتن آن بود
۳	ابداع کشاورزی چه پیامدهای مهمی برای بشر داشت؟ ۱- کشاورزان به منظور کاشت، داشت و برداشت محصول، از دوره گردی دست برداشتند و نخستین روستاها را به عنوان سکونتگاه های دائمی ایجاد کردند ۲- به دلیل تولید اضافه بر نیاز، عده ای به فعالیت دیگری غیر از تولید خوراک مانند ابزار سازی، سفالگری و پارچه بافی روی آوردند و در تولید این محصولات مهارت و تخصص یافتند ۳- در نتیجه تولید مازاد بر نیاز، داد و ستد میان روستاهای دور و نزدیک به تدریج آغاز شد و از این طریق زمینه آشنایی مردم مناطق مختلف را با آداب و رسوم، مهارت ها و اندیشه های یکدیگر فراهم آورد
۴	تأثیر و نقش شرایط طبیعی و اقلیمی بین النهرین و مصر را در شکل گیری تمدن به شکل مقایسه ای توضیح دهید؟ در هر دو تمدن رودخانه ها و بطور کلی آبها نقش فراوان داشتند. در مصر رود نیل و در بین النهرین رودهای دجله و فرات - هر دو تمدن به دلیل وجود زمینهای حاصلخیز ناشی از رسوب بر جای مانده از رودخانه ها بر اساس کشاورزی شکل گرفت
۵	شباهت ها و تفاوت های دین سومریان و مصریان باستان را با ذکر دلیل بیان کنید؟ در هر دو تمدن اعتقاد به چند خدایی وجود داشت. خدایان مصری در باور مردم آنجا مهربان تر از خدایان سومری بودند. در مصر فرعون نه تنها نماینده خدا بلکه در برخی موارد خود را خدا می پنداشت ولی در سومر منصب شاه - کاهن وجود داشت ولی هیچگاه

کاهن ادعای خدایی نکرد	
۶ تأثیر حمورابی را بر تمدن بین النهرین شرح دهید؟ شیوه او در حکومت مبتنی بر قدرت و اختیارات فراوان پادشاه و اطاعت کامل حاکمان ولایات از او بود. وی مقام پادشاهی را هدیه ای از جانب خداوند به خود می پنداشت. بخش عمده ای از شهرت حمورابی در تاریخ به خاطر قانون نامه ای است که از او برجای مانده و به عنوان نخستین سند قانو گذاری جهان بشمار می رود. قانون نامه حمورابی شامل مجموعه قوانین مربوط به زراعت، آبیاری، کشتیرانی، خرید و فروش برده، ارث، ازدواج و مجازات های انواع جرم ها و جنایت هاست.	
موفق و سربلند باشید / احمد اسدی اقدم – مرنده	

اسدی اقدم

درس ۵: تمدن هند و چین

ردیف	متن سوالات
۱	در جلگه ها و دشت های رودهای بزرگ جنوب و شرق آسیا کدام تمدن های کهن وجود داشتند؟ هند و چین
تمدن هند باستان	
۲	تمدن هندوستان شامل کدام کشور های امروزی است؟ هندوستان، بنگلادش و بخش وسیعی از پاکستان امروزی
۳	هندوستان قدیم شامل ..... و بخش وسیعی از ..... امروزی بود. هندوستان و بنگلادش / پاکستان امروزی
۴	کاوش های باستان شناسی در اوایل قرن بیستم در مورد تمدن سند چه چیزی را بدست آورد؟ این کاوش ها نشان داد که در حدود ۵ هزار سال پیش تمدن پیشرفته ای در کنار رود سند وجود داشته است
۵	کاوش های باستان شناسی در اوایل قرن ۲۰ نشان داد در ..... پیش تمدن پیشرفته ای در کنار رود سند وجود داشته است. ۵ هزار سال
۶	در کنار رود سند بقایای کدام شهر های تمدن هند کشف شده است؟ موهنجودارو و هاراپا
۷	باستان شناسان پس از سالها حفاری و کاوش، بقایای شهرهای بزرگ و پر جمعیت ..... و ..... واقع در پاکستان را کشف کردند. موهنجو دارو – هاراپا
۸	براساس شواهد و یافته های باستان شناسی ساکنان متمدن دره سند شهرهای خود را چگونه ساخته بودند؟ شواهد و یافته های باستان شناسی نشان داده است که آنها شهرهای خود را بر اساس نقشه ای دقیق و معماری تقریباً یکسانی ساخته بودند. آنان خیابانها و معابر اصلی و فرعی را با پهنای معینی طراحی نموده که یکدیگر را قطع می کردند. همچنین ساختمانها را با معماری همسان و آجراهایی به اندازه های مشخص بنا می کردند. این شهرها دارای پرستشگاه، حمام، انبار غله و همچنین سیستم فاضلاب بودند
۹	معماری شهرهای باستانی در تمدن دوره سند چگونه بوده است؟ (به عبارت دیگر) شواهد و یافته های باستان شناسی نشان داده است که آنها شهرهای خود را بر اساس نقشه ای دقیق و معماری تقریباً یکسانی ساخته بودند. آنان خیابانها و معابر اصلی و فرعی را با پهنای معینی طراحی نموده که یکدیگر را قطع می کردند. همچنین ساختمانها را با معماری همسان و آجراهایی به اندازه های مشخص بنا می کردند. این شهرها دارای پرستشگاه، حمام، انبار غله و همچنین سیستم فاضلاب بودند
۱۰	تمدن سند به چه چیزی متکی بود؟ کشاورزی
۱۱	در تمدن دره سند چه نوع فعالیت هایی اقتصادی رواج داشت؟ تمدن سند متکی به کشاورزی بود و ساکنان این منطقه در جلگه های آبرفتی و حاصلخیز اطراف سند به کشت محصولات چوبی، گندم، جو و پنبه و پرورش دام بویژه گاومیش می پرداختند همچنین نشانه هایی از رواج صنعت سفالگری و نساجی در آن منطقه بدست آمده است. وجود برخی اشیای متعلق به مراکز تمدنی ایران و بین النهرین در کشفیات موهنجو دارو و هاراپا نشان می دهد که این مراکز با یکدیگر داد و ستد داشته اند
۱۲	وضعیت کشاورزی در تمدن دره سند چگونه بود؟ تمدن سند متکی به کشاورزی بود و ساکنان این منطقه در جلگه های آبرفتی و حاصلخیز اطراف سند به کشت محصولات چوبی، گندم، جو و پنبه و پرورش دام بویژه گاومیش می پرداختند
۱۲	تمدن رود سند با کدام مراکز تمدنی زمان خود داد و ستد می کرد؟ تمدن ایران و بین النهرین
۱۳	وضعیت صنعت و هنر در تمدن دره سند چگونه بود؟ نشانه هایی از رواج صنعت سفالگری و نساجی در آن منطقه بدست آمده است. وجود برخی اشیای متعلق به مراکز تمدنی ایران و بین النهرین در کشفیات موهنجو دارو و هاراپا نشان می دهد که این مراکز با یکدیگر داد و ستد داشته اند. از تمدن سند ابزارها، ظرفها، آثار هنری، مجسمه ها و زیورآلاتی کشف شده است که بیانگر شکوفایی صنعت و هنر است. از این تمدن همچنین لوح ها و نوشته هایی بدست آمده است که تا کنون رمزگشایی و خوانده نشده است

۱۴	چرا تا کنون در باره اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی تمدن سند چیزی نمی دانیم؟ زیرا لوح ها و نوشته هایی که از آنجا بدست آمده است تا کنون رمزگشایی نشده اند
۱۵	دستاوردهای مهم تمدن سند را فهرست کنید. (پرسش نمونه ۱) (۱) پیشرفت در زمینه معماری و شهرسازی (۲) مجهز بودن شهرها به مکانهای عمومی و مورد استفاده مردم همچون حمام ، پرستشگاه ، انبار و .... (۳) رونق داشتن زندگی کشاورزی و دامپروری در این منطقه (۴) پیشرفت صنعت سفالگری ، نساجی ، مجسمه سازی، زیورالات و...
مهاجرت آریاییان به هند:	
۱۶	آریاییان در چه زمانی و چه شرایطی هند وارد شدند؟ در حدود ۱۵۰۰ سال قبل از میلاد و در زمانی که تمدن سند رو به انحطاط نهاده بود، دسته هایی از اقوام آریایی از سمت شمال غربی هند وارد شدند
۱۷	در چه حدودی و از کدام منطقه آریایی ها وارد هند شدند ؟ ۱۵۰۰ سال قبل از میلاد / شمال غرب
۱۸	آریاییان چگونه بر بخش هایی از هند مسلط شدند؟ آنان که مردمانی جنگجو و دارای اسب و ارابه بودند، به تدریج بر بخش های شمال هند مسلط شدند و قدرت و نفوذ خود را تا نواحی مرکزی آن کشور گسترش دادند
۱۹	در زمان سلطه آریایی ها بر بخشهای شمالی و مرکزی هند، نواحی جنوب هند در دست چه اقوامی باقی ماند؟ نواحی استوایی و مرطوب جنوب هند زیر سلطه قومی تیره پوست به نام دراویدی ها باقی ماند
۲۰	نواحی استوایی و مرطوب جنوب هند، قومی تیره پوست موسوم به ..... تا قرن ها در آنجا به زندگی مستقل خود ادامه دادند. دراویدی ها
آیین برهمنی:	
۲۱	خدایپرستی آریاییان هند چگونه بود؟ آنان نیز مانند سایر اقوام هند و اروپایی خدایان گوناگونی را به عنوان یکی از مظاهر طبیعت مانند آسمان ، ماه ، خورشید ، باد و آتش می پرستیدند. آنان همچون آریایی های ایرانی ، به خدای غیر مادی و مافوق طبیعت اعتقاد داشتند..
۲۲	مهمترین اثر بجای مانده در باره عقاید آریاییان هند، سروده هایی در ستایش آفرینش و خدایان با عنوان ..... است. وداها
۲۳	مهم ترین اثر بر جای مانده درباره ی عقاید آریاییان هند چه نام دارد و موضوعش چیست؟ سرودهایی در ستایش آفرینش و خدایان با عنوان «وداها»
۲۴	کهن ترین بخش ودا ها ..... نام دارد که به زبان ..... که زبان مهاجران آریایی بود سروده شده است. ریگ ودا / به زبان سانسکریت
۲۵	آیین برهمنی را توضیح دهید؟ این آیین به خدایان متعددی که در وداها ستایش شده بودند، باور داشت و آداب و مناسک دشواری را بر پیروان خود تحمیل می کرد.
۲۶	برهمنان چه وظایفی بر عهده داشتند؟ وظیفه حفظ سرودهای وداها از گزند فراموشی، تعلیم آموزه های دینی و اجرای آداب مذهبی بر عهده برهمنان بود
۲۷	قربانی کردن چه نوع رسمی در آیین برهمنی بود؟ از جمله رسوم سخت و پیچیده این آیین بود.
۲۸	موقعیت اجتماعی برهمنان را توضیح دهید؟ برهمنان به واسطه مقام و موقعیت مذهبی خویش، قدرت و ثروت فراوانی کسب کرده و کاست یا طبقه ممتازی را تشکیل داده بودند
۲۹	خاستگاه آیین برهمنی و ویژگی برجسته آن را توضیح دهید. (پرسش نمونه ۲) هند / اعتقاد به خدایان مختلف ، قربانی کردن نزد خدایان ، تعلیم امور مذهبی و اجرای سروده های دینی توسط برهمن
۳۰	چه عواملی موجب رویگردانی مردن از آیین برهمنی و تضعیف آن شد ؟ مناسک طاقت فرسای آیین برهمنی به تدریج موجب روی گردانی برخی از پیروان آن شد و زمینه را برای شکل گیری و رواج آیین واندیشه های دیگر در هند فراهم آورد.
۳۱	کدام آیین در برابر کیش آمیخته با خرافات برهمنی در هند ظهور کرد؟ آیین بودایی
۳۲	چهار حقیقت عالی از دیدگاه بودا را نام ببرید؟

۱) زندگی سراسر رنج و درد بی پایان است		۳۳	
۲) سرچشمه این درد، آرزو و خواستن است			
۳) تنها با رسیدن به نیروانا می توان بر آرزو و خواستن غلبه کرد			
۴) از هشت راه مقدس می توان به نیروانا رسید.			
از نظر بودا، هشت راه مقدسی که انسان را به نیروانا می رساند، کدامند؟			
صدقت ورزی در ایمان	نیت	گفتار	کردار
زندگانی	کوشش	پندار	مراقبه
اندیشه های بودا با مخالفت های چه کسانی رو به رو شد؟ برهمنان			۳۴
آیین بودا علاوه بر هند در دیگر مناطق آسیا از جمله ..... و ..... راه یافت. تبت و چین			۳۵
تعالیم بودا علاوه بر هند، در چه مناطقی گسترش یافت؟ به مناطق دیگر آسیا از جمله تبت و چین نیز نفوذ یافت			۳۶
سلسله های پادشاهی هند:			
وضعیت سیاسی هند تا زمان اسکندر مقدونی چگونه بود؟			۳۷
قبایل آریایی مهاجر به هند، تا چندین قرن به صورت پراکنده می زیستند و حکومت فراگیری را تأسیس نکردند. داریوش بزرگ قسمت هایی از شمال غرب هند را تصرف و خراج گزار خویش کرد. اسکندر مقدونی نیز پس از براندازی هخامنشیان، بخش های وسیعی از هند را فتح کرد.			
کدام پادشاه هخامنشی به سرزمین هند لشکر کشی کرد؟ داریوش یکم			۳۸
داریوش بزرگ کدام بخش هند را تصرف کرد؟			۳۹
پادشاه هخامنشی قسمت هایی از شمال غرب هند را تصرف و آنجا را خراج گزار خویش کرد			
غیر از داریوش یکم چه کسی به هند لشکر کشی کرد؟ اسکندر مقدونی که بخش های وسیعی از هند را تصرف کرد			۴۰
کدام پادشاهان خارجی قبل از تشکیل سلسله ی موريا، هند را تصرف کردند؟ اسکندر مقدونی			۴۱
سلسله موريا چگونه و توسط چه کسی در هند باستان تاسیس شد؟			۴۲
با انتشار خبر مرگ اسکندر، یکی از فرماندهان هندی به نام چندرا گوپتا برخیزد یونانیان شورش کرد. چندرا گوپتا پس از به اطاعت درآوردن شماری از حاکمان محلی شمال هند، سلسله موريا را بنیان گذاشت.			
با انتشار خبر مرگ اسکندر، یکی از فرماندهان هندی به نام ..... برخیزد یونانیان شورش کرد. چندرا گوپتا			۴۳
چندرا گوپتا پس از به اطاعت درآوردن شماری از حاکمان محلی شمال هند، سلسله..... را بنیان گذاشت. سلسله موريا			۴۴
اوج فرمان رویی سلسله موريا در زمان کدام پادشاه بود			۴۵
آشوکا که او قلمرو خود را به سرتاسر هند به جز قسمت های جنوبی آن گسترش داد			
حکومت موريا در دوران فرمانروایی ..... به اوج قدرت رسید و قلمرو خود را به سرتاسر هند بجز بخش های جنوبی رساند. آشوکا			۴۶
سلسله موريا توسط چه کسی بنیانگذاری شد؟ معروفترین پادشاه آن چه نام داشت؟			۴۷
توسط چندرا گوپتا – معروفترین پادشاه آنها آشوکا نام داشت			
حکومت موريا از چه زمانی ضعیف شد؟ بعد از سلسله موريا کدام سلسله به قدرت رسید؟			۴۸
حکومت موريا بعد از مرگ آشوکا ضعیف شد و کم کم سلسله دیگری به نام گوپتا بر سر کار آمد و چندین قرن بر هند فرمان راند.			
گزینه ی صحیح را از جدول سمت چپ انتخاب نموده و در جلوی هر سوال بنویسید			۴۹
الف) بنیان گذار سلسله ی موريا در هند است.		۱ - چندرا گوپتا	
ب) حکومت موريا در دوران فرمانروایی او به اوج قدرت رسید.		۲ - آشوکا	
پ) با انتشار خبر مرگ وی سلسله ی موريا در هند شکل گرفت.		۳ - اسکندر	
ت) بعد از ضعیف شدن حکومت موريا، این سلسله در هند بر سر کار آمد.		۴ - گوپتا	
تمدن چین			
چین چه نوع سرزمینی بود؟			۵۰
چین کشوری پهناور در شرق آسیا و دارای ویژگی های سرزمینی و آب و هوایی بسیار متنوع است			
ویژگی های جغرافیایی کشور چین را بیان کنید؟			۵۱
چین کشور پهناوری در شرق آسیا و دارای ویژگی های سرزمینی و آب و هوایی متنوع است. موانع طبیعی، چین را از تایلند، برمه، هند و			

	آسیای مرکزی جدا کرده است، اما دره پهناور رود هوانگ هو در شمال، این کشور را در معرض یورش اقوام بیابانگرد قرار می داد. با این حال، جلگه ها و دشت های پیرامون رودهای بزرگ در چین محیط مناسبی برای کشاورزی و برپایی سکونتگاههای دائمی بود
۵۲	موانع طبیعی چین را از کدام سرزمین ها جدا کرد؟ تایلند، برمه، هند و آسیای مرکزی
۵۳	دره پهناور شمال تمدن چین چه نام دارد؟ هوانگ هو
۵۴	چرا چین باستان در معرض یورش اقوام بیابان گرد قرار داشت؟ به دلیل وجود دره پهناور رود هوانگ هو در شمال این کشور
ظهور تمدن:	
۵۵	پیشینه تمدنی و سکونت در چین در کدام مناطق و از چه زمانی آغاز شده است؟ طبق کاوش های باستان شناسی، در دوران نوسنگی و حدود ۸ هزار سال پیش، گروههایی از مردم روستانشین چینی در اطراف رودهای بزرگ هوانگ هو و یانگ تسه مشغول کشاورزی بوده اند
۵۶	کاوش های باستان شناسی نشان می دهد که در دوران ..... و حدود ۸ هزار سال پیش مردم روستا نشین چینی در اطراف رود های بزرگ هوانگ هو و ..... مشغول کشاورزی بودند. نوسنگی / یانگ تسه
۵۷	تمدن چین در کنار کدام رود ها شکل گرفت؟ هوانگ هو (رود زرد) و یانگ تسه
۵۸	محصولات کشاورزی و دامی تولیدی در چین باستان چه بودند؟ ارزن، گندم، برنج و سپس ابریشم مهم ترین محصولاتی بودند که کشاورزان چینی تولید میکردند. چینی ها همچنین چندین نوع حیوان اهلی را پرورش می دادند
۵۹	زمینه پیدایش نخستین شهرها در چین از چه زمانی و چگونه پدید آمد؟ در چین نیز مانند دیگر جاها با تولید مازاد بر نیاز محصولات کشاورزی و دامی، جمعیت رو به افزایش نهاد و به تدریج زمینه پیدایش نخستین شهرها را در حدود هزار و پانصد سال پیش از میلاد فراهم آورد
۶۰	چرا تمدن چین در مقایسه با سایر تمدنهای همزمان، کمتر تحت تأثیر و نفوذ خارجی بوده است؟ به سبب موقعیت ویژه جغرافیایی خود
۶۱	در میان تمدن های نخستین تمدن ..... به سبب موقعیت ویژه ی جغرافیایی خود، کمتر تحت تأثیر و نفوذ خارجی بوده است. چین
۶۲	تمدن چین با کدام کشور ها ارتباط داشت؟ هند و ایران
۶۳	چینی ها از چه زمانی با هند و ایران رابطه برقرار کردند؟ زمانی که فرهنگ و هنر آنان شکوفا شده و ویژگی های خاص خود را پیدا کرده بود
۶۴	سیر تکاملی حکومت گری در چین باستان را توضیح دهید؟ چین نیز مانند سومر در آغاز شامل چندین دولت- شهر بود که بر هر قسمت آن جنگاورانی حکومت می کردند. به تدریج حاکمان محلی تحت فرمان یک دودمان قرا گرفتند و سلسله های حکومتی در این سرزمین بوجود آمد. اما این سلسله ها تا قرن ها نتوانستند چین را از نظر سیاسی و جغرافیایی بطور کامل متحد و یکپارچه کنند.
۶۵	وضعیت سیاسی در چین باستان در آغاز چگونه بود و به کدام تمدن های قدیمی شباهت داشت؟ (به عبارت دیگر) چین نیز مانند سومر در آغاز شامل چندین دولت- شهر بود که بر هر قسمت آن جنگاورانی حکومت می کردند. به تدریج حاکمان محلی تحت فرمان یک دودمان قرا گرفتند و سلسله های حکومتی در این سرزمین بوجود آمد. اما این سلسله ها تا قرن ها نتوانستند چین را از نظر سیاسی و جغرافیایی بطور کامل متحد و یکپارچه کنند.
نخستین امپراتور:	
۶۶	اولین سلسله چین چه نام داشت؟ چه این
۶۷	در زمان کدام سلسله و چگونه چین به اتحاد رسید و دارای حکومتی نیرومند شد؟ یکی از فرمانروایان سلسله چه این به نام ژنگ که در سال ۲۶۴ ق.م به تخت نشست، با پیروزی بر حاکمان محلی و اشراف زمین دار به تفرقه و تجزیه سیاسی چین پایان داد و حکومت نیرومندی را به وجود آورد.
۶۸	ژنگ فرمانروای سلسله چه این، چه لقبی برای خود برگزید؟ این لقب چه معنایی داشت؟ لقب شی هوانگ تی را برگزید که به معنای امپراتور اول است و این لقب پیش از او ویژه خدایان و قهرمانان اساطیری
۶۹	اولین امپراتور چین ..... نام داشت. شی هوانگ تی
۷۰	نام اصلی شی هوانگ تی چه بود؟ ژنگ
۷۱	ژنگ عنوان ..... به معنای امپراتور اول را که پیش از آن مخصوص ..... و ..... بود، برای خود برگزید شی هوانگ تی / خدایان و قهرمانان اساطیری
۷۲	شی هوانگ تی به چه معنی بود؟ به معنای امپراتور اول را که پیش از آن مخصوص خدایان و قهرمانان اساطیری بود.

۷۳	شی هوانگ تی برای تسلط بیشتر حکومت مرکزی، چه اقداماتی انجام داد؟ او تشکیلات اداری و مالیاتی را نوسازی کرد و شبکه گسترده ای از جاده ها ساخت. به قصد رونق تجارت، مقیاس وزن ها و اندازه ها و عیار سکه ها را یکسان نمود و دیوار چین را برای جلوگیری از هجوم اقوام صحراگرد تکمیل کرد.
۷۴	نقش شی هوانگ تی و اهمیت اقدامات او را در تاریخ چین باستان شرح دهید. (پرسش نمونه ۳) عبارت است از : نوسازی تشکیلات اداری و مالی چین - توسعه شبکه راه ها و جاده ها - رونق اقتصادی با یکسان سازی وزن ها ، اندازه ها و عیار سکه در چین - جلوگیری از هجوم اقوام مهاجم با ساختن دیوار بزرگ چین
۷۵	دیوار چین چگونه و به چه منظوری ساخته شد؟ فرمانروایان پیش از شی هوانگ تی برای جلوگیری از هجوم اقوام صحراگرد، قسمت هایی از این دیوار را ساخته بودند و شی هوانگ تی قسمت های مختلف آن را به هم پیوند داد تا دژی به طول ۲۴۰۰ ک.م با ۲۵ هزار برج نگهبانی در مرز شمالی چین شکل گرفت
۷۶	فرمانروایان پیش از شی هوانگ تی هدفشان از ساختن دیوار چین چه بود؟ جلوگیری از هجوم اقوام بیابانگرد
سلسله هان:	
۷۷	اوضاع چین بعد از مرگ شی هوانگ تی چه تغییری کرد؟ دچار آشوب و جنگ داخلی شد و اندکی بعد سلسله هان روی کار آمد.
۷۸	پس از مرگ شی هوانگ تی چین دچار آشوب و جنگ داخلی شد و اندکی بعد سلسله ی ..... روی کار آمد. هان
۷۹	در دوران فرمانروایی سلسله هان چه تغییر و تحولاتی در چین پدید آمد؟ (پرسش نمونه ۴) (۱) کشاورزی ، صنعت ، علم و فرهنگ در این دوره پیشرفت نمایانی کرد و چینی ها دست به ابداعات و اختراعات مهمی زدند. (۲) برقراری رابطه سیاسی ، اقتصادی و فرهنگی با ایران (۳) گشایش جاده ابریشم و برقراری رابطه تجاری با اروپا
۸۰	سلسله هان را از نظر سیاست خارجی بررسی کنید؟ این سلسله حکومتی با گسترش قلمرو خود از سمت جنوب و غرب با کشورها و تمدن های دیگر از جمله ایران، ارتباط سیاسی، اقتصادی و فرهنگی برقرار کرد. جاده معروف ابریشم که چین را از طریق ایران به اروپا متصل می کرد در دوره هان گشایش یافت
۸۱	جاده ابریشم در زمان کدام سلسله چین کشیده شد؟ سلسله هان
۸۲	جاده مشهور ابریشم چین را به کجا متصل می کرد؟ این جاده چین را از طریق ایران به اروپا متصل می کرد
آیین و اندیشه کنفوسیوس:	
۸۳	یکی از برجسته ترین اندیشمندان چینی که اصول و آیینی برای اداره جامعه و حکومت عرضه نمود. .... نام داشت. کنفوسیوس
۸۴	برجسته ترین دانشمند و فیلسوف چین چه کسی بود؟ کنفوسیوس
۸۵	کنفوسیوس چه زمانی ظهور کرد؟ در عصر چین باستان تعدادی از اندیشمندان و فیلسوفان چینی، اصول و آیینی برای اداره جامعه و حکومت عرضه کردند. یکی از برجسته ترین این اندیشمندان، کنفوسیوس بود که چند قرن پیش از شی هوانگ تی می زیست
۸۶	اندیشه های کنفوسیوس را توضیح دهید؟ کنفوسیوس بیش از هر چیز به رفتار اخلاقی توجه داشت و در باره دین یا خدایان چینی خیلی کم سخن گفته است. اساس تعالیم او این بود که مردم چطور باید رفتار کنند و حاکمان چگونه رفتار مناسب را در جامعه ترویج دهند
۸۷	اساس تعالیم کنفوسیوس چه بود؟ اساس تعالیم او این بود که مردم چطور باید رفتار کنند و حاکمان چگونه رفتار مناسب را در جامعه ترویج دهند.
۸۸	شی هوانگ تی چه دیدگاهی نسبت به کنفوسیوس داشت؟ شی هوانگ تی به شدت با اندیشه های کنفوسیوس مخالفت کرد و دستور داد تا آثارش را بسوزانند و حکیمان پیرو او را نابود کنند، اما پس از مرگ شی هوانگ تی و در دوران حکومت هان، اندیشه و آیین کنفوسیوس دوباره رواج یافت و تعلیم داده شد
۸۹	اندیشه های کنفوسیوس بعد از شی هوانگ تی چه سرنوشتی یافت؟ پس از مرگ شی هوانگ تی و در دوران حکومت هان، اندیشه و آیین کنفوسیوس دوباره رواج یافت و تعلیم داده شد. یکی از اقدامات مؤثر حکومت هان که به سنتی ماندگار در تاریخ چین تبدیل شد، انتخاب مأموران دولتی بر پایه اصول و تعلیمات کنفوسیوس بود

۹۰	در دوره سلسله هان، مأموران دولتی بر اساس چه معیارهایی انتخاب می شدند؟ بر پایه اصول و تعلیمات کنفوسیوس انتخاب می شدند. در چارچوب این اصول، افراد بر اساس توانمندی و شایستگی های خویش و نه بر مبنای ثروت و وابستگی های خانوادگی به خدمت گرفته می شدند.								
۹۱	یکی از اقدام های مؤثر حکومت هان که به سنتی ماندگار در تاریخ چین تبدیل شد، انتخاب مأموران دولتی بر پایه ی اصول و تعلیمات ..... بود کنفوسیوس								
۹۲	انتخاب مأموران دولتی در چارچوب اصول کنفوسیوس چگونه بود؟ بر پایه اصول و تعلیمات کنفوسیوس انتخاب می شدند. در چارچوب این اصول، افراد بر اساس توانمندی و شایستگی های خویش و نه بر مبنای ثروت و وابستگی های خانوادگی به خدمت گرفته می شدند								
۹۳	تأثیر اندیشه و تعلیمات کنفوسیوس را بر نظام سیاسی و اجتماعی چین از متن درس استنباط و بیان کنید. (پرسش نمونه ۵) رعایت اصول اخلاقی در اجتماع - شایسته سالاری و انتخاب مأموران دولتی بر پایه اصول و تعلیمات کنفوسیوس - حذف فاصله های طبقاتی میان مردم - ترکیب دین و سیاست با یکدیگر								
۹۴	آیین بودایی در چه زمانی وارد چین شد و چگونه گسترش یافت؟ در دوران سلسله هان، این آیین به چین راه یافت و به تدریج در کنار آیین کنفوسیوس و دیگر آیین ها مورد پذیرش بخشی از مردم چین قرار گرفت.								
۹۵	دوران سلسله ی هان آیین ..... به چین راه یافت. بودا								
۹۶	گزینه ی صحیح را از جدول سمت چپ انتخاب نموده و در جلوی هر سوال بنویسید								
	<table> <tr> <td>الف) ژنگ یکی از فرمانروایان این سلسله در چین بود.</td><td>چه این</td></tr> <tr> <td>ب) تکمیل دیوار بزرگ چین از اقدام های مهم وی بود</td><td>شی هوانگ تی</td></tr> <tr> <td>پ) جاده ی مشهور ابریشم در زمان فرمانروایی این سلسله در چین گشایش یافت.</td><td>هان</td></tr> <tr> <td>ت) وی بیش از هر چیزی به رفتار اخلاقی توجه داشت.</td><td>کنفو سیوس</td></tr> </table>	الف) ژنگ یکی از فرمانروایان این سلسله در چین بود.	چه این	ب) تکمیل دیوار بزرگ چین از اقدام های مهم وی بود	شی هوانگ تی	پ) جاده ی مشهور ابریشم در زمان فرمانروایی این سلسله در چین گشایش یافت.	هان	ت) وی بیش از هر چیزی به رفتار اخلاقی توجه داشت.	کنفو سیوس
الف) ژنگ یکی از فرمانروایان این سلسله در چین بود.	چه این								
ب) تکمیل دیوار بزرگ چین از اقدام های مهم وی بود	شی هوانگ تی								
پ) جاده ی مشهور ابریشم در زمان فرمانروایی این سلسله در چین گشایش یافت.	هان								
ت) وی بیش از هر چیزی به رفتار اخلاقی توجه داشت.	کنفو سیوس								
	موفق و سر بلند باشید / احمد اسدی اقدم - مرنند								

درس ۵ : سوالات چهارگزینه ای

۱	شهر باستانی موهنجودارو در کدام یک از کشورهای امروزی قرار دارد؟ الف) بنگلادش ب) نپال ج) هند د) پاکستان
۲	اقتصاد تمدن سند متکی بر چه معیشتی بود؟ الف) سفالگری ب) نساجی ج) کشاورزی د) دامداری
۳	کدام مورد ، بیانگر داد و ستد مردمان تمدن سند با ایران و بین النهرین است؟ الف) مهاجرت مردم دره سند به ایران و بین النهرین ب) کشف اشیای ایران و بین النهرین در تمدن دره سند ج) از روی لوح ها و نوشته های به دست آمده در موهنجودارو و هاراپا د) از مقایسه معماری موهنجودارو و هاراپا با معماری ایران و بین النهرین
۴	عامل مهمی که باعث روی گردانی پیروان آیین برهمنی از آن شد ، چه بود؟ الف) مناسک طاقت فرسای آیین برهمنی ب) کسب قدرت و ثروت برهمنان ج) تشکیل کاست یا طبقه ممتاز در آیین برهمنی د) ظهور آیین بودا در بخش هایی از هند
۵	رسیدن به نیروانا از مبانی کدام آیین به شمار می رود؟ الف) آیین بودا ب) آیین کنفوسیوس ج) آیین برهمنی د) آیین شینتو
۶	پس از اسکندر مقدونی چه سلسله ای و توسط چه کسی در هند روی کار آمد؟ الف) موری - آشوکا ب) موری - چندراگوپتا ج) گوپتا - چندراگوپتا د) گوپتا - آشوکا
۷	چرا تمدن چین ، کمتر تحت تأثیر نفوذ خارجی بوده است؟ الف) به سبب وسعت خاک چین ب) به دلیل موقعیت ویژه جغرافیایی ج) به سبب پابندی مردم چین به سنت ها د) به علت ایجاد دیوار بزرگ چین

۸	هدف شی هوانگ تی از نوسازی تشکیلات اداری و مالیاتی چه بود؟ الف) جلوگیری از تفرقه سیاسی در چین ب) جلوگیری از اعتراضات مردم به ویژه کشاورزان چینی ج) تسلط بیشتر حکومت مرکزی بر چین د) نشان دادن قدرت خود به رقیبان
۹	کنفوسیوس بیش از هر چیز به چه مسأله ای توجه داشت؟ الف) نظم و انضباط کاری ب) اصول و سنت ها ج) روش اداره جامعه د) رفتار اخلاقی
۱۰	در دوره حکومت هان، ماموران دولتی بر چه اساسی انتخاب می شدند؟ الف) فرمانبرداری از امپراتوران سلسله هان ب) ثروت و وابستگی خانوادگی ج) پایبندی آنها به قانون د) اصول و تعلیمات کنفوسیوس
۱۱	حکومت موری در دوران فرمانروایی چه کسی به اوج قدرت رسید و در دوران حکومت هان انتخاب مأموران دولتی بر چه پایه ای بود؟ الف: چندراگوپتا - براساس توانمندی و شایستگی های فردی ب: آشوکا - براساس ثروت و وابستگی های خانوادگی ج: آشوکا - براساس توانمندی و شایستگی های فردی د: چندراگوپتا - براساس ثروت و وابستگی های خانوادگی
۱۲	تمدن چین در میان تمدنهای نخستین چه موقعی ویژگیهای داشته است ؟ الف: دارای ویژگیهای سرزمینی و آب و هوای متنوع بود. ب: تا قرنهای توانستند یکپارچگی و اتحاد سیاسی خود را حفظ کنند. ج: از طریق مرزهای شمالی، بسیار در معرض یورشهای بیای اقام بیابان گرد بود. د: به سبب موقعی جغرافیایی، کمتر تحت تأثیر و نفوذ خارجی بود
۱۳	در زمان کدام سلسله ی پادشاهی چین، در فرهنگ و علم و صنعت تغییر و تحولات چشمگیری ر داد و کدام رویدادها مربوط به این سلسله ی پادشاهی است ؟ الف: هان - رسمی یافتن آیین برهمنی و ساخت دیوار چین ب: چو - رسمی یافتن آیین کنفوسیوس و گشایش جاده ی ابریشم ج: هان - رسمی یافتن آیین کنفوسیوس و گشایش جاده ی ابریشم د: چو - رسمی یافتن آیین برهمنی و ساخ دیوار چین
۱۴	هند باستان شامل کدام سرزمینها بوده است ؟ الف: میانمار، چین، هندوستان ب: هندوستان، بنگلادش، بخش وسیعی از پاکستان ج: پاکستان، هندوستان، نپال د: هندوستان، چین، بخش وسیعی از افغانستان
۱۵	بقایای شهرهای موهنجودار و هاراپا توسط باستان شناسان در کدام کشور کشف شده است ؟ الف: پاکستان ب: هندوستان ج: بنگلادش د: ترکمنستان
۱۶	تمدن سند به کدام عامل متکی بود؟ الف: صنعت ب: بازرگانی ج: کشاورزی د: دامداری
۱۷	مهمترین اثر به جا مانده درباره عقاید آریاییان هند کدام است ؟ الف: مهابهاراتا ب: اوستا ج: رامایانا د: ودا
۱۸	کهنترین بخش وداها چه نام دارد؟ الف: ریگ ودا ب: اوپانشاد ج: آیورو دا د: یجنا
۱۹	زبان مهاجران آریایی هند چه نام داشته است ؟ الف: اردو ب: آسامی ج: دراویدی د: سانسکریت
۲۰	مهمترین آیینی که در برابر باورهای آمیخته با خرافات و رسوم دشوار کیش برهمایی ظهور کرد کدام است ؟ الف: هندوئیسم ب: شیئتو ج: بودایی د: ودائی
۲۱	کدام مورد جزو چهار حقیقت عالی آیین بودا نمیشد؟ الف: زندگی سراسر درد و رنج بی پایان اس . ب: با رسیدن به نیروانا میتوان به آرزوها و خواستهها رسید.

	ج: سرچشمه درد و رنج در زندگی آرزو و خواستن اس . د: از هشت راه مقدس میتوان به نیروانا رسید
۲۲	کدام پادشاه هخامنشی، قسمت هایی از شمال غرب هند را تصرف و خراج گزار خویش کرد؟ الف: داریوش بزرگ ب: کوروش کبیر ج: خشایارشا د: کمبوجیه
۲۳	بعد از مرگ اسکندر، کدامیک از فرماندهان هندی، بر د یونانیان سر به شورش برداشت و سلسله موری را بنیان گذاشت ؟ الف: آشوکا ب: چندرا گوپتا ج: بیندویارا د: شونگا
۲۴	در میان تمدنهای نخستین، تمدن کدام کشور به سبب موقعی ویژه جغرافیایی خود، کمتر تح تأثیر نفوذ خارجی بوده است ؟ الف: هند ب: ایران ج: چین د: مصر
۲۵	نخستین امپراتوری چین توسط چه کسی به وجود آمد؟ الف: شی هوانگ تی ب: کنفوسیوس ج: شانگ د: گائوزو
۲۶	شی هوانگ تی به چه معنا است ؟ الف: امپراتور خورشید ب: سازنده بناها ج: امپراتور اول د: اولین جنگجو
۲۷	شی هوانگ تی از فرمانروایان کدام سلسله بود؟ الف: شانگ ب: چو ج: هان د: چه این
۲۸	کدام سلسله در چین با گسترش قلمرو خود با کشورهای دیگر از جمله ایران، ارتباط سیاسی، اقتصادی و فرهنگی برقرار کرد؟ الف: چه این ب: هان ج: چو د: شانگ
۲۹	کدام امپراتور چین با اندیشه های کنفوسیوس مخالف کرد و آثارش را سوزاند؟ الف: شیانگ ب: گائورو ج: شی هوانگ تی د: هونگ وو
۳۰	در دوره کدام حکومت چین اندیشه و آیین کنفوسیوس رواج یافت و تعلیم داده شد و انتخاب مأموران دولتی بر پایه اصول تعلیمات آن صورت گرفت ؟ الف: هان ب: چو ج: شانگ د: چه این
۳۱	در دوران کدام سلسله در چین، آیین بودا به آنجا راه یافت و مورد پذیرش بخشی از مردم قرار گرفت ؟ الف: چو ب: هان ج: شانگ د: چه این

درس ۵: پرسش های پایانی

۱	دستاوردهای مهم تمدن سند را فهرست کنید؟ شهرها بر اساس معماری و نقشه دقیق ساخته می شد - طراحی خیابان ها و معابر اصلی و فرعی با پهنای معین - داشتن پرستشگاه و حمام و انبار غله - تجهیز شهرها به سیستم دفع فاضلاب شهری - کشت محصولات متنوع کشاورزی مانند گندم و جو و پنبه و پرورش دام - شکوفایی هنر و صنعت
۲	خاستگاه آیین برهمنی و ویژگی برجسته آن را توضیح دهید؟ خاستگاه آن در میان آریاییان هند بود و دشواری مناسک و رسم پیچیده قربانی کردن از ویژگی های برجسته این آیین بود
۳	نقش شی هوانگ تی و اهمیت اقدامات او را در تاریخ چین باستان شرح دهید؟ او تشکیلات اداری و مالیاتی را نوسازی کرد و شبکه گسترده ای از جاده ها ساخت. به قصد رونق تجارت، مقیاس وزن ها و اندازه ها و عیار سکه ها را یکسان نمود و دیوار چین را برای جلوگیری از هجوم اقوام صحراگرد تکمیل کرد.
۴	سلسله هان، زمینه ساز چه تغییر و تحولاتی در چین شد؟ کشاورزی، صنعت، علم و فرهنگ، پیشرفت نمایی کرد و چینیان دست به ابداعات و اختراعات مهمی زدند. این سلسله حکومتی با گسترش قلمرو خود از سمت جنوب و غرب با کشورها و تمدن های دیگر از جمله ایران، ارتباط سیاسی، اقتصادی و فرهنگی برقرار کرد. جاده معروف ابریشم که چین را از طریق ایران به اروپا متصل می کرد در دوره هان گشایش یافت
۵	تأثیر اندیشه و تعلیمات کنفوسیوس را بر نظام سیاسی، اجتماعی چین از متن درس استنباط و بیان کنید؟ . کنفوسیوس بر نظام خانواده و تحکیم آن تأکید داشت- به موضوع رعایت احترام بین افراد جامعه بسیار معتقد بود و تبلیغ می کرد - بطور کلی آیین وی نوعی نظام اخلاقی را در جامعه چین ترویج می کرد که البته بعد از خودش گسترش یافت.
موفق و سر بلند باشید / احمد اسدی اقدم - مرنه	

درس ۶: یونان و روم

ردیف	متن سوالات
۱	کدام تمدن ها تاثیر عظیم بر تاریخ و فرهنگ جهان داشته اند؟ یونان و روم
۲	خاستگاه تمدن های کهن در اروپا کجا بود؟ جزیره ها و شبه جزیره های شمال دریای مدیترانه
یونان باستان	
۳	تمدن یونان در چه موقعیت جغرافیایی بوجود آمد؟ یکی از کانون های مهم تمدنی قاره اروپا، در سرزمین های جنوب شبه جزیره بالکان و جزیره های مجاور آن در دریاهای مدیترانه و اژه که یونان نامیده می شود ، بوجود آمد
۴	وضعیت جغرافیایی یونان چه تأثیری در زندگی مردم آنجا داشته است؟ بخش وسیعی از یونان را کوههای صخره ای فرا گرفته است که در میان آنها فقط دشت های حاصلخیز کوچکی به چشم می خورد. در عوض موقعیت شبه جزیره ای این کشور و برخورداری از سواحل طولانی با خلیج ها و بریدگی های مناسب برای ایجاد لنگرگاهها، شرایط مناسبی را برای کشتیرانی و دریانوردی فراهم کرده است
تمدن مینوسی:	
۵	تمدن مینوسی در کجا شکل گرفت؟ در پی کاوش های باستان شناسی در اوایل قرن بیستم آثار تمدنی کهن در جزیره کرت واقع در جنوب یونان کشف گردید
۶	تمدن کرت چگونه کشف شد و چرا به آن تمدن مینوسی هم می گویند ؟ در پی کاوشهای باستانشناسی در اوایل قرن بیستم، آثار تمدنی کهن در جزیره کرت در جنوب یونان کشف شد. این تمدن به دلیل انتساب به مینوس، شاه افسانه های آن جزیره، تمدن مینوسی نامیده شد
۷	تمدن مینوسی به چه دلیل به این نام مشهور شد؟ این تمدن به دلیل انتساب به مینوس، شاه افسانه ای جزیره کرت به نام تمدن مینوسی نامیده شد.
۸	مینوسیای چگونه قومی بودند ؟ (ویژگی های تمدن مینوسیای را بیان کنید) مینوسیای قرنهای پیش از مهاجرت اقوام هند و اروپایی به یونان، شهرهای خود را پایه گذاری کرده بودند. آنان قومی دریانورد بودند و با مصر و دیگر مناطق همجوار خود، روابط بازرگانی داشتند. بقایای کاخ شاهی مینوسیای، حکایت از قدرت، رفاه و معماری پیشرفته آنان دارد
۹	تمدن مینوسی چگونه از بین رفتند؟ در اثر کشمکش با اقوام مهاجر از بین رفت.
تمدن میسنی:	
۱۰	تمدن میسنی چه زمانی و چگونه شکل گرفت؟ در حدود ۲۰۰۰ ق.م طایفه های بیابان گرد از دشت های اروپای شرقی به شبه جزیره یونان آمدند. این طایفه ها به تدریج و احتمالاً تحت تأثیر تمدن مینوسی شهرهایی را بر پا کردند که مهم ترین آنها میسن نام داشت. به همین دلیل اولین دوره تمدن یونان را عصر میسنی می نامند.
عصر دولت – شهرها:	
۱۱	تمدن میسن به چه دلیل از بین رفت؟(عصر تاریکی) در رقابت بین شهرها و جنگ های داخلی ضعیف شد و از ۱۱۰۰ تا حدود ۸۰۰ ق.م. یونان دچار چنان انحطاطی شد که مورخان آن را عصر تاریکی نامیده اند
۱۲	رابطه دولت – شهرهای یونانی با هم چگونه بود؟ آنها غالباً با یکدیگر در حال رقابت و جنگ بودند
۱۳	مهم ترین دولت – شهرهای یونانی را نام ببرید؟ آتن و اسپارت
۱۴	ویژگی های دو دولت – شهر مهم یونان(آتن و اسپارت) را بنویسید؟

	آتن مرکز فعالیت های فلسفی، علمی و هنری و نیز زادگاه مردم سالاری (دموکراسی) بشمار میرفت. اما اسپارت جامعه ای نظامی گرا و جنگاور بود که به امور فرهنگی و هنری چندان علاقه ای نداشت
۱۵	آتن به چه دلیل از نظر علمی دارای جایگاه مهمی است؟ آتن مرکز فعالیت های فلسفی علمی هنری و نیز زادگاه مردم سالاری (دموکراسی) می نامند.
۱۶	دولت - شهر اسپارت چه شرايطی داشت؟ اسپارت جامعه ای نظامی گرا و جنگاور بود که به امور فرهنگی و هنری چندان علاقه ای نداشت.
۱۷	قلمرو دولت - شهرهای یونان چگونه گسترش یافت؟ فرمانروایان دولت - شهرهای یونان می کوشیدند نفوذ و سلطه سیاسی، اقتصادی و فرهنگی خود را تا آنسوی مرزهای کشور خود گسترش بدهند. آسیای صغیر (ترکیه امروزی) از جمله مناطقی بود که دولت - شهرهای یونان به منظور گسترش قلمرو و توسعه نفوذ فرهنگی و اقتصادی خود بدانجا یورش بردند.
۱۸	رقابت دولت - شهرهای یونان با هخامنشیان بر سر تسلط کدام منطقه بود؟ بر سر تسلط آسیای صغیر
۱۹	چه عاملی و در چه زمانی باعث جنگ های طولانی بین هخامنشیان و یونانیان شد؟ رقابت دولت - شهرهای یونانی با حکومت هخامنشیان برای تسلط بر منطقه آسیای صغیر، موجب بروز کشمکشهای طولانی و جنگهای بزرگی میان دو طرف در قرن ۵ ق.م. شد.
جنگ های داخلی یونان و برآمدن اسکندر مقدونی:	
۲۰	پس از پایان جنگهای یونان و ایران، دولت - شهر آتن چه اقدامی انجام داد؟ دولت - شهر آتن به رهبری پریکلس، سیاستمدار آزادیخواه، به سرعت در مسیر پیشرفت و توسعه طلبی سیاسی و نظامی گام برداشت
۲۱	پریکلس کیست؟ پریکلس سیاستمدار آزادی خواه دولت - شهر آتن بود. او باعث شد که آتن به سرعت در مسیر پیشرفت و توسعه طلبی سیاسی و نظامی گام بردارد.
۲۲	پس از پایان جنگهای ایران و یونان، آتنی ها به رهبری..... قدم در راه پیشرفت سیاسی و نظامی گذاشتند. پریکلس
۲۳	جنگ های پلوپونزی بین چه تمدن هایی اتفاق افتاد؟ در فاصله ۴۳۱ تا ۴۰۴ ق.م سلسله جنگ هایی میان آتن و اسپارت رخ داد که به جنگ های پلوپونزی مشهور است
۲۴	سلسله جنگهای میان آتن و اسپارت به جنگهای..... مشهور است. پلوپونزی
۲۵	حکومت هخامنشی چه دخالتی در جنگهای پلوپونزی می کرد؟ بطور پنهانی به اسپارت کمک مالی می کرد
۲۶	جنگهای پلوپونزی سرانجام با پیروزی..... پایان یافت. اسپارت
۲۷	علل و پیامدهای جنگ های پلوپونزی را شرح دهید. (پرسش نمونه ۱) علل جنگ های پلوپونز: رقابت و درگیری میان دولت - شهرهای آتن و اسپارت - سیاست تفرقه افکنی پادشاهان هخامنشی در یونان پیامدهای این جنگ نیز عبارتند از: پیروزی اسپارت بر دولت شهر آتن - ظهور قدرتی جدید در مرزهای شمالی یونان (فیلیپ دوم مقدونی) و حمله به دولت شهرهای یونانی
۲۸	همزمان با دولت - شهرهای یونان در شمال این دولت چه تمدنی حکومت می کرد؟ مقدونیه
۲۹	مقدونی ها در چه زمانی و چگونه بر یونان مسلط شدند؟ در همان دورانی که آتن و اسپارت سرگرم رقابت و جنگ بودند، قدرت جدیدی در مرزهای شمالی یونان یعنی مقدونیه در حال ظهور بود. مقدونیان که به زبان یونانی صحبت می کردند، از تمدن و زندگی شهری برخوردار نبودند. آنها به رهبری فیلیپ دوم شاه مقدونیه، ارتش مقتدری تشکیل دادند و توانستند دولت - شهرهای خسته و متفرق یونان را مطیع کنند.
۳۰	مقدونی ها چگونه قومی بودند؟ مقدونیان به زبان یونانی صحبت می کردند، اما از زندگی شهری و تمدن توسعه یافته ای برخوردار نبودند.
۳۱	فیلیپ دوم که بود و چه اقداماتی کرد؟ فیلیپ دوم شاه مقدونیه با تشکیل ارتش نیرومند از طوایف جنگجوی مقدونی دولت شهرهای خسته و متفرق یونان را مطیع خود کرد و بر این کشور مسلط شد. فیلیپ قصد داشت به ایران حمله کند، اما قبل از اینکه اقدامی کند به قتل رسید.
۳۲	جانشین فیلیپ مقدونی که بود؟ پسرش اسکندر مقدونی
۳۳	اسکندر چگونه به قدرت رسید و چه اقداماتی انجام داد؟ اسکندر مقدونی پسر و جانشین فیلیپ که در محیطی نظامی پرورش یافته بود بسیار شیفته جنگ و فتح سرزمین های جدید بود. او پس

	از آن که یکی از دولت - شهرهای یونانی را فرو نشاند، با سپاهی آماده به هخامنشیان هجوم آورد.
۳۴	اسکندر مقدونی در حمله به ایران چه اقداماتی انجام داد؟ وی پس از آنکه شورش یکی از دولت - شهرهای یونانی را فرو نشاند، با سپاهی آماده به قلمرو هخامنشی هجوم آورد. سپاهیان او در چندین نبرد بر سپاه هخامنشی پیروز شدند و مصر، آسیای صغیر، بین النهرین و ایران را فتح کردند.
۳۵	نتیجه لشکرکشی های اسکندر به شرق را توضیح دهید؟ در نتیجه این لشکرکشی ها، ارتباط و تعامل فرهنگی میان تمدن ها و مردمان قلمرو تحت فرمان او بیشتر شد.
۳۶	حکومت مقدونی ها بر یونان تا چه زمانی ادامه یافت؟ تا زمانی که این کشور ضمیمه امپراتوری روم شد، ادامه پیدا کرد.
۳۷	بعد از مرگ اسکندر حکومت یونان به چه سرنوشتی دچار شد؟ پس از مرگ اسکندر یکی از سرداران او در یونان قدرت را به دست گرفت حکومت مقدونیان بر یونانیان تا زمانی که این کشور ضمیمه امپراطوری روم شد ادامه یافت.
فرهنگ و تمدن	
۳۸	چرا یونان از نظر فرهنگ و تمدن پیشرفت کرد؟ یونان در عهد باستان به ویژه در عصر شکوفایی مردم سالاری (دموکراسی) در آتن (۵۰۰ تا ۳۳۸ ق.م) شاهد دوران درخشانی از رشد فکری، فرهنگی، علمی، هنری و ادبی بود. یونانیان از دستاوردهای تمدن های مصر، بین النهرین و ایران بهره بسیاری بردند و در عرصه های مختلف پیشرفت چشمگیری داشتند
۳۹	یونانیان از دستاوردهای کدام تمدن ها برای پیشرفت خود استفاده بردند؟ از دستاوردهای تمدنهای مصر، بین النهرین و ایران بهره بسیار بردند.
دین	
۴۰	اعتقادات دینی مردم یونان باستان را توضیح دهید؟ یونانیان به خدایان متعددی اعتقاد داشتند. مهم ترین این خدایان، دوازده خدایی بودند که در کوه المپ جای داشتند و در رأس آنان زئوس خدای آسمان و آذرخش بود. مردم هر دولت - شهر یکی از خدایان مستقر در المپ را به عنوان خدایی محافظ شهر خود ستایش می کردند. مثلاً آتنا خدا بانوی خرد، محافظ شهر آتن بشمار میرفت آنان ضمن پرستش خدایان متعدد، دارای معابد و پرستش گاههایی بودند. نیایش غالباً با تقدیم هدیه و قربانی به خدایان انجام می گرفت. در یونان باستان، نفوذ و قدرت کاهنان به مراتب کمتر از مصر و بین النهرین بود. یونانیان به احترام خدایان و برای بزرگداشت قهرمانان خویش، جشن ها و مسابقه های مختلفی را برگزار میکردند
۴۱	محل نگهداری خدایان یونان کجا بود؟ کوه المپ
۴۲	خدای آسمان و آذرخش یونان چه نام داشت؟ زئوس
۴۳	خدا بانوی خرد یونان چه نام داشت؟ آتنا
۴۴	معابد چه جایگاهی در یونان باستان داشتند؟ یونانیان دارای معابد و پرستش گاه هایی بودند نیایش غالباً با تقدیم هدیه و قربانی به خدایان انجام می گرفت.
۴۵	یونانیان به احترام خدایان و برای بزرگداشت قهرمانان خود چه مراسمی برگزار می کردند؟ جشن ها و مسابقه ها مختلف
۴۶	مشهورترین بازیهای یونانیان برای بزرگداشت خدایان و قهرمانان خود برگزار می کردند چه نام داشت؟ مشهورترین آنها، بازیهای المپیک بود که هر چهار سال یکبار در دولت شهر المپیا برگزار میگردد. اولین دوره این بازیها در سال ۷۷۶ ق.م انجام شد
حکومت و سیاست:	
۴۷	یکی از ویژگی های برجسته تمدن یونان باستان را بنویسید؟ شیوه متفاوتی از حکمرانی بود که توسط یونانیان بوجود آمد
۴۸	چه عاملی باعث شد تا شیوه حکومت موروثی در یونان باستان از بین برود و شیوه جدیدی جایگزین آن شود؟ در نتیجه توسعه دریانوردی و گسترش تجارت خارجی، طبقه ای از ثروتمندان و اشراف برآمدند و به جای شاهان، قدرت را در دست گرفتند
۴۹	در قرن های ششم و پنجم ق.م چه تغییرات سیاسی در یونان باستان شکل گرفت؟ نوعی مردم سالاری در یونان بویژه در دولت - شهر آتن شکل گرفت که البته با نظام های مردم سالاری امروزی تفاوت داشت

۵۰	شکل انتخابات در نظام مردم سالاری شهر آتن چگونه بود؟ در آنجا فقط مردان بالغی که از پدر و مادری آتنی به دنیا آمده بودند و شهروند آنجا محسوب می شدند، حق رأی داشتند و می توانستند در اداره امور دولت - شهر مشارکت کنند. زنان، بردگان و بیگانگان مقیم آتن که اکثریت جمعیت آن دولت - شهر را تشکیل می دادند، از حق رأی و شرکت در اداره امور سیاسی محروم بودند
فلسفه	
۵۱	زادگاه فلسفه کدام کشور و کدام شهر است؟ یونان بویژه آتن
۵۲	فلسفه یونان در چه زمانی و چگونه به اوج خود رسید؟ فلسفه یونان در قرن های پنجم و چهارم ق.م با ظهور ، افلاطون و ارسطو به اوج خود رسید
۵۳	مهم ترین فلاسفه یونان را نام ببرید؟ سقراط افلاطون ارسطو
۵۴	کدام فلاسفه ایرانی از فلاسفه یونانی تأثیر گرفته بودند؟ فارابی و ابن سینا
علوم	
۵۵	در مورد رشد علمی در یونان باستان توضیح ارائه نمایید؟ در یونان باستان، علوم مختلفی مانند ریاضی، فیزیک، پزشکی و تاریخ نگاری شکوفا شد. دانشمندان یونانی بر اساس روش علمی و با تکیه بر خرد به مطالعه پدیده های مختلف می پرداختند
۵۶	کدام پزشک یونان باستان به پدر علم پزشکی معروف است؟ بقراط
۵۷	روش پزشکی بقراط را توضیح دهید؟ وی نشانه های بیماری در بیمارانش را به دقت یادداشت می کرد و از این اطلاعات برای درمان بیماران دیگر استفاده می کرد. او اعتقاد داشت که بیماری ها علت های طبیعی دارند و مجازات هایی نیستند که خدایان فرستاده باشند.
۵۸	دانشمندان یونانی از چه طریقی به مطالعه ی پدیده های مختلف می پرداختند؟ بر اساس روش علمی و با تکیه بر خرد
۵۹	در مورد فیثاغورث توضیح دهید؟ فیثاغورث فیلسوف و ریاضی دان مشهور یونانی است که برخی از اصول هندسه را کشف کرد و امروزه دانش آموزان او را با قضیه فیثاغورث به یاد می آورند
هنر و ادبیات	
۶۰	وضعیت هنر و ادبیات در یونان باستان چگونه بود؟ در یونان باستان، ادبیات و هنرهای تجسمی، مخصوصا انواع شعر ، نمایشنامه نویسی، مجسمه سازی و معماری شکوفا و پر رونق بود
تمدن روم	
۶۱	کانون شکل گیری تمدن روم کدام منطقه بود؟ شبه جزیره ایتالیا در شمال دریای مدیترانه، کانون شکل گیری تمدن و امپراتوری نیرومندی به نام روم در عهد باستان شد
۶۲	شرایط جغرافیایی شبه جزیره ایتالیا را بیان کنید؟ این شبه جزیره از شمال به جنوب به طول حدود ۱۲۰۰ کیلومتر گسترده است و عرض آن زیاد نیست. کوههای آلپ در شمال آن، مانع طبیعی بوجود آورده و گذرگاههای فراوان آن، معبر رخنه اقوام مختلف به شمال ایتالیا بوده است. کوههای آپنین، شرق و غرب این کشور را از هم جدا می کند. با این حال، ایتالیا دارای سواحل طولانی مناسب برای کشتیرانی و دشتهای حاصلخیز وسیعی است
از رُم تا روم:	
۶۳	تمدن روم چگونه شکل گرفت؟ در حدود ۱۵۰۰ ق.م گروهی از اقوام هند و اروپایی به ایتالیا پا نهادند و مزارع و روستاهایی را بوجود آوردند. بعدها اقوام دیگری نیز از یونان وارد این سرزمین شدند و بر شکل گیری تمدن روم اثر گذاشتند
۶۴	شهر رم در کجا و چگونه پدید آمد؟ شهر رم در مرکز ایتالیا از ادغام تعداد زیادی از روستاها در کرانه رود تیبر به وجود آمد.
۶۵	در حدود ۱۵۰۰ ق.م گروهی از اقوام ..... به ایتالیا پا نهادند. هند و اروپایی
۶۶	حکومت جمهوری روم در سال ..... تأسیس شد. ۵۰۹ ق.م

۶۷	حکومت روم با کدام همسایگان خود وارد جنگ شد؟ سلسله جنگ های بزرگی میان آن جمهوری از یک سو و حکومت کارتاژ و پادشاهان مقدونی رخ داد.
۶۸	جمهوری رم چگونه تشکیل شد و گسترش یافت؟ در سال ۵۰۹ ق.م رومیان بر شاه این شهر شوریدند و حکومت جمهوری رم را تأسیس کردند. جمهوری رم در سالهای میان ۵۰۹ تا ۲۶۴ ق.م با شکست رقیبان و دشمنان خود گسترش پیدا کرد و بر سرتاسر شبه جزیره ایتالیا مسلط شد. در این دوره، تشکیلات حکومتی و نهادهای سیاسی جمهوری رم تکامل یافت.
۶۹	علت بروز جنگ های بزرگ میان جمهوری رم با همسایگان چه بود؟ توسعه طلبی نظامی
۷۰	سیاست های توسعه طلبانه جمهوری رم را توضیح دهید؟ جمهوری رم، سیاست توسعه طلبانه نظامی گسترده ای را در خارج از مرزهای شبه جزیره ایتالیا پیش گرفت. از اینرو، در فاصله سالهای ۲۶۴ تا ۱۴۶ ق.م. سلسله جنگهای بزرگی میان آن جمهوری از یک سو و حکومت کارتاژ و پادشاهان مقدونی، از سوی دیگر، رخ داد
۷۱	همزمان با جمهوری رم، کارتاژیان و مقدونی ها بر کجا حاکمیت داشتند؟ کارتاژیان بر بخش هایی از دریای مدیترانه و شمال افریقا و مقدونیان بر مقدونیه و یونان حکومت می کردند
۷۲	سال ۲۴۴ تا ۱۴۶ ق.م جنگ های بزرگی میان جمهوری رم از یک سو و حکومت..... و پادشاهان ..... رخ داد. کارتاژ و پادشاهان مقدونی
۷۳	رومیان با لشکرکشی به سرزمین های شرق دریای مدیترانه در غرب آسیا، بقایای حکومت ..... را بر انداختند. سلوکیان در ایران
۷۴	سرانجام درگیری های بین جمهوری رم با کارتاژ و مقدونی ها چه شد؟ سرانجام رومیان، رقیبان خود را شکست دادند و بر دریای مدیترانه و سرزمین های پیرامون آن مسلط شدند. در نتیجه این فتوحات، جمهوری رم تبدیل به قدرتی بزرگ در مدیترانه شد و به توسعه طلبی خود در اروپا، افریقا و آسیا ادامه داد
۷۵	نتیجه ی جنگ های جمهوری رم با کارتاژی ها و مقدونیان چه شد پیروزی رومیان
۷۶	لشکرکشی های رومیان به شرق دریای مدیترانه چه نتایجی بر جای گذاشت؟ رومیان با لشکرکشی به سرزمین های شرق دریای مدیترانه در غرب آسیا، بقایای حکومت سلوکیان را بر انداختند و به سوی ایران پیشروی کردند. تنها حکومت اشکانی بود که در مقابل سپاه قدرتمند روم ایستادگی کرد و مانع پیشروی بیشتر آنان به سوی ایران شد
۷۷	زمینه تقسیم امپراتوری روم چگونه فراهم شد؟ پس از آنکه امپراتور کنستانتین (۳۳۷-۳۰۶ م) شهر بیزانتیوم (بیزانس، استانبول، قسطنطنیه) را به پایتختی برگزید، به تدریج زمینه تقسیم امپراتوری روم به دو بخش شرقی و غربی فراهم آمد
۷۸	کدام امپراطور شهر بیزانتیوم را پایتخت کرد؟ کنستانتین
۷۹	امپراتوری روم غربی و شرقی چگونه تضعیف و منقرض شدند؟ روم غربی در سال ۴۷۵م در اثر هجوم اقوام بیابانگرد نابود شد. اما روم شرقی تا سال ۱۴۵۳م که پایتخت آن توسط امپراتوری مسلمان عثمانی فتح شد، دوام آورد.
سیاست و حکومت:	
۸۰	حکومت و ساختار آن را در رم باستان توضیح دهید؟ رومیان با درآمیختن فرهنگ کهن طایفه ای و نظام دولت - شهری، جمهوری رم را تأسیس کردند. بر اساس قانون اساسی رم، ساختار حکومت شامل چند مجلس و شماری مقام های اجرایی بود. اشراف به واسطه مجلس سنا و عامه مردم از طریق مجمع نمایندگان خود ، در اداره امور کشور مشارکت می کردند.
۸۱	بر اساس قانون اساسی رم باستان، ساختار حکومت شامل چه چیز هایی می شد؟ شامل چند مجلس و شماری مقام های اجرایی بود
۸۲	اشراف و عامه مردم از چه طریقی در اداره امور کشور دخالت می کردند؟ اشراف به واسطه مجلس سنا و عامه مردم از طریق مجلس نمایندگان خود در اداره امور کشور مشارکت می کردند.
۸۳	ساختار قوه اجرایی در رم باستان چگونه بود؟ ریاست قوه اجرایی به دو کنسول اعطا می شد که از میان اعضای سنا برای دوره یکساله بدون تکرار انتخاب می شدند. وقتی یکی از کنسولها در میدان جنگ نیروهای جمهوری را هدایت می کرد، کنسول دیگر اداره امور داخل را بر عهده می گرفت
۸۴	ریاست قوه ی اجرایی در جمهوری رم به دو..... اعطا شد. کنسول
۸۵	برای دولت مردان رومی عرصه ی آموزش و اثبات لیاقت ..... بود. ارتش

۸۶	ارتش در ساختار حکومتی روم دارای چه اهمیتی بود؟ ارتش روم برای دولتمردان رومی عرصه آموزش و اثبات لیاقت بود. هیچ شهروند رومی به منصب دولتی برگزیده نمی شد مگر آنکه در ده نبرد شرکت کرده باشد.
۸۷	چرا جمهوری رم در قرن اول ق.م دچار جنگ داخلی شد؟ با گسترش قلمرو جمهوری رم معلوم شد که قانون اساسی و نهادهای این جمهوری برای اداره سرزمین های پهناور از کارایی لازم برخوردار نیستند. از این رو در قرن اول ق.م جمهوری رم بر اثر رقابت سرداران جاه طلب دچار جنگ داخلی و آشفتگی شد.
۸۸	چه کسی در نظام حکومتی رم باستان تغییر ایجاد کرد؟ اکتاوین
۸۹	تغییراتی که توسط اکتاوین در نظام حکومتی رم داده شد را بنویسید؟ در نتیجه این تغییرات، قدرت اجرایی در اختیار یک فرد به عنوان شخص اول مملکت قرار گرفت که به آگوستوس و بعدا امپراتور معروف شد
۹۰	پس از تغییرات در نظام حکومتی رم، مجلس سنا چه نقشی پیدا کرد؟ مجلس سنا به عنوان مجمع اصلی مشورتی باقی ماند و در انتخاب امپراتور ایفای نقش کرد
زندگی در روم:	
۹۱	فرهنگ روم از کدام کشور بیشترین تأثیر را پذیرفت؟ از میراث یونانی در زمینه تعلیم و تربیت، دین، فلسفه و علوم و هنرها تأثیر فراوانی پذیرفت
۹۲	خدا باوری رومیان چگونه بود و از کجا تأثیر پذیرفته بودند؟ رومیان خدایان متعددی را می پرستیدند و مانند یونانیان، جشنواره ها و بازی های عمومی و مذهبی مختلفی را به احترام و بزرگداشت خدایان برگزار می کردند. علاوه بر آن برخی باورهای کهن ایرانی مانند پرستش ایزد مهر (میترا) در قلمرو روم رواج یافت.
۹۳	زندگی شهروندی در روم باستان چگونه بود؟ خانواده های رومی مسئولیت های شهروندی را به فرزندان خود از سنین کودکی می آموختند و آنان را به کار سخت، شجاعت برای جنگیدن و وفاداری به شهرشان تشویق می کردند. زنان رومی نسبت به زنان یونانی آزادتر بودند و حضور مؤثر و گسترده تری در زندگی عمومی و اجتماعی داشتند
۹۴	خانواده های رومی فرزندان خود را برای انجام چه کارهایی تشویق می کردند؟ به کارهای سخت و شجاعت برای جنگیدن و وفاداری به شهرشان
۹۵	برده داری در روم باستان را توضیح دهید؟ برده داری پدیده ای بسیار رایج در قلمرو امپراتوری روم بود. شمار بردگان و اختلاف میان فقیر و ثروتمند چنان افزایش یافت که در سال ۷۳ ق.م بردگان به رهبری اسپارتاکوس قیام کردند و حکومت روم به زحمت و پس از دو سال قیام را سرکوب کرد
۹۶	پدیده ای بسیار رایج در قلمرو امپراتوری روم ..... بود. برده داری
۹۷	چرا بردگان در روم باستان قیام کردند؟ به دلیل اختلاف فراوان میان فقیر و ثروتمند و افزایش شمار بردگان
۹۸	قیام بردگان در روم باستان به رهبری چه کسی صورت گرفت؟ اسپارتاکوس
۹۹	برجسته ترین دستاورد هنری تمدن روم، در ..... و ..... تبلور یافت. معماری و مجسمه سازی
۱۰۰	مهم ترین دستاوردهای رومیان باستان در حوزه معماری و مهندسی چه بود؟ (پرسش نمونه ۵) ۱. معماری و مجسمه سازی ۲. ایجاد شبکه پیشرفته ای از جاده ها
۱۰۱	معماری و مجسمه سازی در روم باستان چگونه بود ؟ برجسته ترین دستاورد هنری تمدن روم، در معماری و مجسمه سازی تبلور یافت. رومیان به افتخار پیروزی های نظامی خود بناهای یادبود زیادی را برپا کردند. آنان همچنین در روم و دیگر شهرهای قلمروی امپراتوری مثل انطاکیه، دمشق، اسکندریه، آتن و مارسه، ساختمان های عمومی فراوانی ساختند که حکایت از مهارت در معماری و طراحی در مهندسی دارد
۱۰۲	شبکه پیشرفته جاده ها در روم باستان چگونه بود ؟ یکی دیگر از دستاوردهای مهم تمدن روم، ایجاد شبکه پیشرفته ای از جاده ها بود. مهندسان و کارگران رومی برای احداث جاده های سنگ فرش شده، دامنه تپه ها را می بریدند، تونل می کردند، پل می ساختند و باتلاق ها را پر می کردند
ظهور و گسترش مسیحیت	
۱۰۳	حضرت عیسی در چه شرایطی به تبلیغ دین جدید پرداخت؟ چه کسانی با او به مخالفت برخاستند؟ در دوره سلطه رومیان بر سرزمین فلسطین، حضرت عیسی در آنجا به تبلیغ دین جدیدی پرداخت . پیشوایان یهود با آموزه های آن

	حضرت به مخالفت برخاستند و با همدستی رومیان علیه او به دسیسه پرداختند و در صدد نابودی ایشان برآمدند
۱۰۴	دین مسیحیت در زمان کدام امپراتور گسترش و رونق یافت؟ چرا؟ در زمان امپراتور کنستانتین / زیرا این امپراتور خود به مسیحیت گروید و فرمانی صادر کرد که آزادی این دین را در محدوده امپراتوری روم تضمین می کرد
۱۰۵	علت رونق بی سابقه ی دین مسیحیت در زمان امپراتوری کنستانتین چه بود؟ گرویدن این پادشاه به مسیحیت و صدور فرمان آزادی این مذهب در قلمرو امپراطوری روم
۱۰۶	مسیحیت بعد از مرگ کنستانتین چه تحولی پیدا کرد؟ مسیحیت بعد از کنستانتین دین رسمی امپراتوری روم شد. تعالیم حضرت عیسی ایمان به خدای یکتا را جایگزین عقاید شرک آمیز رومیان کرد و فرهنگ و اخلاق جامعه رومی را به شدت تحت تأثیر قرار داد.
۱۰۷	گزینه ی صحیح را از جدول سمت چپ انتخاب نموده و در جلوی هر سوال بنویسید
	الف (فیلسوف و ریاضی دان مشهور در یونان عهد باستان
۱ - فیثاغورث	ب (وی قصد حمله به ایران را داشت، اما پیش از آنکه اقدامی دهد، به قتل رسید.
۲ - فیلیپ	پ (سیاستمدار آزادی خواه ، در دولت شهر آتن .
۳ - پریکلس	ت (پدر علم پزشکی در یونان عهد باستان.
۴ - بقراط	
۱۰۸	گزینه ی صحیح را از جدول سمت چپ انتخاب نموده و در جلوی هر سوال بنویسید
۱ - آلپ	الف (کوه های مرکزی ایتالیا، شرق و غرب این کشور را از هم جدا می کند.
۲ - جمهوری	ب (در این دوره ، تشکیلات حکومتی و نهادهای سیاسی رم تکامل یافت.
۳ - کنستانتین	ج (شهر بیزانتیوم توسط این امپراتور رم به پایتختی برگزیده شد
۴ - اکتاوین	د (وی تغییراتی در نظام حکومتی جمهوری رم به وجود آورد.

درس ۶: سوالات چهارگزینه ای

۱	تمدن جزیره کرت به چه نامی مشهور است؟ الف) هلنی ب) میسن ج) کنسوس د) مینوسی
۲	اکثریت جمعیت دولت شهر آتن را کدام گروه جمعیتی زیر تشکیل می دادند؟ الف) بیگانگان مقیم آتن کارگران ب) شهروندان خود آتن بردگان پ) بردگان زنان ت) زنان، بردگان بیگانگان مقیم آتن
۳	دولت شهرهای یونانی با کدام حکومت ایرانی برای تسلط بر آسیای صغیر باعث بروز جنگ های بزرگی میان دو طرف شد؟ الف) مادها ب) هخامنشیان پ) اشکانیان ت) ایلامی ها
۴	اولین دوره ی بازی های المپیک در یونان در چه سال برگزار شد؟ الف) ۵۰۰ ق.م. ب) ۴۳۱ ق.م. پ) ۷۷۶ ق.م. ت) ۳۳۸ ق.م.
۵	زادگاه فلسفه در یونان باستان کدام شهر بود؟ الف) اسپارت ب) تبس پ) آتن ت) پلوپونسوس
۶	کانون شکل گیری تمدن و امپراتوری نیرومند روم در عهد باستان در کدام گزینه آمده است؟ الف) مقدونیه ب) جنوب مدیترانه پ) شبه جزیره ی ایتالیا ت) کارتاژ
۷	کدام عمل به تدریج زمینه ی تقسیم امپراتوری روم به دو بخش شرقی و غربی را فراهم کرد؟ الف) ایجاد حکومت جمهوری ب) انتخاب دو کنسول در حکومت رم پ) هجوم اقوام بیابانگرد به روم ت) انتخاب شهر بیزانتیوم به پایتختی توسط کنستانتین
۸	فرهنگ روم در زمینه های گوناگون از میراث کدام یک از ملت های زیر تأثیر فراوانی پذیرفت؟ الف) یونان ب) کارتاژ پ) گل ت) مصر
۹	در روم به سال ۷۳ ق.م بردگان به رهبری چه کسی قیام کردند؟ الف) اکتاوین ب) اسپارتاکوس پ) کنستانتین ت) اوگوستوس

درس ۶: پرسش های نمونه

۱	تأثیر عوامل جغرافیایی را بر شکل گیری دولت شهرهای یونانی بررسی کنید؟ یکی از کانون های مهم تمدنی قاره اروپا، در سرزمین های جنوب شبه جزیره بالکان و جزیره های مجاور آن در دریاهای مدیترانه و اژه که یونان نامیده می شود بوجود آمد. بخش وسیعی از یونان را کوههای صخره ای فرا گرفته است که در میان آنها فقط دشت های حاصلخیز کوچکی به چشم می خورد. در عوض موقعیت شبه جزیره ای این کشور و برخورداری از سواحل طولانی با خلیج ها و بریدگی های مناسب برای ایجاد لنگرگاهها، شرایط مناسبی را برای کشتیرانی و دریانوردی فراهم کرده است
۲	علل و پیامدهای جنگهای پلوپونزی را شرح دهید؟ علل جنگ ها رقابت و دشمنی و اختلاف نظری بود که بین رهبران و گردانندگان دو دولت شهر آتن و اسپارت وجود داشت. تحریک حکومت هخامنشی نیز در این دشمنی و اختلاف تأثیر داشت. پیامد های این جنگ ها عبارت بود از اینکه اولاً دو دولت- شهر برای تقویت خود از حکومت هخامنشی کمک می گرفتند و خود را زیر چتر حمایتی آنها قرار می دادند و ثانیاً دو دولت - شهر تضعیف شدند و زمانی که فیلیپ مقدونی یونان را تهدید می کرد آنها قدرت مقابله نداشتند
۳	به نظر شما چه عواملی موجب شکوفایی فلسفه و علوم در یونان باستان شده بود؟ یونانی ها از دستاوردها و روش های علمی بین النهرین و مصر بهره گرفتند و فلسفه را بنیانگذاری کردند. آنها در علوم دیگر هم مانند پزشکی و ریاضی به پیشرفت های قابل توجهی دست یافتند
۴	با توجه به مطالب درس های ۴ و ۵ و ۶ دو تفاوت عمده نظام حکومتی یونان و روم را با شیوه حکومت در مصر و چین باستان بیان کنید؟ یکی از ویژگی های برجسته تمدن یونان باستان، شیوه متفاوتی از حکمرانی بود که توسط آنها بوجود آمد. در یونان ابتدا مانند کشورهای دیگر، نخست شاهان بصورت موروثی حکومت می کردند اما در نتیجه توسعه دریانوردی و گسترش تجارت خارجی، طبقه ای از اشراف و ثروتمندان برآمدند و به جای شاهان قدرت را در دست گرفتند. در قرن ۵ و ۶ ق.م نوعی مردم سالاری در یونان و بویژه در دولت - شهر آتن شکل گرفت. در آنجا فقط مردان بالغی که از پدر و مادر آتنی بدنیا آمده بودند و شهروند آنجا محسوب می شدند حق رأی داشتند و می توانستند در امور دولت - شهر مشارکت کنند. در روم نیز با درآمیختن فرهنگ کهن طایفه ای و نظام دولت - شهری، جمهوری رم را تأسیس کردند. بر اساس قانون اساسی رم ساختار حکومت شامل چند مجلس و شماری مقامات اجرایی بود. اشراف به واسطه مجلس سنا و عامه مردم از طریق مجمع نمایندگان خود، در اداره امور کشور مشارکت می کردند. با گسترش قلمرو جمهوری رم و ناکارآمدی قانون اساسی قبلی، کشور دچار آشفتگی شد و در نتیجه شخصی به نام اکتاوین بر رقیبان خود غلبه کرد و مقام امپراتوری را بنیان گذاری کرد و قدرت در دست یک نفر متمرکز شد ولی مجلس سنا نیز به عنوان مجمع اصلی مشورتی باقی ماند و در انتخاب امپراتور ایفای نقش کرد. در مصر، قدرت سیاسی در دست فرعون بود و آنچه او انجام می داد اراده خدایان شمرده می شد و آنچه می گفت از زبان یکی از خدایان بود و فرمان های او بی چون و چرا می بایست اجرا می شد. در چین ابتدا مانند سومر و مصر شامل چندین دولت - شهر بود که بر هر قسمت از آن جنگاورانی حکومت می کردند به تدریج حاکمان محلی تحت فرمان یک دودمان قرار گرفتند و سلسله های حکومتی در این سرزمین بوجود آمد اما این سلسله ها تا قرن ها نتوانستند چین را از نظر سیاسی و جغرافیایی بطور کامل متحد و یکپارچه کنند. سرانجام با ظهور سلسله چه این، مقام امپراتوری بوسیله ژنگ یا شی هوانگ تی (امپراتور اول) بنیان گذاری شد و قدرت در دستان این مقام متمرکز شد. بطور کلی می توان گفت که در چین و مصر دیکتاتوری و استبداد حاکم بود با این تفاوت که در مصر حکومت ناشی از اراده خدایان بود ولی در چین خدایان کم رنگ تر بودند. اما در یونان و روم رهبران انتخابی بودند و یک مجلس مشورتی از طرف بزرگان کشور برای تصمیم گیریها وجود داشت
۵	مهم ترین دستاوردهای رومیان باستان در حوزه معماری و مهندسی چه بود؟ برجسته ترین دستاورد هنری تمدن روم در معماری و مجسمه سازی تبلور یافت. رومیان به افتخار پیروزی های نظامی خود بناهای یادبود زیادی را برپا نمودند. آنان همچنین در رم و دیگر شهرهای قلمرو امپراتوری مثل انطاکیه، دمشق، اسکندریه، آتن و مارسی ساختمان های عمومی فراوانی ساختند که حکایت از مهارت در معماری و طراحی در مهندسی دارد. یکی دیگر از دستاوردهای مهم تمدن روم ایجاد شبکه پیشرفته ای از جاده ها بود. مهندسان و کارگران رومی برای احداث جاده های سنگ فرش شده، دامنه تپه ها را می بریدند، تونل می کردند، پل می ساختند و باتلاق ها را پر می کردند
۶	بر اساس نمودار خط زمان، مراحل تأسیس و گسترش امپراتوری روم باستان را به ترتیب بیان کنید؟ خط زمان در صفحه ۵۷ رسم شده است

موفق و سربلند باشید / احمد اسدی اقدم - مرند

درس ۷: مطالعه و کاوش در گذشته های دور

ردیف		متن سوالات				
پیشینه پژوهش در تاریخ ایران باستان						
الف – آگاهی تاریخی آمیخته با افسانه:						
۱	آگاهی های ما از تاریخ ایران باستان به چند شکل است ؟ الف – آگاهی تاریخی آمیخته به افسانه ب – آگاهی تاریخی متکی به پژوهش و کاوش جدید					
۲	ایرانیان تا دویست سال پیش چه درکی از تاریخ دوره باستان خود داشتند؟ (پرسش نمونه ۱) آگاهی و درک محدودی از تاریخ و تمدن باستانی خود داشتند. زیرا تا آن زمان مورخان ایرانی برپایه خدای نامه های عصر ساسانی و داستان های شاهنامه فردوسی ، تاریخ می نوشتند و نوشته های آنها نیز ترکیبی از افسانه و واقعیت بود. براین اساس تاریخ ایران به چهار دوره پیشدادیان ، کیانیان ، اشکانیان و ساسانیان تقسیم می شد که وقایع مربوط به سلسله های پیشدادیان و کیانیان آمیخته با افسانه های کهن بود ، درمورد اشکانیان مطالب بسیارکم ومحدود به بعضی اسامی ، ولی در خصوص ساسانیان اطلاعات تاریخی قابل توجهی وجود داشت					
۳	تا قبل از رمزگشایی خطوط میخی و کاوش های باستان شناسی آگاهی ها از تاریخ ایران چگونه بود؟ ایرانیان تا دو قرن پیش و قبل از رمزگشایی و خوانده شدن خط میخی و آغاز کاوش های باستان شناسی، آگاهی و درک محدودی از تاریخ و تمدن باستانی خود داشتند.					
۴	آگاهی و درک ایرانیان از ادوار کهن تاریخ و تمدن خود، تا پیش از رمزگشایی خط میخی (حدود دو قرن پیش) بر چه پایه ای بود؟ برپایه ترجمه خدای نامه های متعلق به دوران ساسانی و نیز داستان های شاهنامه فردوسی بود					
۵	آگاهی و درک ایرانیان از ادوار کهن تاریخ و تمدن خود، تا پیش از رمزگشایی خط میخی بر پایه ..... و ..... بود. ترجمه خدای نامه های متعلق به دوران ساسانی و داستانهای شاهنامه فردوسی					
۶	در تقسیم بندی تاریخ ایران باستان آمیخته با افسانه ها کدام سلسله ی های تاریخی ذکر شده است؟ <table><tr><td>۴- ساسانیان</td><td>۳- اشکانیان</td><td>۲- کیانیان</td><td>۱- پیشدادیان</td></tr></table>	۴- ساسانیان	۳- اشکانیان	۲- کیانیان	۱- پیشدادیان	
۴- ساسانیان	۳- اشکانیان	۲- کیانیان	۱- پیشدادیان			
۷	در تقسیم بندی قدیمی دوره ایران باستان، سطح اطلاعات و مطالب دوره های مختلف چگونه بود؟ مطالب مربوط به پیشدادیان و کیانیان آمیخته با افسانه های کهن بود – در باره اشکانیان مطالب بسیار کم و محدود به بعضی اسامی بود – ولی در خصوص ساسانیان اطلاعات تاریخی قابل توجهی وجود داشت					
۸	دوره های افسانه ای اساطیر تاریخ ایران را نام ببرید؟ ۱- کیانیان ۲- پیشدادیان					
تاریخ و افسانه						
۹	امروزه سلسله های پیشدادیان و کیانیان به عنوان ..... تاریخ ایران شناخته می شوند. افسانه ای (اساطیری)					
۱۰	منظور از افسانه و اسطوره چیست ؟ واژه هایی مانند افسانه، قصه، داستان و اسطوره، گرچه هر کدام معنای خاص و ریشه لغوی مخصوص خود را دارند، اما تقریباً همگی به معنا و مفهوم داستان یا سرگذشت خیالی و غیر واقعی به کار می روند					
۱۱	واژه هایی مانند افسانه، قصه، داستان و اسطوره، گذشته از معنای لغوی هر کدام، به چه مفهومی تلقی می شوند؟ به معنا و مفهوم داستان و سرگذشت خیالی و غیر واقعی به کار می رود.					
۱۲	مورخان و اسطوره شناسان چه دیدگاهی درباره افسانه دارند؟ بیشتر آنان بر این عقیده هستند که افسانه ها بر اساس واقعیت های تاریخی ساخته شده اند، اما با گذشت زمان تغییر کرده و به شکل افسانه و اسطوره درآمده اند					
۱۳	درک مورخان از تاریخ ایران باستان تا دویست سال قبل چگونه بود ؟ عموم مورخان تا دویست سال پیش، در میان سلسله های حکومتی ایران باستان، تنها از تاریخ ساسانیان اطلاع و شناخت نسبتاً در خور توجهی داشتند و سلسله و شاهان اشکانی را تا حدودی می شناختند، اما چندان شناختی از سلسله های ایلام، ماد و هخامنشیان					

	نداشتند و پادشاهان بزرگی چون کورش و داریوش هخامنشی را به درستی نمی شناختند
۱۴	تا حدود دویست سال پیش، دیدگاه مورخان و عموم مردم، نسبت به پارسه (پرسه پلیس) و پاسارگاد و آرامگاه کورش چه بود؟ پارسه را به نام تخت جمشید و پاسارگاد را به نام تخت سلیمان و آرامگاه کورش را به نام قبر مادر سلیمان می شناختند.
ب - آگاهی تاریخی متکی به پژوهش و کاوش های جدید:	
۱۵	چه عواملی شناخت تاریخی نسبت به ایران باستان را در دو قرن اخیر متحول کرده است؟ (پرسش نمونه ۲) خوانده شدن خط های باستانی و کاوش های باستان شناسی
۱۶	توجه و علاقه به تاریخ ایران باستان طی دو قرن گذشته در اثر چه عواملی تحول پیدا کرد؟ (به عبارت دیگر) آگاهی های تاریخی تازه ای که در نتیجه خوانده شدن خط های باستانی و کاوش های باستان شناسی به دست آمد، نقش بسزایی در توجه و گرایش محققان به تاریخ آن دوره داشت.
پیشینه تحقیقات جدید درباره ایران باستان	
۱۷	در دوران صفویه چه تحولی در زمینه باستان شناسی ایران به وجود آمد؟ (تشریحی) در دوره صفویه، تمایل و علاقه اروپاییان برای مسافرت به کشور ما و شناخت تاریخ و فرهنگ آن، دو چندان شد. در آن زمان، نویسندگان و محققان اروپایی به واسطه نوشته های هردوت و سایر مورخان یونانی و رومی عهد باستان، اخبار و آگاهی قابل توجهی درباره سلسله ها و شاهان ایران در دوره باستان در اختیار داشتند. به همین دلیل برخی از جهانگردان اروپایی که در دوران فرمانروایی صفویان به ایران آمدند، با کنجکاوی زیاد در جست و جوی بناها و آثار تاریخی دوره هخامنشی به خصوص در فارس بودند. تعدادی از این جهانگردان از آثار مذکور گزارش و تصویر تهیه کردند
۱۸	در کدام دوره تمایل و علاقه ی اروپاییان به مسافرت به ایران بیشتر شد؟ صفویه
۱۹	نویسندگان و محققان اروپایی دوره صفویه، اطلاعات خود در باره سلسله ها و شاهان ایران در دوره باستان را از چه منابعی گرفته بودند؟ از نوشته های هردوت و سایر مورخان یونانی و رومی عهد باستان.
۲۰	مهم ترین منابع اولیه باستان شناسان را چه کسانی نوشتند؟ نوشته های هردوت و سایر مورخان یونانی و رومی
۲۱	چرا برخی از جهانگردان اروپایی که در دوران صفویه به ایران آمدند، در جستجوی بناها و آثار تاریخی دوره هخامنشی بودند؟ زیرا آنان بواسطه نوشته های هردوت و سایر مورخان یونانی و رومی عهد باستان، اخبار و آگاهی قابل توجهی در باره سلسله ها و شاهان ایران در دوره باستان در اختیار داشتند
۲۲	زمینه انجام کاوش های باستان شناسی در ایران چگونه فراهم شد؟ با گسترش روابط سیاسی و اقتصادی ایران و اروپا در دوره قاجاریه، اروپاییان بیشتری به عنوان جهانگرد، بازرگان، سفیر، باستانشناس و ... به کشور ما آمدند و روزبه روز بر تعداد بازدیدکنندگان خارجی از آثار و مکانهای تاریخی بخصوص تخت جمشید، پاسارگاد و شوش افزوده شد. بدینگونه، کم کم زمینه برای انجام کاوشهای باستانشناسی در ایران فراهم آمد.
۲۳	سنگ نوشته داریوش کبیر در بیستون در چه زمانی و توسط چه کسی ترجمه شد؟ در زمان محمدشاه قاجار یک افسر انگلیسی به نام سر هنری راولینسون موفق به خواندن خط میخی شد و این سنگ نوشته را ترجمه کرد
۲۴	چه کسی موفق به خواندن خط میخی شد؟ در زمان محمدشاه قاجار یک افسر انگلیسی به نام سر هنری راولینسون
۲۵	دولت فرانسه چگونه به مطالعه و حفاری آثار باستانی ایران علاقمند شد؟ با خوانده شدن خط میخی، علاقه اروپاییان به فعالیتهای باستانشناسی در ایران بیشتر شد و دولت فرانسه اجازه حفاری و سپس امتیاز انحصاری کاوشهای باستانی را در سرتاسر ایران به دست آورد. پس از آن بود که باستان شناسانی از فرانسه به کشور ما آمدند و در محوطه باستانی شوش به حفاری و کاوش مشغول شدند
۲۶	کدام دولت در دوره ی قاجار امتیازات انحصاری کاوش باستان شناسی را بر عهده گرفت؟ فرانسه
۲۷	باستان شناسان فرانسوی در کدام محوطه کاوش و حفاری کردند؟ محوطه ی تاریخی شوش
۲۷	باستان شناسان فرانسوی که به ایران آمدند در محوطه ی باستانی ..... به حفاری و کاوش مشغول شدند. شوش
۲۸	سیر کاوش های باستان شناسی در ایران را بیان کنید؟ پس از ترجمه کتیبه بیستون، علاقه اروپاییان به فعالیت های باستان شناسی در ایران بیشتر شد و دولت فرانسه امتیاز انحصاری کاوش های باستانی را در سرتاسر ایران بدست آورد. در سال ۱۳۰۶ ش این انحصار از فرانسوی ها گرفته شد و باستان شناسانی از نقاط مختلف جهان در ایران مشغول فعالیت شدند تا اینکه نسلی از باستان شناسان زبده ایرانی پرورش یافتند و شروع بکار کردند

۳۰	دو باستان شناس برجسته غیر ایرانی که در دوران پس از انحصار فرانسویان در ایران شروع به فعالیت کردند را نام ببرید ؟ ارنست هرتسفلد آلمانی و آرتور پوپ آمریکایی																
۳۱	در سال ۱۳۰۶ ش ، کاوش های باستان شناسی از انحصار فرانسویان خارج شد و باستان شناسان برجسته ای از کشورهای مختلف مانند ..... و ..... شروع به فعالیت نمودند ارنست هرتسفلد آلمانی / آرتور پوپ آمریکایی																
دستاوردهای کاوش ها و تحقیقات جدید:																	
۳۲	در کاوش های ایران باستان برخی از آثار به کجا انتقال یافت؟ کاوش های باستان شناسی و تحقیقاتی که درباره تاریخ ایران در دوره باستان در دوپست سال گذشته صورت گرفت، نتایج و دستاوردهای گوناگونی داشته است. اگرچه در جریان کاوش های باستان شناسی، بخشی از آثار تاریخی کشف شده به موزه های اروپا و آمریکا انتقال یافت																
۳۳	سه مورد از نتایج و دستاوردهای کاوش ها و تحقیقات جدید را درباره تاریخ ایران در عصر باستان توضیح دهید (پرسش نمونه ۳) (۱) این آگاهی ها کمک کرد تا سلسله های پادشاهی ماد تا ساسانیان بیشتر شناخته شوند و امکان تشخیص تاریخ واقعی از افسانه تا حدودی فراهم شد (۲) همچنین مشخص شد که چندین هزار سال پیش از مهاجرت آریایی ها ، ساکنان فلات ایران به یکجانشینی و کشاورزی روی آورده و تمدن نسبتا پیشرفته ای را بنیان نهاده بودند . (۳) ارائه تقسیم بندی جدید مورخان از تاریخ ایران در دوره باستان																
۳۴	آگاهی های جدید باستان شناسی، چه کمکی به شناخت تاریخ ایران کرد؟ این آگاهی ها کمک کرد تا سلسله های پادشاهی ماد تا ساسانیان بهتر و بیشتر شناخته شوند و امکان تشخیص تاریخ واقعی از افسانه تا حدودی فراهم آمد																
۳۵	کاوش ها و پژوهش های جدید تا چه حدی بر دیدگاه تاریخی ایرانیان تأثیر گذاشت؟ این کاوشها و تحقیقات نشان داد که چندین هزار سال پیش از مهاجرت آریایی ها، ساکنان فلات ایران به یکجانشینی و کشاورزی روی آورده و تمدن نسبتا پیشرفته ای را بنیان نهاده بودند. یکی دیگر از نتایج تحقیقات دو قرن گذشته، تقسیم بندی جدیدی بود که مورخان از تاریخ ایران در دوره باستان ارائه کردند																
۳۶	دوران حکومت های ایران باستان را معرفی کنید؟ <table><tr><td rowspan="3">دوران پیش از تاریخ (از حدود ۱ میلیون تا ۵ هزار سال پیش)</td><td colspan="5">دوران تاریخی (از ۵ هزار سال پیش تا کنون)</td></tr><tr><td colspan="2">دوران پیش آریایی (۳۰۰۰ ق.م. تا حدود ۷۰۰ ق.م.)</td><td colspan="3">دوران حکومت آریاییان (۷۰۰ ق.م. تا ۶۵۱ ق.م.)</td></tr><tr><td>ایلام</td><td>ماد</td><td>هخامنشیان</td><td>سلوکیان</td><td>اشکانیان</td></tr></table>	دوران پیش از تاریخ (از حدود ۱ میلیون تا ۵ هزار سال پیش)	دوران تاریخی (از ۵ هزار سال پیش تا کنون)					دوران پیش آریایی (۳۰۰۰ ق.م. تا حدود ۷۰۰ ق.م.)		دوران حکومت آریاییان (۷۰۰ ق.م. تا ۶۵۱ ق.م.)			ایلام	ماد	هخامنشیان	سلوکیان	اشکانیان
دوران پیش از تاریخ (از حدود ۱ میلیون تا ۵ هزار سال پیش)	دوران تاریخی (از ۵ هزار سال پیش تا کنون)																
	دوران پیش آریایی (۳۰۰۰ ق.م. تا حدود ۷۰۰ ق.م.)		دوران حکومت آریاییان (۷۰۰ ق.م. تا ۶۵۱ ق.م.)														
	ایلام	ماد	هخامنشیان	سلوکیان	اشکانیان												
منابع تحقیق تاریخ ایران در دوران باستان																	
۳۷	منابع تحقیق تاریخ به چند دسته تقسیم می شود ؟ منابع دست اول یا اصلی و منابع دست دوم یا فرعی																
۳۸	منابع تحقیق تاریخ به دو دسته ی منابع دست اول یا ..... و منابع دست دوم یا ..... تقسیم می شوند. اصلی / فرعی																
۱- منابع دست اول																	
۳۹	تقسیم بندی منابع دست اول یا اصلی تاریخ ایران باستان را بیان کنید؟ منابع غیر نوشتاری – منابع نوشتاری																
الف – منابع غیر نوشتاری																	
۴۰	منابع دست اول غیر نوشتاری در ایران دوران باستان شامل چه آثار است؟ شامل تمامی آثار مادی و دست ساخته هایی می شود که از ایرانیان باستان بر جای مانده است. ابزارها، ظروف، اشیاء و بقایای بناهای مختلف مانند کاخ ها، آتشکده ها، پل ها، آب بندها، کاروانسراها و... که از روزگار ایران باستان باقی مانده است، منبع دست اول برای پژوهش در آن دوره به حساب می آیند																

۴۱	منابع غیر نوشتاری دست اول تاریخ ایران باستان چه ارزشی دارند؟ این منابع حاوی اطلاعات ارزشمندی در باره وضعیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی ایران باستان هستند و ابعاد مختلف دانش، فنون، مهارت ها و خلاقیت های ایرانیان را در این عصر آشکار می نمایند
۴۲	پنج مورد از منابع غیرنوشتاری تاریخ ایران در دوران پیش از اسلام را نام ببرید. (پرسش نمونه ۴) ابزارها ، ظروف ، اشیاء بقایای بناهای مختلف چون کاخ ها ، آتشکده ها ، پل ها ، آب انبارها، کاروانسراها
ب - منابع نوشتاری	
۴۳	منظور از منابع دست اول نوشتاری تاریخ ایران باستان چیست ؟ مثال بزنید ؟ منظور از این منابع، تمامی نوشته هایی است که در باره رویدادهای تاریخی ایران در عهد باستان نگارش یافته اند و یا اینکه می توان از آنها اطلاعات و شواهد تاریخی بدست آورد. برجسته ترین آنها عبارتند از: سنگ نوشته ها، گل نوشته ها، سالنامه ها و کتاب های تاریخی، ادبی، دینی و جغرافیایی
۴۴	برجسته ترین منابع نوشتاری تاریخ ایران باستان را بنویسید؟ برجسته ترین آنها عبارتند از: سنگ نوشته ها، گل نوشته ها، سالنامه ها و کتاب های تاریخی، ادبی، دینی و جغرافیایی
۴۵	دو دسته منابع نوشتاری تاریخ ایران باستان را نام ببرید؟ منابع نوشتاری ایرانی - منابع نوشتاری غیر ایرانی
۴۶	دو منبع مهم نوشتاری غیر ایرانی تاریخ ایران باستان را نام ببرید؟ تاریخ هردوت - تورات
۴۷	عمده منابع نوشتاری غیر ایرانی، تاریخ ایران باستان را کتاب های مورخان ..... تشکیل می دهند. یونانی و رومی.
منابع نوشتاری ایرانی:	
۴۸	وضعیت تاریخ نگاری در ایران باستان را چگونه بود ؟ اگر چه در ایران باستان مانند یونانیان به نوشتن کتابهای تاریخی اهمیتی داده نمی شد ولی شواهد نشان می دهد که ثبت و نگهداری وقایع مورد توجه بوده است. به نظر میرسد که وضعیت تاریخ نگاری ایران مانند یونان و روم مطلوب نبوده ولی به گفته هرودت ، ایرانیان از شعور و آگاهی تاریخی بالایی برخوردار بوده اند
۴۹	یکی از دلایل ضعف تاریخ نگاری در ایران باستان چه بود ؟ یکی از دلایل این بوده که سنت شفاهی بسیار مقبول تر از سنت نوشتاری بوده است. علاقه و عادت به حفظ سینه به سینه مطالب در قرن ها و حتی هزاره ها لزوم ثبت و نگارش آنها را در درجه اهمیت کمتری قرار داده است
۵۰	یکی از دلایل ضعف تاریخ نگاری در ایران باستان وجود ..... بسیار مقبول تر و پسندیده تر از سنت کتابت بوده است سنت شفاهی
۵۱	مهم ترین منابع نوشتاری ایرانی در دوره هخامنشیان را نام ببرید؟ سنگ نوشته ها و لوح های گلی
۵۲	سنگ نوشته داریوش در بیستون بیشتر به چه موضوعاتی اختصاص دارد ؟ پنج ستون از سنگ نوشته بیستون که در حقیقت گزارشی تاریخی محسوب می شود، به شرح وقایع دوران آغازین فرمانروایی داریوش بزرگ و سرکوب شورشهای نواحی گوناگون اختصاص دارد.
۵۳	لوح های گلی کشف شده در تخت جمشید، حاوی چه اطلاعات می باشند ؟ این لوح ها اطلاعات سودمندی در باره اوضاع اقتصادی و اجتماعی و تشکیلات اداری دوره هخامنشیان ارائه می دهند
۵۴	سنگ نوشته ی کعبه ی زرتشت متعلق به کیست و موضوع آن چیست؟ سنگ نوشته شاپور یکم در کعبه زرتشت در نقش رستم که شرح جنگ های این پادشاه با رومیان را بازگو می نماید.
۵۵	شرح جنگهای شاپور یکم ساسانی در کدام سنگ نوشته بیان شده است؟ در سنگ نوشته شاپور یکم در کعبه زرتشت در نقش رستم
۵۶	سنگ نوشته ی شاپور یکم در کعبه ی زرتشت در نقش رستم، شرح .....بازگو می نماید. جنگ های این پادشاه با رومیان
۵۷	..... از مهم ترین نوشته های تاریخی دوره ساسانی به شمار می روند خدای نامک ها(خدای نامه)
۵۸	چرا خدای نامه ها از منابع مهم تاریخ دوره ساسانی به حساب می آیند؟ خدای نامه ها از مهم ترین نوشته های تاریخی دوره ساسانی به شمار می روند که بازگوکننده تاریخ عمومی سرزمین و مردم ایران از آغاز آفرینش تا اواخر حکومت ساسانی هستند. محتوای خدای نامه ها، آمیخته با افسانه وقصه های کهن بوده و مطالب راجع به دوره ساسانی در آنها با واقعیات تاریخی انطباق دارد

۵۹	علت اهمیت خدای نامه ها در قرون نخستین هجری به چه لحاظی بوده است؟ در قرون نخستین هجری مورخان مسلمان ایران مانند طبری و دینوری و.... با استفاده از ترجمه عربی خدای نامه ها اقدام به نگارش تاریخ ایران باستان کردند. نوشته های این مورخان تا دویست سال پیش همچنان منبع اصلی مطالعه و شناخت تاریخ ایران باستان به حساب می آمد

۲- منابع دست دوم

۶۰	منابع دست دوم تاریخی شامل چه نوع منابعی است؟ عمدتاً شامل انواع مختلفی از کتابها، مقاله ها، پایان نامه های تحصیلی و طرح های پژوهشی می شود که در دویست سال اخیر توسط محققان، اعم از مورخان و باستان شناسان و زبان شناسان ایرانی و غیر ایرانی نوشته شده است								
۶۱	گزینه ی صحیح را از جدول سمت چپ انتخاب نموده و در جلوی هر سوال بنویسید <table border="1"> <tr> <td>الف) پیشدادیان</td><td>۱- اولین سلسله ی حکومتی ایران باستان تا دو قرن پیش در تقسیمات مورخان ایرانی بودند.</td></tr> <tr> <td>ب) صفویه</td><td>۲- در این دوره تمایل و علاقه اروپاییان برای مسافرت به ایران برای شناخت تاریخ ایران دو چندان شد.</td></tr> <tr> <td>ت) فرانسویان</td><td>۳- تا سال ۱۳۴۴ ه. ش کاوش های باستان شناسی ایران در انحصار آنان بود.</td></tr> <tr> <td>ث) یهودیان</td><td>۴- کتاب دینی آنان مطالبی درباره ی هخامنشیان بخصوص کوروش بزرگ وجود دارد.</td></tr> </table>	الف) پیشدادیان	۱- اولین سلسله ی حکومتی ایران باستان تا دو قرن پیش در تقسیمات مورخان ایرانی بودند.	ب) صفویه	۲- در این دوره تمایل و علاقه اروپاییان برای مسافرت به ایران برای شناخت تاریخ ایران دو چندان شد.	ت) فرانسویان	۳- تا سال ۱۳۴۴ ه. ش کاوش های باستان شناسی ایران در انحصار آنان بود.	ث) یهودیان	۴- کتاب دینی آنان مطالبی درباره ی هخامنشیان بخصوص کوروش بزرگ وجود دارد.
الف) پیشدادیان	۱- اولین سلسله ی حکومتی ایران باستان تا دو قرن پیش در تقسیمات مورخان ایرانی بودند.								
ب) صفویه	۲- در این دوره تمایل و علاقه اروپاییان برای مسافرت به ایران برای شناخت تاریخ ایران دو چندان شد.								
ت) فرانسویان	۳- تا سال ۱۳۴۴ ه. ش کاوش های باستان شناسی ایران در انحصار آنان بود.								
ث) یهودیان	۴- کتاب دینی آنان مطالبی درباره ی هخامنشیان بخصوص کوروش بزرگ وجود دارد.								

درس ۷: سوالات چهارگزینه ای

۱	مورخان تا دو قرن پیش، در میان سلسله های ایران باستان از تاریخ کدام سلسله اطلاع و شناخت نسبتاً در خور توجه ی داشتند؟ الف) کیانیان ب) مادها پ) ساسانیان ت) هخامنشیان
۲	قبل از کاوش های باستان شناسی و رمزگشایی خط میخی، در خصوص چه دوره ای اطلاعات تاریخی قابل توجهی وجود داشت؟ الف) ساسانیان ب) اشکانیان ج) کیانیان د) پیشدادیان
۳	کدام دوره، جزو دوره های اساطیری ایران به شمار می رود؟ الف) کیانیان ب) اشکانیان ج) سلوکیان د) تورانیان
۴	آغاز ورود باستان شناسان اروپایی به ایران، چه دوره ای است؟ الف) زندیه ب) افشار ج) قاجار د) صفویه
۵	سنگ نوشته داریوش کبیر در بیستون در چه زمانی و توسط چه کسی ترجمه شد؟ الف) در زمان محمد شاه قاجار ارنست هرتسفلد ب) در زمان رضا شاه سر هنری راولینسون ج) در زمان محمد شاه قاجار سر هنری راولینسون د) در زمان رضا شاه آرتور پوپ آمریکایی
۶	چه عاملی باعث افزایش علاقه اروپاییان به فعالیت های باستان شناسی در ایران شد؟ الف) تشویق باستان شناسان اروپایی از سوی حکومت قاجار ب) خوانده شدن خط میخی ج) ایجاد موزه های آثار تاریخی در جهان د) گسترش فعالیت های استعماری اروپاییان در جهان
۷	تا سال ۱۳۰۶ ش، کاوش های باستان شناسی در ایران در انحصار باستان شناسان چه کشوری بود؟ الف) فرانسه ب) انگلستان ج) آلمان د) آمریکا
۸	منابع دست اول تاریخ ایران باستان به چه دسته هایی تقسیم می شوند؟ الف) منقولات و محسوسات ب) اساطیر و کتیبه ها ج) نوشتاری و غیر نوشتاری د) سنگ نوشته ها و خدای نامه ها
۹	کدام گزینه جزو منابع دست اول، محسوب می شوند؟ الف) خدای نامه ها و پایان نامه ها ب) پایان نامه ها و افسانه ها ج) مقاله ها و سنگ نوشته ها د) خدای نامه ها و افسانه ها
۱۰	مهم ترین منابع نوشتاری ایرانی برای دوره هخامنشیان در کدام گزینه آمده است؟ الف) تاریخ هرودوت تورات ب) سنگ نوشته ها و لوح های گلی پ) کاخ ها آتشکده ها ت) کتاب های مورخان یونانی رومی
۱۱	به گفته کدام مورخ یونانی، آگاهی تاریخی ایرانیان، زیاد بوده است؟

	الف) هرودوت (ب) کتزیاس (ج) گزنون (د) پروکوپيوس
۱۲	کدام مورد از دلایل ضعف تاریخ نگاری در ایران باستان به شمار می رود؟ الف) عدم توجه به تاریخ در میان سلسله های حکومتی آن دوران ب) مقبول تر بودن سنت شفاهی نسبت به سنت کتابت ج) جدا نبودن تاریخ از علوم چون جغرافیا و نجوم د) مخالفت موبدان زرتشتی با تاریخ نگاری
۱۳	مهم ترین منابع نوشتاری ایران در زمان هخامنشیان چه منابعی هستند؟ الف) خدای نامه ها (ب) متون دینی مانند اوستا ج) سنگ نوشته ها و لوح های گلی (د) کتاب های نوشته شده توسط مورخان یونانی
۱۴	پنج ستون از سنگ نوشته بیستون که در حقیقت گزارشی تاریخی محسوب می شود، مربوط به دوران کدام پادشاه ایران می باشد؟ الف) شاپور یکم (ب) کوروش بزرگ (پ) داریوش بزرگ (ت) انوشیروان
۱۵	از مهم ترین نوشته های تاریخی دوره ی ساسانی ..... به شمار می روند. الف) سنگ نوشته ها (ب) لوح های گلی (پ) تورات (ت) خدای نامه ها
۱۶	کدام یک از موارد زیر جزء منابع دست دوم تاریخی محسوب نمی شود؟ الف) مقاله ها (ب) پایان نامه های تحصیلی (پ) طرح های پژوهشی (ت) سالنامه ها

درس ۷: پرسش های پایانی

۱	ایرانیان تا دویست سال پیش چه درکی از تاریخ دوره باستان خود داشتند؟ تا آن زمان مورخان ایرانی بر پایه ترجمه خدای نامه های متعلق به دوران ساسانی و نیز داستان های شاهنامه فردوسی، تاریخ ایران را در عهد باستان می نوشتند
۲	چه عواملی شناخت تاریخی نسبت به ایران باستان را در دو قرن اخیر متحول کرده است؟ در دو قرن گذشته توجه و علاقه به تاریخ ایران در عهد باستان بطور چشمگیری افزایش یافت و شمار زیادی از باستان شناسان و مورخان ایرانی و غیر ایرانی، تحقیقات گسترده ای را در باره تاریخ ایران در دوره باستان آغاز کردند. آگاهی های تاریخی تازه ای که در نتیجه خوانده شدن خط های باستانی و کاوش های باستان شناسی بدست آمد، نقش بسزایی در توجه و گرایش این گروه از محققان به تاریخ آن دوره داشت.
۳	سه مورد از نتایج و دستاوردهای کاوش ها و تحقیقات جدید را در باره تاریخ ایران در عصر باستان توضیح دهید؟ در نتیجه این کاوش ها، اطلاعات تاریخی بسیار ارزشمندی بدست آمد. این آگاهی ها کمک کرد تا سلسله های پادشاهی مادی تا ساسانیان بهتر و بیشتر شناخته شوند و امکان تشخیص تاریخ واقعی از افسانه تا حدودی فراهم آمد. این کاوش ها همچنین نشان داد که چندین هزار سال پیش از مهاجرت اقوام آریایی، ساکنان فلات ایران به یکجانشینی و کشاورزی روی آورده و تمدن نسبتا پیشرفته ای را بنیان نهاده بودند. یکی دیگر از نتایج تحقیقات دو قرن گذشته، تقسیم بندی جدیدی بود که مورخان از تاریخ ایران در دوره باستان ارائه کردند
۴	پنج مورد از منابع غیر نوشتاری تاریخ ایران در دوران پیش از اسلام را نام ببرید؟ تخت جمشید - آرامگاه کورش در پاسارگاد - چغازنبیل - مجسمه سرباز اشکانی - نقش برجسته طاق بستان - نقش برجسته نقش رستم
۵	وضعیت تاریخ نگاری ایرانیان در دوران باستان را بررسی و تحلیل کنید؟ اگر چه در ایران باستان مانند یونانیان به نوشتن کتابهای تاریخی اهمیتی داده نمی شد ولی شواهد نشان می دهد که ثبت و نگهداری وقایع مورد توجه بوده است. به نظر میرسد که وضعیت تاریخ نگاری ایران مانند یونان و روم مطلوب نبوده ولی به گفته هرودوت، ایرانیان از شعور و آگاهی تاریخی بالایی برخوردار بوده اند

موفق و سر بلند باشید / احمد اسدی اقدم - مرن

درس ۸: سپیده دم تمدن ایرانی

متن سوالات

ردیف

جغرافیای تمدنی ایران

۱	چرا برای مطالعه و شناخت کامل تاریخ و تمدن ایران باید به جغرافیای آن توجه کنیم؟ تاریخ و تمدن کهن ایران نیز به طرز چشمگیری از عوامل جغرافیایی تأثیر پذیرفته است. از اینرو، برای مطالعه و شناخت کامل تاریخ و تمدن ایران، ناگزیر از توجه به جغرافیای آن هستیم
۲	حدود جغرافیایی فلات ایران را بنویسید؟ فلات ایران از شمال به دریای مازندران (خزر) و دریاچه آرال، از غرب به جلگه بین النهرین، از جنوب به خلیج فارس، دریای مکران (عمان) و اقیانوس هند و از شرق به جلگه سند محدود می شود.
۳	ویژگی های طبیعی (شرایط آب و هوایی) فلات ایران را توضیح دهید؟ کوهها و رشته کوههای بزرگ و کوچکی، این فلات را در بر گرفته و در دامنه و میان آنها، دشت ها و جلگه هایی با آب و هوایی متفاوت بوجود آمده است. نواحی کوهپایه ای و سرزمین های پست ایران بر اساس میزان بارندگی و رطوبت آنها، از گذشته های بسیار دور محیط مناسبی برای زندگی انسان ها و برپایی سکونت گاههای روستایی و شهری بوده اند.
۴	چرا فلات ایران محل مناسب زندگی انسانها بود؟ موقعیت جغرافیایی فلات ایران تأثیر زیادی بر تاریخ و تمدن آن داشته است. ایران به واسطه موقعیت جغرافیایی خاص خود در جنوب غربی آسیا، پل ارتباطی میان شرق و غرب جهان باستان محسوب می شد
۵	موقعیت جغرافیایی فلات ایران از چه جهاتی بر وضعیت تاریخ و تمدن در ایران تأثیرگذار بوده است؟ (پرسش نمونه ۱) الف: ایران به واسطه موقعیت جغرافیایی خاص خود در جنوب غربی آسیا، پل ارتباطی میان شرق و غرب جهان باستان محسوب می شد در عصر باستان مهم ترین راه های زمینی و دریایی که تمدن ها و کشورهای بزرگ را به یکدیگر متصل می کردند، از میهن ما می گذشتند و خلیج فارس و دریای عمان نقش مهمی در برقراری ارتباط سیاسی، نظامی و فرهنگی میان سرزمین های دور و نزدیک جهان آن روز داشتند. لذا ایرانیان نقش فعال و مؤثری در انتشار فرهنگ و تمدن برعهده داشته اند. از سوی دیگر کشور ما، پیاپی در معرض مهاجرت ها و هجوم اقوام مختلف و حمله های نظامی حکومت های خارجی قرار داشت. این هجوم ها و مهاجرت ها تأثیر فوق العاده ای بر جنبه های گوناگون زندگی سیاسی، اجتماعی، فکری، فرهنگی و اقتصادی ایرانیان در طول تاریخ گذاشته است

ایران در دوران پیش از تاریخ

الف - کهن ترین ساکنان فلات ایران:

۶	بعضی از پژوهشگران احتمال داده اند که گروههای انسانی از کدام مناطق به سوی ایران مهاجرت کرده اند؟ احتمال داده اند که در دوران پارینه سنگی گروههای انسانی از آفریقا، آسیای مرکزی، قفقاز و شبه قاره هند به سوی سرزمین ما مهاجرت کرده اند.
۷	بعضی از پژوهشگران احتمال مهاجرت گروههایی از جمعیت های انسانی را به ایران به دوران ..... مطرح کرده اند پارینه سنگ قدیم
۸	کهن ترین نشانه و آثار حضور انسان در ایران مربوط به کدام منطقه و چه زمانی است؟ مربوط به بستر کشف رود در نزدیکی مشهد در خراسان رضوی است. قدمت ابزارهای سنگی یافت شده در این مکان را حدود یک میلیون سال تخمین زده اند.
۹	کهن ترین نشانه و آثاری که از حضور انسان در ایران تاکنون کشف شده مربوط به ..... است بستر کشف رود در نزدیکی مشهد
۱۰	اولین انسان ها در ایران در کجا ساکن بودند؟ در بستر کشف رود در نزدیکی مشهد در خراسان رضوی

ب - از نخستین روستاها تا نخستین شهرها:

۱۱	کاوش های باستان شناسی اخیر در محوطه باستانی چغاگلان شهرستان مهران، چه نتایج تاریخی در بر داشته است؟ نشان داده است که ساکنان نواحی کوهپایه ای زاگرس جزو نخستین مردمانی در جهان بوده اند که حدود ۱۲ هزار سال پیش شروع به کشت گیاهانی مانند جو و گندم و اهلی نمودن جانورانی مثل بز و گوسفند کردند
۱۲	اولین جایی که انسان در آن کشاورزی کردند . کدام منطقه بود ؟ چغاگلان در شهرستان مهران
۱۳	کشت محصول توسط ساکنان نواحی کوهپایه ای زاگرس چه تحول تاریخی را نشان می دهد؟ این اقدام به منزله ورود انسان از دوره شکار و گردآوری خوراک به دوره یکجانشینی و تولید خوراک در فلات ایران محسوب می شود. با روی آوردن گروههایی از مردم به کشاورزی و دامداری، به تدریج سکونتگاه ها و روستاهایی نخست در غرب و سپس در دیگر مناطق ایران پدید آمد
۱۴	ساکنان چغاگلان در کدام زمینه پیشرفت زیادی داشتند؟ سفالگری، فلز کاری، بافندگی، خانه سازی
۱۵	اولین مردمی که در زمینه سفالگری پیشرفت داشتند کدام مردم بودند؟ مردم ایران از حدود ۸ هزار سال پیش
۱۶	پس از یکجانشینی انسان در کوهپایه های زاگرس، چه تغییراتی در زندگی مردم آنجا ایجاد شد؟ ساکنان این سکونتگاه ها با گسترش و پیشرفت مهارت های ابزار سازی شان، علاوه بر آنکه فعالیت های کشاورزی و دامداری خود را گسترش بخشیدند، در زمینه صنایع و هنرهای گوناگونی مانند سفالگری، فلز کاری، بافندگی، خانه سازی نیز به پیشرفت ها و موفقیت های چشمگیری دست یافتند
۱- سفالگری	
۱۷	سیر پیدایش و تحول صنعت سفالگری در ایران را توضیح دهید؟ مردم ایران از حدود ۸ هزار سال پیش در ساختن ظروف و ابزارهای سفالی پیشرفت کردند، اما با اختراع چرخ سفال در ۶ هزار سال پیش، دگرگونی بزرگی در ساخت ظروف سفالی بوجود آمد. ظروف سفالی ساده و نقش دار متنوعی از سکونت گاه های باستانی ایران بدست آمده است. این ظروف در سرزمینهای دیگر، از جمله بین النهرین مشتریان فراوانی داشت
۱۸	مشتریان سفال های ایران کدام مناطق بودند؟ بین النهرین
۱۹	با اختراع ..... در ۶ هزار سال پیش، دگرگونی بزرگی در ساخت ظروف سفالی بوجود آمد چرخ سفالگری
۲۰	مهم ترین دستاوردهای ساکنان فلات ایران در دوران پیش از تاریخ در زمینه سفالگری چه بوده است؟ اختراع چرخ سفال و ساخت انواع مختلف سفال های ساده و نقش دار.
۲- فلز کاری	
۲۱	یافته های باستان شناسی در مورد صنعت فلز کاری در ایران باستان چه چیزی را نشان می دهد؟ نشان می دهد که مردم ایران از حدود ۸ هزار سال پیش با چکش کاری بر روی رگه های طبیعی مس، برخی ابزارها بویژه زیورآلات مسی می ساختند
۲۲	بقایای کوره های ذوب و قالب گیری مس در چه نقاطی از ایران یافت شده است؟ در برخی از سکونتگاه های کهن مانند شهداد، تل ابلیس و تپه یحیی در استان کرمان و تپه زاغه در قزوین یافت شده است
۲۳	بقایای کوره های ذوب و قالب گیری فلز مس نشانگر چیست؟ بیانگر آنست که در حدود ۵ تا ۷ هزار سال پیش، ساکنان این سکونت گاه ها به فنون ذوب و قالب گیری مس دست یافته بودند
۲۴	ایرانیان بجز مس، با کدام فلز دیگر نیز آشنا بوده اند؟ یکی دیگر از دستاوردهای صنعت فلز کاری ساکنان فلات ایران، ساخت اشیاء و ابزارهای مفرغی از طریق آمیختن مس با قلع بود. مفرغ های لرستان بهترین نمونه از صنعت و هنر فلز کاری ایران بشمار میروند
۲۵	مهم ترین دستاوردهای ساکنان فلات ایران در دوران پیش از تاریخ در زمینه فلز کاری چه بوده است؟ (پرسش نمونه ۲) (۱) با چکش کاری بر روی رگه های طبیعی مس برخی ابزارها به ویژه زیورآلات مسی ساختند. (۲) ساخت اشیاء و ابزارهای مفرغی از طریق آمیختن مس با ماده قلع (۳) ساخت اشیاء و ظروف سنگ صابونی
۲۶	یکی دیگر از مصنوعات بجز مس و مفرغ را که در فلات ایران شناخته شده بود، نام برده و در مورد آن توضیح دهید؟ اشیاء و ظروف سنگ صابونی، یکی دیگر از مصنوعات است که توسط مردم برخی از سکونت گاه های کهن بویژه جیرفت و تپه یحیی در استان کرمان، با مهارت و ظرافت تمام ساخته می شد
۲۷	شواهد باستان شناسی نشان می دهد که سکونت گاه های ..... و ..... از مراکز عمده ی تولید و صدور سنگ - صابون به مناطق دور و نزدیک بوده اند. جیرفت / تپه یحیی در کرمان

۲۸	بهترین نمونه از صنعت و هنر فلز کاری ایران ..... به شمار می روند. مفرغ
۳- خانه سازی:	
۲۹	سیر تحولات خانه سازی در میان مردم ساکن فلات ایران چگونه بود؟ به نظر میرسد که ساکنان فلات ایران نیز مانند مناطق دیگر جهان، در ابتدای یکجانشینی، سرپناه و کلبه هایی نه چندان مقاوم از سنگ و چوب و شاخ و برگ درختان و گیاهان می ساختند. آنان اندک اندک آموختند که با استفاده از گل و سنگ و سرانجام خشت، بناهای محکم تری بسازند. آنها سطح دیوارها را با کاهگل می پوشانیدند و گاه رنگ آمیزی میکردند و سقف خانه ها را معمولاً با تیرهای چوبی می پوشانیدند
پدید آمدن شهرها:	
۳۰	نخستین شهرها در فلات ایران در حدود چند سال پیش ساخته شد؟ نام این شهرها را بنویسید؟ در حدود ۵ هزار سال پیش / شوش و چغامیش در خوزستان؛ شهاداد و جیرفت در کرمان، شهر سوخته در سیستان و تپه سیلک در کاشان
تمدن ایلام	
۳۱	دوران تاریخی فلات ایران با کدام تمدن آغاز می شود؟ با تاریخ و تمدن ایلام.
۳۲	دوران تاریخی فلات ایران با تمدن ..... که اطلاعات مکتوبی درباره ی آن وجود دارد، آغاز می شود. ایلام
۳۳	مهد یکی از کهن ترین و غنی ترین تمدن ها ..... است. ایلام
۳۴	سرزمین اصلی ایلام شامل چه مناطقی می شد؟ شامل جلگه خوزستان و مناطق کوهستانی زاگرس جنوبی و میانی بود
۳۵	چگونگی تأسیس حکومت ایلام را توضیح دهید. (پرسش نمونه ۴) از آنجا که اقتصاد بین النهرین نیازمند منابع طبیعی و معدنی فلات ایران بود، فرمانروایان سومری واکدی بارها به سرزمین ایلامی ها لشکر کشی می کردند این تاخت و تازها سرانجام سبب شد که حاکمان کوچک و مستقل ایلامی با یکدیگر متحد شوند و پادشاهی بوجود آورند.
۳۶	چه عواملی موجب شد تا حاکمان ایلامی در دوره باستان با هم متحد شوند؟ از آنجا که اقتصاد بین النهرین نیازمند منابع طبیعی و معدنی فلات ایران بود، فرمانروایان سومری واکدی بارها به سرزمین ایلامی ها لشکر کشی می کردند این تاخت و تازها سرانجام سبب شد که حاکمان کوچک و مستقل ایلامی با یکدیگر متحد شوند و پادشاهی بوجود آورند.
۳۷	چرا فرمانروایان سومری و اکدی به سرزمین ایلام لشکر کشی می کردند؟ از آنجا که اقتصاد بین النهرین نیازمند منابع طبیعی و معدنی فلات ایران بود، این فرمانروایان به ایلام حمله می کردند
۳۸	نتیجه لشکر کشی های سومریان و اکدی ها به ایلام چه بود؟ این تاخت و تازها سرانجام سبب شد که حاکمان کوچک و مستقل ایلامی در حدود ۲۶۰۰ ق.م با یکدیگر متحد شوند و پادشاهی ایلام را تأسیس کنند
۳۹	روابط حکومت و تمدن ایلام با همسایگان بین النهرینی خود چگونه بود؟ حکومت و تمدن ایلام، همواره با همسایگان بین النهرینی خود، مانند سومریان، اکدیان، بابلیان و آشوریان، ارتباط تنگاتنگ سیاسی، فرهنگی و تجاری داشت. قلمرو ایلام بارها مورد هجوم سپاهیان بین النهرین قرار گرفت و استقلال خود را از دست داد؛ اما ایلامیان دوباره قدرت می گرفتند. پادشاهان ایلام نیز هرگاه فرصتی به دست می آوردند به بین النهرین لشکر کشی می کردند
۴۰	ارتباط ایلام با سایر همسایگانش به جز بین النهرین چگونه بود؟ ایلام با دیگر مناطق فلات ایران و سرزمین های مجاور آن مانند آسیای صغیر و هند روابط تجاری داشت. تماس ها و ارتباط های تجاری و سیاسی موجب شکل گیری روابط فرهنگی میان این سرزمین ها شد و دین و فرهنگ خط و زبان آنها را تحت تأثیر قرار داد
۴۱	حکومت ایلام چگونه دچار انحطاط و فروپاشی شد؟ حکومت ایلام سرانجام پس از قرن ها سلطنت، بر اثر یورش ویرانگر آشوریان در قرن هفتم ق.م دچار انحطاط و فروپاشی شد.
شهر و شهرنشینی:	
۴۲	پایتخت ایلام کدام شهر بود و توسط چه کسی ویران شد؟ شهر شوش دانیال نبی در مرکز جلگه خوزستان یکی از پایتخت های ایلامیان بود. شهر بزرگ و آباد شوش در نتیجه ی یورش آشوربانیپال با خاک یکسان شد و در زمان هخامنشیان دوباره شکوه و عظمت دیرین خود را باز یافت
۴۳	پایتخت ایلامیان در جلگه خوزستان کدام شهر بود؟ شوش

۴۴	پایتخت ایلامیان در مرکز جلگه ی خوزستان ..... بود و در بخش شرقی قلمروشان پایتخت دیگری به نام ..... داشتند شوش / انشان یا انزان								
۴۵	پیشینه شهر باستانی شوش را بیان کنید؟ این شهر یکی از کهن ترین شهرها و مراکز تمدنی جهان بشمار می رود. در دوران حکومت ایلامی ها به اوج شکوفایی اقتصادی رسید و پیشه ها و صنایع مختلفی مانند سفالگری و فلزکاری و بافندگی در آن شهر رونق یافتند. شهر بزرگ و آباد شوش که در نتیجه یورش آشور بانیپال با خاک یکسان شده بود، در دوره هخامنشیان دوباره عظمت دیرین خود را بازیافت								
۴۶	پایتخت ایلامیان در استان فارس کنونی چه نام داشت؟ شهر انشان یا انزان								
۴۷	نام شهری در ایلام باستانی که حدود خرم آباد کنونی بوده است؟ سیمش (سیماش)								
۴۸	معماری در تمدن ایلام چگونه بود ؟ در دوره ایلام، معماری پیشرفت چشمگیری کرد و استفاده از آجر در ساختن بناها رایج شد. معبد چغازنبیل در نزدیکی شوش، شاهکار معماری آن دوره به شمار می رود. این معبد با استفاده از خشت خام در چند طبقه بنا شده است و روکشی از آجر نوشته ها و آجرهای لعاب دار دارد.								
۴۹	معبد چغازنبیل را از نظر معماری توصیف کنید؟ معبد چغازنبیل در نزدیکی شوش، شاهکار معماری آن دوره به شمار می رود. این معبد با استفاده از خشت خام در چند طبقه بنا شده است و روکشی از آجر نوشته ها و آجرهای لعاب دار دارد								
دین و اعتقادات:									
۵۰	وضعیت دین و اعتقادات ایلامیان را شرح دهید. (پرسش نمونه ۵) ایلامی ها به خدایان متعددی اعتقاد داشتند واز آنان برای پیشرفت در کار خود کمک می گرفتند. به عقیده آنان ، خدایان دارای نیرویی ماوراءطبیعی بودندکه آنان را بر انجام هر کاری قادر و توانا می ساخت. معبد چغازنبیل ستایشگاه اینشوشیناک بود . الهه های مادر نیز بسیار مقدس بودندومقام رفیعی در سلسله مراتب خدایان ایلامی داشتند. ایلامیان این الهه ها را به عنوان مادر خدایان می پرستیدند و برایشان معبد می ساختند . در ایلام کاهنان آداب و تشریفات دینی را زیر نظر کاهن بزرگ به جا می آوردند								
۵۱	از جمله محبوب ترین خدایان ایلامی ..... به معنی ..... بود. اینشوشیناک – خدای شهر شوش								
۵۲	اعتقاد ایلامیان به خدایان زن را توضیح دهید؟ الهه های مادر نزد ایلامیان بسیار مقدس بودند و مقام رفیعی در سلسله مراتب خدایان ایلامی داشتند. ایلامیان این الهه ها را به عنوان مادر خدایان می پرستیدند و برای آنان معابدی ساخته بودند								
۵۳	پیکره های الهه های ایلامی در چه مناطقی کشف شد و وجود آنها نشانه چه اعتقادی است؟ در کاوش های باستان شناسی شوش و دیگر مراکز تمدنی ایران پیکره های گلی فراوانی که به الهه معروفند کشف شده که دلالت بر احترام و تقدس آنها نزد مردم دارد و این تقدس و احترام در ایران فراگیر بوده است								
۵۴	در ایلام..... آداب و تشریفات دینی را زیر نظر ..... به جا می آوردند. کاهنان – کاهن بزرگ								
۵۵	موقعیت زنان در تمدن ایلام و نیز تمدنهای باستانی فلات ایران را بیان کنید؟ یکی از ویژگی های مهم تمدن ایلامی و در واقع تمدن کهن ایرانی، مقام و منزلت والایی است که زنان داشته اند. بطور کلی در جوامع باستانی فلات ایران، زنان موقعیت اجتماعی ممتازی داشتند و دارای قدرت و نفوذ فراوان بودند. زنان در عمده ترین کارهای جامعه دارای نقش اساسی و تعیین کننده بودند. نقوش و پیکره های برجای مانده از دوره ایلامی نشان می دهد که زنان در امور اجتماعی و اقتصادی و مراسم رسمی سیاسی و دینی حضور چشمگیری داشته اند								
۵۶	گزینه ی صحیح را از جدول سمت چپ انتخاب نموده و در جلوی هر سوال بنویسید								
<table border="1"> <tr> <td>۱- فلات ایران از شرق به این جلگه محدود می شود.</td><td>جلگه سند</td></tr> <tr> <td>۲- در این نواحی فلات ایران ، از گذشته های بسیار دور محیط مناسبی برای زندگی انسان ها و برپایی سکونتگاههای روستایی و شهری بوده اند.</td><td>نواحی کوهپایه ای و سرزمین های پست ایران</td></tr> <tr> <td>۳- این عامل مهم تأثیر زیادی بر تاریخ و تمدن ایران داشته است؟</td><td>موقعیت جغرافیایی فلات ایران</td></tr> <tr> <td>۴- از نخستین شهرهای ساخته شده در فلات ایران که در استان کرمان فعلی واقع شده بود.</td><td>(ت) شهداد</td></tr> </table>		۱- فلات ایران از شرق به این جلگه محدود می شود.	جلگه سند	۲- در این نواحی فلات ایران ، از گذشته های بسیار دور محیط مناسبی برای زندگی انسان ها و برپایی سکونتگاههای روستایی و شهری بوده اند.	نواحی کوهپایه ای و سرزمین های پست ایران	۳- این عامل مهم تأثیر زیادی بر تاریخ و تمدن ایران داشته است؟	موقعیت جغرافیایی فلات ایران	۴- از نخستین شهرهای ساخته شده در فلات ایران که در استان کرمان فعلی واقع شده بود.	(ت) شهداد
۱- فلات ایران از شرق به این جلگه محدود می شود.	جلگه سند								
۲- در این نواحی فلات ایران ، از گذشته های بسیار دور محیط مناسبی برای زندگی انسان ها و برپایی سکونتگاههای روستایی و شهری بوده اند.	نواحی کوهپایه ای و سرزمین های پست ایران								
۳- این عامل مهم تأثیر زیادی بر تاریخ و تمدن ایران داشته است؟	موقعیت جغرافیایی فلات ایران								
۴- از نخستین شهرهای ساخته شده در فلات ایران که در استان کرمان فعلی واقع شده بود.	(ت) شهداد								
موفق و سربلند باشید / احمد اسدی اقدم – مرنده									

درس ۸ : سوالات چهارگزینه ای

۱	ستایشگاه اینشوشیناک در کدام گزینه آمده است؟ الف: پرسپولیس ب: پاسارگاد پ: چغازنبیل ت: تخت جمشید
۲	حکومت ایلام سرانجام پس از قرن ها سلطنت، بر اثر یورش ویرانگر کدام حکومت در قرن هفتم ق.م دچار انحطاط و فروپاشی شد. الف: آشوریان ب: سومریان پ: مادها ت: هخامنشیان
۳	از نخستین شهرهای ساخته شده در فلات ایران که در کاشان امروزی واقع شده بود. الف: شوش ب: شهداد پ: سیلک ت: جیرفت
۴	به خاطر موقعیت جغرافیایی اش آن را به کانون مبادلات فرهنگی، هنری و اقتصادی در جهان باستان تبدیل کرده بود. الف: چین ب: ایران پ: یونان ت: روم
۵	بهترین نمونه از صنعت و هنر فلزکاری در ایران مربوط به مفرغ های چه منطقه ای است؟ الف: گیلان ب: خوزستان ج: ایلام د: لرستان
۶	سابقه حضور انسان در فلات ایران به چه زمانی برمی گردد؟ الف: به طور دقیق روشن نیست. ب: دوران پارینه سنگی کهن ج: یک میلیون سال پیش د: نوسنگی
۷	کدام گزینه در مورد دین مردم ایلام باستان نادرست است؟ الف: ایلامیان از خدایان برای پیشرفت در کار خود کمک می خواستند. ب: محبوب ترین خدای ایلامی ها ، این شوشینک خدای شهر سیمش بود. ج: چغازنبیل ستایشگاه اینشوشیناک محسوب می شد. د: به عقیده مردمان ایلام قدیم ، خدایان دارای نیرویی ماوراء طبیعی بودند که آنان را برای انجام هرکاری توانا می ساخت
۸	چرا فرمانروایان سومری و اکدی به سرزمین ایلامی ها به صورت پیاپی لشکرکشی می کردند؟ الف: به سبب ضعف نظامی ایلامی ها ب: به دلیل نیاز به منابع طبیعی و معدنی فلات ایران ج: به علت تسلط بر جاده های ارتباطی و تجاری د: به سبب اختلافات فرهنگی و دینی
۹	کدام یک از پایتخت های ایلامیان در نتیجه یورش آشوربانیپال با خاک یکسان شد و در چه دوره ای شکوه خود را باز یافت؟ الف: شوش - هخامنشیان ب: انشان - هخامنشیان ج: شوش - اشکانیان د: انشان - اشکانیان
۱۰	چرا برای مطالعه و شناخت کامل تاریخ و تمدن ایران ، ناگزیر از توجه به جغرافیای آن هستیم؟ الف: چون در ایران ، علم جغرافیا در گذشته ، همیشه همراه با علم تاریخ بوده است. ب: زیرا بسیاری از پدیده های جغرافیایی در طول تاریخ ایران به وسیله انسان به وجود آمده یا دچار تغییر شده اند. ج: چون برای پی بردن به اجزای نقشه های تاریخی ، استفاده ازدانش جغرافیا ضروری است. د: زیرا تاریخ و تمدن کهن ایران ، به طرز چشمگیری از شرایط و عوامل جغرافیایی تاثیر پذیرفته است
۱۱	حکومت ایلام در نتیجه حملات چه کسانی دچار فروپاشی شد؟ الف: سومریان ب: آشوریان ج: اکدی ها د: بابلیان
۱۲	کدام یک از سکونت گاه های تمدنی زیر ، از مراکز عمده تولید و صدور سنگ صابون به مناطق دور و نزدیک بود؟ الف: چغامیش ب: شهرسوخته ج: جیرفت د: سیلک کاشان
۱۳	علت اتحاد حاکمان کوچک و مستقل ایلامی و تاسیس پادشاهی ایلام در حدود ۲۶۰۰ ق.م چه بود؟ الف: روابط نزدیک فرهنگی بین آنان ب: تاخت و تاز اکدی ها و سومری ها ج: حملات مکرر آشوری ها د: لشکرکشی ایلامی ها به بین النهرین
۱۴	چه اقدامی ، به منزله ورود انسان از دوره شکار و گردآوری خوراک به دوره یکجانشینی و تولید خوراک در فلات ایران محسوب می شود؟ الف: شروع کشت گیاهان و اهلی کردن جانوران ب: ساخت ظروف و اشیای سفالی و اختراع چرخ سفال ج: ساخت خانه های مسکونی و تولید انواع مصنوعات فلزی

درس ۸: پرسش های پایانی

۱	موقعیت جغرافیایی فلات ایران از چه جهاتی بر وضعیت تاریخ و تمدن در ایران تأثیرگذار بوده است؟ ایران به واسطه موقعیت جغرافیایی خاص خود در جنوب غربی آسیا، پل ارتباطی میان شرق و غرب جهان باستان محسوب می شد. در عصر باستان مهم ترین راههای زمینی و دریایی که تمدن ها و کشورهای بزرگ را به یکدیگر متصل می کردند از ایران می گذشتند و خلیج فارس و دریای مکران نقش مهمی در برقراری ارتباط تجاری، سیاسی، نظامی و فرهنگی میان سرزمین های دور و نزدیک جهان آنروز داشتند. چنین موقعیت جغرافیایی، ایران را به کانون مبادلات فرهنگی، هنری و اقتصادی در جهان باستان تبدیل کرده و موجب شده بود که ایرانیان نقش فعال و مؤثری در انتشار و گسترش فرهنگ و تمدن به عهده گیرند. از سوی دیگر کشور ما بخاطر موقعیت جغرافیایی خود پیاپی در معرض مهاجرت ها و هجوم اقوام مختلف و حمله های نظامی حکومت های خارجی قرار داشت. این مهاجرت ها و هجوم ها تأثیر فوق العاده ای بر جنبه های گوناگون زندگی سیاسی، اجتماعی، فکری، فرهنگی و اقتصادی ایرانیان در طول تاریخ گذاشته است
۲	مهم ترین دستاوردهای ساکنان فلات ایران در دوران پیش از تاریخ در زمینه های سفالگری و فلزکاری چه بوده است؟ مردم ایران از حدود ۸ هزار سال پیش در ساختن ظروف و ابزارهای سفالی پیشرفت کردند، اما با اختراع چرخ سفال در ۶ هزار سال پیش، دگرگونی بزرگی در ساخت ظروف سفالی بوجود آمد. ظروف سفالی ساده و نقش دار متنوعی از سکونت گاههای باستانی ایران بدست آمده است. بقایای کوره های ذوب و قالب گیری مس نشان می دهد که مردم ایران از حدود ۸ هزار سال پیش با چکش کاری بر روی رگه های طبیعی مس، برخی ابزارها بویژه زیورات مسی می ساختند. این کوره های ذوب در برخی از سکونتگاههای کهن مانند شهداد، تل ابلیس و تپه یحیی در استان کرمان و تپه زاغه در قزوین یافت شده است. یکی دیگر از دستاوردهای صنعت فلزکاری ساکنان فلات ایران، ساخت اشیا و ابزارهای مفرغی از طریق آمیختن مس با قلع بود. مفرغ های لرستان بهترین نمونه از صنعت و هنر فلزکاری ایران بشمار میروند
۳	بقایای کوره های ذوب و قالب گیری فلز مس نشانگر چیست؟ بیانگر آنست که در حدود ۵ تا ۷ هزار سال پیش، ساکنان این سکونت گاهها به فنون ذوب و قالب گیری مس دست یافته بودند.
۴	چرا نواحی غربی و جنوب غربی فلات ایران زودتر از دیگر نواحی، وارد دوره تاریخی شدند؟ زیرا از یکطرف به دلیل آب و هوای مناسب و زمین های حاصلخیز، کشاورزی و دامداری زودتر شکل گرفت و در نتیجه یکجانشینی بوجود آمد و از سوی دیگر همجواری این مناطق با تمدنهای بین النهرین در شکل گیری این دوران نقش داشت
۵	چگونگی تأسیس حکومت ایلام را توضیح دهید؟ از آنجا که اقتصاد بین النهرین نیازمند منابع طبیعی و معدنی فلات ایران بود، این فرمانروایان به ایلام حمله می کردند. این تاخت و تازها سرانجام سبب شد که حاکمان کوچک و مستقل ایلامی در حدود ۲۶۰۰ ق.م با یکدیگر متحد شوند و پادشاهی ایلام را تأسیس کنند
۶	وضعیت دین و اعتقادات ایلامیان را شرح دهید؟ آنان به خدایان متعددی اعتقاد داشتند و از آنان برای پیشرفت در کار خود کمک می خواستند. به عقیده مردمان ایلام قدیم، خدایان دارای نیرویی مورا طبیعی بودند که آنان را بر انجام هر کاری قادر و توانا می ساخت. از جمله محبوب ترین خدایان ایلامی اینشوشیناک به معنی خدای شهر شوش بود. الهه های مادر نزد ایلامیان بسیار مقدس بودند و مقام رفیعی در سلسله مراتب خدایان ایلامی داشتند. ایلامیان این الهه ها را به عنوان مادر خدایان می پرستیدند و برای آنان معابدی ساخته بودند.
موفق و سربلند باشید / احمد اسدی اقدم – مرن	

درس ۹: ورود آریائی ها تا پایان هخامنشیان

ردیف	متن سوالات
۱	اقوام آریایی با تاسیس حکومت های نیرومند موجب چه تغییر و تحولی شدند؟ موجب تغییر و تحول سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی گسترده ای نه تنها در ایران، بلکه در بخش وسیعی از جهان آن روز شدند.
اقوام آریایی از مهاجرت تا تشکیل حکومت در ایران	
۲	واژه های ایران و آریایی به چه معناست؟ واژه ایران از واژه آریایی گرفته شده است و به معنی سرزمین آریاییان است. واژه آریایی نیز به معنی شریف و آزاده است. پس واژه ایران به معنی سرزمین مردمان شریف و آزاده است.
۳	چرا کاربرد واژه آریایی خاص مهاجران هند و اروپایی به ایران و هند است؟ زیرا آریاییان گروهی از اقوام هند و اروپایی بودند که از زمان های بسیار کهن و به تدریج در فلات ایران و شبه قاره هند مستقر شدند و خود را آریایی نامیدند. بنابر این کاربرد واژه آریایی برای دیگر اقوام هند و اروپایی بجز ایرانیان و هندیان درست نیست
۴	سکونتگاه اولیه اقوام هند و اروپایی چه منطقه ای بوده است؟ درباره سکونتگاه اولیه اقوام هند و اروپایی و زمان و مسیر مهاجرت آریاییان به ایران و هند، اتفاق نظر وجود ندارد. عده ای از مورخان احتمال می دهند که این اقوام، نخست در علفزارهای واقع در شمال شرق فلات ایران و جنوب روسیه در حوالی دریاچه آرال می زیسته اند
۵	بر اساس فرضیه باستان شناسان و مورخان، اقوام آریایی چه زمانی وارد فلات ایران شدند و در کجاها مستقر گردیدند؟ بر اساس این فرضیه، اقوام آریایی در حدود ۱۵۰۰ ق.م وارد فلات ایران شدند. گروهی از آنان به سمت مرکز و غرب این فلات پیشروی کردند و در مناطق مختلف آن مستقر شدند. مادی ها، پارسی ها و پارتی ها از جمله آنان بودند. گروه دیگری نیز از شرق فلات ایران به هند رفتند
ماد، نخستین حکومت آریایی ایران	
۶	تحقیقات جدید تاریخی دو قرن اخیر، چه تحولی در شناخت تاریخ ایران ایجاد نمود؟ آگاهی و شناخت نسبت به تاریخ ایران در دوره باستان را متحول کرد. برپایه این تحقیقات، مادی ها بنیانگذار نخستین حکومت آریایی در ایران شناخته می شوند
تأسیس حکومت ماد:	
۷	قبایل ماد مربوط به کدام اقوام بودند و در کجای ایران استقرار پیدا کردند؟ از جمله اقوام آریایی بودند که در بخش وسیعی از مناطق غربی و مرکزی ایران استقرار یافتند و در کنار بومیان ساکن این مناطق به زندگی پرداختند
۸	برای اولین بار در ..... به مادی ها اشاره شده است. سالنامه های شاهان آشوری
۹	چه عاملی زمینه ساز اتحاد قبایل پراکنده مادی و تأسیس حکومت ماد شد؟ (پرشش نمونه ۱) یورش ها و غارت گری های پی در پی آشوریان، زمینه اتحاد قبایل پراکنده ماد را فراهم آورد از این رو رؤسای این قبایل یکی از بزرگان ماد معروف به دهیوک را به پادشاهی برگزیدند
۱۰	همزمان با استقرار مادی ها در ایران، آشوریها در کجا حکومت می کردند و رفتارشان با همسایگان چگونه بود؟ آشور در آنزمان حکومت نسبتاً نیرومندی در شمال بین النهرین بود که برای به دست آوردن فلزات، سنگهای قیمتی و غنائم دیگر، دائماً به سرزمین های همسایه از جمله نواحی غربی ایران هجوم می آورد
۱۱	چه عاملی باعث اتحاد قبایل پراکنده ماد شد؟ یورش های پیاپی آشوریان
۱۲	حکومت ماد چگونه تأسیس شد؟ یورش ها و غارت گری های پیاپی آشوریان، زمینه اتحاد قبایل پراکنده ماد را فراهم آورد. رؤسای این قبایل، یکی از بزرگان مادی به نام دهیوک را به پادشاهی برگزیدند. دهیوک شهر هگمتانه یا اکباتان (همدان امروزی) را بنا کرد و آن را مرکز حکومت خود قرار داد

۱۳	بنیان گذار سلسله ماد چه کسی بود؟ دهیوک که به اشتباه دیاکو می خوانند.
۱۴	رؤسای قبایل اتحادیه مادی، شخصی به نام..... که به اشتباه ..... می خوانند، را به پادشاهی برگزیدند. دهیوک – دیاکو
۱۵	دهیوک پادشاه اتحادیه ماد، کدام شهر را به پایتختی برگزید؟ هگمتانه یا اکباتان (همدان امروزی)
ماد در اوج قدرت:	
۱۶	حکومت ماد در زمان فرمانروایی ..... سومین پادشاه مادی به اوج قدرت رسید؟ هووخشتر
۱۷	حکومت ماد در چه زمانی به اوج قدرت خود رسید؟ هووخشتر، سومین پادشاه ماد
۱۸	مهم ترین اقدامات هووخشتر را بنویسید؟ (سوال تشریحی) او نخست با تشکیل سپاه منظم و کار آمدی از قبایل مختلف ماد، پارس و...، قدرت خود را بر مناطق مختلف ایران تثبیت کرد. هووخشتر سپس با حکومت بابل، علیه آشور متحد شد و به حاکمیت آشوریان پایان داد
۱۹	هووخشتر چگونه قدرت خود را در ایران تثبیت کرد؟ او نخست با تشکیل سپاه منظم و کارآمدی از قبایل مختلف ماد، پارس و ... قدرت خود را بر مناطق وسیعی از ایران تثبیت کرد
۲۰	هووخشتر چگونه توانست به حاکمیت آشور پایان دهد؟ او با ایجاد اتحاد با حکومت بابل، توانست به حاکمیت آشور پایان دهد. در پی این موفقیت نظامی، قلمرو ماد به شمال بین النهرین و بخش های وسیعی از آسیای صغیر گسترش یافت.
سقوط حکومت ماد:	
۲۱	آخرین فرمانروای ماد چه کسی بود؟ استیاگ، پسر و جانشین هووخشتر
۲۲	حکومت ماد چگونه سقوط کرد؟ استیاگ، پسر و جانشین هووخشتر لیاقت و درایت پدر را نداشت و دوران طولانی سلطنت خود را صرف خوش گذرانی و گرد آوری ثروت کرد. بزرگان طوایف ماد و توده مردم که از عملکرد استیاگ نا خشنود بودند، بر ضد او با کوروش هخامنشی هم دست شدند. سر انجام با فتح هگمتانه به دست کورش، حکومت ماد بر افتاد
۲۳	حکومت ماد به دست چه کسی ساقط شد؟ کورش بزرگ
هخامنشیان؛ بزرگ ترین حکومت عصر باستان	
۲۴	هخامنشیان چه کسانی بودند؟ سلسله هخامنشی منسوب به هخامنش، جدکورش کبیر است. هخامنش رئیس قبیله پاسارگادی بود. این قبیله یکی از قبایل مهم قوم پارسی به شمار میرفت. پارسی ها، همزمان با قدرت یافتن مادیها، در قسمتهای جنوبی فلات ایران یعنی سرزمین پارس (استان فارس کنونی) و نواحی مجاور آن مستقر بودند. حکومت ماد، قوم بزرگ پارس را تحت فرمان خود درآورد. در آن زمان شاخهای از خاندان هخامنشی، در فارس به مرکزیت شهر آنتشان (آنزان)، حکومت محلی کوچکی تشکیل داده بودند
۲۵	سلسله هخامنشیان منسوب به هخامنش جد ..... است. کورش کبیر
۲۶	هخامنش رئیس قبیله ..... بود؟ پاسارگاد
۲۷	پارسی ها چه زمانی و در کجای ایران مستقر شدند؟ پارسی ها همزمان با قدرت یافتن مادی ها، در قسمت های جنوبی فلات ایران یعنی سرزمین پارس (استان فارس کنونی) و نواحی مجاور آن مستقر بودند
تأسیس حکومت هخامنشی:	
۲۸	حکومت هخامنشیان چگونه تأسیس شد؟ یکی از نوادگان هخامنش، به نام کورش (کورش دوم)، که بر آنتشان حکومت میکرد، قبیله های پارسی ناراضی از سلطه مادیها را متحد کرد. کورش، سپس با جلب حمایت بزرگان مادی، استیاگ را از میان برداشت و پادشاهی هخامنشیان را بنیان نهاد
۲۹	کورش اولین سرزمینی که لشکر کشی کرد چه سر زمینی بود و چه نتایجی داشت؟ کورش مدتی پس از به قدرت رسیدن، به آسیای صغیر لشکر کشی کرد و حکومت لیدی و سایر دولت – شهر های آنجا را شکست داد و شهر ثروتمند سارد، پایتخت لیدی و تمام آسیای صغیر را به تصرف خود درآورد. در نتیجه این فتوحات، حکومت هخامنشیان به ثروت هنگفتی دست یافت و با دولت – شهرهای یونانی همسایه شد
۳۰	فتح بابل توسط کورش را بررسی و تحلیل کنید؟ یکی از انسانی ترین و شکوهمندترین فتوحات تاریخ جهان، فتح مسالمت آمیز بابل توسط کورش بزرگ در سال ۵۳۹ ق.م است. در این سال مؤسس سلسله هخامنشی بدون جنگ و خونریزی وارد بابل شد

۳۱	اهمیت فتح بابل را برای حکومت تازه تأسیس هخامنشی شرح دهید. (پرسش نمونه ۲)
۳۲	بابل یکی از بزرگ ترین شهرهای آن روزگار به شمار می رفت و مردمان واقوامی با خاستگاه اجتماعی و فرهنگی گوناگون در آنجا می زیستند. این شهر از نظر داشتن بناها و پرستشگاه های با شکوه ، مراکز اقتصادی ثروتمند ، نهادهای سیاسی واداری متعدد و در اختیار داشتن راه های ارتباطی با سرزمین های دور و نزدیک ، اهمیت فراوان داشت و تسلط ایران بر این ناحیه زمینه ساز سایر بخشهای بین النهرین و سرزمین های سوریه ، فلسطین و فنیقیه نیز می شد
۳۳	کوروش بعد از لیدی به کجا لشکرکشی کرد؟ بابل
۳۴	کوروش کدام سرزمین را به صورت مسالمت آمیز فتح کرد؟ بابل
۳۵	منشور حقوق بشر کوروش در کجا نگاشته شد؟
۳۶	کوروش فرمان داد تا ماجرای فتح صلح آمیز بابل را بر لوحی استوانهای از گل رُس به زبان بابلی بنویسند
۳۷	منشور حقوق بشر کوروش در کجا کشف شد و در کجا نگهداری می شود؟
۳۸	این لوح در بابل کشف شد، اما هم اکنون در موزه بریتانیا در لندن نگهداری می شود و به « منشور کوروش » معروف است.
۳۹	منشور کوروش چه جایگاهی در جهان دارد؟
۴۰	بیانیه یا منشور کوروش، نماد فرهنگ انسانی و مدارا جویانه ایرانیان است. بسیاری از محققان، منشور کوروش را نخستین منشور حقوق بشر می دانند. از اینرو، متن آن به ابتکار سازمان ملل متحد به شش زبان رسمی این نهاد جهانی ترجمه شد. نسخه بدلی از این منشور نیز در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک به نمایش گذاشته شده است
۴۱	نتیجه فتح بابل توسط کوروش چه بود ؟
۴۲	در پی تسخیر بابل، تمامی بین النهرین و نیز سرزمینهای سوریه ، فلسطین و فنیقیه (لبنان امروزی)، تحت فرمان هخامنشیان درآمد
۴۳	چرا کوروش همواره مورد تحسین و تکریم است؟
۴۴	کوروش نه به دلیل سرزمین هایی که گشود ، بلکه بخاطر شخصیت انسانی همواره مورد تحسین و تکریم بوده است. در روزگاری که قتل و غارت و کشتار روش معمول فرمانروایان بود کوروش با پرهیز از چنین رفتاری شکل جدیدی از فرمانروایی را به جهانیان معرفی کرد. این رفتار مدارا جویانه و انسانی کوروش، الگوی مناسبی شد که پس از او برخی از شاهان هخامنشی نیز از آن پیروی کردند.
۴۵	بعد از کوروش چه کسی جانشین او شد . مهمترین اقدامش چه بود ؟ چه اهمیتی داشت ؟
۴۶	در زمان پادشاهی کمبوجیه، مصر به تصرفات هخامنشیان در آمد. مصر ، کشوری بزرگ و با تمدنی کهن و باشکوه بود. با فتح مصر قلمرو هخامنشیان به قاره آفریقا نیز گسترش یافت و به نهایت وسعت و عظمت خود رسید
۴۷	پسر و جانشین کوروش چه کسی بود؟ کمبوجیه پسر و جانشین کوروش
تثبیت شاهنشاهی هخامنشیان	
۴۸	سرنوشت حکومت هخامنشی پس از مرگ کمبوجیه چه شد؟
۴۹	پس از مرگ مشکوک کمبوجیه، داریوش یکم که از شاخه دیگر خاندان هخامنشی بود با همراهی تعدادی از سران خاندان های بزرگ پارسی، گئومات مَغ و دیگر شورشیان و مدعیان قدرت را سرکوب کرد و بر تخت شاهی نشست
۵۰	داریوش یکم چگونه به پادشاهی رسید؟ (به عبارت دیگر)
۵۱	پس از مرگ مشکوک کمبوجیه، داریوش یکم که از شاخه دیگر خاندان هخامنشی بود با همراهی تعدادی از سران خاندان های بزرگ پارسی، گئومات مَغ و دیگر شورشیان و مدعیان قدرت را سرکوب کرد و بر تخت شاهی نشست
۵۲	فتوحات داریوش بزرگ را پس از سرکوب مدعیان داخلی توضیح دهید؟
۵۳	داریوش بزرگ پس از فرونشاندن شورش های داخلی و برقراری آرامش و امنیت در سرتاسر شاهنشاهی هخامنشی، به شرق لشکرکشی کرد و قسمتهایی از غرب و شمال غرب هند را به قلمرو خود افزود. او همچنین به منظور دفع حملات قبایل صحراگرد سکایی، به مناطق دوردستی در شمال دریای سیاه و جنوب روسیه کنونی لشکرکشی کرد
۵۴	اهمیت و شهرت فوق العاده داریوش بزرگ در تاریخ به چه دلیل می باشد ؟
۵۵	به خاطر اقدامات اساسی و کم نظیری بود که برای ایجاد تشکیلات نوین اداری، نظامی و اقتصادی انجام داد.
۵۶	مهم ترین اقدامات داریوش بزرگ را بنویسید؟
۵۷	تأسیس سپاه جاویدان، احداث جاده شاهی و برپایی کاخ ها و بناهای مجلل، بویژه در شوش و تخت جمشید، از جمله اقدامات مهم این پادشاه بزرگ است. داریوش اصول و شیوه ای از کشور داری را بنیان نهاد که نه تنها در دوره هخامنشیان بلکه تا قرن ها بعد همچنان پا برجا بود و زمینه رونق اقتصادی و شکوفایی تمدن ایران را فراهم آورد

۴۶	چرا مورخان و پژوهشگران، اهمیت فوق العاده ای برای نقش و عملکرد داریوش بزرگ در تاریخ ایران قائل هستند. (پرسش نمونه ۳) زیرا داریوش اصول و شیوه ای از کشور داری را بنیان نهاد که نه تنها در دوره هخامنشیان بلکه تا قرن ها بعد همچنان پا برجا بود و زمینه رونق اقتصادی و شکوفایی تمدن ایران را فراهم آورد
رقابت و درگیری یونان با ایران:	
۴۷	علل شکل گیری جنگ های ایران و یونان در زمان داریوش اول چه بود؟ داریوش بزرگ، در اواخر پادشاهی خود، با مشکلاتی در غرب قلمرو خود روبه رو شد که به بروز جنگ با یونانیان انجامید و تا روزگار جانشینش، خشایارشا ادامه یافت. دولت - شهرهای یونانی، مخصوصاً آتن، از تسلط ایران بر آسیای صغیر و سواحل شرقی دریای اژه ناخشنود بودند. از اینرو، آتنی ها یکی از شهرهای یونانین شین آسیای صغیر به نام میلئوس (مَلطیه) را تشویق به شورش علیه هخامنشیان کردند و سپس به همراه شورشیان به شهر سارد هجوم آورد، آنجا را آتش زدند.
۴۸	داریوش به کدام کشور ها در غرب ایران حمله کرد؟ یونان
۴۹	دولت - شهر های یونان چه دیدگاهی نسبت به ایران داشتند؟ دولت - شهر های یونانی، مخصوصاً آتن، از تسلط ایران بر آسیای صغیر و سواحل شرقی دریای اژه ناخشنود بودند
۵۰	دولت - شهر های یونانی بعد از تسلط ایرانیان بر آسیای صغیر دست به چه اقداماتی زدند؟ دولت - شهر های یونانی به ویژه آتنی ها یکی از شهر های یونانی نشین آسیای صغیر به نام میلئوس (مَلطیه) را تشویق به شورش علیه هخامنشیان کردند و سپس به همراه شورشیان به شهر سارد هجوم آورد، آنجا را آتش زدند
۵۱	داریوش در اولین برخورد نظامی با یونانیان چه دستاوردی داشت؟ نام این جنگ چه بود؟ ناوهای ایرانی نخست جزایر دریای اژه را تصرف کردند و سپس سپاه ایران وارد خاک یونان شد و در حای به نام ماراتن موضع گرفت. آتنی ها مدتی در اظهار اطاعت و یا جنگ تردید داشتند. بیشتر دولت - شهر های یونانی از جمله اسپارت که سربازانش به جنگاوری و دلاوری مشهور بودند، نیز در پشتیبانی از آتن جدی نبودند. سرانجام سرداران آتنی تنها راه چاره را در حمله سریع و جنگ تن به تن دیدند. یورش آنها بقدری ناگهانی بود که کاری از تیراندازان پارسی برنیامد و سپاه ایران عقب نشینی کرد
۵۲	درگیری یونانیان با سپاه هخامنشی در جنگ ماراتن را بررسی کنید؟ یونانیان تصمیم به مقابله و حمله متقابل گرفتند. یورش آنها بقدری ناگهانی بود که کاری از تیراندازان پارسی برنیامد و سپاه ایران عقب نشینی کرد.
۵۳	جنگ داریوش با یونانیان ..... نام داشت. ماراتن
۵۴	جانشین داریوش چه کسی بود؟ خشایارشا، پسر و جانشین داریوش
۵۵	لشکرکشی خشایارشا را به یونان توضیح دهید؟ او پس از فرونشاندن شورشهای مصر و بابل، به یونان لشکر کشید و آتن را تصرف کرد، اما در نبرد دریایی در تنگه سالامیس توفیقی بدست نیاورد. یونانیان در باره پیروزی خود در این نبرد نیز بزرگ نمایی بسیار کردند و حتی ارقام باورنکردنی از تعداد ناوگان و سربازان هخامنشی ارائه نمودند
۵۶	خشایارشا در کدام نبرد از یونان شکست خورد؟ در نبرد دریایی در تنگه سالامیس
۵۷	یونانیان چه دیدگاهی نسبت به قدرت و توان دولت هخامنشی داشتند؟ دولت - شهر های یونانی تا زمان تسلط مقدونی ها بر آن کشور، همچنان حکومت ایران را به عنوان بزرگ ترین قدرت جهانی می شناختند و به آن احترام می گذاشتند. حکومت هخامنشی نیز نقش فعالی را در روابط دولت شهر های یونانی به خصوص در جریان جنگ های پلوپونزی ایفا کرد
انحطاط و فروپاشی هخامنشیان:	
۵۸	اوضاع حکومت هخامنشی را در زمان پادشاهی اردشیر دوم توضیح دهید؟ خاندان هخامنشی از زمان پادشاهی اردشیر دوم دچار تفرقه درونی شد. در ابتدای زمامداری او، برادرش کورش کوچک در آسیای صغیر سر به شورش برداشت و با سپاهی از مزدوران یونانی راهی پایتخت گردید. در جنگی که میان دوبرادر رخ داد، کورش کوچک شکست خورد و کشته شد. اردشیر دوم به خوش گذرانی و راحت طلبی مشهور بود. در دوران فرمانروایی او مصر از سیطره هخامنشیان خارج شد

۵۹	شورش کوروش کوچک در زمان کدام پادشاه هخامنشی بود و چه نتیجه ایی داشت ؟ (به عبارت دیگر) خاندان هخامنشی از زمان پادشاهی اردشیر دوم دچار تفرقه درونی شد. در ابتدای زمامداری او، برادرش کوروش کوچک در آسیای صغیر سر به شورش برداشت و با سپاهی از مزدوران یونانی راهی پایتخت گردید. در جنگی که میان دوبرادر رخ داد، کوروش کوچک شکست خورد و کشته شد. اردشیر دوم به خوش گذرانی و راحت طلبی مشهور بود. در دوران فرمانروایی او مصر از سیطره هخامنشیان خارج شد			
۶۰	حکومت هخامنشی در دوران اردشیر سوم چه وضعیتی پیدا کرد؟ این پادشاه چه اقداماتی انجام داد ؟ سرانجامش چه شد ؟ اردشیر سوم پسر و جانشین اردشیر دوم در ابتدای حکومتش به قتل عام افراد خاندان سلطنتی پرداخت و کسانی را که احتمال می داد ادعای شاهی کنند به قتل رساند. او پادشاهی جاه طلب و جنگجو بود و مصر را دوباره ضمیمه قلمرو هخامنشی کرد. اردشیر سوم در استانه حمله اسکندر مقدونی به ایران، به دست یکی از خدمتکاران کاخ شاهی به قتل رسید.			
۶۱	در زمان کدام پادشاه مصر از ایران جدا شد؟ اردشیر دوم			
۶۲	آخرین فرمانروای هخامنشیان چه نام داشت؟ داریوش سوم			
۶۳	آخرین شاه هخامنشی چه نام داشت و در زمان او چه اتفاقی برای حاکمیت هخامنشیان رخ داد؟ داریوش سوم آخرین فرمانروای هخامنشی که مدتی پس از قتل اردشیر سوم بر تخت شاهی نشست، دلیر و جوانمرد بود اما تدبیر و درایت شاهان نخست هخامنشی را نداشت. در زمان او، اسکندر با سپاهی بسیار قوی، آموزش دیده و تشنه قتل و غارت به ایران تاخت			
۶۴	حمله اسکندر مقدونی به ایران و نتیجه این حمله را بررسی کنید؟ اسکندر در سه نبرد (گرانیکوس، ایسوس، گوگمل) سپاه هخامنشی را شکست داد و پس از آن، شوش یکی از پایتخت های هخامنشیان را تسخیر کرد. با وجود دلاوری و رشادت آریوبرزن سردار شجاع ایرانی، سپاهیان مقدونی و یونانی به تخت جمشید رسیدند و مشهور است که به دستور اسکندر این شهر به آتش کشیده شد. داریوش سوم که از برابر اسکندر گریخته بود در سال ۳۳۰ ق.م نزدیک دامغان کنونی به قتل رسید			
۶۵	نبرد سه گانه اسکندر با ایرانیان را نام ببرید؟ <table><tr><td>گرانیکوس</td><td>ایسوس</td><td>گوگمل</td></tr></table>	گرانیکوس	ایسوس	گوگمل
گرانیکوس	ایسوس	گوگمل		
۶۶	کدام شهر ایران توسط اسکندر گرفته شد؟ شوش			
۶۷	سردار شجاع ایرانی که جلوی تهاجمات اسکندر مقاومت کرد و کشته شد چه نام داشت؟ آریو برزن			
۶۸	هخامنشیان چه میراثی از خود بجای گذاشتند؟ آنها میراث و یادگارهایی در زمینه آیین کشورداری و فنون سیاست، شیوه های عمرانی، اقتصادی و تجاری، ساخت بناهای باشکوه، ابداع هنرهای جهانی و مداراجویی فرهنگی و دینی در تاریخ ایران و جهان از خود برجای گذاشتند. به واسطه تدبیر و سیاست شاهان هخامنشی بود که ایرانیان به تأثیرگذارترین مردم در جهان متمدن و شناخته شده آن روزگار تبدیل شدند			
۶۹	چه عواملی در انحطاط و سقوط دولت هخامنشی تأثیر داشت ؟ • شورش کوروش کوچک علیه برادرش • خوش گذرانی و راحت طلبی اردشیر دوم • جاه طلبی و جنگجو بودن اردشیر سوم • داریوش سوم داریت و تدبیر شاهان نخست هخامنشی را نداشت • حمله اسکندر مقدونی با سپاهی قوی و آموزش دیده			

درس ۹: سوالات چهارگزینه ای

۱	برای اولین بار در قرن ۹ قبل از میلاد ، در سالنامه های شاهان چه قومی به مادی ها اشاره شده است؟ الف) اکد ب) آشور ج) ایلام د) سومر
۲	چه عاملی زمینه اتحاد قبایل پراکنده ماد را فراهم آورد؟ الف) تلاش مادها برای به دست آوردن فلزات و سنگ های قیمتی ب) نگرانی از قدرت گیری مانایی ها در همسایگی آنها ج) ویژگی های فرهنگی مشترک بین قبایل ماد د) یورش های پیاپی آشوریان

۳	چرا بزرگان طوایف ماد با کوروش هخامنشی بر ضد آستیاگ ، همدست شدند؟ (الف) چون آستیاگ اختیارات آنها را محدود کرده بود. (ب) به دلیل اینکه کوروش با طوایف مادی خویشاوندی داشت. (ج) چون از عملکرد آستیاگ ناراضی بودند. (د) زیرا آستیاگ توانایی اداره مملکت را نداشت
۴	کوروش موسس سلسله هخامنشیان (پس از به قدرت رسیدن)، ابتدا به چه سرزمینی لشکر کشید؟ (الف) آسیای صغیر (ب) بابل (ج) ارمنستان (د) یونان
۵	در زمان کدام شاه هخامنشی ، قلمرو هخامنشیان تا قاره آفریقا گسترش یافت؟ (الف) اردشیر اول (ب) داریوش اول (ج) خشایارشا (د) کمبوجیه
۶	چرا داریوش اول هخامنشی به شمال دریای سیاه و جنوب روسیه کنونی لشکرکشی کرد؟ (الف) برای دستیابی به منابع فلزی آن مناطق (ب) به منظور دفع حملات قبایل سکایی (ج) جهت استفاده از امتیاز تجارت در دریای سیاه (د) برای انتقال فرهنگ و تمدن هخامنشیان به آن مناطق
۷	کدام یک از نبردهای زیر دریایی بود و در زمان کدام شاه هخامنشی روی داد؟ (الف) گوگمل – داریوش سوم (ب) سالامیس – داریوش سوم (ج) سالامیس – خشایارشا (د) گوگمل – خشایارشا
۸	در زمان اردشیر دوم ، کدام سرزمین از سیطره فرمانروایی هخامنشیان خارج شد؟ (الف) مصر (ب) هند (ج) بابل (د) آسیای صغیر
۹	چه کسانی در شورش شهر یونانی نشین میلئوس در زمان داریوش اول هخامنشی ، نقش تحریک آمیز داشتند؟ (الف) اسپارتی ها (ب) مقدونی ها (ج) آتنی ها (د) اهالی شهر سارد

درس ۹: پرسش های نمونه

۱	چه عاملی زمینه ساز اتحاد قبایل پراکنده مادی و تأسیس حکومت مادی شد؟ یورش ها و غارت گری های پیاپی آشوریان، زمینه اتحاد قبایل پراکنده ماد را فراهم آورد. رؤسای این قبایل، یکی از بزرگان مادی به نام دهیوک را به پادشاهی برگزیدند
۲	اهمیت فتح بابل برای حکومت تازه تأسیس هخامنشی را شرح دهید؟ بابل یکی از بزرگ ترین شهرهای آن روزگار به شمار می رفت و مردمان و اقوامی با خاستگاه اجتماعی و فرهنگی گوناگون در آنجا می زیستند. این شهر از نظر داشتن بناها و پرستش گاههای باشکوه، مراکز اقتصادی ثروتمند، نهادهای سیاسی و اداری متعدد و در اختیار داشتن راههای ارتباطی با سرزمین های دور و نزدیک، اهمیت فراوان داشت و تسلط بر آن برای هر فرمانروایی بسیار مهم و مطلوب بود
۳	چرا مورخان و پژوهشگران، اهمیت فوق العاده ای برای نقش و عملکرد داریوش بزرگ در تاریخ ایران قائل هستند؟ به خاطر اقدامات اساسی و کم نظیری بود که برای ایجاد تشکیلات نوین اداری، نظامی و اقتصادی انجام داد
۴	به نظر شما، ایران در دوران حکومت هخامنشیان، به لحاظ قدرت سیاسی – نظامی چه جایگاهی در جهان آن روز داشت؟ قدرت مند ترین حکومت ها از لحاظ وسعت و قدرت سیاسی و نظامی در جهان آن روز بود.
۵	با مرور متن درس، منابع دست اول و دست دوم تاریخ ایران باستان را که در این درس به آنها اشاره شده است، فهرست کنید. منابع دست اول: الف- منشور کوروش بزرگ ب- سنگ نوشته داریوش بزرگ در بیستون - ج - سنگ نوشته آشور بانی پال فرمانروای آشور - د - ستونها و نقش برجسته های تخت جمشید - ه - آرامگاه داریوش سوم در تخت جمشید . منابع دست دوم: الف - نقاشی کشتی زمان هخامنشی - ب - تندیس آریوبرزن - ج - کتاب تاریخ مردم ایران قبل از اسلام، دکتر عبدالحسین زرین کوب

موفق و سربلند باشید / احمد اسدی اقدم - مرند

درس ۱۰: اشکانیان و ساسانیان

متن سوالات

ردیف

اوضاع ایران پس از سقوط هخامنشیان

۱	چرا در دوره سلطه اسکندر و سربازانش بر ایران، مقاومت هایی به شکل نافرمانی و شورش در مناطق مختلف صورت می گرفت؟ اسکندر با قساوت و خشونت، بر ایران تسلط یافت. مردم ایران به این کشورگشای بیرحم و سربازان مقدونی و یونانی او به چشم بیگانه نگاه میکردند و از سلطه بیگانگان بر سرزمینشان ناخرسند بودند. ازاینرو، مقاومت هایی به شکل نافرمانی و شورش در مناطق مختلف صورت گرفت
۲	مردم ایران نسبت به اسکندر و سربازان مقدونی چه دیدگاهی داشتند؟ مردم ایران نسبت به این کشورگشای بی رحم و سربازان مقدونی و یونانی او، به چشم بیگانه نگاه می کردند و از سلطه بیگانگان بر سرزمینشان ناخرسند بودند.
۳	مردم ایران برای نشان دادن ناخرسندی خود نسبت به اسکندر و سربازان او، چه واکنش هایی نشان می دادند؟ آنها مقاومت هایی به شکل نافرمانی و شورش در مناطق مختلف کشور در برابر اسکندر و لشکریان او صورت دادند
۴	چرا نافرمانی ها و شورش های مخالف اسکندر به نتیجه نمی رسید؟ این نافرمانی ها و شورش ها به دلیل آنکه پراکنده بود و میان آنها ارتباط و هماهنگی وجود نداشت به نتیجه مطلوب نرسید
۵	اسکندر در کدام شهر و چه زمانی درگذشت و سرنوشت قلمرو پهناور او چه شد؟ او در شهر بابل در سال ۳۲۳ ق.م درگذشت و قلمرو پهناور او توسط جانشینانش تجزیه شد. بلافاصله پس از مرگ وی، جنگ های داخلی میان سردارانش برای بدست گرفتن قدرت آغاز شد.
سلوکیان	
۶	سلسله سلوکیان چگونه و به رهبری چه کسی تأسیس شد؟ چند سال پس از مرگ اسکندر، یکی از سرداران او به نام سلوکوس بر بین النهرین، بخش هایی از آسیای صغیر، سوریه و فلات ایران حاکم شد و سلسله پادشاهی سلوکیان را تشکیل داد
۷	سلوکوس خود را چه می خواند؟ نیکاتور یعنی فاتح
۸	پایتخت سلوکیان کجا بود؟ سلوکیه (در ساحل غربی رود دجله) / انطاکیه (شمال سوریه)
۹	سلوکوس اول چه لقبی به خود داد و چه اقداماتی انجام داد؟ او خود را نیکاتور یعنی فاتح خواند و ابتدا شهری را که به نام او سلوکیه نامیده شد و در ساحل غربی رود دجله قرار داشت به عنوان پایتخت برگزید. اما چند سال بعد، پایتخت خود را به شهر انطاکیه در شمال سوریه منتقل کرد
۱۰	هدف سلوکیان از ایجاد شهرهای جدید در قلمرو خود در ایران چه بود؟ آنها قصد داشتند با ایجاد شهرهای جدید و کوچاندن یونانیان به این شهرها، فرهنگ یونانی را در ایران و دیگر متصرفات اسکندر در آسیا، رواج دهند. این شهرها بر اساس معماری یونانی برپا شده بودند و ساکنان آنها وظیفه داشتند از وقوع شورش های احتمالی و هجوم طوایف کوچرو جلوگیری کنند. از سوی دیگر این شهرها زمینه گسترش فعالیت های تجاری با سرزمین های دور و نزدیک را فراهم می آوردند
۱۱	چه عواملی به بروز حرکت های استقلال طلبی در مناطق شرقی قلمرو سلوکیان کمک کرد؟ (پرسش نمونه ۱) (۱) رقابت سلوکیان با جانشینان اسکندر در مصر (۲) عدم توجه به مناطق شرقی ایران (۳) زور و سلطه بسیار بر مردم (عدم همراهی و همدلی مردم با حکومت سلوکی)
۱۲	چه عاملی باعث شد سلوکیان نسبت به متصرفات خود در شرق ایران غافل شوند؟ نتیجه این غفلت چه شد؟ آنها از اوایل تشکیل حکومت خود، با جانشینان اسکندر در مصر وارد رقابت و درگیری شدند. از این رو عمده توجه شاهان سلوکی به مناطق غربی قلمرو خودشان بود و بر متصرفات شرقی خویش نظارت و سلطه کامل نداشتند. این مسئله سبب شد که به تدریج افراد یا خاندانهایی در نواحی شمال شرقی فلات ایران قدرت را بدست گیرند و به فکر استقلال از حکومت سلوکیان بیفتند

۱۳	چرا پایه های حاکمیت سیاسی و نظامی سلوکیان در ایران سست و لرزان بود؟ سلوکیان اقوام گوناگون را تنها به زور زیر فرمان خود نگاه داشته بودند و هیچ گاه نتوانستند حس همزیستی و یگانگی با اقوام ایرانی را در قلمرو خود ایجاد کنند و فرهنگ یونانی نتوانست در ایران گسترش و نفوذ عمیق پیدا کند
اشکانیان	
تأسیس سلسله اشکانیان	
۱۴	در رابطه با سلسله اشکانیان به این پرسش ها پاسخ داده شود: (الف) بنیانگذار این سلسله چه نام داشت؟ آرشک (ب) این خاندان از کدام قبیله بودند؟ قبیله پرنی یا آپرنی (ج) چرا به این سلسله نام اشکانیان داده شد؟ زیرا بنیانگذار آنان آرشک نام داشت و جانشینانش به احترام او لقب آرشک و بعدها اشک را به نام خود افزودند و بدین ترتیب این سلسله ارشکانیان و اشکانیان نامیده شد
۱۵	بنیانگذار این سلسله اولین بار چگونه بر سلوکیان شورید؟ آرشک در ناحیه ای در نزدیکی قوچان امروزی بر فرمانروای سلوکی شورید و پارت و گرگان را از دست سلوکیان خارج کرد
۱۶	اشکانیان چگونه توانستند سلوکیان را بطور کامل از ایران بیرون کنند؟ اشکانیان با استفاده از جنگاوران قبایل شرق ایران که در سوار کاری و تیراندازی با کمان مهارت فراوان داشتند سپاه ورزیده ای را تشکیل دادند. آنان به تدریج به سمت غرب پیشروی کردند و پس از قریب به صدسال جنگ و گریز موفق شدند سلوکیان را بطور کامل از ایران بیرون کنند
۱۷	اشکانیان چند سال بر ایران حکومت کردند ؟ ۴۷۰ سال (طولانی ترین حکومت ایران)
۱۸	پایتخت های اشکانیان را نام ببرید؟ شهر نساء در ترکمنستان کنونی – شهر صد دروازه که یونانیان به آن هِکاتُم پُلِیس می گفتند در حوالی دامغان امروزی و شهر تیسفون در نزدیکی بغداد امروزی
گسترش و تثبیت قدرت:	
۱۹	چرا نخستین فرمانروایان اشکانی ناچار به اظهار اطاعت از سلوکیان بودند؟ برای حفظ قلمرو خود
۲۰	موقعیت حکومت اشکانیان در دوران پادشاهی مهرداد یکم را شرح دهید. (پرسش نمونه ۲) مهرداد یکم با تسلط بر مناطق وسیعی در سرتاسر ایران، قدرت و قلمرو حکومت اشکانی را بطور چشمگیری افزایش داد. در دوران فرمانروایی او، سلسله اشکانی از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به یک پادشاهی قدرتمند تبدیل شد.
۲۱	مهرداد اول چه اقداماتی انجام داد ؟ (به عبارت دیگر) مهرداد یکم با تسلط بر مناطق وسیعی در سرتاسر ایران، قدرت و قلمرو حکومت اشکانی را بطور چشمگیری افزایش داد. در دوران فرمانروایی او، سلسله اشکانی از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به یک پادشاهی قدرتمند تبدیل شد.
۲۲	موقعیت حکومت اشکانیان در دوران پادشاهی مهرداد دوم را شرح دهید. (پرسش نمونه ۲) مهرداد دوم نیز از جمله پادشاهان لایق و با تدبیر اشکانی بود. با فتوحاتی که مهرداد دوم انجام داد، وسعت قلمرو اشکانی به نهایت خود رسید و پایه های قدرت و سلطنت آنان استوار گردید. در روزگار مهرداد دوم، سفیرانی از چین به ایران آمدند و در پی این سفارت ها بود که روابط تجاری میان دو کشور با تکمیل جاده ابریشم توسعه پیدا کرد. در دوران همین پادشاه بود که اشکانیان تا رود فرات پیش رفتند و با امپراتوری روم همسایه شدند.
۲۳	مهرداد دوم چه اقداماتی انجام داد ؟ مهرداد دوم نیز از جمله پادشاهان لایق و با تدبیر اشکانی بود. با فتوحاتی که مهرداد دوم انجام داد، وسعت قلمرو اشکانی به نهایت خود رسید و پایه های قدرت و سلطنت آنان استوار گردید. در روزگار مهرداد دوم، سفیرانی از چین به ایران آمدند و در پی این سفارت ها بود که روابط تجاری میان دو کشور با تکمیل جاده ابریشم توسعه پیدا کرد. در دوران همین پادشاه بود که اشکانیان تا رود فرات پیش رفتند و با امپراتوری روم همسایه شدند.
۲۴	جاده ابریشم در زمان سلسله اشکانیان چه شرايطی داشت؟ در روزگار مهرداد دوم، سفیرانی از سوی چین به ایران آمدند و در پی این سفارت ها بود که روابط تجاری میان دو کشور با تکمیل جاده ابریشم توسعه پیدا کرد. در دوران همین پادشاه بود که اشکانیان تا رود فرات پیش رفتند و با امپراتوری روم همسایه شدند.

اشکانیان و روم:	
۲۵	دلایل بروز جنگ های پی در پی میان امپراتوری روم و ایران را در دوران اشکانی و ساسانی بررسی کنید؟ (پرسش نمونه ۳) (۱) حمله امپراتوری روم به مرزهای غربی ایران (۲) مداخله در امور ارمنستان و مرزهای سوریه (۳) تسلط بر مسیرهای تجاری جاده ابریشم
۲۶	یکی از مسائل مهم در سیاست خارجی حکومت اشکانی را بنویسید؟ اختلافات و جنگ های مکرر با امپراتوری روم شرقی
۲۷	علت جنگهای بین اشکانیان ایران و امپراتوری روم چه بود؟ در آنزمان امپراتوری قدرتمند روم در پی گسترش قلمرو خود به سمت شرق بود و گاه به گاه سپاه بزرگی روانه ایران می کرد. اما اشکانیان نیز مصمم بودند که با تمام قوا از مرزهای غربی ایران دفاع کنند و اجازه ندهند که بار دیگر بیگانگان بر کشور سلطه یابند.
۲۸	یکی از مهم ترین جنگهای اشکانیان و روم در زمان پادشاهی ..... اتفاق افتاد. اُرد دوم
۲۹	در خصوص نبرد حرّان به پرسش های زیر پاسخ داده شود؟ الف) جنگ حران در زمان کدام شاه اشکانی اتفاق افتاد؟ اُرد دوم ب) سردار مشهور روم در این جنگ چه نام داشت؟ کراسوس ج) جنگ در چه مکانی رخ داد و نتیجه آن چه بود؟ در مکانی به نام حرّان رخ داد و سپاه روم شکست خورد د) فرماندهی سپاه ایران در این جنگ را چه کسی بر عهده داشت؟ سردار بی باک و شجاع ایرانی به نام سورنا
۳۰	عمده اختلاف ایران و روم شرقی بر سر کدام منطقه بود؟ ارمنستان و مرز های سوریه
۳۱	پس از جنگ حران ایران و روم بیشتر بر سر کدام مناطق با هم جنگیدند؟ بر سر تسلط بر ارمنستان و مرزهای سوریه با هم جنگیدند
۳۲	عملکرد سپاه اشکانی در جنگ های متعدد که با رومیان داشتند چگونه بود ؟ سپاه اشکانی اگرچه در برخی از این جنگها ناکام بود، اما در نبردهای بعدی با پایمردی و دلاوری، شکست را جبران میکرد و دشمن را عقب می راند
سقوط اشکانیان:	
۳۳	نظام حکومت اشکانیان چگونه بود؟ ملوک طوایفی
۳۴	نظام حکومتی اشکانیان چگونه حکومتی بود؟ مجموعه ای از حکومت های نیمه مستقل بود که به حکومت مرکزی اشکانی مالیات و نیروی نظامی می دادند. این نوع حکومت را ملوک الطوایفی خوانده اند.
۳۵	چرا برخی حاکمان محلی در صدد نافرمانی از حکومت اشکانی برآمدند؟ حکومت اشکانی بر اثر جنگهای پیاپی با امپراتوری روم در مرزهای غربی و نیز درگیریهای نظامی در مرزهای شرقی، در اوایل قرن سوم میلادی به سستی گرایید. از این رو برخی حاکمان محلی در صدد نافرمانی برآمدند
۳۶	آخرین شاه اشکانی چه کسی بود و چه اقداماتی انجام داد و حکومت وی چگونه از هم پاشید؟ آردوان چهارم بود که در برابر مشکلات داخلی موفق نبود و نتوانست خاندان ساسانی را که در فارس بر او شوریده بودند، آرام کند. سرانجام آردوان در جنگ با اردشیر بابکان ساسانی شکست خورد و کشته شد و سلسله اشکانی از هم پاشید
۳۷	آخرین پادشاه اشکانیان ..... بود. آردوان چهارم
۳۸	آردوان چهارم چه برخوردی با رومیان داشت؟ او نیروهای مهاجم رومی را شکست داد و آنان را مجبور به پرداخت غرامت کرد،
۳۹	حکومت اشکانیان چگونه ساقط شد؟ آردوان چهارم در برابر مشکلات داخلی موفق نبود و نتوانست خاندان ساسانی را که در فارس بر او شوریده بودند، آرام کند
۴۰	آخرین پادشاه اشکانی کی بود و از چه کسی شکست خورد؟ آردوان در جنگ با اردشیر بابکان ساسانی شکست خورد و کشته شد و سلسله اشکانیان از هم پاشید
میراث اشکانیان:	

۴۱	اشکانیان چه میراثی از خود بر جای گذاشتند؟ توضیح دهید؟ حکومت اشکانی با رشادت و روحیه جنگاوری، ایران را از چنگ بیگانگان بیرون آورد. اشکانیان با آسان گیری و مداراجویی فرهنگی و دینی، اقوام و فرقه های دینی گوناگون و حتی یونانی تباران ایران را که در سراسر قلمرو آنها پراکنده بودند، در کنار یکدیگر حفظ کردند. سلسله اشکانی با اعمال چنین سیاست هایی بود که در دوران پس از اسکندر، توانست به ایران استقلال و حیثیت دوباره ببخشد. اشکانیان به تدریج با پیوند دادن اجزای مختلف فرهنگ ایرانی و ترویج ایران گرایی، ایران را احیا کردند.
ساسانیان	
شکل گیری حکومت:	
۴۲	ساسانیان نام خود را از چه کسی گرفته اند؟ از ساسان، نیای اردشیر بابکان که سر دودمان آن سلسله بوده است
۴۳	ساسانیان چه کسانی بود و چه نقشی داشت؟ ساسان، موید نیایشگاه زرتشتی آنهایتا در شهر استخر، واقع در منطقه پارس بود. او با دختر یکی از شاهان محلی پارس ازدواج کرد و بر نفوذ و قدرت خانواده خود افزود
۴۴	اردشیر بابکان چگونه به قدرت رسید و سلسله ساسانی را تأسیس کرد؟ ابتدا بابک پدر اردشیر در پارس اعلام استقلال کرد. اردوان آخرین شاه اشکانی که از استقلال طلبی ساسانیان احساس خطر می کرد، به مقابله شتافت. اما در نهایت از اردشیر بابکان شکست خورد و سلسله ساسانیان به جای اشکانیان بر سر کار آمد. اردشیر در تیسفون تاج گذاری کرد و مانند اشکانیان این شهر را به پایتختی خود برگزید
۴۵	اردشیر ساسانی در شهر..... تاجگذاری کرد و آن را به پایتختی برگزید. تیسفون
تثبیت قدرت:	
۴۶	ساسانیان مصمم بودند چه نوع حکومتی را جایگزین حکومت ملوک طوایفی اشکانیان نمایند؟ آنان مصمم بودند به جای حکومت ملوک طوایفی اشکانی، حکومتی متمرکز و قدرتمند ایجاد کنند که دستورات و قوانین آن در سرتاسر ایران اطاعت شود.
۴۷	اردشیر ساسانی برای تثبیت قدرت خود با چه مشکلاتی روبرو بود و چگونه آنها را برطرف کرد؟ اردشیر با مشکلات متعدد داخلی روبرو شد. بسیاری از حاکمان محلی که نمی خواستند استقلال نسبی خود را از دست بدهند با حکومت جدید به مخالفت برخاستند. اردشیر بسیاری از مخالفان را با جنگ بر سر جای خود نشاند و برخی دیگر را با نامه نگاری و ارائه دلیل های گوناگون با خود همراه کرد.
۴۸	حکومت ساسانی در خارج از مرزهای خود چه مشکلاتی داشت؟ یکی از این مشکلات، امپراتوری روم شرقی بود که پی در پی به سرزمین های ایرانی حمله می کرد. از سوی دیگر یورش های مکرر قبایل بیابانگرد به مرزهای ایران، ساسانیان را به زحمت می انداخت
۴۹	حکومت ساسانی بر اثر چه اقداماتی گسترش یافت و تثبیت شد؟ با اقدامات پادشاهانی مانند شاپور یکم و شاپور دوم که موفقیت های سیاسی و نظامی بزرگی در داخل و خارج کسب کردند، گسترش یافت و تثبیت شد.
۵۰	جنبش مزدک در زمان کدام پادشاه ساسانی اتفاق افتاد؟ در زمان قباد یکم
۵۱	جنبش مزدک خواستار چه چیزهایی بود؟ مزدک طرفدار برابری مردم در بهره مندی از منافع اقتصادی و اجتماعی بود. او اعتقاد داشت مردم باید در زندگی از امکانات یکسان برخوردار باشند و خواهان آن بود که زمین و دارایی طبقات بالا، میان تهی دستان تقسیم شود. با وجود آنکه مزدک پیروان خود را از ستیز با طبقات بالا منع کرده بود، اما اموال بسیاری از بزرگان غارت شد و کار به خشونت و افراط کشیده شد
۵۲	چرا قباد ساسانی در ابتدا از جنبش مزدک جانبداری کرد؟ زیرا می خواست از این طریق از قدرت اشراف، نجبا و موبدان بکاهد و دست آنان را از امور کشوری کوتاه کند
۵۳	اشراف و نجبای ساسانی با قباد چگونه رفتار کردند؟ او را از پادشاهی برکنار و زندانی کردند
۵۴	قباد بعد از بازگشت دوباره به قدرت چه موضعی نسبت به مزدکی ها گرفت؟ وی برای حفظ موقعیت خود با مخالفان مزدک همراهی کرد
۵۵	عاقبت کار مزدک چه شد؟ در پایان دوران قباد، با هدایت خسرو، پسر و جانشین او، مزدک به مناظره ای ساختگی دعوت شد که در پایان آن، به همراه تعدادی از هوادارانش به قتل رسید
۵۶	خسرو انوشیروان که بود و چا اقداماتی انجام داد؟

	خسرو انوشیروان پسر و جانشین قباد یکم است. این پادشاه برای سامان بخشیدن به اوضاع کشور، اصلاحاتی را در زمینه اداری، نظامی و اقتصادی انجام داد. ولی با این همه نتوانست مشکلات و مسائل داخلی حکومت ساسانی را برای همیشه حل کند
۵۷	خسرو انوشیروان ساسانی چه اقداماتی انجام داد؟ او یکی از پادشاهان مشهور ساسانی به شمار می رود. این پادشاه برای سامان بخشیدن به اوضاع کشور، اصلاحاتی را در زمینه اداری، نظامی و اقتصادی انجام داد. ولی با این همه نتوانست مشکلات و مسائل داخلی حکومت ساسانی را برای همیشه حل کند
۵۸	پس از انوشیروان، چه کسی به پادشاهی رسید و چه اتفاق مهمی در زمان او رخ داد؟ هرمز چهارم به تخت نشست. اختلاف و نزاع سیاسی در دربار ساسانیان اوج گرفت و یکی از سرداران مشهور به نام بهرام چوبین با پشتیبانی بزرگان علیه پادشاه سر به شورش برداشت و او را از قدرت برکنار نمود و خود به جای او به پادشاهی نشست.
۵۹	خسرو پرویز، پسر هرمز چهارم چگونه تاج و تخت را از بهرام چوبین بازپس گرفت؟ خسرو پرویز، پسر هرمز، به بیزانس (امپراتوری روم شرقی) گریخت و با حمایت امپراتوری روم، به تاج و تخت رسید
ساسانیان و روم:	
۶۰	روابط ایران و روم در زمان ساسانیان چگونه بود؟ رقابت، اختلاف و دشمنی میان دو قدرت بزرگ جهان آن روزگار، یعنی روم و ایران در دوران ساسانیان نیز همچنان ادامه داشت. دو کشور بر سر تسلط بر برخی سرزمین های سرحدی به ویژه منطقه ارمنستان، با یکدیگر اختلاف و درگیری داشتند.
۶۱	رقابت و اختلاف و دشمنی میان ساسانیان و رومی ها بر سر چه منافی بود؟ رقابت، اختلاف و دشمنی میان دو قدرت بزرگ جهان آن روزگار، یعنی روم و ایران در دوران ساسانیان نیز همچنان ادامه داشت. دو کشور بر سر تسلط بر برخی سرزمین های مرزی، به ویژه منطقه ارمنستان، با یکدیگر اختلاف و درگیری داشتند. یکی از اهداف اصلی رومیان در لشکرکشی پی در پی به ایران، تسلط بر مسیرهای تجاری بود که به هند و چین می رسید. آنها میخواستند به طور مستقیم با این کشورها رابطه تجاری داشته باشند، اما شاهان اشکانی و ساسانی، با آگاهی از اهمیت و منافی که این مسیرهای تجاری برای ایران داشت، می کوشیدند مانع موفقیت رومیان شوند
۶۲	دلایل بروز جنگ های پی در پی میان امپراتوری روم و ایران در دوران ساسانی چه بود؟ (به عبارت دیگر) رقابت، اختلاف و دشمنی میان دو قدرت بزرگ جهان آن روزگار، یعنی روم و ایران در دوران ساسانیان نیز همچنان ادامه داشت. دو کشور بر سر تسلط بر برخی سرزمین های مرزی، به ویژه منطقه ارمنستان، با یکدیگر اختلاف و درگیری داشتند. یکی از اهداف اصلی رومیان در لشکرکشی پی در پی به ایران، تسلط بر مسیرهای تجاری بود که به هند و چین می رسید. آنها میخواستند به طور مستقیم با این کشورها رابطه تجاری داشته باشند، اما شاهان اشکانی و ساسانی، با آگاهی از اهمیت و منافی که این مسیرهای تجاری برای ایران داشت، می کوشیدند مانع موفقیت رومیان شوند.
۶۳	جنگ های رومیان با ایران در زمان پادشاهی شاپور یکم ساسانی را بنویسید؟ دو مورد از جنگ های دوره ساسانی در زمان شاپور یکم روی داد که در یکی از آنها گردیانوس امپراتور روم کشته شد و در دیگری والریانوس امپراتور روم به اسارت در آمد
۶۴	در جنگ های رومیان با ایران در زمان پادشاهی خسرو پرویز چه اتفاقی افتاد؟ در زمان خسرو پرویز نیز نبردهای بزرگی میان دو کشور رخ داد که در آغاز، ساسانیان پیروز شدند، اما در پایان، به سختی شکست خوردند. البته بعضی اوقات نیز دو طرف، مذاکره و سازش را بر ستیز ترجیح میدادند و با امضای پیمان صلح، آرامش بر روابط آنها حکم فرما میشد
مقابله با بیابان گردان:	
۶۵	هجوم اقوام بیابانگرد آسیای مرکزی در دوران ساسانی و چگونگی مقابله شاهان ساسانی با آنان را توضیح دهید؟ هجوم مکرر اقوام بیابانگرد به شهرها و آبادی های ایران در مناطق سرحدی بود. قبایل صحراگرد آسیای مرکزی مکرر به مرزهای شمال شرقی ایران در منطقه خراسان هجوم می آوردند و به تخریب و غارت می پرداختند. شاهان ساسانی برای مقابله با تهاجم ویرانگر این قبایل، اقدام به لشکرکشی کردند و هزینه های زیادی را متقبل شدند
۶۶	حکومت ساسانی با قبایل بیابانگرد عرب چگونه برخورد کرد. توضیح دهید؟ این قبایل به شهرها و آبادی های ایران در حاشیه جنوبی خلیج فارس و دریای عمان دستبرد می زدند. به همین دلیل شاپور دوم ساسانی در جریان یک عملیات نظامی، اعراب متجاوز را به سختی گوش مالی داد
۶۷	حکومت ساسانی برای جلوگیری از غارتگری اعراب چه اقدامی انجام داد؟ بعدها حکومت ساسانی برای جلوگیری از غارتگری اعراب، حکومتی دست نشانده به ریاست اعراب لخمی (لخمیان) در جنوب غربی

ایران به مرکزیت حیره تأسیس کرد					
۶۸	کدام پادشاه ساسانی حکومت دست نشانده لخمیان را برانداخت ؟ این براندازی چه پیامدی داشت ؟ خسرو پرویز - با برانداختن حکومت لخمیان باعث شد که مرزهای جنوب غربی ایران در برابر هجوم اعراب بی دفاع بماند.				
انحطاط و فروپاشی ساسانیان:					
۶۹	حکومت ساسانی در اواخر دوران خود با چه مسائل و مشکلات داخلی مواجه بود؟(پرسش نمونه ۴) ۱) ضعف قدرت سیاسی پادشاهان بدلیل اختلاف پیاپی با بزرگان و اشراف ۲) شورش های مکرر فرماندهان نظامی و مداخله آنان در کشمکش های سیاسی ۳) نارضایتی توده مردم از حکومت ساسانی به دلیل حاکم بودن نظام طبقاتی در جامعه ۴) کاهش توان اقتصادی حکومت ساسانی به سبب طغیان رودخانه های دجله و فرات ۵) اجرای قوانین سخت و دست پاگیر موبدان زرتشتی				
۷۰	بروز اختلاف میان شاه و بزرگان کشور در دوران ساسانی چه نتایجی در بر داشت؟ این اختلافات گاه چنان شدت یافت که به برکناری و حتی قتل پادشاه می انجامید. برکناری قباد ، کشتن هرمز چهارم ، کشتن خسرو پرویز، آشفتگی سیاسی در درون دربار و سرانجام تضعیف حکومت شد				
۷۱	مهم ترین دلایل انحطاط ساسانیان چه بود؟ اختلاف میان پادشاه و بزرگان کشور				
۷۲	دلیل برکناری قباد از پادشاهی چه بود ؟ اشراف و موبدان، قباد را به سبب همراهی با مزدک، از قدرت برکنار کردند و به زندان انداختند.				
۷۳	هرمز چهارم چگونه به قتل رسید ؟ هرمز چهارم، پسر و جانشین او نیز با همدستی چوبین، سردار برکنار شده و بزرگان، از تخت به زیر کشیده شد و به قتل رسید.				
۷۴	چرا خسرو پرویز از امپراتوری روم کمک گرفت ؟ خسرو پرویز، پسر و جانشین او، برای رسیدن به تاج و تخت و سرکوب سرداران و اشراف مخالف خود، از امپراتوری روم، رقیب دیرین ساسانیان کمک گرفت				
۷۵	خسرو پرویز چگونه به قتل رسید ؟ سرانجام بزرگان بر خسرو پرویز شوریدند و به دستگیری پسرش شیرویه او را از بین بردند.				
۷۶	دو مورد از اقدامات شیرویه پسر خسرو پرویز را بیان کنید ؟ ۱) همکاری در قتل پدرش خسرو پرویز ۲) بیشتر افراد خاندان ساسانی را که ممکن بود وارث تاج و تخت شوند ، کشت				
۷۷	وضعیت سیاسی ساسانیان پس از قتل خسرو پرویز چگونه بود ؟ پس از قتل خسرو پرویز، رقابت و کشمکش در درون دربار ساسانی با شدت بیشتری ادامه یافت. شیرویه جانشین خسرو، بیشتر افراد خاندان ساسانی را که ممکن بود وارث تاج و تخت شوند، کشت. وضعیت سیاسی حکومت ساسانی در آن زمان چنان بی ثبات شد که در فاصله چهار سال، بیش از ده تن بر تخت شاهی نشستند که دو تن آنان، از دختران خسرو پرویز بودند. سرانجام بزرگان کشور، یزدگرد سوم را به پادشاهی برگزیدند				
۷۸	اعراب مسلمان در کدام نبرد ها در ایران عصر ساسانی پیروز شدند؟ <table><tr><td>قادیسیه</td><td>جلولا</td><td>نهایند</td></tr></table>		قادیسیه	جلولا	نهایند
قادیسیه	جلولا	نهایند			
۷۹	آخرین پادشاه ساسانی چه نام داشت و پادشاهی اش چه نتیجه ای داشت؟ یزدگرد سوم که به خراسان گریخته بود، سرانجام در اطراف شهر مرو کشته شد (۶۵۱ م. / ۳۱ ق.). با مرگ او، سلسله ساسانیان به پایان آمد و ایران وارد دوران اسلامی تاریخ خود شد.				
۸۰	ایران چگونه وارد دوران اسلامی تاریخ خود شد ؟ با مرگ او، سلسله ساسانیان به پایان آمد و ایران وارد دوران اسلامی تاریخ خود شد				

۸۱	مهم ترین عوامل سقوط ساسانیان چه بود؟ (۱) ضعف قدرت سیاسی پادشاهان ساسانی به دلیل اختلاف و درگیری پیاپی با اشراف و بزرگان (۲) شورش مکرر فرماندهان نظامی و دخالت آنان در کشمکش های سیاسی (۳) نارضایتی توده مردم از حکومت ساسانی به سبب وجود تبعیض ها و نابرابری های اجتماعی و اقتصادی و عدم مقاومت جدی آنان در برابر اعراب (۴) کاهش توان اقتصادی حکومت ساسانی به سبب طغیان رودخانه های دجله و فرات، شکسته شدن سدها و به زیر آب رفتن زمین های حاصلخیز آسورستان (بین النهرین) (۵) پیام جذاب دین اسلام که جهانیان را به پرستش خدای یگانه و برابری و برادری فرا می خواند. (۶) انگیزه و روحیه قوی اعراب مسلمان

درس ۱۰: سوالات چهارگزینه ای

۱	لقب نیکاتور یا فاتح را چه کسی به خود داده بود؟ الف) اسکندر مقدونی ب) سلوکوس ج) آنتیوخوس هفتم د) فلیپ مقدونی
۲	هدف اصلی سلوکوس و جانشینانش از ایجاد شهرهای جدید و کوچاندن یونانیان به این شهرها چه بود؟ الف) استفاده از تجربه بازرگانی یونانیان در مسیر جاده ابریشم ب) رقابت با جانشینان اسکندر در مصر در مورد شهرسازی ج) ترویج فرهنگ یونانی در ایران د) ایجاد فرصت های شغلی جدید برای یونانیان در ایران
۳	در روزگار مهرداد دوم اشکانی ، روابط ایران با چه کشوری توسعه پیدا کرد؟ الف) ارمنستان ب) هند ج) روم د) چین
۴	کدام مورد درباره اردوان چهارم ، آخرین پادشاه اشکانیان ، نادرست است؟ الف) نیروهای مهاجم رومی را شکست داد. ب) رومیان را مجبور به پرداخت غرامت کرد. ج) در برابر مشکلات داخلی موفق نبود. د) والریانوس ، امپراتور روم را به اسارت در آورد
۵	مهم ترین مشکلی که اردشیر بابکان ساسانی در آغاز حکومت خود با آن مواجه شد ، چه مشکلی بود؟ الف) هجوم رومیان به مرزهای ایران ب) استقلال نسبی حاکمان محلی ج) یورش های مکرر اقوام بیابانگرد د) شورش در ایالت های مرزی
۶	کدام شاه ساسانی ، حکومت لخمیان را در مرزهای جنوب غربی ایران از میان برداشت؟ الف) خسرو پرویز ب) انوشیروان ج) شاپور اول د) شاپور دوم
۷	واکنش اشراف و نجای ساسانی در مقابل حمایت قباد ساسانی از مزدک چه بود؟ الف) کاهش دادن اختیارات قباد ب) کشتن قباد و به پادشاهی رساندن فرزندش انوشیروان ج) تبعید قباد به مناطق شرقی ایران د) برکناری و زندانی کردن قباد
۸	شورش بهرام چوبین در زمان چه پادشاهی بود و چه نتیجه ای داشت؟ الف) خسرو پرویز - به سختی سرکوب شد. ب) خسرو پرویز - بهرام چوبین به جای او به پادشاهی نشست. ج) هرمز چهارم - به سختی سرکوب شد. د) هرمز چهارم - بهرام چوبین به جای او به پادشاهی نشست
۹	آسان گیری و مداراجویی فرهنگی و دینی از ویژگی های کدام حکومت بود؟ الف) اشکانیان ب) ماد ج) ساسانی د) سلوکیان

۱۰	مهم ترین علت کاهش توان اقتصادی ساسانیان در اواخر حکومتشان چه بود؟ الف) کاهش درآمد تجارت به دلیل وجود اقوام بیابانگرد در مسیرهای بازرگانی ب) طغیان رودهای دجله و فرات، شکسته شدن سدها و زیر آب رفتن زمین های حاصلخیز آسورستان ج) جنگ های مکرر ساسانیان با رومیان در غرب و اقوام بیابانگرد در شرق د) بالا رفتن هزینه ها و مخارج شاهان و بزرگان ساسانی به ویژه از دوره خسرو پرویز به بعد

درس ۱۰: پرسش های پایانی

۱	چه عواملی به بروز حرکت های استقلال طلبی در مناطق شرقی قلمرو سلوکیان کمک کرد؟ انها از اوایل تشکیل حکومت خود، با جانشینان اسکندر در مصر وارد رقابت و درگیری شدند. از این رو عمده توجه شاهان سلوکی به مناطق غربی قلمرو خودشان بود و بر متصرفات شرقی خویش نظارت و سلطه کامل نداشتند. این مسئله سبب شد که به تدریج افراد یا خاندانهایی در نواحی شمال شرقی فلات ایران قدرت را بدست گیرند و به فکر استقلال از حکومت سلوکیان بیفتند
۲	موقعیت حکومت اشکانیان در دوران پادشاهی مهرداد یکم و مهرداد دوم را شرح دهید؟ مهرداد یکم با تسلط بر مناطق وسیعی در سرتاسر ایران، قدرت و قلمرو حکومت اشکانی را بطور چشمگیری افزایش داد. در دوران فرمانروایی او، سلسله اشکانی از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به یک پادشاهی قدرتمند تبدیل شد. مهرداد دوم نیز از جمله پادشاهان لایق و با تدبیر اشکانی بود. با فتوحاتی که مهرداد دوم انجام داد، وسعت قلمرو اشکانی به نهایت خود رسید و پایه های قدرت و سلطنت آنان استوار گردید. در روزگار مهرداد دوم، سفیرانی از چین به ایران آمدند و در پی این سفارت ها بود که روابط تجاری میان دو کشور با تکمیل جاده ابریشم توسعه پیدا کرد. در دوران همین پادشاه بود که اشکانیان تا رود فرات پیش رفتند و با امپراتوری روم همسایه شدند
۳	دلایل بروز جنگ های پی در پی میان امپراتوری روم و ایران را در دوران اشکانی و ساسانی بررسی نمایید؟ دو کشور بر سر تسلط بر برخی سرزمین های سرحدی بویژه منطقه ارمنستان با یکدیگر اختلاف و درگیری داشتند. یکی از اهداف رومیان از لشکرکشی پی در پی به ایران، تسلط بر مسیرهای تجاری بود که به هند و چین می رسید. آنها می خواستند به طور مستقیم با این کشورها رابطه تجاری داشته باشند اما شاهان اشکانی و ساسانی با آگاهی از اهمیت و منافع این مسیرهای تجاری برای ایران داشت می کوشیدند تا مانع موفقیت رومیان شوند
۴	حکومت ساسانی در اواخر دوران خود با چه مسائل و مشکلات داخلی مواجه بود؟ با مشکلاتی شامل اختلاف شدید میان بزرگان و پادشاه مواجه شد. این اختلافات گاه چنان شدت یافت که به برکناری و حتی قتل پادشاه می انجامید. برکناری قباد، کشتن هرمز چهارم، کشتن خسرو پرویز، آشفتگی سیاسی در درون دربار و سرانجام تضعیف حکومت و کشور از نتایج این اختلافات بود
موفق و سربلند باشید / احمد اسدی اقدام	

درس ۱۱: آیین کشورداری

ردیف	متن سوالات
نظام سیاسی و اداری	
۱	نحوه اداره کشور و تشکیلات اداری در دوران ماد چگونه بود؟ تصویری روشن و کامل از نحوه ی اداره ی کشور و تشکیلات اداری در دوران ماد ، به دلیل کمبود اسناد و شواهد مکتوب ، بسیار دشوار است . به نظر می رسد که شاهان ماد به تقلید از شاهان پیشین و معاصر خود ، حکومت می کردند و احتمالاً دربار و تشکیلات اداری محدود و کوچکی داشته اند که شامل پادشاه و برخی صاحب منصبان درباری ، فرماندهان نظامی و حاکمان محلی می شده است
هخامنشیان	
۲	مهم ترین منابع اطلاعاتی درباره ی نظام حکومتی و تشکیلات اداری هخامنشیان نام ببرید ؟ سنگ نوشته ها و لوح های گلی هخامنشی و نیز نوشته های مورخان یونانی عهد باستان ، حاوی اطلاعات ارزشمندی در خصوص نظام حکومتی و تشکیلات اداری آن دوران هستند
۳	نقش و جایگاه شاه در تشکیلات سیاسی و اداری هخامنشی را بیان کنید ؟ در رأس تشکیلات سیاسی و اداری هخامنشیان ، پادشاه قرار داشت که از اختیارات فراوانی در اداره ی امور کشور برخوردار بود . داریوش یکم ، ادعا می کردند که به خواست اهوره مزدا به مقام پادشاهی دست یافته اند و به یاری او بر کشور فرمان می رانند . این ادعا به نوعی به حکومت آنان جنبه ی دینی می داد و مردم را تشویق و ترغیب می کرد که از آنان فرمان بری کنند
۴	داریوش یکم چه نوع عقیده ای درباره ی پادشاهی خود داشت ؟ داریوش یکم ، ادعا می کردند که به خواست اهوره مزدا به مقام پادشاهی دست یافته اند و به یاری او بر کشور فرمان می رانند . این ادعا به نوعی به حکومت آنان جنبه ی دینی می داد و مردم را تشویق و ترغیب می کرد که از آنان فرمان بری کنند
۵	در دوره هخامنشی، شاه معمولاً با چه کسانی مشورت می کرد ؟ یک گروه مشورتی شامل بلندپایگان سیاسی، نظامی، اداری و احتمالاً مذهبی و حقوقی در کنار پادشاه حضور داشتند که وی در باره مسائل مهم حکومتی بویژه جنگ و صلح با آنان مشورت می کرد
۶	چرا هخامنشیان نیازمند شیوه های مدیریتی تازه و تشکیلات حکومتی کارآمدی بودند ؟ هخامنشیان برای اداره قلمرو پهناور حکومت خود که شامل سرزمین های گوناگون با اقوام، فرهنگ ها و آداب و رسوم متفاوت می شد، نیازمند شیوه های مدیریتی تازه و تشکیلات حکومتی کارآمدی بودند.
۷	بنیان گذار سلسله ی هخامنشیان چه بود؟ کورش
۸	شیوه مدیریتی کورش بزرگ چگونه بود ؟ توضیح دهید . از تشکیلات و تجربه های اداری حکومت های پیشین ، برای اداره ی امور کشور استفاده کرد و شیوه ی جدیدی از فرمانروایی خردمندانه را که مبتنی بر احترام به دین و فرهنگ مردم سرزمین های فتح شده و مشارکت آنان در حکومت بود ، ارائه نمود . سیاست کورش بزرگ این بود که از طریق مشارکت دادن اقوام و ملت های تابعه در اداره ی حکومت هخامنشی ، وفاداری و پشتیبانی آنان را نسبت به خود جلب کند
۹	داریوش اول برای اداره بهتر کشور، چه اقداماتی کرد ؟ در زمان داریوش اول ، حکومت هخامنشی به نهایت گسترش خود رسید و این پادشاه هوشمند و لایق ، برای سامان دادن امور و اداره ی بهتر قلمرو پهناور تحت فرمان خود ، نظام اداری منظم و کار آمدی را پدید آورد . از این رو ، وی به عنوان بنیان گذار و طراح اصلی نظام سیاسی - اداری حکومت هخامنشیان شناخته می شود.
۱۰	چرا داریوش اول را بنیانگذار و طراح اصلی نظام سیاسی - اداری حکومت هخامنشیان شناخته می شود ؟ (به عبارت دیگر) در زمان داریوش اول ، حکومت هخامنشی به نهایت گسترش خود رسید و این پادشاه هوشمند و لایق ، برای سامان دادن امور و اداره ی بهتر قلمرو پهناور تحت فرمان خود ، نظام اداری منظم و کار آمدی را پدید آورد . از این رو ، وی به عنوان بنیان گذار و طراح اصلی نظام سیاسی - اداری حکومت هخامنشیان شناخته می شود.

۱۱	نظام سیاسی - اداری که داریوش یکم ایجاد کرد به دو بخش تقسیم می شد. آنها را بیان کنید؟ ۱- تشکیلات اداری مرکزی ۲- تشکیلات استانی یا ساتراپی
۱۲	اجزای اصلی تشکیلات اداری مرکزی دوره داریوش هخامنشی را بنویسید؟ خزانه شاهی، انبار شاهی، دیوان شاهی
۱۳	تشکیلات اداری مرکزی دوره داریوش هخامنشی چگونه بود؟ تشکیلات اداری مرکزی در درون دربار هخامنشی در پایتخت، ساماندهی شده بود و اجزای اصلی آن را خزانه شاهی، انبار شاهی و دیوان شاهی تشکیل می دادند. هریک از این اجزا تحت اداره یکی از نجبای بلندپایه مادی و یا پارسی قرار داشت.
۱۴	وظیفه دیوان شاهی در دوره هخامنشی را بیان کنید؟ دیوان شاهی وظیفه مهم نگارش، تنظیم، ثبت و نگهداری نامه ها، اسناد و نوشته های دولتی را بر عهده داشت. در این دیوان تعداد زیادی از دبیران و منشیان کار می کردند که به زبان ها و خط های رایج در سرزمین های تابعه هخامنشیان آشنا بودند
۱۵	تشکیلات استانی یا شهری دوره داریوش یکم چگونه بود؟ داریوش تشکیلات استانی یا شهری و شیوه اداره آنها را از نو سامان داد و قواعد تازه ای را برای نظارت و تسلط بیشتر حکومت مرکزی بر شهری ها به وجود آورد
۱۶	در دوره هخامنشیان مسئولیت اداره استان به عهده چه کسانی بود؟ شهری ها (ساتراپ ها)
۱۷	نظام سیاسی- اداری که داریوش یکم ایجاد کرد چه نتیجه ای به دنبال داشت؟ موجب وحدت بیشتر قلمرو هخامنشیان شد و حکومتی متمرکز و نیرومند پدید آورد
۱۸	در زمان هخامنشیان مسئولیت بازرسی و نظارت دقیق و کامل بر عملکرد مقام ها و مأموران دولتی در پایتخت و شهری ها را برعهده چه کسانی بود؟ داریوش این مسئولیت را در پایتخت و شهری ها (ساتراپی) بر عهده یکی از خویشاوندان نزدیک شاه و یا یکی از درباریان مورد اعتماد و وفادار به او قرار می گرفت.
۱۹	مسئول بازرسی و مأموران تحت فرمان داریوش در شهری ها به چه معروف بودند؟ این افراد که تحت فرمانش بودند، به عنوان «چشم و گوش شاه» معروف بودند
۲۰	در زمان هخامنشیان، مسئول بازرسی و مأموران تحت فرمانش به عنوان ..... معروف بودند. چشم و گوش شاه
۲۱	در زمان هخامنشیان مسئول بازرسی و مأموران او (چشم و گوش شاه) وظیفه خود را چگونه انجام می دادند؟ آنان بطور منظم به بخش های مختلف قلمرو سر می کشیدند تا اطمینان پیدا کنند که صاحب منصبان حکومتی وظایف خود را به درستی انجام می دهند و اوضاع کشور به سامان است
سلوکیان	
۲۲	تشکیلات سیاسی، اداری و دیوانی سلوکیان چگونه بود؟ در دوران حکومت سلوکی، قدرت و مناصب مهم سیاسی، اداری و نظامی در اختیار یونانیان بود. سلوکیان برای تحکیم سلطه خود، یونانیان زیادی را به ایران کوچاندند و آنان را در شهرهای جدیدی که بیشتر به شهرکها و پادگانهای نظامی شباهت داشتند، جای دادند. سلوکیان بخش عمده ای از تشکیلات دیوانی (اداری و مالی) هخامنشیان را به خدمت گرفتند. تقسیمات کشوری مانند روزگار هخامنشی بود و سلوکیان، قلمرو خود را به تعداد زیادی شهری (ساتراپی) تقسیم کردند. آنان در گرفتن مالیات به روش پیشین عمل میکردند. فرمانروایان سلوکی همچنین به سیاست آزادی و مدارای دینی پادشاهان هخامنشی ادامه دادند
۲۳	چرا سلوکیان یونانیان زیادی را به ایران کوچاندند؟ آنها را در کجا جای دادند؟ سلوکیان برای تحکیم سلطه خود، یونانیان زیادی را به ایران کوچاندند و آنان را در شهرهای جدیدی که بیشتر به شهرکها و پادگانهای نظامی شباهت داشتند، جای دادند
۲۵	تشکیلات دیوانی و تقسیمات کشوری ایران در زمان سلطه سلوکیان چگونه بود؟ آنان بخش عمده ای از این تشکیلات را از هخامنشیان گرفتند، تقسیمات کشوری همانند هخامنشیان بود و قلمرو آنها هم به شهری ها (ساتراپی) تقسیم شده بود، مالیات گیری مانند زمان هخامنشی بود، آنان به سیاست مدارای دینی شاهان هخامنشی ادامه دادند.
اشکانیان	
۲۶	اشکانیان با اتکا به چه کسانی به قدرت رسیدند؟ با به اتکای جنگاوران قبایل صحراگرد شرق ایران
۲۷	معروفترین خاندان هایی در زمان اشکانیان در قدرت و حکومت سهیم بودند را نام ببرید؟ کارتان یا قارن در نهاوند سورن در سیستان مهران در ری

۲۸	مجلس های دوران اشکانیان چه نقشی در اداره امور کشور داشتند و اعضای آنها چه گروه هایی بودند؟ (پرسش نمونه ۴)
	در یکی از این مجالس ، شاهزادگان ، بزرگان درباری و نمایندگان هفت خاندان مهم و در دیگری پیشوایان دینی یا مغان حضور می یافتند . اعضای این دو مجلس پادشاه اشکانی را در اداره کشور کمک می کردند و در تعیین جانشین پادشاه و تصمیم گیری برای جنگ و صلح نقش داشتند.
۲۹	در دوره اشکانیان چند مجلس وجود داشت و شامل چه کسانی بود و در مورد چه مسائلی تصمیم گیری می کردند؟ (به عبارت دیگر)
	در یکی از این مجالس ، شاهزادگان ، بزرگان درباری و نمایندگان هفت خاندان مهم و در دیگری پیشوایان دینی یا مغان حضور می یافتند . اعضای این دو مجلس پادشاه اشکانی را در اداره کشور کمک می کردند و در تعیین جانشین پادشاه و تصمیم گیری برای جنگ و صلح نقش داشتند
۳۰	شیوه حکومت اشکانیان چگونه بود ؟ توضیح دهید .
	حکومت اشکانی به شکل غیرمتمرکز اداره میشد و اداره برخی از سرزمینها و مناطق کشور به صورت موروثی در اختیار پادشاهان کوچک و حاکمان محلی بود که تا حدودی در اداره قلمرو خویش استقلال داشتند. آنان دارای سپاه بودند و حتی به نام خود سکه ضرب میکردند. این گروه از پادشاهان و حاکمان محلی برای نشان دادن اطاعت و وفاداری خویش به حکومت اشکانی، علاوه بر پرداخت باج و خراج سالانه، به هنگام جنگ، سپاه خود را در اختیار اشکانیان قرار میدادند. شیوه غیرمتمرکز اداره حکومت اشکانیان، شیوه حکومت ملوک طوایفی نامیده شده است
۳۱	شیوه حکومت اشکانیان چه نامیده می شود ؟ ملوک طوایفی
۳۲	حاکمان محلی در زمان اشکانیان چه اختیاراتی داشتند؟
	آنان دارای سپاهی بودند و حتی به نام خود سکه ضرب می کردند. این گروه از پادشاهان و حاکمان محلی برای نشان دادن اطاعت و وفاداری خویش به حکومت اشکانی، علاوه بر پرداخت باج و خراج سالانه، به هنگام جنگ، سپاه خود را در اختیار اشکانیان قرار می دادند
نکته	شیوه حکومت اشکانیان، غیر متمرکز (ملوک طوایفی) بود. امروزه به این شیوه فدرال می گویند
ساسانیان	
۳۳	در دوره ساسانی در راس هرم قدرت سیاسی چه کسی جای داشت ؟ در مورد پادشاهی خود چه ادعایی می کردند ؟
	در دوره ساسانی نیز همچنان پادشاه در رأس هرم قدرت سیاسی جای داشت. پادشاهان ساسانی مانند پادشاهان هخامنشی ادعا میکردند که بنا به خواست اهورهمزدا به مقام شاهی رسیده اند و حکومت آنان مورد تأیید او است
۳۴	غیر از پادشاهان چه کسانی در عصر ساسانی در قدرت و اداره کشور سهیم بودند ؟
	علاوه بر پادشاه ساسانی، افراد و گروه های دیگری از قبیل اعضای خاندان شاهی، سران خاندان های قدیمی، وزیران ، رؤسای روستاها ، در قدرت و اداره کشور سهیم بودند و مقامات بالای کشوری و لشکری را در اختیار خود داشتند
۳۵	علل و نتایج گسترش تشکیلات اداری (نظام دیوان سالاری) را در زمان ساسانیان توضیح دهید. (پرسش نمونه ۵)
	پادشاهان ساسانی به منظور ایجاد تمرکز و افزایش دامنه نظارت و تسلط خود بر مناطق مختلف کشور از یک سو سپاهی دائمی تشکیل دادند و از سوی دیگر به توسعه تشکیلات اداری منسجم پرداختند . در نتیجه این اقدامات از تعداد حکومت های موروثی محلی به طور محسوس کاسته شد و مناطق مختلف کشور و به ویژه نواحی جنوبی ، مرکزی و غربی آن تحت نظارت و سلطه مستقیم حکومت ساسانی قرار گرفت
۳۶	تشکیلات اداری یا دیوان سالاری ساسانیان چگونه بود؟
	تشکیلات اداری ساسانیان از ادارهها یا دیوانهای مختلفی تشکیل شده بود که در رأس آنها، وزیر بزرگ قرار داشت که به او بزرگ فرمادار میگفتند. وزیر تحت نظارت مستقیم پادشاه کار میکرد و مجری فرامین او بود. زمانی که پادشاه در جنگ یا سفر بود، وزیر به عنوان جانشین او کشور را اداره میکرد. وزیر همچنین گاهی فرماندهی سپاه را نیز در جنگ به عهده میگرفت.
۳۷	در راس تشکیلات اداری ساسانیان چه کسی قرار داشت ؟ وزیر بزرگ قرار داشت که به او بزرگ فرمادار می گفتند
۳۸	وزیر در دوره ساسانیان چه نقش داشت ؟
	وزیر تحت نظارت مستقیم پادشاه کار میکرد و مجری فرامین او بود. زمانی که پادشاه در جنگ یا سفر بود، وزیر به عنوان جانشین او کشور را اداره میکرد. وزیر همچنین گاهی فرماندهی سپاه را نیز در جنگ به عهده میگرفت.

۳۹	دبیران در تشکیلات اداری حکومت ساسانی چه نقشی داشتند؟ دبیران نقش ممتاز و بسیار مهمی در تشکیلات اداری ساسانی داشتند. آنها در مرکز آموزشی به نام دبیرستان آموزش می دیدند. کار اصلی دبیران نگارش فرمان ها، نامه ها و اسناد و ثبت و ضبط آنها بود، ولی کار های دیگری مانند گردآوری و تألیف خدای نامک هم جزو وظایف ایشان بود. دبیران در بخش های مختلف تشکیلات اداری، مالیاتی، قضایی و نظامی کار می کردند. و برخی از آنان به چند زبان و خط آشنا بودند.
۴۰	محل درس خواندن دبیران ساسانی چه نام داشت؟ دبیرستان
۴۱	کار اصلی دبیران ساسانی چه بود؟ نگارش فرمانها، نامه ها و اسناد و ثبت و ضبط آنها بود و گاه گردآوری و تألیف خدای نامک هم بود.
۴۲	در دوره ساسانی ایران بد یا دبیران مهست به چه کسانی گفته می شد؟ به رئیس دبیران و کاتبان، ایران دبیر یا دبیران مهست می گفتند که از جمله صاحب منصبان عالیرتبه تشکیلات اداری ساسانی محسوب می شدند
۴۳	به رئیس دبیران و کاتبان چه می گفتند؟ ایران دبیر یا دبیران مهست می گفتند
۴۴	چه افرادی و گروه هایی در دربار شاهان ساسانی خدمت می کردند؟ دربار شاهان ساسانی، تشکیلات و تشریفات زیادی داشت و افراد و گروه های مختلفی به عنوان ندیمان، پزشکان، موسیقی دانان، و امثال آنها، در آنجا خدمت می کردند
۴۵	قلمرو ساسانیان چه نامیده می شد؟ ایرانشهر
۴۶	قلمرویی که ساسانیان بر آن فرمان می راندند،..... نامیده می شد. ایرانشهر
۴۷	در دوره ساسانی، ایرانشهر چه بود و چه کسانی بر آن حکومت می کردند؟ قلمرو ساسانیان (ایرانشهر) به چندین کوره (یا استان) تقسیم شده بود که اعضای خاندان شاهی، یا افرادی از خاندانهای بزرگ، و یا فرماندهان نظامی بر آنها حکومت میکردند
قضاوت و دادرسی	
۴۸	ایزد پیمان در زمان ساسانیان چه نامیده می شد؟ مهر یا میترا
۴۹	ایرانیان باستان چه اهمیتی به عدالت و راستی می دادند؟ قوانین آنها بیشتر از چه منابعی گرفته شده بود؟ نام ایزد پیمان و قانون و پشتیبان نظم اجتماعی، مهر یا میترا بود. یکی از اصول مهم اندیشه ایرانی، پایبندی به عهد و پیمان بود. ایرانیان باستان همچنین به عدالت و راستی اهمیت بسیار می دادند و یکی از آرمانهای آنان این بود که فرمانروایی عادل بر آنان حکومت کند. در ایران باستان، قوانین، بیشتر از عرف و عادات و اعتقادات قومی ایرانیان و به ویژه اوستا (کتاب دینی زرتشتیان) گرفته شده بود
۵۰	در ایران باستان قوانین از چه منابعی گرفته شده بود؟ در ایران باستان، قوانین، بیشتر از عرف و عادات و اعتقادات قومی ایرانیان و به ویژه اوستا، کتاب دینی زرتشتیان گرفته شده بود. در برخی از کتاب های دینی آن زمان مطالب بسیاری درباره ی انواع جرم و مجازات دیده می شود
۵۱	قضاوت و دادرسی در ایران باستان به چند شکل انجام می گرفت؟ نام برده و توضیح دهید. به دو شکل غیر رسمی و رسمی انجام می گرفت. شکل غیر رسمی قضاوت را اغلب ریش سفیدان و بزرگان خانواده ها و قبایل بر عهده داشتند. قضاوت رسمی، بیشتر بر عهده ی روحانیون زرتشتی و نیز قضاتی رسمی، بود که از سوی شاه و یا حاکمان مناطق مختلف منصوب می شدند. روحانیون عمدتاً به اختلافات حقوقی و مدنی و قضات شاهی به جرایم سیاسی و نظامی رسیدگی می کردند
۵۲	در ایران باستان، قضاوت رسمی، بر عهده چه کسانی بود؟ بر عهده روحانیون زرتشتی و نیز قضاتی بود که از سوی شاه و یا حکام منصوب می شدند
۵۳	قضات عصر ساسانی چه کسانی بودند؟ روحانیان زرتشتی
۵۴	روحانیون زرتشتی در ایران باستان، به کدام اختلافات رسیدگی می کردند؟ آنها بیشتر به اختلافات حقوقی و مدنی رسیدگی می کردند
۵۵	قضات شاهی در ایران باستان، به چه جرم هایی رسیدگی میکردند؟ آنها به جرایم سیاسی و نظامی رسیدگی میکردند
۵۶	در ایران باستان، کدام قوانین خیلی سخت و بدون ملاحظه اجرا می شد؟ قوانین مربوط به نظم عمومی، نافرمانی و خیانت به شاه و کشور حتی در مورد شاهزادگان و دیگر اعضای خاندان شاهی

۵۷	در دوره ایران باستان ، شاه چه نقشی در قضاوت و دادرسی داشت ؟ معمولاً شاه بالاترین مرجع قضایی و قاضی القضاات به شمار می رفت و در محاکمه های مهم ، اغلب ، حکم نهایی را او صادر می کرد . همچنین برخی از پادشاهان در روز های معینی از سال ، شخصا به شکایت و دادخواهی مردم عادی رسیدگی می کردند .
۵۸	چگونه می توان فهمید که در دوران هخامنشی قوانینی وجود داشت که قدرت و اختیارات شاه را محدود می کرد ؟ از اشارات نویسندگان یونانی معلوم میشود که در دوران هخامنشی قوانینی وجود داشته که قدرت و اختیارات پادشاه را محدود میکرد . مثلاً هرودت به قانونی ایرانی اشاره میکند که براساس آن ، شاه نباید کسی را به سبب یکبار مرتکب جرمی شدن به مرگ محکوم نماید . همچنین برخی از پادشاهان هخامنشی (مانند کمبوجیه و خشایارشا) درباره قانونی بودن برخی از کارهای خود با قضات شاهی مشورت می کرده اند .
۵۹	در دوره هخامنشی مبنای قضاوت و دادرسی چه بود ؟ پادشاهان هخامنشی در زمینه قضاوت و دادرسی چگونه با ملل تابع خود رفتار می کردند ؟ در دوره هخامنشی ترکیبی از قوانین و شیوه های دادرسی اقوام ایرانی و نیز اقوام و ملت های غیرایرانی تابع امپراتوری هخامنشیان ، مبنای قضاوت بوده است . پادشاهان هخامنشی ملل تابع خود را ، در تبعیت از قوانین و آداب و رسوم خود ، آزاد می گذاشتند
۶۰	پادشاهان هخامنشی در زمینه قضاوت و دادرسی چگونه با ملل تابع خود رفتار می کردند ؟ پادشاه هخامنشی ملل تابع خود را در تبعیت از قوانین و آداب و رسوم خود آزاد می گذاشتند
۶۱	قوانین و محاکمات عصر ساسانی در کدام کتاب آمده است ؟ مادیان هزارداد ستان (به زبان پهلوی)
سپاه و جنگ افزارها	
۶۲	شکل گیری و گسترش حکومت ها بزرگ در ایران باستان ..... امکان پذیر نبود . بدون وجود ارتشی منظم ، مجهز و آموزش دیده
۶۳	سپاه و جنگ افزارها در دوران حکومت ماد چگونه بود ؟ د هیوک ، مؤسس حکومت ماد با گردآوری جنگاوران قبایل متحد خود ، اقدام به تشکیل سپاهی کرد . او به منظور مقابله با هجوم آشوری ها ، هگمتانه (همدان کنونی) را به صورت دژی نظامی درآورد و استحکامات و قلعه های متعددی بنا کرد . هووخستر ، سومین پادشاه ماد ، سپاه خود را به دسته های کمانداران ، نیزه داران و سواران تقسیم کرد و در کنار آنان دسته های پشتیبانی ، تدارکات و یگانهای بارکش قرار داد . سلاحهای سپاه ماد شامل خنجر ، سرنیزه ، سپر ، شمشیر ، تیر و کمان و زوبین بوده است
۶۴	دهیوک (دیاکو ، مؤسس حکومت ماد) ، در زمینه نظامی و جنگ آوری چه اقداماتی انجام داد ؟ او اقدام به تشکیل سپاهی کرد . او به منظور مقابله با هجوم آشوریها ، هگمتانه (همدان کنونی) را به صورت دژی نظامی درآورد و استحکامات و قلعه های متعددی بنا کرد
۶۵	اقدامات هووخستر (سومین پادشاه ماد) در زمینه نظامی و جنگ آوری چه بود ؟ او سپاه خود را به دسته های کمان داران ، نیزه داران و سواران تقسیم کرد و در کنار آنان دسته های پشتیبانی ، تدارکات و یگانهای بارکش قرار داد .
۶۶	سلاح های سپاه ماد شامل چه بود ؟ (سلاح های سپاه ماد شامل خنجر ، سرنیزه ، سپر ، شمشیر ، تیر و کمان و زوبین بوده است.)
هخامنشیان	
۶۷	سپاه هخامنشی قبل از پادشاهی داریوش اول چگونه بود ؟ سپاه هخامنشی تا زمان داریوش یکم متکی بر واحد های مختلف پیاده نظام بود که از قبایل ، اقوام و ملل تابعه ، به آن پیوسته بودند
۶۸	داریوش در زمینه نظامی و نوسازی سپاه چه اقداماتی انجام داد ؟ یکم : او در زمینه نظامی ، نیروی ویژه ده هزار نفری به نام سپاه جاویدان (جوانان برومند پارسی) تشکیل داد که هیچگاه از تعدادشان کم نمیشد . چون هروقت سرباز یا فرماندهی بازنشسته یا کشته میشد ، فوراً فرد جدیدی جایگزینش میشد . دوم : تأسیس نیروی دریایی در خلیج فارس ، دریای سرخ و دریای مدیترانه
۶۹	گروه های مختلف سپاه هخامنشی را براساس اهمیت نام ببرید ؟ ۱- سپاه جاویدان (جوانان پارسی) ۲- سواره نظام (که نیزه دار بودند) ۳- پیاده نظام
۷۰	چرا به گروهی از سپاه هخامنشی ، سپاه جاویدان نام گذاری شده است ؟ چون هرگاه سرباز یا فرماندهی بازنشسته یا کشته میشد ، فوراً فردی جایگزین او می شد

۷۱	اعضای سپاه جاویدان در زمان هخامنشی چه کسانی بودند؟ جوانان برومند پارسی بودند که آموزشهای ویژه ای دیده بودند
۷۲	سواره نظام چه نقشی در دوره هخامنشیان داشت؟ در سپاه هخامنشی سواره نظام نقش مهمی در جنگ ها داشتند و سلاح اصلی آنها نیزه بود. پس از سواره نظام، خیل عظیم پیاده نظام بود. در ارتش هخامنشی به جز پارسی ها، دیگر اقوام ایرانی و غیر ایرانی نیز حضور داشتند. هر کدام از این اقوام لباس جنگی و جنگ افزار های مخصوص خود را داشتند
۷۳	ارتش و سپاه حکومت هخامنشی چگونه بود؟ (به عبارت دیگر) در سپاه هخامنشی سواره نظام نقش مهمی در جنگ ها داشتند و سلاح اصلی آنها نیزه بود. پس از سواره نظام، خیل عظیم پیاده نظام بود. در ارتش هخامنشی به جز پارسی ها، دیگر اقوام ایرانی و غیر ایرانی نیز حضور داشتند. هر کدام از این اقوام لباس جنگی و جنگ افزار های مخصوص خود را داشتند
۷۴	داریوش چه اقدامی در زمینه نیروی دریایی انجام داد؟ یکی دیگر از اقدام های بزرگ داریوش یکم، تأسیس نیروی دریایی بود. به تدبیر این پادشاه، چندین پایگاه دریایی در خلیج فارسی، دریای سرخ و دریای مدیترانه به وجود آمد. دریانوردان ملل مختلف تابع امپراتوری، از جمله فنیقی ها، سوری ها، مصری ها، قبرسی ها، و مردمان آسیای صغیر در نیروی دریایی هخامنشیان خدمت می کردند اما فرماندهی ناوهای جنگی را پارسیان و مادی ها بر عهده داشتند
۷۵	در نیروی دریایی هخامنشی چه کسانی خدمت می کردند؟ دریانوردان ملل مختلف تابع امپراتوری، از جمله فنیقی ها، سوری ها، مصری ها، قبرسی ها و مردمان آسیای صغیر در نیروی دریایی هخامنشیان خدمت میکردند
اشکانیان	
۷۶	سپاه و جنگ افزار ها در دوران حکومت اشکانیان چگونه بود؟ (تشریحی) اشکانیان به نیروی سواره نظام اهمیت فراوان میدادند و در سپاه اشکانی، نیروی پیاده نظام نقش چندانی نداشت. اساس تشکیلات نظامی اشکانیان، سواره نظام چابکی بود که در هنگام سواری تیراندازی می کرد و باعث از هم پاشیدن لشکر دشمن می شد. مهمترین جنگ افزارهای این سپاه، تیر و کمان و نیزه بود. دلیل توانمندی سواره نظام اشکانی، پیشینه صحراگردی شان بود که به آنان توانایی جنگیدن و تحمل مشقت را داده بود. اشکانیان به تدریج، سواره نظام دارای سلاح سنگین نیز تشکیل دادند که مجهز به زره و کلاه خود بود. استفاده از صدای طبل نیز در آغاز حملات سپاه اشکانی معمولاً وحشت بسیاری در لشکر دشمن ایجاد می کرد و نظم آنها را به هم میریخت. سورنا، سردار معروف اشکانی، با همین روش هراس بزرگی در سپاه کراسوس رومی ایجاد کرد و در نبرد حران (۵۳ق.م). پیروز شد
۷۷	مهم ترین جنگ افزار های ارتش اشکانی چه بود؟ تیر و کمان و نیزه
۷۸	اتکای اشکانیان در نظامی گری به کدام نیروها بود؟ سواره نظام
۷۹	اساس تشکیلات نظامی اشکانیان چه بود؟ اساس تشکیلات نظامی اشکانیان سواره نظام چابکی بود که در هنگام سواری تیر اندازی می کرد و باعث از هم پاشیدن لشکر دشمن می شد
۸۰	دلیل توانایی سوار نظام اشکانیان چه بود؟ پیشینه ی صحراگردی شان
۸۱	ارتش اشکانیان در جنگ چه شیوه هایی در پیش می گرفت؟ استفاده از صدای طبل نیز در آغاز حملات سپاه اشکانی معمولاً وحشت بسیاری در لشکر دشمن ایجاد می کرد و نظم آنها را بهم می ریخت
۸۲	فرمانده و سردار اشکانیان در نبرد با کراسوس رومی چه بود؟ سورنا سردار معروف اشکانی با همین روش هراس بزرگی در سپاه کراسوس رومی ایجاد کرد و در نبرد حران پیروز شد
۸۳	سورنا با چه روشی بر سپاه کراسوس رومی در جنگ حران پیروز شد؟ با روش ایجاد هراس از طریق صدای طبل
ساسانیان	
۸۴	سپاه و جنگ افزارها در دوران حکومت ساسانیان چگونه بود؟ با به قدرت رسیدن خاندان ساسانی، سپاه دائمی و مجهزی به وجود آمد. اصلی ترین بخش این سپاه را سواره نظام سنگین اسحله زره

	پوش تشکيل میداد که به آن اسواران گفته می شد. سر تا پای اسواران با زره های فلزی پوشیده شده بود و حتی اسب هایشان نیز پوشش زرهی داشتند. بخش دیگری از سپاه ساسانی را سواره نظام سبک اسلحه که افراد آن مجهز به کمان بودند، تشکيل میداد. اعضای سواره نظام از میان جوانان طبقه اشراف و نجبا برگزیده می شدند. پیاده نظام ساسانی عمدتاً شامل روستاییانی بود که اسلحه و تجهیزات مناسبی نداشتند و به لحاظ نظامی، چندان اهمیتی به آنان داده نمیشد. از جمله ابتکارات نظامی ساسانیان، استفاده از فیل در جنگها بود.
۸۵	اصلی ترین بخش سپاه ساسانیان را چه نیرویی تشکيل می داد و چه ویژگی داشت ؟ با به قدرت رسیدن خاندان ساسانی ، سپاه دائمی و مجهزی به وجود آمد . اصلی ترین بخش این سپاه را سواره نظام سنگین اسلحه ی زره پوش تشکيل می داد که به آن اسواران گفته می شود
۸۶	سواره نظام سنگین اسلحه زره پوش ساسانی کدام گروه تشکيل می داد و اعضای آن از میان چه کسانی برگزیده می شدند؟ اسواران می گفتند سر تا پای اسواران با زره های فلزی پوشیده شده بود و حتی اسب هایشان نیز پوشش زرهی داشتند . اعضای سوار نظام از میان جوانان طبقه اشراف و نجبا برگزیده می شدند.
۸۷	پیاده نظام ساسانی عمدتاً شامل چه کسانی بود ؟ و چه ویژگی هایی داشت ؟ روستاییانی بودند که اسلحه و تجهیزات مناسبی نداشتند و به لحاظ نظامی چندان اهمیتی به آنان داده نمی شد .
۸۸	نیروی دریایی در زمان ساسانیان چه شرایطی داشت ؟ نیروی دریایی ساسانی از ابتدای تأسیس این سلسله به وجود آمد . اردشیر بابکان و جانشینان او ، از نیروی دریایی برای برقراری امنیت و تحکیم سلطه ی خود بر خلیج فارس و دریای عمان و سواحل جنوبی آن استفاده کردند
۸۹	از جمله ابتکارات نظامی ساسانیان ، استفاده از ..... بود. استفاده از فیل در جنگ ها
۹۰	ارتشتارستان چگونه مکانی بوده است. توضیح دهید.(تشریحی) در دوران ساسانی، مدارس به نام <u>ارتشتارستان</u> وجود داشت که افراد ارتش در آنجا آموزش میدیدند. شواهدی وجود دارد که نشان میدهد در آن زمان، کتابچه هایی با موضوعات تخصصی درباره آموزش های نظامی از قبیل تشکیلات قشون، فنون جنگ، تیراندازی با کمان، تغذیه سپاهیان و مراقبت از اسبان وجود داشته که مربیان از آنها در آموزش سربازان استفاده می کرده اند
۹۱	در دوره ی ساسانیان چه مدارس نظامی وجود داشت ؟ در دوران ساسانی ، مدارس به نام ارتشتارستان وجود داشت که افراد ارتش در آنجا آموزش می دیدند
۹۲	کتابچه های تخصصی که مربیان در آموزش سربازان ساسانی از آن استفاده می کردند در چه زمینه ایی بود ؟ کتابچه هایی با موضوع هایی تخصصی درباره ی آموزش های نظامی از قبیل تشکیلات قشون فنون جنگ ، تیر اندازی با کمان ، تغذیه سپاهیان و مراقبت از اسبان
موفق و سربلند باشید / احمد اسدی اقدم	

درس ۱۱ : سوالات چهارگزینه

۱	وظیفه دیوان شاهی در زمان هخامنشیان چه بود؟ الف : ساماندهی تشکیلات اداری مرکزی در دوران هخامنشی ب: نظارت بر عملکرد ماموران در شهرهای ج : انتقال نامه ها و فرمان های شاهان هخامنشی به ایالات د: ثبت و نگهداری نامه ها ، اسناد و نوشته های دولتی
۲	کدام حکومت ایران باستان ، شیوه حکومت غیرمتمرکز اداره حکومت را اجرا می کرد؟ الف: هخامنشیان ب: سلوکیان ج : اشکانیان د : ساسانیان
۳	کدام حکومت ایران باستان ، شیوه حکومت غیرمتمرکز اداره حکومت را اجرا می کرد؟ الف: هخامنشیان ب: سلوکیان ج : اشکانیان د : ساسانیان
۴	در هرم اجتماعی دوره هخامنشیان ، پایین تر از طبقه خاندان شاهی و صاحب منصبان عالی رتبه سیاسی و نظامی ، چه کسانی قرار می گرفتند؟ الف) نجبای درجه اول ب)نجبای درجه دوم ج) توده مردم د) دبیران
۵	بزرگ فرمادار در عصر ساسانیان ، تحت نظارت چه کسی کار می کرد؟ الف) پادشاه ب) وزیر بزرگ ج)دبیران مهست د) ایران دبیرد

۶	پادشاهان کدام دسته از حکومت های زیر ، ادعا می کردند که به درخواست اهوره مزدا به مقام شاهی رسیده اند؟ (الف) هخامنشیان و اشکانیان (ب) سلوکیان و اشکانیان (ج) اشکانیان و ساسانیان (د) هخامنشیان و ساسانیان
۷	وجود قشرهای سه گانه آریایی در آغاز ، معرف کدام گزینه زیر بود؟ (الف) وجود نابرابری های اقتصادی و اجتماعی (ب) نوعی تقسیم کار و دسته بندی حرفه ای (ج) پیوندهای خانوادگی و قبیله ای (د) وجود مشترکات فرهنگی
۸	در دوران هخامنشیان ، چه کسانی به حکومت شهربی ها منصوب گردیدند؟ (الف) اشراف پارسی (ب) فرماندهان ارتش (ج) اعضای خاندان های بزرگ (د) اشراف پارسی و مادی
۹	محتوای کتاب مادیان هزار دادستان چه بود؟ (الف) نکات و مطالبی از شاهان هخامنشی درباره انصاف ، عدالت ، راستی و اجتناب از دروغ و بیبا (ب) قوانین و محاکمات عصر ساسانی (ج) فرمان های صادر شده از پادشاهان ماد در زمینه دادرسی (د) مجموعه قوانین قضایی کمبوجیه و خشایارشای هخامنشی که در نتیجه مشورت با قضات شاهی تدوین شده بود.
۱۰	سورنا ، سردار معروف اشکانی در جنگ با رومیان ، با چه روشی نظم سپاهیان روم را به هم ریخت؟ (الف) استفاده از فیل که برای رومیان تازگی داشت و باعث وحشت آنها شد. (ب) دور زدن سپاهیان دشمن و محاصره کردن آنان (ج) عقب نشینی تاکتیکی و آتش زدن مزارع و چراگاه ها برای سردرگم کردن رومیان (د) استفاده از صدای طبل در آغاز حملات
۱۱	اسواران ، اصلی ترین بخش سپاه کدام حکومت به شمار می رفتند؟ (الف) ماد (ب) هخامنشیان (ج) اشکانیان (د) ساسانیان
۱۲	فرماندهی ناوهای جنگی را در دوره هخامنشیان ، چه کسانی برعهده داشتند؟ (الف) فنیقی ها و پارسیان (ب) فنیقی ها و مادی ها (ج) مادی ها و پارسیان (د) مردمان آسیای صغیر و قبرسی ها
۱۳	کدام گزینه در مورد ارتشتارستان صحیح است؟ (الف) شهرهای دفاعی در دوره ساسانیان بودند که در مقابل هجوم رومیان ساخته شده بودند. (ب) مراکز نگهداری تجهیزات و اسلحه نظامی ارتش ساسانیان بودند. (ج) مدارس در دوره ساسانیان بودند که افراد ارتش در آنجا آموزش می دیدند. (د) مراکزی بودند که در بنادر برای تجهیز نیروی دریایی ساسانیان ساخته شده بودند

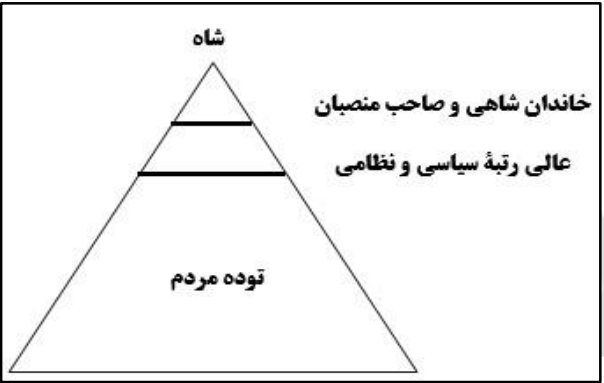
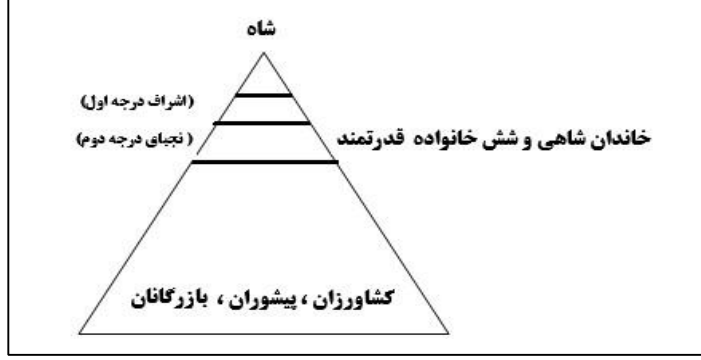
درس ۱۱: پرسشی های نمونه

۱	منابع دست اولی را که از آنها برای تدوین و تألیف این درس استفاده شده است، از متن درس استخراج و فهرست کنید. سنگ نگاره دریوش اول- نامه های اداری هخامنشیان - سنگ نوشته بیستون - سنگ نگاره تخت جمشید- سنگ نگاره بیشاپور
۲	نقش داریوش بزرگ را در طراحی و ساماندهی نظام اداری سیاسی هخامنشیان، ارزیابی و تحلیل کنید. اداری مرکزی در درون دربار هخامنشی ودر پایتخت ساماندهی شده بودواجزای اصلی آن را خزانه شاهی ، انبار شاهی و دیوان شاهی تشکیل می دادند. هریک از این اجزاء تحت اداره یکی از نجبای بلند پایه مادی ویا پارسی قرار داشت . در زمان هخامنشیان مسئولیت بازرسی ونظارت دقیق وکامل بر عملکرد مقام ها ومأموران دولتی در پایتخت وساتراپی هابرعهدہ یکی از خویشاوندان شاه ویا یکی از درباریان مورد اعتماد ووفادار به او قرار می گرفت . داریوش تشکیلات استانی یا ساتراپی وشبوه ادله آن ها را از نو سامان دادوقواعد تازه ای برای نظارت وتسلط بیشتر حکومت مرکزی بر ساتراپ به وجود آورد
۳	تفاوت شبوه های حکومت هخامنشیان و اشکانیان را به لحاظ تمرکز و یا عدم تمرکز قدرت، به طور مستدل توضیح دهید دردوران هخامنشیان حکومت متمرکز وقدرتمند بود زیرا در رأس تشکیلات سیاسی واداری پادشاه قرار داشت که از اختیارات فراوانی در

	اداره امور کشور برخوردار بودونماینده خداوند برروی زمین به حساب می آمد با این حال پادشاهان هخامنشی هیچ وقت خود را بی نیاز از مشورت با بزرگان ومشاوران نمی دانستندویک گروه مشورتی شامل بلند پایگان سیاسی ، نظامی ، اداری ، دینی وحقوقی در کنار پادشاه حضور داشتندکه در باره مسایل مهم حکومتی با آنان مشورت می کرد. بعلاوه برای اداره قلمرو وسیع حکومتی وحذف تنش ها بین اقوام وملل گوناگون برنامه های خاصی در نظر گرفته شده بود اما در دوره اشکانیان حکومت ملوک الطوایف یا غیر متمرکز بود واداره برخی از سرزمین هابه صورت موروئی در اختیار پادشاهان کوچک وحاکمان محلی بودکه تاحدی در اداره قلمرو خویش استقلال داشته وسکه ضرب می نمودند. این گروه برای نشان دادن اطاعت خود به حکومت اشکانی علاوه بر پرداخت باج وخراج به هنگام جنگ سپاه در اختیار اشکانیان قرار می دادند
۴	مجلس های دوران اشکانیان چه نقشی در اداره امور کشور داشتند و اعضای آنها چه گروه هایی بودند؟ در یکی از این مجالس ، شاهزادگان ، بزرگان دریاری ونمایندگان هفت خاندان مهم ودر دیگری پیشوایان دینی یا مغان حضور می یافتند . اعضای این دو مجلس پادشاه اشکانی را در اداره کشور کمک می کردند ودر تعیین جانشین پادشاه وتصمیم گیری برای جنگ وصلح نقش داشتند
۵	علل و نتایج گسترش تشکیلات اداری (نظام دیوان سالاری) را در زمان ساسانیان توضیح دهید. پادشاهان ساسانی به منظور ایجاد تمرکز وافزایش دامنه نظارت وتسלט خود بر مناطق مختلف کشور از یک سو سپاهی دائمی تشکیل دادند واز سوی دیگر به توسعه تشکیلات اداری منسجم پرداختند درنتیجه این اقدامات از تعدادحکومت های موروئی محلی به طور محسوس کاسته شد ومناطق مختلف کشور وبه ویژه نواحی جنوبی ، مرکزی وغربی آن تحت نظارت وسلطه مستقیم حکومت ساسانی قرار گرفت
۶	وضعیت قضاوت و دادرسی را در زمان هخامنشیان، در چهار سطر، خلاصه کنید در برخی نوشته ها آمده است که در دوران هخامنشی قوانینی وجود داشته که قدرت پادشاه را محدود می کرده است وبرخی از پادشاهان در باره قانونی بودن برخی از کارها با قضاات شاهی مشورت می کرده اند . بعلاوه در دوره هخامنشی ترکیبی از قوانین وشویه های دادرسی اقوام ایرانی و اقوام غیر ایرانی تابع امپراتوری هخامنشی مبنای قضاوت بوده است
۷	شباهت ها و تفاوت های سپاهیان اشکانی و ساسانی را از متن درس استخراج و فهرست کنید شباهت: الف : در هر دو دوره سپاه به دو بخش پیاده نظام وسواره نظام تقسیم می شد ب: اساس تشکیلات نظامی بر پایه فعالیت سواره نظام بود ج: وسایل رزمی آن ها تیر وکمان ونیزه بود تفاوت : الف: سپاه اشکانی موقتی ودر هنگام بروز جنگ تشکیل می شد در صورتی که سپاه عصر ساسانی دائمی ومجهز بود ب: اعضا سواره نظام اشکانی معمولا از بین جنگاوران وپهلوانان هر قوم برگزیده می شدند در صورتی که سواره نظام ساسانی از میان جوانان طبقه اشراف ونجبا برگزیده می شدند ج: ابتکار اشکانیان در جنگ ، استفاده از طبل ومزاحمت های صوتی بود اما در دوره ساسانی استفا ده از فیل رواج یافت
موفق و پیروز باشید / احمد اسدی اقدم – مرند	

درس ۱۲: جامعه و خانواده

ردیف	متن سوالات			
۱	چرا بررسی اوضاع اجتماعی گذشته ، موضوعی جالب و در خور اهمیت است ؟ چراکه مردم و جامعه، از ارکان اساسی هر تمدن و کشوری محسوب می شوند			
۲	ارکان اساسی هر تمدن ..... و ..... است. مردم و جامعه			
قشرها و طبقات اجتماعی				
۳	نظام اجتماعی جامعهٔ نخستین آریایی چگونه بود؟ (پرسش نمونه ۱) اقوام آریایی به صورت قبیله ای زندگی می کردندوکسانی که از نظر نژاد ، زبان وباورهای دینی مشترک بودند درون یک قبیله قرار می گرفتند . هر قبیله شامل چند طایفه بود وطایفه نیز خود به چندین خانواده بزرگ تقسیم می شد. در کنار این رده بندی قبیله ای ، نوعی تقسیم بندی اجتماعی سه گانه بر اساس شغل وپیشه افراد هم وجود داشت که در آن افراد به سه قشر روحانیون ، جنگجویان ، کشاورزان وشبانان تقسیم شده بودند.. وجود قشرهای سه گانهٔ آریایی در آغاز، معرف نوعی تقسیم کار و دسته بندی حرفه ای به شمار می رفت و به نظر می رسید قشری بر قشر دیگر، برتری و امتیاز خیلی خاصی نداشته است			
۴	ساختار جامعه قبیله ای آریاییان از چه قسمت هایی تشکیل شده بود ؟ اقوام آریایی به صورت قبیله ای زندگی می کردندوکسانی که از نظر نژاد ، زبان وباورهای دینی مشترک بودند درون یک قبیله قرار می گرفتند . هر قبیله شامل چند طایفه بود وطایفه نیز خود به چندین خانواده بزرگ تقسیم می شد			
۵	اقوام آریایی مهاجر به ایران پس از استقرار در مناطق مختلف ایران چه جامعه ای را به وجود آوردند ؟ این قبایل پس از استقرار در مناطق مختلف ایران، جامعه ای شبانی و روستایی را به وجود آوردند			
۶	ویژگی های اقوام آریایی مهاجر به ایران را بنویسید؟ از قبیله های گوناگونی تشکیل میشود که از نظر تبار و زبان خویشاوند بودند وباورهای دینی مشترکی داشتند			
۷	تقسیم بندی اجتماعی سه گانه قبایل آریایی را بر پایه ی شغل و پیشه افراد بنویسید؟ <table><tr><td>روحانیان</td><td>جنگجویان</td><td>کشاورزان و شبانان</td></tr></table>	روحانیان	جنگجویان	کشاورزان و شبانان
روحانیان	جنگجویان	کشاورزان و شبانان		
۸	وجود قشرهای سه گانه آریایی در آغاز نشانگر چه بود ؟ وجود قشرهای سه گانهٔ آریایی در آغاز، معرف نوعی تقسیم کار و دسته بندی حرفه ای به شمار می رفت و به نظر می رسید قشری بر قشر دیگر، برتری و امتیاز خیلی خاصی نداشته است			
دورهٔ ماد و هخامنشی:				
۹	چه عواملی موجب ایجاد نابرابری های اقتصادی و اجتماعی وشکل گیری طبقات اجنماعی به معنای واقعی آن در بین قبایل آریایی شد؟ پس از ان که اقوام آریایی حکومت تشکیل دادن سرزمین های مختلف را فتح کردند و به تدریج افراد و خاندان هایی که اداره ی حکومت را برعهده داشتند به ثروت بیشتر و منزلت بالاتر دست یافتند. تمرکز قدرت و ثروت در نزد عده ای خاص موجب ایجاد نابرابری های اقتصادی و اجتماعی وشکل گیری طبقات اجتماعی به معنای واقعی ان شد.			
۱۰	در نظام اجتماعی جامعهٔ ایرانی در دورهٔ هخامنشیان، چه تغییر و تحولاتی ایجاد شد؟ (پرسش نمونه ۲) در زمان هخامنشیان بدلیل افزایش فتوحات وتوسعه تشکیلات حکومتی ، نابرابری های اجتماعی واقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت . در این دوران خاندان های بزرگ شاهی از طرف پادشاه به سمت حکومت شهربی ، فرماندهی ارتش وسایر مناصب مهم حکومتی منصوب می شدند، ثروت وزمین های زیادی داشتندواز امتیازات ویژه ای برخوردار بودندکه دیگران از آن محروم بودند. تفاوت ونابرابری های اجتماعی واقتصادی عصر هخامنشیان در خوراک ، پوشاک ، آداب معاشرت ، تحصیل و...نمود داشت			
۱۱	چرا در زمان هخامنشیان نابرابری ها ی اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت؟ به دلیل افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی			

۱۲	در زمان هخامنشیان چگونه طبقه ای از اشراف و بزرگان شکل گرفت که علاوه بر امتیازات اقتصادی، از مقام و منزلت اجتماعی بالاتری برخوردار بودند؟ در دوران هخامنشیان، اعضای خاندان های بزرگ که خانواده شاهی در رأس آنها قرار داشت، از طرف پادشاه به سمت حکومت شهری ها، فرماندهی ارتش و سایر مناصب مهم حکومتی منصوب می شدند. آنان دارایی های هنگفتی کسب کرده و صاحب زمین های وسیعی، به ویژه در مناطق فتح شده بودند. به قول هروُدت، این خاندانها امتیازات ویژه ای داشتند که دیگران از آن محروم بودند. بدینگونه در زمان هخامنشیان طبقه ای از اشراف و بزرگان شکل گرفت که علاوه بر امتیازات ویژه اقتصادی، از مقام و منزلت اجتماعی بالاتری برخوردار بودند
۱۳	چرا در دوره هخامنشیان تفاوت های طبقاتی نسبت به ماد زیاد شد؟ در زمان هخامنشیان با افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی، نابرابری های اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت
۱۴	در رأس خاندان شاهی هخامنشیان کدام خانواده بود؟ خانواده شاه
۱۵	در دوران هخامنشیان، اعضای خاندان های بزرگ به چه مناصبی منصوب می شدند؟ از طرف پادشاه به سمت حکومت شهری ها، فرماندهی ارتش و سایر مناصب حکومتی منصوب می شدند
۱۶	کدام مورخان خارجی نمونه هایی تفاوت خاندان شاهی هخامنشی با مردم عادی را نوشته اند؟ هروُدت و دیگر مورخان یونانی
۱۷	هرم اجتماعی دوران هخامنشی چگونه بود؟
دوره اشکانیان	
۱۸	جامعه ای ایران در دوران اشکانیان از چه گروه هایی تشکیل شده بود؟ گروه حاکم و توده های مردم عادی
۱۹	جامعه ای ایران در دوره اشکانیان شامل چه گروه هایی بود؟ (پرسش نمونه ۳) شامل گروه حاکم و توده های مردم عادی بود اعضای گروه حاکم خودبه دو دسته تقسیم می شدند در مرتبه اول اعضای خاندان شاهی و دیگر خاندان های قدرتمند قدیمی بودند که مهم ترین منصب های حکومتی، نظامی و سیاسی را در اختیار داشتند. توده مردم شامل کشاورزان، شبانان، صاحبان حرف و بازرگانان بودند هم چنین جنگ های پیاپی با دشمنان خارجی سبب گرد آمدن گروه چشمگیری از اسیران شده بود که در کارهای متخلف از آنها استفاده می شد
۲۰	هرم اجتماعی سلسله اشکانیان چگونه بود
۲۱	در دوره اشکانیان اعضای گروه حاکم به چند دسته تقسیم شده بودند؟

	اعضای گروه حاکم، خود، به دو دسته تقسیم می شدند. در مرتبه نخست اعضای خاندان شاهی و دیگر خاندان های قدرتمند قدیمی بودند که مهمترین منصب های سیاسی و نظامی مانند حکومت مناطق مختلف کشور و فرماندهی سپاه و عضویت در مجلس آن زمان را در اختیار داشتند
۲۲	در دوره اشکانیان توده مردم شامل چه گروه هایی بودند ؟ توده مردم شامل کشاورزان، شبانان، صاحبان حرف و صنایع و بازرگانان بودند. همچنین جنگهای پیاپی با دشمنان خارجی موجب گردآمدن شمار چشمگیری از اسیران جنگی شده بود که در فعالیتهای کشاورزی، ساختمان سازی معادن شاهی و خدمات خانگی به کار گرفته می شدند
۲۳	در دوره اشکانیان چه عاملی موجب گرد آمدن شمار چشمگیری از اسیران جنگی شده بود؟ جنگهای پی در پی با دشمنان خارجی.
۲۴	در دوران اشکانیان اسیران جنگی در چه فعالیت های به کار گرفته میشدند؟ در فعالیت های کشاورزی، ساختمان سازی، معادن شاهی و خدمات خانگی به کار گرفته میشدند
دوره ساسانیان:	
۲۵	نظام طبقاتی جامعه ایران در عصر ساسانی تحت تاثیر چه عواملی گسترش یافت و تثبیت شد ؟ ۱- تأسیس حکومت مرکزی قدرتمندی بود که خاندان ساسانی با توسعه تشکیلات اداری دیوانی به وجود آوردند. از این رو، قشر جدیدی به نام دبیران در این دور به طبقه حاکم افزوده شدند . ۲- رسمیت یافتن دین زرتشتی و افزایش نفوذ و اختیارات موبدان بود
۲۶	چه عاملی سبب شد که گروه جدیدی به نام دبیران در عصر ساسانی به طبقه حاکم افزوده شد ؟ تأسیس حکومت مرکزی قدرتمندی بود که خاندان ساسانی با توسعه تشکیلات اداری دیوانی به وجود آوردند. از این رو، قشر جدیدی به نام دبیران در این دور به طبقه حاکم افزوده شدند..
۲۷	توسعه تشکیلات اداری و دیوانی در دوره ساسانیان باعث افزوده شدن کدام قشر به طبقات حاکم شد؟ دبیران
۲۸	نظام طبقاتی دوره ساسانیان به چه اساسی استوار است؟ بر اصالت نسب و خون استوار بود. اشراف و بزرگان نسب و خون خود را برتر از نسب و خون مردم عادی میدانستند و برخورداری از امتیاز ویژه را حق مسلم خویش می شماردند
۲۹	تحرك اجتماعی در دوره ساسانی چگونه بود؟ تحرك اجتماعی و رفتن از طبقه ای به طبقه دیگر ممنوع و یا دست کم بسیار دشوار بود
۳۰	نظام اجتماعی ایران در دوره ساسانیان چه ویژگی هایی داشت؟ (پرسش نمونه ۴) ۱) نظام طبقاتی عصر ساسانی بر اصالت نسب و خون استوار بود اشراف و بزرگان نسب و خون خود را برتر از نسب و خون مردم عادی میدانستند و برخورداری از امتیازات ویژه را حق مسلم خویش می شمردند . ۲) حکومت ساسانی طبقات وقشرهای اجتماعی را به شدت زیر نظر داشت . در چنین جامعه ای تحرك اجتماعی و رفتن از طبقه ای به طبقه دیگر ممنوع و یا دست کم بسیار دشوار بود ۳) در دوران ساسانیان نابرابری های اجتماعی و اقتصادی میان طبقه حاکم و توده مردم افزایش چشمگیری داشت
۳۱	در دوره ساسانیان نابرابریهای اجتماعی و اقتصادی میان طبقه حاکم و توده مردم چگونه بود ؟ در دوره ساسانیان نابرابریهای اجتماعی و اقتصادی میان طبقه حاکم یعنی خاندان ساسانی و اشرافیت سیاسی، نظامی و دینی وابسته به آن از یک سو توده مردم عادی از سوی دیگر افزایش یافت. طبقه فرادست و حاکم، در مقایسه با گذشته، گسترش چشمگیری یافت و در درون خود دارای مراتب و درجات متفاوت گردید..
۳۲	در دوره ساسانیان طبقه حاکم چه امتیازاتی داشتند ؟ اعضای این طبقه همچون قبل، صاحب مشاغل و مناصب عالیرتبه کشوری و لشکری و دارای زمین های فراوان بودند. اشراف زادگان فقط به امور جنگی، دیوانی، ورزشهای رزمی، شکار و بزم می پرداختند و معمولاً دیگر فعالیتها را دور از شأن و مقام خویش میدانستند. زنان این طبقه با نوع لباس و زیورآلات، از دیگر زنان متمایز بودند
۳۳	وضعیت طبقه فرودست یا عامه مردم در دوره ساسانی چگونه بود ؟ طبقه فرودست یا عامه مردم، شامل قشرهای مختلفی می شد که به صورت موروثی به فعالیتهای تولیدی و خدماتی مانند کشاورزی، دامداری، پیشه وری، تجارت و امثال آن مشغول بودند و بار سنگین مالیاتهای گوناگون را بر دوش می کشیدند

۳۴	در دوره ساسانیان ، موبدان زرتشتی چگونه از نابرابری های اجتماعی و امتیازات طبقه حاکم دفاع می کردند ؟ دردوران ساسانیان موبدان زرتشتی مدافع نابرابریهای اجتماعی و امتیازات طبقه حاکم بودند و چنین وانمود میکردند که این تفاوتها و تمایزها برای حفظ نظم و ثبات کشور لازم است و رفتن از طبقه ای به طبقه دیگر موجب فاسد شدن جامعه میشود.
۳۵	در دوران ساسانیان نظام طبقاتی چگونه و از سوی چه کسانی مورد تایید و توجیه قرار می گرفتند ؟ (به عبارت دیگر) دردوران ساسانیان موبدان زرتشتی مدافع نابرابریهای اجتماعی و امتیازات طبقه حاکم بودند و چنین وانمود میکردند که این تفاوتها و تمایزها برای حفظ نظم و ثبات کشور لازم است و رفتن از طبقه ای به طبقه دیگر موجب فاسد شدن جامعه میشود
۳۶	چرا در دوران ساسانیان موبدان زرتشتی مدافع نابرابری های اجنماعی و امتیاز طبقه ی حاکم بودند؟ انان چنین وانمود می کردند که این تفاوت و امتیاز ها برای حفظ نظم و ثبات کشور لازم است و رفتن از طبقه ای به طبقه دیگر موجب فاسد شدن جامعه میشدند.
۳۷	هرم اجتماعی ایران در عصر ساسانی چگونه بود؟ شاه، صاحب منصبان عالی رتبه دینی و سیاسی و نظامی(اشراف و نجبای درجه اول)، دبیران ، جنگاوران، پزشکان، منجمان و موسیقی دانان و دهقانان (نجبای درجه دوم)، کشاورزان، پیشه وران، صنعتگران ،بازرگانان.
۳۸	هرم اجتماعی سلسله ساسانیان چگونه بود
۳۹	چه چیزی باعث شد که خسرو انوشیروان برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی اقداماتی انجام داد ؟ در زمان پادشاهی قباد، جنبش بزرگی علیه نابرابری ها و تبعیض های اجتماعی و اقتصادی به رهبری مزدک پدید آمد. این جنبش، پایه های نظام طبقاتی ساسانی را به شدت لرزاند. از این رو ،خسرو انوشیروان،پسرو جانشین قباد، برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی، اقداماتی انجام داد.
۴۰	کدام پادشاه ساسانی به اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی ناشی از جنبش مزدک پرداخت؟ خسرو انوشیروان
۴۱	جنبش مزدک چه پیامدهایی در جامعه ساسانی برجای گذاشت؟(پرسش نمونه ۵) این جنبش پایه های نظام طبقاتی جامعه ساسانی را به شدت لرزاند. لذا خسرو انوشیروان برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی اقداماتی انجام داد که موجب شد قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه اول کاهش یافته و بر قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه دوم افزوده شود
۴۲	اقدامات خسرو انوشیروان برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی ناشی از جنبش مزدک چه نتایجی داشت ؟ در نتیجه ی این اقدامات قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه ی اول کاهش یافت و بر قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه دوم افزوده شد
خانواده	
۴۳	هسته ی اصلی جامعه ی آریایی نخست چه کسی بود؟ خانواده
۴۴	ویژگی های خانواده های آریایی های نخست چه بود؟ (۱) در آغاز بسیار گسترده بود و شامل پدر و مادر فرزندان و نوادگان برادران و خواهران عروس و دامادان عمو زادگان دایی زادگان و خاله زادگان و بستگان دیگر می شد. (۲) در این خانواده سلطه پدر بر اعضای آن نامحدود بود. (۳) پدر هم قاضی و هم مجری آداب و رسوم دینی و نگهبانی آتش خانه به حساب می آمد. (۴) مادر اگر چه اختیاراتی در حد و اندازه ی پدر نداشت اما بانوی خانه محسوب می شد و مورد احترام همه بود. (۵) در خانواده ی کهن ایرانی ، ازدواج درون گروهی بود و اعضای خانواده تحت نظارت پدر ، با یکدیگر پیمان ازدواج می

	بستند ۶) اقتصاد خانواده به صورت معیشتی بود و دسترنج تمام افراد خانواده برای رفع نیاز مندی های مشترک مصرف می شد. ۷) دارایی های خانواده که در اختیار پدر قرار داشت ، قابل تقسیم و یا انتقال نبود و پس از مرگ او در اختیار پسر ارشد به عنوان رئیس جدید خانواده قرار می گرفت
۴۵	در نظام آریایی ، پدر و مادر در خانواده چه نقشی داشتند ؟ در این خانواده، سلطه پدر بر اعضای آن نامحدود بود. پدر هم قاضی حساب می شد و هم مجری آداب و رسوم دینی و نگهبان آتشیخانه به حساب می آمد. مادر اگر چه اختیاراتی در حد و اندازه پدر نداشت، اما بانوی خانه محسوب می شد و مورد احترام همه بود
۴۶	ازدواج در خانواده کهن ایرانی چگونه بود؟ در خانواده کهن ایرانی، ازدواج درون گروهی بود و اعضای خانواده تحت نظارت پدر، با یکدیگر پیمان ازدواج می بستند
۴۷	اقتصاد خانواده آریایی ها به چه شکل بود ؟ اقتصاد خانواده هم به صورت معیشتی بود و دسترنج تمام افراد خانواده برای رفع نیازمندی های مشترک مصرف می شد. دارایی های خانواده که در اختیار پدر قرار داشت، قابل تقسیم یا انتقال نبود و پس از مرگ او در اختیار پسر ارشد به عنوان رئیس جدید خانواده قرار می گرفت
۴۸	خانواده ی گسترده تا چه زمانی تداوم داشت؟ هخامنشی
۴۹	در ایران باستان چرا بعد از دوران هخامنشی خانواده گسترده به خانواده کوچک تر و محدود تر تبدیل شد ؟ خانواده گسترده تا عهد هخامنشی تداوم داشت، اما پس از آن تحت تأثیر عوامل اقتصادی و اجتماعی، به تدریج کوچکتر و محدودتر شد. همچنین با گسترش شهر ها مخصوصا در دوره ی ساسانیان بخشی از خانواده های روستایی به شهر مهاجرت کردند و در پیشه های گوناگونی اشتغال یافتند بدین گونه خانواده ی بزرگ با املاک و دارای های مشترک به تدریج به خانواده های کوچک تر با اموال مستقل تجزیه شد
۵۰	در نظام آریایی ، چگونه دامنه اختیارات و قدرت پدر در خانواده کاهش یافت ؟ مثال بزنید . با توسعه تشکیلات حکومتی و گسترش قشرهای اجتماعی، دامنه اختیارت پدر در خانواده کاهش یافت. برای نمونه، تشکیلات قضایی و قشر روحانیان ،بخشی از اختیارات پدر مانند قضاوت و اجرای مراسم و تشریفات دینی را بر عهده گرفتند
زنان	
۵۱	جایگاه و حقوق زنان به عنوان نیمی از جامعه در دوران باستان تحت تاثیر چه بود؟ تحت تاثیر آموزه های دین زرتشتی و فرهنگ عمومی
۵۲	وضعیت زنان در جامعه آریایی چگونه بود ؟ جایگاه و حقوق زنان، به عنوان نیمایز جامعه در دوران باستان، تحت تأثیر آموزه های دین زرتشتی و فرهنگ عمومی قرار داشت. در قسمت های از کتاب اوستا که منسوب به زرتشت است تفاوت چندانی میان مرد و زن وجود ندارد و شعار اصلی زرتشت یغنی گفتار نیک ، کردار نیک و پندار نیک به یکسانی برای زن و مرد تو صیه شده است. تنها در بخشی هایی از اوستا که احتمالا در زمان ساسانیان توسط موبدان تدوین شده موقعیت اجتماعی زن پایین تر از مرد قرار میگیرد.
۵۳	در جامعه آریایی ، دین زرتشت چه دیدگاهی در باره زنان دارد ؟(به عبارت دیگر) جایگاه و حقوق زنان، به عنوان نیمایز جامعه در دوران باستان، تحت تأثیر آموزه های دین زرتشتی و فرهنگ عمومی قرار داشت. در قسمت های از کتاب اوستا که منسوب به زرتشت است تفاوت چندانی میان مرد و زن وجود ندارد و شعار اصلی زرتشت یغنی گفتار نیک ، کردار نیک و پندار نیک به یکسانی برای زن و مرد تو صیه شده است. تنها در بخشی هایی از اوستا که احتمالا در زمان ساسانیان توسط موبدان تدوین شده موقعیت اجتماعی زن پایین تر از مرد قرار میگیرد.
۵۴	در کدام بخش اوستا جایگاه زن پایین تر از مرد آمده است؟ در بخشی هایی از اوستا که احتمالا در زمان ساسانیان توسط موبدان تدوین شده موقعیت اجتماعی زن پایین تر از مرد قرار میگیرد.
۵۵	دو خصلت و ویژگی زن خوب در دین زرتشتی را نام ببرید ؟ پارسایی و عفت
۵۶	لوح های گلی کشف شده از تخت جمشید بیانگر چه مسائلی در مورد زنان دوره ی هخامنشیان است؟ بیانگر آن است که در زمان هخامنشیان زن و مرد در کنار هم باحقوق برابر کار می کردند. تعدادی از کارکنان کارگاه های شاهی را زنان تشکیل می دادند و حتی مدیریت برخی از این کارگاه ها را بر عهده داشته اند و مردان زیر دست آنان کار میکردند

۵۷	موقعیت اجتماعی و حقوقی زنان در عصر ساسانی چگونه بود ؟ درباره موقعیت اجتماعی و حقوقی زنان در عصر ساسانی، اطلاعات بیشتری به جای مانده است. تنی چند از زنان خاندان شاهی مانند همسر یزگرد دوم و دو دختر خسرو پرویز به نام های بوران (پوران) و آزرمی دخت بر تخت سلطنت نشستند. اینان از جمله نخستین شاهان زن یکی از بزرگترین حکومت های جهان باستان هستند. در آثار و متون دینی و حقوقی مربوط به دوره ساسانی و قرون نخستین اسلامی، مطالب و گزارش هایی وجود دارد که دلالت بر حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در آن دوران می کند؛ از جمله اینکه زن حق مالکیت و فعالیت اقتصادی داشت و میتواند درآمد کسب کند و در اموال همسر خود شریک باشد. همچنین زن میتواند در دادگاه، برای دریافت حقوق خود، اقامه دعوا کند
۵۸	اهمیت و جایگاه زنان در دوره ساسانی چگونه بود ؟ (به عبارت دیگر) درباره موقعیت اجتماعی و حقوقی زنان در عصر ساسانی، اطلاعات بیشتری به جای مانده است. تنی چند از زنان خاندان شاهی مانند همسر یزگرد دوم و دو دختر خسرو پرویز به نام های بوران (پوران) و آزرمی دخت بر تخت سلطنت نشستند. اینان از جمله نخستین شاهان زن یکی از بزرگترین حکومت های جهان باستان هستند. در آثار و متون دینی و حقوقی مربوط به دوره ساسانی و قرون نخستین اسلامی، مطالب و گزارش هایی وجود دارد که دلالت بر حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در آن دوران می کند؛ از جمله اینکه زن حق مالکیت و فعالیت اقتصادی داشت و میتواند درآمد کسب کند و در اموال همسر خود شریک باشد. همچنین زن میتواند در دادگاه، برای دریافت حقوق خود، اقامه دعوا کند
۵۹	کدام یک از زنان خاندان شاهی در دوره ی ساسانی بر تخت سلطنت نشستند؟ تنی چند از زنان خاندان شاهی مانند همسر یزگرد دوم و دو دختر خسرو پرویز به نام های پوران دخت و آزرمی دخت بر تخت سلطنت نشستند
۶۰	در آثار و متون دینی و حقوقی مربوط به دوره ی ساسانی و قرون نخستین اسلامی چه مطالب و گزارش های در مورد حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان آمده است؟ از جمله اینکه زن حق مالکیت و فعالیت اقتصادی داشت و میتواند درآمد کسب کند و در اموال همسر خود شریک باشد. همچنین زن می تواند در دادگاه به سود خود اقامه ی دعوا کند
جشن و سوگواری	
۶۱	جشن های ایران باستان با کدام فعالیت های مردم ایران پیوند تنگاتنگی داشت و ویژگی آن چه بود ؟ این جشنها پیوند تنگاتنگی با باورهای دینی و زندگی سیاسی، اجتماعی و اقتصادی مردم ایران، به ویژه فعالیتهای کشاورزی داشت. ویژگی برجسته جشن های باستانی، عبادت و شکرگزاری به درگاه خداوند بزرگ بود
۶۲	ویژگی برجسته ی جشن های ایران باستان چه بود؟ عبادت و شکر گزاری به درگاه خداوند بزرگ
۶۳	مشهورترین جشنهای ایران را نام ببرید؟ گاهنبارها، نوروز، مهرگان، سده
۶۴	گاهنبار چه بودند ؟ گاهنبارها عبارت بودند از شش جشن که به شکرانه آفریده شدن عناصر اصلی خلقت: آسمان، آب، زمین، گیاه، جانوران و انسان، در شش وقت معین از ماه های سال برگزار می شد
۶۵	از جشن های ایران باستان ، جشن نوروز را توصیف کنید ؟ جشن نوروز از کهنترین جشن های ایرانی است که به جمشید، نخستین پادشاه افسانه های ایران نسبت داده می شود. ایرانیان و ملتهای هم فرهنگ با آنان، همچنان نوروز را گرمی داشته و با آداب و رسوم ویژه ای جشن میگیرند
۶۶	ایرانیان نوروز را به چه کسی نسبت می دهند؟ جمشید.
۶۷	برگزاری جشن های گوناگون در ایران باستان چه پیامدی مثبتی برای مردم داشت؟ فرصتی برای مردم بود که ضمن شادی تفریح و معاشرت با یکدیگر، وفاداری خود را به پادشاه ابراز کنند
۶۸	جشن های ایران باستان چه تاثیری بر جامعه داشت؟ تاثیر زیادی بر اتحاد، و تقویت هویت جمعی ایرانیان در طول تاریخ داشته است
۶۹	ایرانیان باستان چه دیدگاه و عملکرد در مراسم سوگواری داشتند؟ ایرانیان باستان علاوه بر گرامیداشت جشن ها، مراسم سوگواری برای مردگان را نیز با آداب و تشریفات ویژه ای برگزار می کردند. در مراسم سوگواری گذشتگان، ضمن خواندن دعا، نیکی های شخص از دنیا رفته را یادآوری می کردند. ایرانیان احترام خاصی برای ارواح پدران و مادرانشان قائل بودند؛ از این رو، در برخی از جشنها، مراسم ویژه ای را برای آرامش روح آنان انجام می دادند

۷۰	در مراسم سوگواری در گذشتگان در ایران باستان چه کارهایی صورت گرفت؟ ضمن خواندن دعای نیکی های شخص از دنیا رفته را یاد آوری می کردند
۷۱	چرا ایرانیان در برخی از جشنها مراسم ویژه ای را برای آرامش ارواح پدران و مادرانشان برگزار میکردند؟ جهت احترام خاصی که برای آنها قایل بودند
۷۲	ایرانیان باستان برای احترام به روح پدران و مادرانشان چه کار انجام دادند؟ در برخی جشن ها مراسم ویژه ای را برای آرامش ارواح پدران و مادران انجام می دادند

درس ۱۲: سوالات آزمون چهارگزینه ای

۱	ویژگی برجسته جشن های باستانی ایران چه بود؟ الف: قربانی کردن حیوانات ب: ابراز وفاداری به پادشاه ج: عبادت و شکرگزاری د: استفاده از موسیقی در جشن ها
۲	کدام جشن ، به جمشید ، نخستین پادشاه افسانه ای ایران ، نسبت داده شده است؟ الف: مهرگان ب: سده ج: نوروز د: گاهنبارها
۳	در خانواده کهن ایرانی ، دارایی های خانواده ، پس از مرگ پدر ، چه وضعیتی پیدا می کرد؟ الف: در اختیار پسر بزرگ خانواده قرار می گرفت. ب: بین فرزندان پسر و دختر ، تقسیم می شد. ج : در اختیار مادر خانواده قرار می گرفت . د: فقط در بین فرزندان پسر ، تقسیم می شد
۴	در کدام یک از حکومت های ایران باستان ، زنان توانستند به پادشاهی برسند؟ الف: ماد ب: هخامنشیان ج: اشکانیان د: ساسانیان
۵	کدام گزینه درباره طبقات اجتماعی دوران ساسانیان نادرست است؟ الف: در آن دوره ، نابرابری های اجتماعی میان طبقه حاکم و توده مردم عادی افزایش یافت. ب: طبقه فرادست و حاکم در عصر ساسانی گسترش چشمگیری یافت. ج: طبقه فرا دست و حاکم در درون خود در زمان ساسانیان ، دارای مراتب و درجات متفاوت شد. د: توده مردم در نتیجه اعتراضات ، بخشی از مناصب کشوری و لشکری را صاحب شدند
۶	وجود قشرهای سه گانه آریایی در آغاز ، معرف کدام گزینه زیر بود؟ الف: وجود نابرابری های اقتصادی و اجتماعی ب: نوعی تقسیم کار و دسته بندی حرفه ای ج: پیوندهای خانوادگی و قبیله ای د : وجود مشترکات فرهنگی
۷	در هرم اجتماعی دوره هخامنشیان ، پایین تر از طبقه خاندان شاهی و صاحب منصبان عالی رتبه سیاسی و نظامی ، چه کسانی قرار می گرفتند؟ الف: نجبای درجه اول ب: نجبای درجه دوم ج: توده مردم د: دبیران
۸	نتیجه اصلاحات خسرو انوشیروان ساسانی چه بود؟ الف : قدرت و نفوذ نجبای درجه اول افزایش یافت و از قدرت و نفوذ نجبای درجه دوم کاسته شد. ب: از قدرت و نفوذ خاندان شاهی کاسته شد و توده مردم از تحرک اجتماعی برخوردار شدند. ج: از قدرت و نفوذ موبدان کم شد اما خاندان شاهی همچنان نفوذ و قدرت خود را حفظ کردند. د : قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درباری درجه اول کم شد و قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه دوم زیاد شد.
۹	جایگاه و حقوق زنان در ایران باستان ، تحت تاثیر چه عواملی قرار داشت؟ الف: اوضاع اجتماعی جامعه و نوع معیشت مردم در هر دوره ب: قوانین حقوقی مربوط به زنان و نوع اجرای این قوانین ج: باورهای عامیانه در مورد جایگاه زنان و پیشینه تاریخی این باورها د: فرهنگ عمومی و آموزه های دین زرتشت
۱۰	در خانواده کهن ایرانی ، دارایی های خانواده ، پس از مرگ پدر ، چه وضعیتی پیدا می کرد؟

	الف: در اختیار پسر بزرگ خانواده قرار می گرفت. ب: بین فرزندان پسر و دختر ، تقسیم می شد. ج: در اختیار مادر خانواده قرار می گرفت . د: فقط در بین فرزندان پسر ، تقسیم می شد.
۱۱	در دوران هخامنشیان ، چه کسانی به حکومت شهربی ها منصوب گردیدند؟ الف: اشراف پارسی ب: فرماندهان ارتش ج: اعضای خاندان های بزرگ د: اشراف پارسی و مادی

درس ۱۲: پرسشهای پایانی

۱	نظام اجتماعی جامعه نخستین آریایی چگونه بود؟ اقوام آریایی به صورت قبیله ای زندگی می کردند و کسانی که از نظر نژاد ، زبان و باورهای دینی مشترک بودند درون یک قبیله قرار می گرفتند . هر قبیله شامل چند طایفه بود و طایفه نیز خود به چندین خانواده بزرگ تقسیم می شد. در کنار این رده بندی قبیله ای ، نوعی تقسیم بندی اجتماعی سه گانه بر اساس شغل و پیشه افراد هم وجود داشت که در آن افراد به سه قشر روحانیون ، جنگیان ، کشاورزان و شبانان تقسیم شده بودند
۲	در نظام اجتماعی جامعه ایرانی در دوره هخامنشیان، چه تغییر و تحولاتی ایجاد شد؟ در زمان هخامنشیان بدلیل افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی ، نابرابری های اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت . در این دوران خاندان های بزرگ شاهی از طرف پادشاه به سمت حکومت شهربی ، فرماندهی ارتش و سایر مناصب مهم حکومتی منصوب می شدند، ثروت و زمین های زیادی داشتند و امتیازات ویژه ای برخوردار بودند که دیگران از آن محروم بودند. تفاوت و نابرابری های اجتماعی و اقتصادی عصر هخامنشیان در خوراک ، پوشاک ، آداب معاشرت ، تحصیل و... نمود داشت
۳	جامعه ایران در دوره اشکانیان شامل چه گروه هایی بود؟ شامل گروه حاکم و توده های مردم عادی بود اعضای گروه حاکم خود به دو دسته تقسیم می شدند در مرتبه اول اعضای خاندان شاهی و دیگر خاندان های قدرتمند قدیمی بودند که مهم ترین منصب های حکومتی ، نظامی و سیاسی را در اختیار داشتند. توده مردم شامل کشاورزان ، شبانان ، صاحبان حرف و بازرگانان بودند و چنان جنگ های پیاپی با دشمنان خارجی سبب گرد آمدن گروه چشمگیری از اسیران شده بود که در کارهای متخلف از آنها استفاده می شد
۴	نظام اجتماعی ایران در دوره ساسانیان چه ویژگی هایی داشت؟ (۱) نظام طبقاتی عصر ساسانی بر اصل نسب و خون استوار بود . (۲) اشراف و بزرگان نسب و خون خود را برتر از نسب و خون مردم عادی می دانستند و برخورداری از امتیازات ویژه را حق مسلم خویش می شمردند (۳) حکومت ساسانی طبقات و قشرهای اجتماعی را به شدت زیر نظر داشت . در چنین جامعه ای تحرک اجتماعی و رفتن از طبقه ای به طبقه دیگر ممنوع و یا دست کم بسیار دشوار بود (۴) در دوران ساسانیان نابرابری های اجتماعی و اقتصادی میان طبقه حاکم و توده مردم افزایش چشمگیری داشت
۵	جنبش مزدک چه پیامدهایی در جامعه ساسانی برجای گذاشت؟ این جنبش پایه های نظام طبقاتی جامعه ساسانی را به شدت لرزاند لذا خسرو انوشیروان برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی اقداماتی انجام داد که موجب شد قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه اول کاهش یافته و بر قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه دوم افزوده شود

موفق و سربلند باشید / احمد اسدی اقدم

درس ۱۳: اقتصاد و معیشت

ردیف	متن سوالات
۱	با بررسی منابع و فعالیت های اقتصادی در ایران باستان به چه چیزی می توان پی برد ؟ ابتکارات و پیشرفت های اقتصادی ایرانیان دوره باستان
کشاورزی و دامداری	
۲	سابقه ی کشاورزی در ایران زمین به چه زمانی بر می گردد؟ بومیان ایران پیش از ورود آریایی ها از جمله نخستین مردمانی بودند که از حدود ۱۲ هزار سال پیش از شروع به کشاورزی و اهلی کردن حیوانات کردند
۳	کشاورزی چه نقشی در زندگی ساکنان ایران داشته است ؟ کشاورزی همواره نقش بسیار تعیین کننده ای در تأمین نیازهای مادی ساکنان این مرز و بوم داشته و مالیات های بخش کشاورزی یکی از منابع مهم درآمد سلسله های حکومتی بوده است
۴	منابع مهم درآمد سلسله های حکومتی ایران چه بود؟ مالیات های بخش کشاورزی
۵	وضعیت کشاورزی در میان اقوام آریایی چگونه بود ؟ اقوام و طایفه های صحرا گرد و دامدار آریایی ها هنگام ورود به ایران اطلاعات چندانی از روش ها و فنون کشاورزی و صنعت نداشتند . آنان در نتیجه تماس و همزیستی با بومیان ایران و همسایگان خود در بین النهرین کم کم با شیوه زندگی روستایی و شهری آشنا شدند و به یکجانشینی و کشاورزی روی آوردند. آموزه های زرتشت با تشویق مردم به کشت وکار، تأثیر بسزایی بر انتقال تدریجی آریاییان از زندگی شبانی به زندگی مبتنی بر کشاورزی داشت
۶	اقوام و طایفه های صحراگرد و دامدار آریایی چگونه به یکجا نشینی و کشاورزی روی آوردند؟ آنان در نتیجه تماس و همزیستی با بومیان ایران و همسایگان خود در بین النهرین
۷	آموزه های زرتشت ..... تأثیری زیادی بر انتقال تدریجی آریاییان از زندگی چوپانی به زندگی کشاورزی داشت. تشویق مردم به کشاورزی
۸	چه چیزی تأثیر به سزایی در انتقال زندگی شبانی (چوپانی) به کشاورزی آریایی ها داشت؟ آموزه های زرتشت با تشویق مردم به کشت و کار
رونق و پیشرفت کشاورزی:	
۹	کشاورزی و دامداری در ایران باستان چگونه رونق یافت ؟ در عصر باستان، کشاورزی اساس زندگی اقتصادی ایرانیان بود. بیشتر مردم کشاورز بودند و روستاییان عمده جمعیت ایران را تشکیل می دادند. مهمترین محصولات کشاورزی عبارت بودند از جو، گندم، برنج، میوه و سبزی که به صورت دیم و آبی کشت می شدند. کشاورزان با استفاده از آب رودخانه ها، چشمه ها و قناتها، زمینها و باغها را آبیاری می کردند. روستاییان در کنار فعالیتهای کشاورزی، معمولاً تعدادی دام، شامل گوسفند، بز، گاو، اسب و شتر پرورش می دادند. در سطحی وسیعتر، کوچ نشینان به دامداری اشتغال داشتند
۱۰	در ایران باستان اساس زندگی اقتصادی ایرانیان کدام فعالیت بود و بیشتر مردم به چه فعالیت اقتصادی می پرداختند ؟ در عصر باستان، کشاورزی اساس زندگی اقتصادی ایرانیان بود. بیشتر مردم کشاورز بودند و روستاییان عمده جمعیت ایران را تشکیل می دادند
۱۱	اساس زندگی اقتصادی ایرانیان در عصر باستان چه بود؟ کشاورزی
۱۲	عمده ی جمعیت ایران در دوره ی باستان را چه کسانی تشکیل میداد؟ روستاییان
۱۳	مهمترین محصولات کشاورزی در دوره باستان در ایران گشت می شد را نام ببرید ؟ جو، گندم، برنج، میوه و سبزی که به صورت دیم و آبی کشت میشدند
۱۴	کشاورزان در دوره ی باستان چگونه زمین ها و باغ ها را آبیاری می کردند؟ با استفاده از آب رودخانه ها، چشمه ها و قنات ها
۱۵	روستاییان ایرانیان باستان در کنار فعالیتهای کشاورزی به چه کار دیگری می پرداختند؟ معمولاً تعدادی دام شامل گوسفند، بز، گاو، اسب و شتر پرورش می دادند

۱۶	در ایران باستان بیشتر زمین‌های کشاورزی گله‌های دام متعلق به چه کسانی بود و چگونه اداره می‌شد؟ متعلق به خاندان شاهی، مقامات حکومتی، اشراف، روحانیون بزرگ و سرپرستان معابد و یا سرپرستان آتشکده‌ها بود. آنان از طریق نمایندگان خود املاکشان را اداره می‌کردند و یا اجاره می‌دادند.
۱۷	هخامنشیان برای پیشرفت و توسعه کشاورزی دست به چه اقداماتی زدند؟ آنان به منظور تشویق به کشاورزی، افرادی را که زمین‌های بایر را آباد میکردند تا پنج نسل، از پرداخت مالیات معاف می‌کردند. از دیگر اقدام‌های مهم هخامنشیان برای توسعه کشاورزی، کندن قنات، احداث بند و سد بر روی رودها و حفر نهرهای انتقال آب در سرتاسر قلمرو خود بود.
۱۸	کندن قنات در ایران باستان چگونه بود و چه تاثیری بر زندگی مردم گذاشت؟ کندن قنات، از جمله ابتکارات برجسته ایرانیان باستان برای تأمین آب در نواحی خشک و کم باران بود. از آن زمان تا حدود ۵۰ سال پیش آب مصرفی بسیاری از روستاها و حتی شهرها در نواحی مرکزی شرقی و جنوبی کشور ما از طریق قنات‌ها تأمین می‌شد. احداث و نگهداری قنات‌ها و سدها و آبراهه‌ها نیازمند دانش و مهارت بسیار پیچیده و مخارج خیلی سنگین بود که معمولاً حاکمان و مالکان بزرگ از عهده‌ی آن بر می‌آمدند. فنون کندن قنات از ایران به سایر نقاط و کشورهای جهان انتقال یافت
۱۹	کندن قنات از ابتکارات چه کسانی می‌باشد؟ ایرانیان باستان
۲۰	هدف ایرانیان باستان از کندن قنات چه بود؟ برای تأمین آب در نواحی خشک و کم باران بود.
۲۱	احداث و نگهداری قنات‌ها سدها و آراه‌ها بر عهده‌ی چه کسانی بود؟ حاکمان و مالکان بزرگ
۲۲	وضعیت کشاورزی در دوره ساسانیان چگونه بود؟ حکومت ساسانیان برای پیشرفت کشاورزی، کوشش زیادی کرد. یکی از مقامهای عالی مرتبه دربار ساسانی که عنوان واستریوشان سالار داشت، رئیس روستاییان و کشاورزان به شمار میرفت. او علاوه بر عهده دار بودن مسئولیت گردآوری مالیاتهای بخش کشاورزی، برای توسعه و ترویج آبادانی و کشت و کار نیز کوشش میکرد. در دوره ساسانیان، سدها و آب بندهای متعددی بر رودها به خصوص رودهای دجله، فرات و کارون، بسته و آبراهه‌های (نهرهای) متعددی با هدف آبیاری زمین‌های کشاورزی ایجاد شد. در آن دوره، کشاورزی، به خصوص در زمین‌های حاصلخیز بین النهرین (آسورستان/سواد)، خوزستان و سیستان توسعه زیادی پیدا کرد. مالیات و اجاره بهای کشتزارهای آسورستان منبع درآمد هنگفتی برای ساسانیان به حساب می‌آمد.
۲۳	رئیس روستاییان و کشاورزان در زمان ساسانیان چه نام داشت؟ واستریوشان سالار
۲۴	وظیفه‌ی واستریوشان سالار چه بود؟ یکم: گردآوری مالیات‌های کشاورزان، دوم: تلاش برای توسعه و ترویج آبادانی و کشاورزی
۲۵	عوامل مؤثر بر رونق و شکوفایی کشاورزی ایران را در عصر باستان فهرست کنید. (پرسش نمونه ۱). (۱) معاف بودن از پرداخت مالیات در صورت تبدیل شدن زمین‌های بایر توسط کشاورزان (۲) حفر قنات، احداث بند و سدبر روی رودها و حفر نهرهای انتقال آب به زمین‌های کشاورزی (۳) فعالیت واستریوشان سالار ها در زمینه کشاورزی
۲۶	هدف دولت ساسانیان از ایجاد سدها و آب بندهای متعدد بر رودها به خصوص رودهای دجله و فرات و کارون چه بود؟ آبیاری زمین‌های کشاورزی
۲۷	در دوره‌ی ساسانیان کشاورزی در کدام منطقه توسعه‌ی زیادی پیدا کرد؟ در زمین‌های حاصل خیز بین النهرین (آسورستان/سواد)، خوزستان و سیستان
۲۸	مالیات و اجاره بهای کشتزارهای کدام منطقه منبع درآمد زیادی برای ساسانیان بود؟ آسورستان
۲۹	دلیل ضعف اقتصادی در اواخر حکومت ساسانیان چه بود؟ طغیان رودخانه‌های دجله فرات و خراب شدن آب بندها و سدها در اواخر دوره ساسانیان یکی از عوامل ضعف و انحطاط آنان شد و ضربه سنگینی بر اقتصاد آنان وارد کرد
۳۰	در عصر باستان چگونه کشت گونه‌های جدیدی از گیاهان و درختان در ایران معمول شد؟ گشت گونه‌های جدیدی از گیاهان و درختان در سرتاسر قلمرو پهناور سلسله‌های ایران، معمول گردید. همچنین در آن عصر، گونه‌هایی از گیاهان و درختان از ایران به اروپا و چین رفت، و یا از آنجاها به ایران آمد
راه و حمل و نقل	

۳۱	در دوره باستان راه و وسایل حمل و نقل از چه جهاتی اهمیت داشتند؟ راه ها و وسایل حمل و نقل نه فقط از نظر سیاسی و نظامی بلکه از جنبه اقتصادی مخصوصاً تجاری نیز دارای ارزش و اهمیت فوق العاده ای بودند
۳۲	مهمترین اقداماتی که در دوره هخامنشیان جهت توسعه راه ها انجام شد را نام ببرید؟ • در دوره هخامنشیان شبکه وسیعی از جاده ها ساخته شد که مراکز اصلی حکومت را به یکدیگر و همچنین به کشورهای همسایه وصل می کرد. مهمترین آنها جاده شاهی بود که به فرمان داریوش بزرگ احداث شد • کشف راه های دریایی
۳۳	مهم ترین جاده ای که در زمان هخامنشیان ساخته شد کدام جاده بود؟ چه ویژگی هایی داشت؟ مهم ترین آنها جاده شاهی بود که به فرمان داریوش بزرگ احداث گردید. این جاده به طول بیش از ۲۴۰۰ کیلومتر شوش را به شهر سارد در آسیای صغیر متصل می کرد. به گفته هروودت در طول جاده شاهی به فاصله ی هر ۲۵ یا ۳۰ کیلومتر ایستگاه هایی با امکانات فراوان برای مسافران و کاروان ها ایجاد شده بود
۳۴	وضعیت جاده و راه ها در دوره هخامنشیان چگونه بود؟ در دوره هخامنشی فنون و مهارت های جاده سازی پیشرفت کرد. در جاهایی که زمین سست یا باتلاقی بود، جاده را سنگ فرش می کردند. جاده ها در آن زمان به گونه ای ساخته می شدند که ارابه ها به آسانی بتوانند حرکت کنند
۳۵	در عصر باستان، ایرانیان از چه وسایلی برای حمل و نقل استفاده می کردند؟ اسب، الاغ و شتر همچنین از ارابه و گاری های دوچرخ و چهارچرخ که توسط اسب کشیده می شدند بهره ی فراوانی می بردند
کشف راه های دریایی	
۳۶	داریوش اول برای توسعه و کشف راه های دریایی چه اقداماتی انجام داد؟ (تشریحی) داریوش بزرگ، پادشاه هخامنشی در جریان لشکرکشی به هندوستان، وقتی که به رود سند رسید، یکی از اهالی آسیای صغیر به نام اسکیلاکس را مأمور کشف مسیرهای آبی کرد. وی مسیر رود سند را تا اقیانوس هند ادامه داد و سپس با عبور از دریای سرخ به مصر رسید. در نتیجه این سفر، برای نخستین بار، مسیر دریایی میان هند و مصر شناسایی شد. یکی دیگر از اقدامات مهم و مدبرانه داریوش در زمینه توسعه راه های دریایی، اتصال دریای سرخ به رود نیل بود. او هنگام سفر به مصر دستور داد با حفر آبراه های (کانالی)، دریای سرخ به رود نیل متصل شود تا امکان تردد کشتی ها میان این رود و دریا فراهم آید
۳۷	داریوش بزرگ چه کسی را مأمور کشف مسیرهای آبی کرد؟ اسکیلاکس
۳۸	نتیجه ی مأموریت اسکیلاکس چه بود؟ وی مسیر رود سند را تا اقیانوس هند ادامه داد و سپس با عبور از دریای سرخ به مصر رسید در نتیجه ی این سفر برای نخستین بار مسیر دریایی میان هند و مصر شناسایی شد
۳۹	اقدامات مهم و مدبرانه ی داریوش در زمینه ی توسعه ی راه های دریایی چه بود؟ توضیح دهید؟ یکی از اقدامات مهم و مدبرانه ی داریوش در زمینه ی توسعه ی راه های دریایی اتصال دریای سرخ به رود نیل بود. او هنگام سفر به مصر دستور داد با حفر آبراه ای (کانالی) دریای سرخ به رود نیل متصل گردد تا امکان تردد کشتی ها میان این رود و دریا را فراهم آید
۴۰	در دوران فرمانروایی هخامنشیان در زمینه کشف و توسعه راه های دریایی چه اقداماتی انجام گرفت؟ در دوران فرمانروایی هخامنشیان، دریانوردی و حمل و نقل دریایی به طور چشمگیری رونق گرفت. بنادر، توسعه پیدا کرد و بندرهای جدیدی بنا شد. همچنین در آن زمان، کشتیهایی با ظرفیت حمل چند صد تن کالا ساخته شد
۴۱	در دوران فرمانروایی اشکانیان و ساسانیان در زمینه ی راه ها و حمل و نقل چه اقداماتی صورت گرفت؟ راه ها و وسایل ارتباطی از اهمیت فوق العاده ای برخوردار بودند و توجه زیادی به نگهداری و امنیت جاده ها صورت می گرفت در این دوران همانند زمان هخامنشیان چاپارخانه ها همچنان دایر بودند کاروانسراهای جدیدی در مسیر راه ها ساخته شد و چاه ها و قنات هایی برای تامین آب آنها حفر گردید
۴۲	بقایای کاروانسراها و پل های برجامانده از دوره ی ساسانی نشان دهنده ی چیست؟ نشان می دهد که در آن زمان توجه خاصی به بازسازی و توسعه ی جاده ها می شده است
۴۳	در دوران ساسانیان در زمینه ی دریانوردی و کشتی رانی چه اقداماتی صورت گرفت؟ در دوران ساسانیان، دریانوردی و کشتیرانی نیز پیشرفت آشکاری کرد. به دستور پادشاهان ساسانی بنادر و اسکله های متعددی به خصوص در خلیج فارس و دریای عمان ساخته شد. و کشتی ها و دریانوردان ایرانی حضور چشمگیری در دریا و اقیانوس ها داشتند. سیراف از جمله بندرهای مهم خلیج فارس بود که موزخان اهالی آنجا در دریا نوردی و صیادی مهارت زیادی داشتند

۴۴	به گفته‌ی مورخان اهالی کدامیک از بنادر خلیج فارس در دریانوردی و صیادی مهارت زیادی داشتند؟ بندر سیراف
۴۵	مهم ترین بندر خلیج فارس در زمان ساسانیان بندر ..... بود. سیراف
۴۶	چرا حکومت ها در ایران باستان به راه ها و وسایل حمل و نقل اهمیت زیادی می دادند؟ (پرسش نمونه ۲) زیرا راه ها در عصر باستان علاوه بر آن که امکان جابه جایی کالاها و مسافران را فراهم می آوردند، در انتقال اندیشه ها و فرهنگ ها نیز نقش مهمی داشتند. از طریق مسیرهای ارتباطی زمینی و دریایی بود که فرهنگ ، هنر و معماری اقوام و جوامع عصر باستان در بخش های وسیعی از جهان آن روزگار بر یکدیگر تأثیر گذاشتند بسیاری از آیین ها و دین های باستانی از طریق جاده ها از شرق به غرب عالم و بالعکس راه یافتند
۴۷	راهها در زندگی مردم ایران باستان چه تاثیری داشتند ؟ (به عبارت دیگر) (۱) امکان جابجایی مسافر و کالا را فراهم می آوردند. (۲) در انتقال اندیشه ها و فرهنگ ها نیز نقش مهمی داشتند. (۳) از طریق مسیرهای زمینی و دریایی بود که فرهنگ و هنر و معماری اقوام و جوامع عهد باستان در بخش های وسیعی از جهان آن روزگار تأثیر گذاشتند. (۴) بسیاری از آیین ها و دین های باستانی از طریق جاده های از شرق به غرب عالم و یا بالعکس راه یافتند
پول ، مقیاس و اوزان	
پول	
۴۸	تا زمان داریوش مبادله ی کالا در ایران به چه صورت انجام می گرفت ؟ تا زمان داریوش بزرگ در بیشتر نواحی تحت فرمان حکومت هخامنشی سکه (پول) رواج چندانی نداشت و مبادله کالا به صورت پایاپای انجام می گرفت. حقوق و دستمزدها نیز به صورت کالا پرداخت می شد. سکه طلا و نقره بیشتر در نواحی بابل و لیدی و شهر های فنیقی نشین سواحل شرقی دریای مدیترانه رایج بود
۴۹	تا زمان داریوش بزرگ وضعیت پول در بیشتر نواحی تحت فرمان حکومت هخامنشی چگونه بود؟ (به عبارت دیگر) سکه (پول) رواج چندانی نداشت و مبادله ی کالا به صورت پایاپای انجام میگرفت. حقوق و دستمزدها نیز به صورت کالا پرداخت میشد. سکه های طلا و نقره بیشتر در مناطق مثل بابل ، لیدی و شهرهای فنیقی نشین سواحل شرقی دریای مدیترانه رایج بود.
۵۰	سه مورد از اقدامات مهم داریوش اول هخامنشی را که بر وضعیت اقتصادی اثر گذاشت، فهرست کنید. (پرسش نمونه ۳) (۱) یکسان سازی نظام پولی ایران (۲) مشخص شدن واحدهای وزن و اندازه گیری (۳) ضرب سکه طلا
۵۱	اولین کسی که در ایران باستان سکه ضرب کرد چه کسی بود؟ داریوش یکم
۵۲	داریوش در زمینه ی ضرب سکه چه اقداماتی انجام داد؟ سکه هایی با وزن و عیار مشخص ضرب کرد که در سراسر قلمرو هخامنش و حتی فراتر از آن اعتبار داشت
۵۳	سکه های طلای داریوش چه نام داشت؟ ذریک. [سکه ی طلا= ذریک سکه ی نقره= شیکل]
۵۴	سکه طلای داریوش هخامنشی ..... نام داشت. ذریک
۵۵	ضرب سکه طلا در ایران باستان در انحصار چه کسانی بود؟ ضرب سکه طلا در انحصار شاهان بود و شهرها (ساتراپ ها) با اجازه شاه می توانستند سکه مسی ضرب کنند
۵۶	نظام پولی که داریوش هخامنشی ایجاد کرد چه نتیجه ای داشت؟ معیاری برای ارزش گذاری کالاها و خدمات در نواحی مختلف پادشاهی هخامنشی شد. و عامل مهمی در بسط و گسترش تجارت داخلی و خارجی بود.
۵۷	وضعیت پول در دوره ی اشکانیان و ساسانیان چگونه بود؟ کاربرد پول به خصوص در شهرها گسترش یافت و سکه های نقره ای و مسی در مبادلات تجاری در منطقه ی وسیعی به جریان افتاد
اوزان و مقیاس ها:	
۵۸	اوزان و مقیاس در دوره هخامنشی چگونه بود ؟ هخامنشیان واحد های وزن و اندازه گیری ایلامیان را حفظ کردند و واحد های تازه ای به آن افزودند

۵۹	داریوش در محاسبه اوزان و مقیاس چه اقداماتی کرد؟ هخامنشیان واحد های وزن و اندازه گیری ایلامیان را حفظ کردند و واحد های تازه ای به آن افزودند . به دستور داریوش بزرگ واحد های وزن و اندازه گیری مشخصی برای شهر یاری هخامنشی تعیین شد. تعدادی از وزنه های آن دوره برجامانده است . پیمانه یا کیل در زندگی اقتصادی دوران هخامنشی از اهمیت ویژه ای برخوردار بود چون در آن روزگار میزان و مقدار مواد خوراکی را به جای وزن کردن با پیمانه تعیین می کردند
۶۰	هخامنشیان واحدهای وزن و اندازه گیری کدام دولت را حفظ کردند؟ ایلامیان
۶۱	به دستور کدام پادشاه واحدهای وزن و اندازه گیری مشخصی برای شهر یاری هخامنشی تعیین شد؟ داریوش بزرگ (داریوش یکم)
۶۲	چرا پیمانه یا کیل در زندگی اقتصادی دوره ی هخامنشی از اهمیت ویژه ای برخوردار بود؟ چون در آن روزگار میزان و مقادیر مواد خوراکی را بجای وزن کردن با پیمانه تعیین می کردند
صنعت و تجارت	
صنعت	
۶۳	حکومت هخامنشی چگونه کمک شایانی به رونق اقتصادی و توسعه ی صنعت کرد؟ حکومت هخامنشی با یک پارچه ساختن سرزمین های ثروتمند و متمدنی که مردمان آنها دارای تجربیات فراوانی در تولید کالاهای مختلف بودند ، کمک شایانی به رونق اقتصادی در توسعه صنعت کرد . آثار و اشیای برجای مانده از آن دوره بیانگر پیشرفت صنایع فلزی کاری ، سفالگری و بافندگی است
۶۴	آثار و اشیای برجای مانده از دوره ی هخامنشی بیانگر پیشرفت چه صنایعی می باشند؟ صنایع فلزکاری ، سفالگری و بافندگی
۶۵	محتوای لوح های گلی کشف شده از خزانه ی تخت جمشید چه مسائلی را در زمینه ی صنعت معلوم می سازد؟ معلوم می شود که در زمان هخامنشیان کارگاه هایی وجود داشته است که متعلق به شاه بوده اند و اشیای و خوراکی های مربوط به کاخ شاهی را تولید می کردند. استادکاران و صنعتگرانی از سرتاسر قلمرو پهناور هخامنشی در این کارگاه ها مشغول به کار بودند
۶۶	وضعیت صنعت در دوره ی سلوکیان ، اشکانیان و ساسانیان چگونه بود؟ شواهد و مدارک تاریخی دلالت بر رونق نسبی تولیدات صنعتی در دوران سلوکیان و مخصوصاً اشکانیان دارد. در دوران فرمانروایی ساسانیان همگام با توسعه ی شهرنشینی صنعت نیز رشد کرد و کیفیت کالاهای تولیدی بهتر شد
۶۷	کدام صنعت بافندگی در زمان ساسانیان ترقی کرد ؟ چرا؟ صنعت بافندگی به خصوص بافت پارچه های ابریشمی در آن زمان ترقی شایای کرد . حکومت ساسانی با در اختیار گرفتن واردات ابریشم خام از چین و کوچاندن بافندگان ماهر از قلمرو روم و شام (سوریه) به ایران کارگاه های بافندگی متعددی را در شوش و جندی شاپور (گندی شاپور) و شوشتر ایجاد کرد. این کارگاه ها نوعی از پارچه های زربافت و ابریشمی را تولید می کردند که در جهان آن روز شهر و مشتریان فراوانی داشتند . حتی چین که خود پایه گذار صنعت ابریشم بود پارچه های ابریشمی ایرانی را می خرید
۶۸	کدام صنعت در دوره ی ساسانیان ترقی شایانی کرد؟ صنعت بافندگی بخصوص بافت پارچه های ابریشم
۶۹	حکومت ساسانی در زمینه ی تولید ابریشم چه اقداماتی انجام داد؟ با در اختیار گرفتن واردات ابریشم خام از چین و کوچاندن بافندگان ماهری از قلمروی رم در شام (سوریه) به ایران کارگاه های بافندگی متعددی را در شوش، جندی شاپور (گندی شاپور) و شوشتر ایجاد کرد. این کارگاه ها نوعی پارچه ی ابریشمی و زربافت را تولید می کردند که در جهان آن روز شهرت و مشتریان فراوانی داشت
۷۰	در دوره ی ساسانی کارگاه های بافندگی متعلق به حکومت ، نیاز های کدام گروه را تأمین می کردند؟ کالاهای مورد نیاز شاه درباره ی سپاه و تشکیلات اداری را تأمین می کردند
تجارت	
۷۱	وضعیت تجارت در دوره هخامنشیان چگونه بود ؟ پس از شکل گیری حکومتی قدرتمند توسط اقوام آریایی در ایران، به خصوص در پی کار آمدن شاهان هخامنشی، تجارت داخلی و خارجی ایران توسعه پیدا کرد. شواهد باستان شناسی، لوحهای گلی و گزارش های مورخان یونانی، مخصوصاً هرودت، اطلاعات ارزشمندی درباره اوضاع تجاری در دوران سلسله هخامنشیان ارائه میدهند. این منابع، از رشد بازرگانی میان شهرها و مناطق تحت فرمانروایی این سلسله خبر میدهند. پیدا شدن سکه های هخامنشی و مصنوعات نواحی تابع این سلسله در سواحل رودهای دانوب و رن مرکز اروپا و سیلان در جنوب آسیا، نشانه های از برقراری روابط بازرگانی با سرزمین های دور است. در آن زمان، شهر بابل در قلب

	پادشاهی هخامنشی، مرکز تجاری مهمی به شمار می رفت .
۷۲	از چه زمانی تجارت داخلی و خارجی در ایران باستان توسعه پیدا کرد؟ پس از شکل گیری حکومتی قدرتمند توسط اقوام آریایی در ایران به خصوص در پی روی کار آمدن حکومت هخامنشیان
۷۳	تجارت داخلی و خارجی در ایران باستان از کدام دوره رونق گرفت؟ هخامنشیان
۷۴	سکه های هخامنشی در کدام نطفه دنیا پیدا شده و این موضوع نشان دهنده چیست؟ پیدا شدن سکه های هخامنشی و مصنوعات نواحی تابعه ی این سلسله در سواحل رودهای دانوب و رن در مرکز اروپا و سیلان در جنوب آسیا نشانه ای از برقراری روابط بازرگانی با سرزمین های دور است.
۷۵	پیدا شدن سکه های هخامنشی و مصنوعات نواحی تابعه ی این سلسله در سواحل رودهای دانوب و رن در مرکز اروپا و سیلان در جنوب آسیا نشان دهنده ی چیست؟ (به عبارت دیگر) نشانه ایی از برقراری روابط بازرگانی با سرزمین های دور است
۷۶	دلیل رونق تجارت بین ایران و چین در زمان اشکانیان چه بود؟ جاده ابریشم
۷۷	کدام شهر در قلب پادشاهی هخامنشی مرکز تجاری مهمی به شمار میرفت؟ بابل
۷۸	بنادر کدام دریاها مراکز اصلی تجارت دریایی دوره هخامنشی محسوب می شدند؟ بنادر خلیج فارس و نیز بنادر واقع شده در سواحل شرقی دریای مدیترانه
۷۹	در عهد هخامنشیان ، تجارت شامل چه اشیاء و کالاهایی بود؟ شامل انواع مختلفی از مواد اولیه مانند فلزات و چوب محصولات کشاورزی و دامی و تولیدات صنعتی می شد. بخش قابل توجهی از کالاهای تجاری را اجناس مورد نیاز مردم مانند اساس منزل ظروف آشپزخانه و مواد خوراکی تشکیل میداد
۸۰	وضعیت تجارت در زمان سلوکیان و اشکانیان چگونه بود؟ در دوران سلوکیان تجارت رونق گذشته را نداشت از حجم مبادله ی کالاهای ارزان قیمت کاسته شد و در عوض اشیای تجملی جای آنها را گرفت. با به قدرت رسیدن اشکانیان، بار دیگر جریان داد و ستد به خصوص بازرگانی خارجی رونق اساسی گرفت
۸۱	چرا با به قدرت رسیدن اشکانیان بار دیگر جریان داد و ستد به خصوص بازرگانی خارجی رونق اساسی گرفت؟ یکی از عوامل مهم این رونق، برقراری روابط سیاسی و تجاری میان ایران و چین و در پی آن، گشایش جاده معروف ابریشم بود. ایران در آن دوره به عنوان واسطه تجاری بزرگ، میان چین و هند از یکسو، و اروپا از سوی دیگر عمل میکرد
۸۲	نقش ایران در دوره ی اشکانیان در تجارت باستان چه بود؟ ایران به عنوان واسطه تجاری بزرگ میان چین و هند، و نیز با اروپا عمل می کرد
۸۳	چرا در زمان اشکانیان در آمد هنگفتی از حقوق گمرکی وعوارض حمل و نقل و راهداری نصیب آنان می شد؟ زیرا در آن زمان اشکانیان ابریشم چین و ادویه هندوستان مشتریان زیادی در قلمرو رم داشت
۸۴	جاده ابریشم چه تأثیری بر رونق اقتصادی اشکانیان گذاشت؟ در زمان اشکانیان ابریشم چین و ادویه هندوستان مشتریان زیادی در قلمرو روم داشت. بنابراین درآمد هنگفتی از حقوق گمرکی عوارض حمل و نقل و راهداری نصیب حکومت اشکانی می شد
۸۵	امپراتوری روم در زمان اشکانیان و ساسانیان ، از تجارت با چین و هند چه اهدافی داشت؟ امپراتوری روم نخست در دوره اشکانی و سپس در عهد ساسانی تلاش کرد که به طور مستقیم با هند و چین ارتباط تجاری برقرار نماید اما اشکانیان و ساسانیان هوشمندانه مانع موفقیت رومیان شدند.
۸۶	چرا اشکانیان و ساسانیان مانع از روابط مستقیم تجاری میان روم با هند و چین می شدند؟ (پرسش نمونه ۴) چون نمی خواستند از در آمد هنگفتی که از حقوق گمرکی ، عوارض حمل و نقل و راهداری یا فروش مستقیم ابریشم نصیب شان می شد دست بکشند و یا بی بهره باشند
۸۷	وضعیت تجارت در زمان ساسانیان چگونه بود؟ دردوران فرمانروایی ساسانیان تجارت در مسیرهای زمینی و دریایی گسترش چشمگیری پیدا کرد و بازرگانان ایرانی در مناطق وسیعی از جهان آن روزگار ازچین تا شرق آفریقا و مرکز اروپا مشغول داد و ستد بودند. سکه های نقره ساسانی در بیشتر این مناطق رایج و معتبر بود. ساسانیان به مراتب بیشتر از حکومت های پیشین بر کار تجارت نظارت می نمودند و قوانین و مقررات مربوط به خرید و فروش را اجرا می کردند
	درآمدها و مخارج
۸۸	چرا حکومت ها نیازمند منابع درآمد پایدار و مطمینی بودند و هستند ؟

حکومت ها برای اداره قلمرو حفظ قدرت و تأمین هزینه های گوناگون همواره نیازمند منابع درآمد پایداری و مطمئنی بودند و در واقع اقتدار و استواری حکومت ها بستگی به منابع مالی و موجودی خزانه آنها داشت	
۸۹ اقتدار و پایداری حکومت ها در ایران باستان به چه چیز هایی بستگی دارد؟ (به عبارت دیگر) حکومت ها برای اداره قلمرو حفظ قدرت و تأمین هزینه های گوناگون همواره نیازمند منابع درآمد پایداری و مطمئنی بودند و در واقع اقتدار و استواری حکومت ها بستگی به منابع مالی و موجودی خزانه آنها داشت	
۹۰ مهمترین هدف اصلی تشکیلات اداری (نظام دیوان سالاری) در ایران باستان چه بود ؟ رسیدگی به وضعیت دخل و خرج کشور و سامان دادن منابع درآمد و مخارج عمومی	
۹۱ عمده ترین منابع درآمد حکومت ها در ایران باستان چه بود؟ انواع مالیات ها ، شامل مالیات کشاورزی و دام ، مالیات پیشه وران و مالیات سرانه ؛ عوارض گمرکی، حمل و نقل و راهداری و حق برداری از معادن و جنگل ها	
۹۲ عوامل مؤثر بر وضعیت اقتصاد و معیشت مردم ایران را در دوران باستان شرح دهید؟ (پرشش نمونه ۵) عوامل سیاسی: در زمان هایی که صلح و آرامش حکم فرما بود و زمامداری لایق حکومت می کردند فعالیت های اقتصادی شرایط مطلوبی داشت و مردم با خیال آسوده به کسب و کار می پرداختند اما در دورانی که حکومت مرکزی ضعیف و آشوب و ناامنی فراگیر می شد یا دشمنان خارجی به ایران هجوم می آوردند اوضاع اقتصادی بهم می ریخت و رونق و آبادانی رخت بر می بست عوامل طبیعی و اقلیمی : عواملی چون خشکسالی ، سیل و طغیان رودخانه ها و تخریب سدها بر وضعیت اقتصادی تأثیر منفی می گذاشت گاهی نیز بیماری های فراگیر و کشنده چون طاعون ، وبا موجب مرگ و میر گسترده نیروی کار و در نتیجه رکود و افت تولید می شد	
۹۳ وضعیت اقتصادی و معیشت ایران در دوران باستان همواره تحت تاثیر چه عواملی قرار داشت؟ عوامل سیاسی و مدیریتی و اقلیمی	
۹۴ عوامل سیاسی و مدیریتی چگونه اقتصاد و معیشت ایرانیان را در دوران باستان تحت تاثیر قرار می داد ؟ در زمانهایی که صلح آرامش، امنیت و آرامش حکمفرما بود و زمامداری لایق و کارداران حکومت می کردند، فعالیت های اقتصادی شرایط خوبی داشت و مردم با خیال آسوده به کسب و کار می پرداختند و از حداقل امکانات برخوردار بودند؛ اما در دورانی که حکومت مرکزی ضعیف و آشوب و نا امنی فراگیر می شد و یا دشمنان خارجی به ایران هجوم می آوردند اوضاع و شرایط اقتصادی به هم می ریخت و رونق و آبادانی از بین می رفت	
۹۵ وضعیت اقتصادی دوره ی باستان در زمان صلح و در زمان جنگ و آشوب چگونه می شد؟ (به عبارت دیگر) در زمانهایی که صلح آرامش، امنیت و آرامش حکمفرما بود و زمامداری لایق و کارداران حکومت می کردند، فعالیت های اقتصادی شرایط خوبی داشت و مردم با خیال آسوده به کسب و کار می پرداختند و از حداقل امکانات برخوردار بودند؛ اما در دورانی که حکومت مرکزی ضعیف و آشوب و نا امنی فراگیر می شد و یا دشمنان خارجی به ایران هجوم می آوردند اوضاع و شرایط اقتصادی به هم می ریخت و رونق و آبادانی از بین می رفت	
۹۶ تاثیر عوامل طبیعی و اقلیمی در اقتصاد و معیشت ایرانیان در دوران باستان چه بود ؟ عوامل طبیعی و اقلیمی به خصوص خشکسالی، سیل و طغیان رودخانه ها و تخریب سدها نیز گاهی بر وضعیت اقتصادی تأثیر منفی می گذاشت. گاهی نیز بروز بیمار های فراگیر و کشنده ای چون طاعون و وبا موجب مرگ و میر گسترده ی کار و در نتیجه رکود و افت تولید می شد	
۹۷ بروز بیماری های فراگیر و کشنده ای چون طاعون و وبا موجب چه می شد؟ موجب مرگ و میر	

درس ۱۳ : سوالات چهارگزینه ای

۱ حکومت ساسانی با در اختیار گرفتن واردات ابریشم خام و کوچاندن بافندگان ماهر از قلمرو روم در شام به ایران ، دست به چه اقدامی زد؟ الف : آموزش بافندگی را در دانشگاه جندی شاپور راه انداخت. ب: هیاتی را همراه آن بافندگان ماهر برای عقد قرارداد به چین فرستاد. ج : کارگاه های بافندگی متعددی در شوش ، شوشتر و جندی شاپور ایجاد کرد. د: فنون تولید ابریشم را که چینی ها از دیگران مخفی می کردند ، کشف کرد و آن فنون را توسعه بخشید	
۲ کدام گزینه در مورد جاده شاهی در دوره هخامنشیان نادرست است ؟	

	الف: به فرمان داریوش یکم هخامنشی (داریوش بزرگ) احداث شد. ب: شوش را به سارد در آسیای صغیر متصل می کرد. ج: احداث آن در واکنش به جاده سازی یونانیان در قلمرو حکومت یونان صورت گرفت. د: به گفته هروودوت در طول آن به فاصله هر ۲۵ تا ۳۰ کیلومتر، ایستگاه هایی با امکانات فراوان برای مسافران و کاروان ها ایجاد شده بود.
۳	در دوره هخامنشیان، شهریی ها (ساتراپ ها) چه نوع سکه ای می توانستند ضرب کنند؟ الف: طلا ب: نقره ج: مسی د: ضرب سکه فقط در انحصار شاهان بود و غیر از آنان، کسی نمی توانست به ضرب سکه اقدام کند
۴	در دوره ساسانیان، به رییس چه قشری، واستریوشان سالار گفته می شد؟ الف: صنعتگران ب: پیشه وران ج: ستاره شناسان و منجمان د: کشاورزان
۵	تجارت و مبادله اشیای تجملی به جای کالاهای ارزان قیمت، در چه دوره ای رونق گرفت؟ الف: هخامنشیان ب: سلوکیان ج: اشکانیان د: ساسانیان
۶	در عصر هخامنشیان، چه کسانی در حوزه کشاورزی از پرداخت مالیات تا پنج سال معاف می شدند؟ الف: کسانی که به حفر قنات اقدام می کردند. ب: کسانی که اقدام به آبادانی زمین های بایر می کردند. ج: افرادی که در زمین های دیم اقدام به کشت محصولات می کردند و بهره وری بالایی در آن زمین ها داشتند. د: افرادی که محصولات جدیدی را که تا آن زمان در ایران وجود نداشت را کشت می کردند
۷	در دوره هخامنشیان، واحدهای وزن و اندازه گیری چه کسانی حفظ شد؟ الف: مادها ب: ایلامی ها ج: لودی ها د: آشوری ها
۸	کدام مورد در انتقال تدریجی آریاییان از زندگی شبنانی به زندگی مبتنی بر کشاورزی تاثیر زیادی داشت؟ الف: آموزه های زرتشت در زمینه تشویق مردم به کشاورزی ب: حاصلخیز بودن مناطقی که آریایی ها در آن سکونت گزیدند. ج: اضافه شدن طبقه جدید کشاورزان به طبقات اجتماعی آریاییان د: تلف شدن تعداد زیادی از دام ها در نتیجه عوامل طبیعی و از رونق افتادن دامداری
۹	طغیان رودهای دجله و فرات و خراب شدن آب بندها از عوامل ضعف و انحطاط کدام حکومت ایران باستان به شمار می رود؟ الف: ماد ب: هخامنشیان ج: اشکانیان د: ساسانیان
۱۰	بر اساس چه منابعی معلوم شده است که در زمان هخامنشیان، کارگاه هایی از صنعتگران و استادکاران وجود داشته اند که اشیای و مواد خوراکی مورد نیاز کاخ شاهی را تولید می کردند؟ الف: گزارش های مورخان یونانی به ویژه هروودوت ب: لوح های گلی کشف شده از خزانه تخت جمشید ج: سفرنامه های به جامانده از دوره هخامنشیان د: تصاویر کارگاه های صنعتگران در نقش برجسته ها

درس ۱۳: پرسشهای پایانی

۱	عوامل مؤثر بر رونق و شکوفایی کشاورزی ایران را در عصر باستان فهرست کنید. (۱) معاف بودن از پرداخت مالیات در صورت تبدیل شدن زمین های بایر توسط کشاورزان (۲) حفر قنات، احداث بند و سدبر روی رودها و حفر نهرهای انتقال آب به زمین های کشاورزی (۳) فعالیت واستریوشان سالار ها در زمینه کشاورزی
۲	چرا حکومت ها در ایران باستان به راه ها و وسایل حمل و نقل اهمیت زیادی می دادند؟ زیرا راه ها در عصر باستان علاوه بر آن که امکان جابه جایی کالاها و مسافران را فراهم می آوردند، در انتقال اندیشه ها و فرهنگ ها نیز نقش مهمی داشتند. از طریق مسیرهای ارتباطی زمینی و دریایی بود که فرهنگ، هنر و معماری اقوام و جوامع عصر باستان در بخش های

	وسیع از جهان آن روزگار بر یکدیگر تأثیر گذاشتند بسیاری از آیین ها و دین های باستانی از طریق جاده ها از شرق به غرب عالم و یابالعهکس راه یافتند
۳	سه مورد از اقدامات مهم داریوش اول هخامنشی را که بر وضعیت اقتصادی اثر گذاشت، فهرست کنید. یکسان سازی نظام پولی ایران – مشخص شدن واحدهای وزن و اندازه گیری – ضرب سکه طلا
۴	به نظر شما چرا اشکانیان و ساسانیان مانع از روابط مستقیم تجاری میان روم با هند و چین می شدند؟ چون نمی خواستند از در آمد هنگفتی که از حقوق گمرکی ، عوارض حمل و نقل و راهداری یا فروش مستقیم ابریشم نصیب شان می شد دست بکشند و یا بی بهره باشند
۵	عوامل مؤثر بر وضعیت اقتصاد و معیشت مردم ایران را در دوران باستان شرح دهید عوامل سیاسی: در زمان هایی که صلح و آرامش حکم فرما بود و زمامدارانی لایق حکومت می کردند فعالیت های اقتصادی شرایط مطلوبی داشت و مردم با خیال آسوده به کسب و کار می پرداختند اما در دورانی که حکومت مرکزی ضعیف و آشوب و ناامنی فراگیر می شد یا دشمنان خارجی به ایران هجوم می آوردند اوضاع اقتصادی بهم می ریخت و رونق و آبادانی رخت بر می بست عوامل طبیعی و اقلیمی : عواملی چون خشکسالی ، سیل و طغیان رودخانه ها و تخریب سدها بر وضعیت اقتصادی تأثیر منفی می گذاشت گاهی نیز بیماری های فراگیر و کشنده چون طاعون ، وبا موجب مرگ و میر گسترده نیروی کار و در نتیجه رکود و افت تولید می شد
موفق و سربلند باشید / احمد اسدی اقدم – مرند	

اسدی اقدم

درس ۱۴ : دین و اعتقادات

ردیف	متن سوالات
۱	دین و باورهای دینی در طول تاریخ ، چه نقشی در زندگی انسان داشته است ؟ دین و باورهای دینی در طول تاریخ، جایگاه مهمی در زندگی اجتماعی و شکل دادن به اندیشه و رفتار انسان داشته است. این باورها و ارزش ها در پیدایش و فراز و فرود تمدنها نیز بسیار اثرگذار بوده اند.
۲	در پیدایش و فراز و فرود تمدن ها چه چیزی تاثیر داشت؟ دین و باورهای دینی
باورهای کهن آریایی	
۳	اعتقادات کهن آریایی بر اساس اساطیر کهن و مندرجات اوستا و سنگ نوشته ها چگونه بود؟ (۱) اقوام آریایی مهاجر به ایران مثل آریاییهای هند خدایان متعددی را می پرستیدند و آنها را بغ (بخشنده)، اهوره (سرور) و امرتا (بی مرگی) می خواندند. (۲) آنان برای خشنودی خدایان حیوانات را قربانی میکردند و سرودها و نیایش ها (دعاهای) گوناگونی می خواندند. (۳) افرادی با عنوان مُغ مراسم و تشریفات دینی را اجرا میکردند. (۴) اقوام آریایی بر خلاف مردمان ایلام، بین النهرین، یونان و... برای خدایان خویش معابد با شکوه نمی ساختند. (۵) آریاییان همچنین برخی عناصر طبیعی مانند آب، آتش و خاک را مقدس می شمردند
۴	اقوام آریایی مهاجر ایران خدایان خود را چه می نامیدند؟ بَغ (خدا، خدایگان) امرتا (بی مرگ) اهوره (سرور)
۵	اقوام آریایی مهاجر ایران خدایان اجراکنندگان مراسم و تشریفات دینی را چه می گفتند؟ مُغ
۶	اعتقادات مذهبی اقوام آریایی چه تفاوتی با اعتقادات دینی مردم ایلام ، بین النهرین و یونان و ... داشت ؟ اقوام آریایی برخلاف مردم ایلام ، بین النهرین ، یونان و ... برای خدایان خویش معابد باشکوه نمی ساختند. آنان اعتقاد داشتند که نفوذ و قدرت خدایانشان محدود به ناحیه و شهر خاصی نمی شود؛ بلکه تمام قلمرو گیتی را در برمی گیرد
۷	چرا اقوام آریایی برای خدایان خود معابد باشکوه نمی ساختند؟ (به عبارت دیگر) اقوام آریایی برخلاف مردم ایلام ، بین النهرین ، یونان و ... برای خدایان خویش معابد باشکوه نمی ساختند. آنان اعتقاد داشتند که نفوذ و قدرت خدایانشان محدود به ناحیه و شهر خاصی نمی شود؛ بلکه تمام قلمرو گیتی را در برمی گیرد
۸	عناصر طبیعی مقدس در آیین آریایی را نام ببرید؟ آب ، آتش و خاک
زرتشت و تعالیم او	
۹	کدام پیام آور (پیامبر) در میان ایرانیان باستان ظهور کرد؟ زرتشت
۱۰	زرتشت چه زمانی زندگی می کرد؟ اطلاع دقیقی درباره زمان و مکان تولد و مرگ این پیامبر ایران باستان در دست نیست. اخبار پراکنده ای که درباره زندگانی و سرنوشت او در کتاب اوستا و دیگر متون زرتشتیان آمده است اغلب جنبه افسانه ای دارد تا تاریخی. به هر حال بیشتر پژوهشگران احتمال می دهند که زرتشت در قرن های هفتم و ششم پیش از میلاد می زیسته است
۱۱	نام کتاب زرتشت چیست؟ اوستا
تعالیم زرتشت:	
۱۲	اساس تعالیم زرتشت بر چه چیزی استوار بود؟ اساس تعالیم زرتشت بر یگانگی و پرستش اهوره مزدا قرار دارد. برپایه آموزه های زرتشت. اهوره مزدا ، آفریدگار آسمانها و زمین ، خورشید ، ماه و ستارگان. آب ها و گیاهان ، روشنایی و تاریکی است. هیچ چیز از دایره قدرت و خواست او بیرون نیست. مطابق تعالیم زرتشتی ، گروهی از موجودات الهی که امشاسپندان یا جاودانان مقدس خوانده می شوند اهوره مزدا را در امر آفرینش و اداره امور جهان یاری می کنند.

۱۳	آموزه های دین زرتشت را بیان کنید ؟ (۱) اهوره مزدا آفریدگار همه چیز (آسمان، زمین، خورشید، ماه، ستارگان، آبها، گیاهان، روشنائی و تاریکی) است. (۲) هیچ چیز از دایره قدرت و خواست او بیرون نیست. (۳) گروهی از موجودات الهی که امشاسپندان یا جاودان مقدس خوانده می شدند اهورا مزدا را در امر آفرینش و اداره امور جهان یاری می کنند. (۴) دو نیرو یا مینوی نیک و بد جهان وجود دارد. آن کسبیکه نیک و خیر را برگزیده، پیرو اهورا مزدا و آن کسی که بد و شر را انتخاب می کند، پیرو اهریمن شمرده میشود. (۵) زرتشت به پیروانش سفارش می کرد که مینوی نیک را برگزیده و پندار نیک، گفتار نیک و کردار نیک را سرمشق زندگی خود قرار دهند. (۶) از دیگر آموزه های مهم زرتشت، اعتقاد به جهان آخرت و روز واپسین است (روزی که درباره اعمال انسان، داوری خواهد شد. انسانهای نیک به جرگه یاران اهوره مزدا خواهند پیوست و انسانهای بد، به دوزخ افکنده و برده ای اهریمن خواهند شد)			
۱۴	بر پایه آموزه های زرتشت ، اهوره مزدا کیست ؟ اهوره مزدا آفریدگار همه چیز (آسمان، زمین، خورشید، ماه، ستارگان، آبها، گیاهان، روشنائی و تاریکی) است. هیچ چیز از دایره قدرت و خواست او بیرون نیست.			
۱۵	دو نیروی نیک و بد در آیین زرتشتی چگونه بود؟ برپایه تعالیم زرتشت، دو نیرو یا مینوی نیک و بد در جهان وجود دارد. آن کس که نیک و خیر را برگزیند ، پیرو اهوره مزدا و آن کس که بد و شر را انتخاب کند ، پیرو اهریمن شمرده می شود			
۱۶	منظور از امشاسپندان (جاودانان مقدس) چه کسانی هستند؟ گروهی از موجودات الهی که اهوره مزدا را در امر آفرینش و اداره ای امور جهان یاری میکنند			
۱۷	برپایه تعالیم زرتشت سرمشق زندگی انسان ها بر چند اصل استوار است؟ <table><tr><td>کردار نیک</td><td>گفتار نیک</td><td>پندار نیک</td></tr></table>	کردار نیک	گفتار نیک	پندار نیک
کردار نیک	گفتار نیک	پندار نیک		
۱۸	منظور از جهان آخرت و روز واپسین در تعالیم زرتشت چیست؟ از دیگر آموزه های مهم زرتشت، اعتقاد به جهان آخرت و روز واپسین است. روزی که درباره اعمال انسان در جهان داوری خواهد شد. نیکان به گروه یاران اهوره مزدا خواهند پیوست و بدان به دوزخ افکنده و برده اهریمن خواهند شد			
۱۹	زرتشت با کدام آداب نیایش رایج در جامعه خود مخالف بوده است ؟ با قربانی کردن و کشتار بی رویه ی حیوانات به ویژه گاو مخالف بود و برگزار کنندگان آن ها را نکوهش کرده است			
اوستا (avesta) (ب معنی اساس ، بنیاد ، متن اصلی ، پناه و یاوری)				
۲۰	کتاب دینی زرتشتان چه نام دارد و اولین بار چگونه جمع آوری و نگارش یافت ؟ کتاب مقدس ایرانیان باستان و زرتشتیان، اوستا نام دارد. بر پایه داستان های باستانی، نسخه ای از اوستا که در زمان هخامنشیان بر پوست گاو نوشته شده بود، بر اثر آتش سوزی تخت جمشید به دست اسکندر مقدونی از بین رفت. چند قرن بعد، یکی از پادشاهان اشکانی به نام بلاش یکم، اوستا را گردآوری کرد. به هر حال، چنین به نظر می رسد که اوستا تا قرن ها به صورت شفاهی و سینه به سینه نقل می شده است، تا آنکه در قرن ۴م. و در زمان شاپور دوم ساسانی به خط و زبان اوستایی نگارش یافت			
۲۱	بر پایه داستانهای باستانی اوستا در زمان حکومت های ایران باستان ، چگونه گردآوری شد ؟ بر پایه داستان های باستانی، نسخه ای از اوستا که در زمان هخامنشیان بر پوست گاو نوشته شده بود، بر اثر آتش سوزی تخت جمشید به دست اسکندر مقدونی از بین رفت. چند قرن بعد، یکی از پادشاهان اشکانی به نام بلاش یکم، اوستا را گردآوری کرد. به هر حال، چنین به نظر می رسد که اوستا تا قرن ها به صورت شفاهی و سینه به سینه نقل می شده است، تا آنکه در قرن ۴م. و در زمان شاپور دوم ساسانی به خط و زبان اوستایی نگارش یافت			
۲۲	بر پایه داستانهای باستانی نسخه از اوستا که در زمان هخامنشیان بر پوست گاو نوشته شده بود چگونه از بین رفت؟ برپایه داستان های باستانی نسخه ای از اوستا که در زمان هخامنشیان بر پوست گاو نوشته شده بود بر اثر آتش سوزی تخت جمشید به دست اسکندر مقدونی از بین رفت			
۲۳	کدام پادشاه اشکانی اوستا را گردآوری کرد؟ یکی از پادشاهان اشکانی به نام بلاش یکم			
۲۴	در زمان کدام پادشاه ساسانی اوستا به خط و زبان اوستایی نوشته شد؟ شاپور دوم ساسانی			
دین و عقاید ایرانیان باستان از دوران ماد تا ساسانیان				

مادی ها	
۲۵	دین و عقاید ایرانیان باستان در دوران ماد چگونه بود ؟ (تشریحی) درباره دین مادیها اخبار چندانی در دست نیست، اما شواهدی وجود دارد که نشان می دهد آنها اهوره مزدا و برخی از خدایان کهن ایرانی همچون میترا را ستایش می کرده اند. روحانیون مادی که مَغ نامیده می شدند، برگزاری آیین های دینی از جمله خواندن نیایشها و سرودها و رسم قربانی کردن را برعهده داشتند. مغان، بعدها که به تدریج دین زرتشتی را پذیرفتند، به پیشوایان دینی جامعه زرتشتی تبدیل شدند. آنان نقش مهمی در آمیختن باورهای دینی کهن خود با تعالیم زرتشت داشتند
۲۶	مادی ها چه خدایانی را ستایش می کرده اند؟ درباره دین مادی ها اخبار چندانی در دست نیست. اما شواهدی وجود دارد که نشان می دهد آنها اهوره مزدا و برخی از خدایان کهن ایرانی همچون میترا را ستایش می کرده اند
۲۷	روحانیون مادی چه نامیده می شدند؟ مَغ
۲۸	مغان چه کسانی بودند و چه وظایفی داشتند ؟ برگزاری آیین های دینی از جمله خواندن نیایش ها و سرودها و رسم قربانی کردن را بر عهده داشتند. مغان بعدها که به تدریج دین زرتشتی را پذیرفتند به پیشوایان دینی جامعه زرتشتی تبدیل شدند. آنان نقش مهمی در آمیختن باورهای دینی کهن خود با تعالیم زرتشت داشتند
هخامنشیان	
۲۹	اعتقادات و سیاست دینی شاهان هخامنشی چگونه بود؟ (پرسش نمونه ۱) اکثر پژوهشگران برجسته ایرانی و غیر ایرانی درخصوص پیروی هخامنشیان از دین زرتشتی اختلاف نظر دارند . عده ای از آنان بر پایه برخی مندرجات سنگ نوشته ها و دیگر شواهد تاریخی استدلال می کنند که هخامنشیان زرتشتی بوده اند و گروهی دیگر این نظر را قبول ندارند و می گویند شاهان هخامنشی به باورهای کهن ایرانیان اعتقاد داشته اند. در قلمرو پهناور حکومت هخامنشیان، گروهها و اقوام متعدد با فرهنگ و اعتقادات گوناگون زندگی می کردند. پادشاهان هخامنشی مردم را در پیروی از دین خود آزاد می گذاشتند و فرهنگ و عقاید اقوام تابع حکومت خود را محترم می شمردند. رفتار آزادمنشانه کورش بزرگ با مردمان مغلوب، و احترام او به دین و آداب و رسوم این مردمان در آن زمان پدیده جدیدی بود
۳۰	در مورد دین و اعتقادات هخامنشیان چه نظراتی وجود دارد ؟ اکثر پژوهشگران برجسته ایرانی و غیر ایرانی درخصوص پیروی هخامنشیان از دین زرتشتی اختلاف نظر دارند . عده ای از آنان بر پایه برخی مندرجات سنگ نوشته ها و دیگر شواهد تاریخی استدلال می کنند که هخامنشیان زرتشتی بوده اند و گروهی دیگر این نظر را قبول ندارند و می گویند شاهان هخامنشی به باورهای کهن ایرانیان اعتقاد داشته اند.
۳۱	سیاست دینی و مذهبی هخامنشیان چگونه بود ؟ در قلمرو پهناور حکومت هخامنشیان گروه ها و اقوام متعدد با فرهنگ و اعتقادات گوناگون زندگی می کردند. پادشاهان هخامنشی مردم را در پیروی از دین خود آزاد می گذاشتند و فرهنگ و عقاید اقوام تابع حکومت خود را محترم می شمردند. رفتار آزادمنشانه کورش بزرگ با مردمان مغلوب و احترام او به دین و آداب و رسوم این مردمان در آن زمان پدیده جدیدی بود
۳۲	کورش چه دیدگاهی نسبت به دین ملل مغلوب داشت؟ سپهرهایی از منشور کورش به این مطلب اشاره دارد که او وقتی بابل را بدون خونریزی و غارت فتح کرد به نیایش و ستایش مردوک خدای بزرگ بابلیان پرداخت. درحالی که فرمانروایان آن زمان معمولاً پس از تسخیر شهر یا کشوری ساکنان آنجا را قتل عام مبادشان را غارت و به خدایان آنان اهانت می کردند
۳۳	خدای بزرگ بابل که کورش به ستایش آن پرداخت چه نام داشت؟ مردوک.
سلوکیان و اشکانیان:	
۳۴	دین و عقاید ایرانیان باستان در دوران سکویان و اشکانیان چگونه بود ؟ اسکندر مقدونی و شاهان سلوکی کوشش بسیار کردند تا زبان فرهنگ و باورهای یونانی را در ایران ترویج کنند اما بیشتر ایرانیان بر دین سنت ها آداب و رسوم نیاکان خود باقی ماندند. از این رو در دوران سلوکیان و اشکانیان علاوه بر اهوره مزدا خدایان کهن ایرانی همچون مهر و آناهیتا هم ستایش می شدند. برخی از پادشاهان اشکانی به تقلید از یونانیان مابدی را برای آناهیتا ساختند.
۳۵	از چه زمانی دین زرتشت در عصر اشکانی رواج یافت؟ در اواسط دوره اشکانیان دین زرتشتی نفوذ و گسترش چشمگیری یافت و برخی از پادشاهان اشکانی به این دین گرویده و یا از آن پشتیبانی کردند

۳۶	کدام پادشاه اشکانی از آیین زرتشتی حمایت کرد؟ بلاش یکم.
۳۷	کدام باور ایرانی در عصر اشکانی به اروپا راه یافت؟ ستایش ایزد مهر (میترا).
۳۸	سیاست آزادی دینی در دوران اشکانیان چگونه بود؟ اشکانیان همانند هخامنشیان حامی سیاست آزادی دینی بودند. ایرانیان و دیگر مردمانی که در سرزمین های تحت فرمانروایی حکومت اشکانی زندگی می کردند در ستایش خدایان و انجام مراسم دینی خود آزاد بودند. آزادی دینی اشکانیان زمینه مناسبی را برای همزیستی مسالمت آمیز پیروان دین ها و عقاید مختلف فراهم آورد.
۳۹	سیاست دینی اشکانیان چه آثار و نتایج فرهنگی و اجتماعی در پی داشت؟ (پرسش نمونه ۲) آزادی دینی اشکانیان زمینه مناسبی را برای همزیستی مسالمت آمیز پیروان دین ها و عقاید مختلف فراهم کرد. از این رو یونانی تبارانی که در ایران می زیستند بدون هیچ مزاحمتی خدایان خود را می پرستیدند. یهودیان، حکومت ایران را پناهگاه مناسبی برای خود می دانستند. مسیحیان در قلمرو اشکانی احساس امنیت می کردند و حتی مبلغان بودایی نیز برای آیین خود را راحت تبلیغ می نمودند
۴۰	در دوره اشکانیان چه ادیانی در ایران رایج بود؟ یهودیت، مسیحیت و بودایی
۴۱	اقلیت های دینی در زمان اشکانیان چگونه زندگی می کردند؟ یونانی تبارانی که در ایران می زیستند بدون هیچ مزاحمتی خدایان خود را می پرستیدند. مجسمه هایی از این خدایان در کاوش های باستان شناسی پیدا شده است. یهودیان همچون دوره هخامنشی حکومت ایران را پناهگاه مناسبی برای خود می شمردند
۴۲	بر اساس گزارش یکی از مورخان چینی، چه کسی برای نخستین بار کتاب های بودایی به زبان چینی ترجمه کرد؟ شاهزاده ای از خاندان اشکانی برای نخستین بار کتاب های بودایی را به زبان چینی ترجمه کرد
ساسانیان	
۴۳	مهم ترین منابع اخبار و آگاهی ها از وضعیت دین در دوره ساسانیان را نام ببرید؟ منابع این اخبار و آگاهی ها عبارتند از سنگ نوشته ها سکه ها، کتاب های دینی و اندرزنامه های زرتشتیان برخی آثار مورخان مسلمان، یونانی و رومی و نیز شاهنامه فردوسی
۴۴	چرا دوره ساسانیان اهمیت بسزایی در تاریخ دین زرتشتی دارد؟ دوره ساسانیان اهمیت بسزایی در تاریخ دین زرتشتی دارد؛ زیرا حکومت ساسانی، این دین را دین رسمی ایران اعلام کرد. با این اقدام، دین و سیاست به هم گره خوردند. از یکسو، پادشاهان ساسانی به پشتیبانی کامل از دین رسمی پرداختند و از سوی دیگر روحانیان زرتشتی، قدرت و حاکمیت پادشاهان ساسانی را تأیید کردند
۴۵	کدام حکومت دین زرتشتی را رسمی اعلام کرد؟ ساسانیان.
۴۶	آثار و پیامدهای سیاسی و دینی رسمیت یافتن دین زرتشتی در دوران ساسانی را بررسی کنید. (پرسش نمونه ۳) با این اقدام، دین و سیاست به هم گره خوردند. از یک سو، پادشاهان ساسانی به پشتیبانی کامل از دین رسمی پرداختند و از سوی دیگر روحانیان زرتشتی، قدرت و حاکمیت پادشاهان ساسانی را تأیید کردند
۴۷	روحانیان زرتشتی در عصر ساسانی چه جایگاهی در دربار ساسانی داشتند؟ گسترش و رسمیت یافتن دین زرتشتی نفوذ و قدرت روحانیان زرتشتی را به طرز چشمگیری افزایش داد. در راس آنان روحانی برجسته ای با عنوان موبدان موبد قرار داشت که از جایگاه بلندی در دربار برخوردار بود. پادشاهان ساسانی معمولاً برای تصمیم گیری در مسائل مهم حکومتی با موبدان مشورت می کردند
۴۸	در راس روحانیان زرتشتی در زمان ساسانیان چه کسی قرار داشت؟ موبدان موبد
۴۹	رسمیت یافتن دین زرتشتی در دوره ساسانی موجب اهمیت کدام طبقه اجتماعی گردید؟ روحانیون زرتشتی
۵۰	روحانیان زرتشتی در زمان ساسانیان چه مناصب و مسئولیت هایی داشتند؟ در سلسله مراتبی از روحانیان جای می گرفتند که عهده دار مسئولیت هایی مانند قضاوت و دادرسی، اداره آتشکده ها، اجرای مراسم و آداب مذهبی و تعلیم آموزه های زرتشتی بودند.
۵۱	چرا روحانیون زرتشتی اقدام به مکتوب کردن اوستا شفاهی کردند؟ موبدان ترجیح می دادند که مطالب کتاب اوستا را به حافظه بسپارند و به صورت شفاهی به دیگران منتقل کنند. ولی تحولات دینی این عصر از جمله پیشرفت دین مسیح در قلمرو ساسانی و در گرفتن مباحثات اعتقادی میان پیروان ادیان مختلف موجب شد موبدان برای اینکه در مقام بحث و جدل سند و مدرک قابل استنادی در اختیار داشته باشند، اقدام به مکتوب کردن اوستای شفاهی کنند هرچند به نقل شفاهی آن رغبت بیشتری داشتند.
۵۲	چرا در دوره ساسانیان آتشکده های بسیاری در شهرها و روستاهای ایران ساخته شد؟

	آتش عنصری مقدس بود و زرتشتیان با نیایش در برابر آتش اهوره مزدا را ستایش می کردند. به همین دلیل در دوره ساسانیان آتشکده های بسیاری در شهرها و روستاهای ایران ساخته شد
۵۳	در دوره ساسانیان مهمترین آتشکده ها و طبقه اجتماعی که مخصوص آن بود را نام ببرید ؟ • آذر بُر زین مهر مخصوص کشاورزان در خراسان • آذر گشنسپ ویژه شاهان در آذر بایجان • آذر فرنبغ خاص موبدان در فارس
۵۴	مهم ترین و مفصل ترین کتاب های اعتقادی که بر اساس تعالیم زرتشت به زبان پهلوی تعلیم گردید را نام ببرید ؟ (۱) دینکرد که دانشنامه ای مشتمل بر عقاید زرتشتی است (۲) کتاب بندهش
۵۵	در زمان ساسانیان کدام کتاب که دانشنامه عقاید زرتشتی بودند نوشته شد؟ دینکرد
۵۶	غیر از کتاب دینکرد چه کتاب مذهبی در زمان ساسانیان نوشته شد؟ کتاب بندهش
۵۷	با رسمیت یافتن دین زرتشتی و نیرومند شدن موبدان ، کدام گروه ها با مشکلات روبه رو شدند؟ برخی گروه های غیر زرتشتی همچون مانویان و مسیحیان با مسائل و مشکلاتی رو به رو شدند
۵۸	از چه زمانی در دوره ساسانی گروه های غیر زرتشتی (مثل مانویان و مسیحیان) با مشکلاتی روبه رو شدند؟ با رسمیت یافتن دین زرتشتی و نیرومند شدن موبدان
۵۹	مانویان چه کسانی بودند ؟ اعتقادات آنها چه بود ؟ مانویان ، پیروان آیین مانی بودند . مانی با ترکیب آموزه هایی از دین های زرتشتی، مسیحی و بودایی آیین جدیدی را عرضه کرد. مانی عقیده داشت که او و پیامبران پیش از وی آمده اند تا روح را که از دنیای نور است از جهان مادی و تاریکی برهانند و انسان را به رستگاری برسانند
۶۰	آئین مانی چه آئینی بود و در زمان کدام پادشاه ساسانی ظهور کرد ؟ (به عبارت دیگر) مانی با ترکیب آموزه هایی از دین های زرتشتی، مسیحی و بودایی آیین جدیدی را عرضه کرد. مانی عقیده داشت که او و پیامبران پیش از وی آمده اند تا روح را که از دنیای نور است از جهان مادی و تاریکی برهانند و انسان را به رستگاری برسانند / شاپور یکم
۶۱	مانی از کدام پادشاه ساسانی برای تبلیغ عقاید خود اجازه گرفت؟ شاپور یکم
۶۲	مانی و پیروانش برای تفهیم مطالب خود(در کتاب هایشان) چه شیوه ای را به کار گرفتند؟ کتاب های خود را به زبان های مختلف می نوشتند و گاه برای تفهیم مطالب ، از نقاشی استفاده میکردند
۶۳	مانی عقاید خود را در چه کتابی نوشت؟ در کتابی به عنوان شاپورگان نوشت و به شاپور هدیه کرد
۶۴	موبدان چه نظری در باره آئین مانی داشتند ؟ سرانجام مانی و پیروانش چه شد ؟ موبدان به شدت با آیین مانوی مخالف بودند. آنان پس از شاپور اقدامات خود را برای نابودی مانی و مانویان تشدید کردند . سرانجام در زمان بهرام یکم مانی به زندان افتاد و اندکی بعد اعدام شد. پیروان او نیز که تحت تعقیب و شکنجه قرار گرفته بودند به مناطق مرزی امپراتوری ساسانی و یا سرزمین های دیگر گریختند
۶۵	برخورد موبدان با مانی چگونه بود؟ موبدان به شدت با آیین مانوی مخالف بودند. آنان پس از شاپور اقدامات خود را برای نابودی مانی و مانویان تشدید کردند
۶۶	مانی در زمان کدام پادشاه ساسانی اعدام شد؟ در زمان بهرام یکم

درس ۱۴ : سوالات چهارگزینه ای

۱	مراسم و تشریفات آریایی ها را پیش از زرتشت ، چه کسانی اجرا می کردند؟ الف: مغان ب: امشاسپندان ج: موبدان د: هیربدان
۲	در نتیجه کدام اقدام حکومت ساسانیان ، دین و سیاست در آن دوره به هم گره خوردند؟ الف: به وجود آمدن طبقه جداگانه ای از موبدان ب: بهره گیری از مشاوره های کرتیر ، موبد بزرگ عصر ساسانی ج: ایجاد آتشکده هایی که فقط مخصوص شاهان و بزرگان بود.

	د: رسمی کردن دین زرتشتی
۳	آتشکده آذر برزین مهر در عصر ساسانی ، مخصوص چه افرادی بود؟ الف: شاهان ب: نظامیان ج: کشاورزان د: موبدان
۴	در زمان بلاش یکم اشکانی برای پشتیبانی از دین زرتشتی ، چه اقدام مهمی انجام شد؟ الف: دین زرتشتی برای مدتی در قلمرو اشکانیان رسمی اعلام شد. ب: سکه هایی با نقش تصاویر مربوط به باورهای زرتشتیان ضرب شد. ج: آتشکده های مختلفی در روستاها و شهرها احداث شد. د: متون پراکنده اوستا ، گردآوری شد
۵	چرا دوره ساسانیان اهمیت بسزایی در تاریخ دین زرتشتی دارد؟ الف: چون حکومت ساسانی ، دین زرتشتی را دین رسمی اعلام کرد. ب: چون موبدان برای اینکه در مقام بحث و جدل ، سند و مدرک قابل استنادی داشته باشند ، اقدام به مکتوب کردن اوستای شفاهی کردند. ج: زیرا آتشکده های زیادی برای طبقات مختلف اجتماعی در اکثر مناطق تحت قلمرو ساسانیان ساخته شد. د: زیرا از نفوذ دین بودایی در شرق ایران جلوگیری و با عقاید مانی و مزدک مبارزه شد
۶	مطابق تعالیم زرتشتی ، امشاسپندان چه امری را برعهده دارند؟ الف: در برگزیدن مینوی نیک ، پیروان زرتشت را یاری می رسانند. ب: در آفرینش و اداره جهان ، به اهوره مزدا کمک می کنند. ج: در روز واپسین ، اعمال انسان را داوری خواهند کرد. د: احکام و عقاید دین زرتشتی را به پیروان زرتشت آموزش می دهند
۷	دینکرد در دوره ساسانیان ، مشتمل بر چه مسایلی بود؟ الف: مسائل دادرسی و قضاوت از دیدگاه موبدان ب: عقاید زرتشتی ج: مطالب مربوط به رویارویی ساسانیان با عقاید مانی د: آموزه های مانی
۸	مردوک ، خدای بزرگ چه قومی بود و مورد ستایش کدام پادشاه هخامنشی قرار گرفت؟ الف: مصریان / کورش بزرگ ب: مصریان / کمبوجیه ج: بابلیان / کورش بزرگ د: بابلیان / کمبوجیه
۹	اشکانیان در ساخت معابد آناهیتا از چه کسانی تقلید کردند؟ الف: بابلیان ب: چینی ها ج: یونانی ها د: مردمان آسیای صغیر
۱۰	کدام گزینه در مورد مانی و عقاید او صحیح است؟ الف: عقیده داشت که او و پیامبران پیش از وی آمده اند تا روح را که از دنیای نور است از جهان مادی و تاریکی برهانند و انسان را به رستگاری برسانند. ب: از ترکیب آموزه های میترا و آناهیتا ، آیین جدیدی عرضه کرد و به همین دلیل به سرعت پیروان زیادی پیدا کرد. ج: از خسرو انوشیروان ساسانی اجازه گرفت که عقاید خود را تبلیغ کند. د: به دستور شاپور یکم ساسانی به زندان افتاد و اعدام شد.

درس ۱۴: پرسشهای پایانی

۱	اعتقادات و سیاست دینی شاهان هخامنشی چگونه بود؟ اعتقادات: اکثر پژوهشگران برجسته ایرانی و غیر ایرانی درخصوص پیروی هخامنشیان از دین زرتشتی اختلاف نظر دارند عده ای از آنان بر پایه برخی مندرجات سنگ نوشته ها و دیگر شواهد تاریخی استدلال می کنند که هخامنشیان زرتشتی بوده اند و گروهی دیگر این نظر را قبول ندارند و می گویند شاهان هخامنشی به باورهای کهن ایرانیان اعتقاد داشته اند

۲	آثار و پیامدهای سیاسی و دینی رسمیت یافتن دین زرتشتی در دوران ساسانی را بررسی کنید. سیاست دینی هخامنشیان: پادشاهان هخامنشی مردم را در پیروی از دین خود آزاد می گذاشتند و فرهنگ و عقاید اقوام تابع حکومت خود را محترم می شمردند. رفتار آزاد منشانه کورش بزرگ با مردمان مغلوب و احترام او به دین و آداب و رسوم این مردمان نشانه مطلب فوق می باشد
۳	سیاست دینی اشکانیان چه آثار و نتایج فرهنگی و اجتماعی در پی داشت؟ آزادی دینی اشکانیان زمینه مناسبی را برای همزیستی مسالمت آمیز پیروان دین ها و عقاید مختلف فراهم کرد از این رو یونانی تبارانی که در ایران می زیستند بدون هیچ مزاحمتی خدایان خود را می پرستیدند یهودیان، حکومت ایران را پناهگاه مناسبی برای خود می دانستند. مسیحیان در قلمرو اشکانی احساس امنیت می کردند و حتی مبلغان بودایی نیز برای آیین خود را راحت تبلیغ می نمودند
۴	بررسی کنید که وجود آتشکده های سه گانه در دوران ساسانیان، با کدام یک از مباحث درس ۱۲ ارتباط دارد. الف: پیامد سیاسی: با این اقدام دین و سیاست بهم گره خورد از یک سو پادشاهان به پشتیبانی کامل از دین رسمی پرداختند و از سوی دیگر روحانیون زرتشتی قدرت و حاکمیت پادشاهان ساسانی را تأیید کردند. ب: پیامدهای دینی: گسترش و رسمیت یافتن دین زرتشتی، نفوذ و قدرت روحانیون زرتشتی را به طرز چشمگیری افزایش داد به طوری که پادشاهان معمولاً برای تصمیم گیری در مسایل مهم حکومت با موبدان مشورت می کردند و روحانیون زرتشتی علاوه بر تعالیم آموزه های دینی و اجرای مراسم مذهبی عهده دار پست ها و مقامهای مهمی نیز گشتند. مکتوب شدن اوستای شفاهی توسط موبدان برای این که در مقام بحث و جدل با سایر ادیان بتوانند با سند و مدرک معتبر صحبت نمایند برپا ساختن آتشکده های فراوان در شهرها و روستاهای مختلف ایران در عصر ساسانی اوستا به زبان پهلوی ترجمه و شرح و تفسیرهایی بر آن نوشته شد همچنین سایر کتاب های اعتقادی نیز براساس تعالیم زرتشت به زبان پهلوی تألیف گردید مثل دینکرد - سخت گیری نسبت به گروه های غیر زرتشتی
۵	تأثیر رقابت و دشمنی سیاسی میان امپراتوری های ساسانی و روم را بر وضعیت مسیحیان ایران شرح دهید یکی از مناطقی که سبب اختلاف سیاسی میان ایران و امپراتوری روم بود ارمنستان می باشد در اثر مسیحی شدن عده زیادی از مردم این منطقه، پادشاهان ایرانی واکنش نشان داده و موجب آزار و اذیت مسیحیان این ناحیه و سایر شهرهای مسیحی نشین ایران گشتند در این زمینه شاپور دوم ساسانی بیش ترین خشونت ها را نسبت به مسیحیان اعمال نمود. بعد از او چند تن از پادشاهان ساسانی نسبت به مسیحیان به دیده اغماض نگاه کرده و دست از تعرض آنها برداشتند یزدگرد اول و خسرو پرویز نیز از جمله پادشاهانی بودند که رابطه دوستانه با مسیحیان برقرار نمودند.
موفق و پیروز باشید / احمد اسدی اقدم - مرن	

درس ۱۵: زبان و آموزش

ردیف	متن سوالات
۱	ستونهای استوار تمدن را نام ببرید؟ نقش آنها چیست؟ خط - زبان - علم و آموزش / نقش مهمی در انتقال میراث فرهنگی و تمدنی به نسله ای بعد و ملت های دیگر دارند
زبان	
۲	در ایران باستان دقیق ترین اطلاعات در مورد زبان ساکنان اولیه ایران مربوط به کدام تمدن است؟ توضیح دهید. درباره زبان ساکنان اولیه ایران، پیش از مهاجرت اقوام آریایی، به جز ایلامیان، اطلاعات مکتوبی وجود ندارد. زبان ایلامی، که مردمان جنوب غربی فلات ایران با آن سخن می گفتند، زبان رسمی و نوشتاری حکومت و تمدن ایلام بود. این زبان تا مدتی پس از ورود آریاییان، همچنان رواج داشت و به عنوان زبان دوم نوشتاری در دوران هخامنشی از آن استفاده میشد
۳	زبان ایلامی چگونه زبانی بود؟ زبان ایلامی، که مردمان جنوب غربی فلات ایران با آن سخن می گفتند، زبان رسمی و نوشتاری حکومت و تمدن ایلام بود. این زبان تا مدتی پس از ورود آریاییان، همچنان رواج داشت و به عنوان زبان دوم نوشتاری در دوران هخامنشی از آن استفاده می شد. در برخی از سنگ نوشته های دوره هخامنشیان، ترجمه ایلامی نوشته ها نیز آمده است. علاوه بر آن، تقریباً تمامی هزاران لوح گلی کشف شده از تخت جمشید، به خط و زبان ایلامی است
۴	قبل از مهاجرت آریایی ها زبان رسمی و نوشتاری ایرانیان چه بود؟ ایلامیان
۵	مردمان چه منطقه ای در ایران به زبان ایلامی سخن می گفتند؟ مردمان جنوب غربی فلات ایران
۶	در دوران هخامنشی کدام زبان به عنوان زبان دوم نوشتاری از آن استفاده می شود؟ زبان ایلامی
۷	الواح کشف شده از تخت جمشید به چه زبان و خطی است؟ خط و زبان ایلامی
۸	زبانها و گویش های گوناگون (که پس از استقرار تدریجی آریایی ها در ایران متداول شد) از سوی زبان شناسان چه نامیده شدند؟ زبانهای ایرانی
۹	منظور از زبانهای ایرانی چیست؟ شاخه ای از گروه زبانهای هند و ایرانی که اقوام هند و ایرانی پیش از جدا شدن از یکدیگر، با آن سخن می گفتند
۱۰	زبان ایلامی در زمان آریایی شاخه ای از کدام زبان بود؟ هند و ایرانی
۱۱	زبانهای هند و ایرانی زیر شاخه ای کدام زبانند؟ گروه بزرگ زبانهای هند و اروپایی
۱۲	زبان شناسان مراحل تغییر و تحول زبانهای ایرانی به چند دوره تقسیم کرده اند؟ سه دوره ی زبان های کهن ، میانه و نو
۱۳	چهار مورد از مهم ترین زبان های ایرانی دوران باستان را فهرست کنید و دلیل اهمیت هر یک از آنها را بیان کنید. (پرسش نمونه ۱) (۱) فارسی باستان که در دوره هخامنشی به آن سخن می گفته اند / سنگ نوشته های پادشاهان هخامنشی که به خط میخی نوشته شده اند (۲) اوستایی که زبان بخشی از مردمان نواحی شرقی ایران بوده است / کتاب دینی زرتشتیان به این زبان نوشته شده است (۳) پارتی یا پهلوی اشکانی که در مناطق شمال و شمال شرقی ایران متداول بوده است / زبان رسمی و درباری حکومت اشکانیان بوده است (۴) فارسی میانه یا پهلوی ساسانی که در جنوب و جنوب غربی ایران رایج بوده است / زبان رسمی و درباری حکومت ساسانیان بوده است
۱۴	زبان های کهن ایرانی در چه دوره زمانی رایج بود و از کدام یک از آنها آثار مکتوب به جا مانده است؟ زبانهای کهن ایرانی از قدیمی ترین زمان تا پایان هخامنشیان (۳۳۰ ق.م). در مناطق مختلف فلات ایران رواج داشته اند. در مآخذ باستانی به تعدادی از این زبانها اشاره شده است که از میان آنها، تنها از دو زبان فارسی باستان و اوستایی آثار مکتوبی برجای مانده است
۱۵	زبان های کهن ایرانی در چه محدوده زمانی در مناطق مختلف فلات ایران رواج داشته اند؟

	از قدیمی ترین زمان تا پایان هخامنشیان (۳۳۰ ق.م)
۱۶	از کدام زبان های فلات ایران آثار مکتوب باقی مانده است ؟ زبان فارسی باستان و اوستایی
۱۷	زبان فارسی باستان چگونه زبانی بود ؟ فارسی باستان، نیای زبان فارسی امروزی و زبان قوم پارس بوده و در دوره هخامنشی به آن سخن می گفته اند. مهمترین مدارک بر جای مانده از زبان فارسی باستان، سنگ نوشته های پادشاهان هخامنشی است که به خط میخی نوشته شده اند
۱۸	نیای زبان فارسی امروزی کدام زبان است؟ زبان فارسی باستان
۱۹	زبان فارسی باستان زبان کدام قوم بوده است ؟ زبان قوم پارس
۲۰	مهم ترین مدارک به جا مانده از زبان فارسی باستان چه می باشد ؟ به چه خطی نوشته شده اند ؟ سنگ نوشته های پادشاهان هخامنشی است که ب خط میخی نوشته شده اند
۲۱	در کدام نواحی مردم به زبان اوستایی سخن می گفته اند ؟ چه آثاری بر جا مانده است ؟ مردمان بخشی از نواحی شرقی ایران به آن سخن می گفته اند کتاب دینی زرتشتیان ، اوستا ، به آن زبان نوشته شده است. از این زبان جز کتاب اوستا و آثار وابسته به آن ، اثر دیگری برجا نمانده است
۲۲	مردمان کدام نواحی ایران به زبان اوستایی سخن می گفتند؟ مردم بخشی از نواحی شرقی ایران
۲۳	از زبان اوستایی چه آثاری برجای مانده است ؟ کتاب اوستا و آثار وابسته به آن
۲۴	زبانهای ایرانی دوره میانه در چه محدوده های زمانی متداول و رایج بود ؟ در چه مناطق و لهجه هایی قابل مشاهده است ؟ تقریباً از زمان سقوط هخامنشیان تا سقوط ساسانیان و حتی قرون نخستین اسلامی / زبان پارتی یا پهلوی اشکانی، در مناطق شمال و شمال شرق ایران متداول بود و زبان رسمی و درباری حکومت اشکانیان به شمار می رفت. زبان فارسی میانه یا پهلوی ساسانی که دنباله زبان فارسی باستان به حساب می آید، در نواحی جنوب و جنوب غربی ایران رایج بود و زبان رسمی و درباری حکومت ساسانی شمرده می شد
۲۵	از کدام دوره زبان فارسی آثار بیشتری باقی مانده است ؟ دوره میانه
۲۶	زبانهای ایرانی دوره میانه شامل کدام زبانهای بود ؟ (۱) زبان پارتی یا پهلوی اشکانی (۲) زبان فارسی میانه یا پهلوی ساسانی
۲۷	زبان پارتی یا پهلوی اشکانی ، زبان رسمی و درباری کدام حکومت به شمار می رفت و در کدام مناطق ایران متداول بود ؟ در دربار اشکانی و نیز در مناطق شمال و شمال شرقی ایران.
۲۸	زبان فارسی میانه یا پهلوی ساسانی دنباله ی کدام زبان است؟ زبان فارسی باستان
۲۹	زبان فارسی میانه یا پهلوی ساسانی ، زبان رسمی و درباری کدام حکومت شمرده می شد ؟ در چه نواحی رایج بود ؟ حکومت ساسانی / نواحی جنوب و جنوب غربی ایران
۳۰	زبان های ایرانی نو به چه زبان هایی گفته می شود؟ به زبان هایی گفته می شود که در دوران اسلامی به تدریج در نقاط مختلف ایران گسترش یافت
ادبیات	
۳۱	چرا در ایران باستان نوشتن متون دینی و ادبی متداول نبود (رواج نداشت) ؟ در ایران باستان ،نقل شفاهی داستان ها و تعالیم دینی و ادبی ، بر کتابت و نوشتن ترجیح داده می شد . از این رو، نوشتن متن های ادبی و دینی ، چندان معمول نبود و تنها اسناد مربوط به سیاست و تا حدودی اقتصاد را کتابت می کردند. مورخان یونانی به داستانهای حماسی و عاشقانه مادی و نیز برخی اشعار آن دوره اشاره کرده اند که به صورت شفاهی نقل می شده است
۳۲	به نظر شما چرا آثار ادبی مکتوبی از دوران هخامنشیان و اشکانیان بر جا نمانده است؟ (پرسش نمونه ۲) (۱) زیرا در ایران باستان نقل شفاهی داستان ها و تعالیم دینی و ادبی بر کتابت و نوشتن ترجیح داده می شد لذا تنها اسناد مربوط به سیاست و تا حدی اقتصاد را کتابت می کردند (۲) رایج بودن سنت نقالی و قصه گوئی در میان مردم
۳۳	در ایران باستان مکتوب کردن چه نوع اسناد رایج بود ؟ اسناد سیاسی و تا حدودی اسناد اقتصادی.
۳۴	براساس نوشته های مورخان یونانی چه مطالبی در ایران باستان به صورت شفاهی نقل می شده است؟ داستانهای حماسی و عاشقانه ی مادی و نیز برخی اشعار آن زمان
۳۵	مهمترین اثر ادبی که در دوره هخامنشیان رایج بود را نام ببرید ؟ در زمان هخامنشیان، قصه های متعددی به زبان فارسی باستان وجود داشته و مردم آنها را از حفظ می خوانده اند. از آن جمله است «هزار

	افسان» که داستان مشهور «هزار و یک شب» بر اساس آن شکل گرفته است
۳۶	قصه‌ی «هزار افسان»، مربوط به چه دوره‌ای است و کدام داستان مشهور براساس آن شکل گرفته است؟ مربوط به زمان هخامنشیان است و داستان هزار و یک شب براساس آن شکل گرفته است
۳۷	ادبیات، زبان و خط در دوره اشکانیان چگونه بود؟ از دوره اشکانیان نیز تقریباً هیچ نوشته ادبی به زبان و خط پارسی بر جا نمانده است، اما شواهد بسیاری دلالت بر وجود ادبیات شفاهی پُرباری در آن دوره دارد. در زمان حکومت اشکانی، نقل داستانهای ملی و پهلوانی، رواج فراوان یافت و شاعران و موسیقی دانان دوره گردی که به گوسان ها معروف بودند، با شور و هیجان بسیار، این داستانها را از حفظ برای مردم می خواندند. در حقیقت، این گوسانها بودند که داستانهای ملی و پهلوانی را سینه به سینه به نسل های بعدی منتقل کردند. این داستانها بعدها در تدوین خدای نامه ها و سرودن شاهنامه توسط فردوسی مورد استفاده قرار گرفتند. سنت نقالی و قصه گویی حتی پس از تدوین خدای نامه و شاهنامه، همچنان در ایران تا دوران معاصر ادامه یافته است
۳۸	در چه زمانی نقل داستانهای ملی و پهلوانی در ایران رواج فراوانی داشت؟ اشکانیان
۳۹	منظور از گوسانها در دوره اشکانی چه کسانی بودند؟ چه جایگاهی داشتند؟ در زمان حکومت اشکانی، نقل داستانهای ملی و پهلوانی، رواج فراوان یافت و شاعران و موسیقی دانان دوره گردی که به گوسانها معروف بودند، با شور و هیجان بسیار، این داستانها را از حفظ برای مردم می خواندند. در حقیقت، این گوسانها بودند که داستانهای ملی و پهلوانی را سینه به سینه به نسلهای بعدی منتقل کردند
۴۰	گوسانها چه نقش فرهنگی در تاریخ ایران در عصر اشکانیان داشتند؟ (پرسش نمونه ۳) درحقیقت این گوسانها بودند که داستانهای ملی و پهلوانی را سینه به سینه به نسلهای بعد منتقل می کردند.
۴۱	موسیقی دانان مشهور اشکانی چه نام داشتند؟ گوسان ها
۴۲	داستان گوسان های اشکانی در کدام نوشته های اشکانی منعکس شده بود؟ این گوسان ها بودند که داستان های ملی و پهلوانی را سینه به سینه به نسل های بعدی منتقل کردند . این داستان ها بعد ها در تدوین خدای نامه ها و سرودن شاهنامه توسط فردوسی مورد استفاده قرار گرفتند . سنت نقالی و قصه گویی حتی پس از تدوین خدای نامه و شاهنامه ، همچنان در ایران تا در دوران معاصر ادامه یافته است.
۴۳	داستانهای ملی و پهلوانی در دوره‌ی اشکانی در تدوین کدام کتب مؤثر بوده است؟ این داستانها بعدها در تدوین خدای نامه ها و سرودن شاهنامه فردوسی مورد استفاده قرار گرفتند
۴۴	منظومه های داستانی «درخت آسوریک» و «یادگار زیران» به چه خط و زبانی هستند؟ ابتدا به چه زبانی سروده شده بودند؟ به خط و زبان پهلوی ساسانی / به زبان پارسی
۴۵	اصل و ریشه‌ی داستان بیژن و منیژه به چه خط و زبانی می باشد؟ اصل و ریشه‌ی اشکانی دارند
۴۶	کدام داستان شاهنامه ریشه در داستان اشکانی دارد؟ بیژن و منیژه
۴۷	از زمان ساسانی چه آثار ادبی برجای مانده است؟ از دوران ساسانیان ، آثار بیشتری به خط و زبان فارسی میانه (پهلوی ساسانی) در موضوع های ادبی ، دینی ، پند و اندرز ، حقوق ، تاریخ و جغرافیا به دست ما رسیده است
آموزش	
۴۸	تعلیم و تربیت در ایران باستان چگونه بوده است؟ توضیح دهید. درباره ی وضعیت تعلیم و تربیت در دوران پیش از ساسانیان اطلاعات کامل و دقیقی در دست نداریم . گزارش و آگاهی های پراکنده ای که در آثار نویسندگان یونانی معاصر با هخامنشیان آمده است ، بیشتر بازتاب دهنده ی شیوه ی تعلیم و تربیت فرزندان خاندان شاهی و درباریان است ؛ ولی از دوره ی ساسانیان، به دلیل باقی ماندن آثار و منابع مکتوب متعدد ، اطلاعات قابل توجهی درباره ی وضعیت و شرایط تعلیم و تربیت وجود دارد.
۴۹	ایرانیان باستان تعلیم و تربیت فرزندان باچه ویژگی تاکید داشتند؟ ایرانیان باستان به تعلیم و تربیت و پرورش فرزندان دانا ، پرهیزکار ، دلیر ، بردبار ، فرمانبر و سخت کوش توجه جدی داشتند . آیین و فرهنگ ایرانی نیز ، بر اهمیت تربیت و ارزش دانایی و خردورزی تأکید می کرد .
۵۰	مهمترین اهداف تعلیم و تربیت در ایران باستان چه بود؟ (پرسش نمونه ۴) ایرانیان باستان به تعلیم و تربیت و پرورش فرزندان دانا و پرهیزکار و خردورزی تأکید می کردند
۵۱	آموزش و پرورش در ایران باستان شامل چه ابعادی بود؟

آموزش و پرورش در ایران باستان ابعاد گسترده ای داشت و شامل تربیت جسمانی، اخلاقی، اجتماعی، دینی، شغلی و حرفه ای می شد	
۵۲ تعلیم و تربیت در ایران باستان در چند مرحله انجام می گرفت ؟ توضیح دهید .	تعلیم و تربیت در چندین مرحله انجام می گرفت . کودکان تا پنج یا هفت سالگی در دوران خانواده ، پرورش می یافتند . و مادران نقش مهمی در آشنایی فرزندان خود با آداب و رسوم خانوادگی ، اجتماعی ، دینی و میهنی و آموختن راه و رسم پسندیده ی زندگی به آنان داشتند . مراحل بعدی آموزش و پرورش اغلب در خارج از خانه و در مدرسه و یا آموزشگاه انجام می گرفت
۵۳ آموزش فرزندان در ایران باستان بخصوص زمان ساسانیان چگونه بود؟	فقط فرزندان خاندان شاهی درباریان و اشراف و مؤبدان می توانستند به مدرسه بروند و تحصیل کنند اما دیگر اقشار از آموزش محروم بودند و فرزندان حرفه پدران را می آموختند
۵۴ در زمان ساسانیان فرزندان چه کسانی می توانند به مدرسه بروند ؟	فرزندان خاندان شاهی ، درباریان ، اشراف و مؤبدان
۵۵ فرزندان افراد مختلف جامعه در عصر ساسانی چه تعلیمی می دیدند ؟	فرزندان توده ی مردم از قبیل کشاورزان ، پیشه وران و صنعتگران ، این امکان فراهم نبود که در مدارس و آموزشگاه های آن دوره درس بخوانند اینان به طور معمول ، حرفه ی پدران خود را می آموختند. شواهدی وجود دارد که نشان میدهد برخی گروههای اجتماعی مانند پیشه وران و بازرگانان در ایران باستان، مخصوصاً در دوره ساسانیان، تلاش میکردند تا فرزندان شان بتوانند در مدرسه تحصیل کنند
۵۶ برنامه های آموزشی و مواد درسی مدارس و آموزشگاه ها در ایران باستان شامل چه موضوعاتی می شد؟ مثال بزنید .	قسمتی از برنامه های آموزشی و مواد درسی مدارس و آموزشگاه ها از قبیل آموختن اصول دین زرتشتی، فراگیری آداب و رسوم دینی و میهنی و مختصری خواندن و نوشتن، همگانی بود. علاوه بر آن، برای گروههای مختلف، آموزش های ویژه ای وجود داشت؛ مثلاً شاهزادگان و فرزندان اشراف و امرا، به فراگیری دانشهای سیاسی، کشورداری، فنون رزمی و گاهی زبانهای خارجی می پرداختند . فرزندان مؤبدان، تعلیم دینی و اوستایی را آموزش می دیدند. فرزندان دبیران نیز خط و زبان، ادبیات و حساب فرا می گرفتند
۵۷ کودکان و جوانان خاندان شاهی و بزرگان، چه اموری را از مربیان فرا می گرفتند؟	دانش های سیاسی ، کشورداری ، فنون رزمی و گاهی زبان های خارجی
۵۸ در دوران ساسانیان آموزگاری به چه طبقه ای اختصاص داشت ؟ مؤبدان زرتشتی	
۵۹ در زمان ساسانیان، اداره ی آموزشگاه ها و مدارس در اختیار چه بود؟ مؤبدان زرتشتی.	
۶۰ در دوران ساسانی ، آموزگاری به عنوان یک شغل رسمی به چه کسانی اختصاص داشت ؟ به چه علمی تسلط داشتند ؟	مؤبدان / بر معارف دین زرتشتی ، ادبیات پهلوی و برخی دیگر از علوم زمان خود تسلط داشتند.
علوم و مراکز آموزش عالی	
۶۱ از چه منابعی می توان استنباط کرد که دانش و فرهنگ ایرانیان باستان در سطح بالایی بوده است ؟	از مندرجات اوستا، شاهنامه فردوسی، کتیبه ها و گزارشهای تاریخ نویسان یونانی و رومی
۶۲ در کتاب اوستا چه مطالبی در باره دانش وجود دارد ؟	در کتاب اوستا مطالب گوناگونی درباره ارزش دانش و بزرگداشت دانشمندان وجود دارد. در این کتاب، فصلی به دانش اختصاص یافته و در آن مطالبی درباره پزشکی، دامپزشکی، ستاره شناسی، حکمت، امور اجتماعی و حقوقی و علوم طبیعی بیان شده است
۶۳ هخامنشیان چگونه پشتیبان و مشوق دانش و هنر بوده اند ؟	همچنین ایران در دوران هخامنشیان، مرکز دانشها و مبادلات فرهنگی بین کشورهای متمدن زمان بود و علوم و فنون بینالنهرین، مصر، ایلام، هند و آسیای صغیر که جزء قلمرو این شاهنشاهی بودند، با دانش های ایرانی آمیخته شدند. مندرجات کتیبه ها و پاره ای از گزارش های مورخان یونانی، به روشنی نشان میدهد که خاندان هخامنشی، پشتیبان و مشوق جدی دانش و هنر بوده اند
۶۴ در کدام دوره ی ایران مرکز دانشها و مبادلات فرهنگی بین کشورهای متمدن زمان بود؟ در دوره ی هخامنشیان	
۶۵ علوم و فنون چه تمدنهایی در دوره هخامنشیان با دانشهای ایرانی آمیخته شد؟ بین النهرین، مصر، هند، ایلام، آسیای صغیر	
۶۶ پیشرفت علمی و فرهنگی ایران در دوره ساسانی چگونه بود؟	پیشرفت علوم در این دوره از دوره های قبل بسیار بیشتر بود. پادشاهان ساسانی به نشر علوم و گرامیداشت دانشمندان و رفاه حال آنها توجه می کردند. ایرانیان همواره علاقه مند بودند که از علوم دیگر اقوام بهره برند
۶۷ چرا در دوران فرمانروایی خسرو انوشیروان جنبش علمی نیرومندی پدید آمد ؟	در زمان فرمانروایی خسرو انوشیروان، مبادلات فرهنگی با هند و روم گسترش یافت و در نتیجه آن، جنبش علمی نیرومندی در ایران

	پدید آمد
۶۸	کدام پادشاه علاقه زیادی به مباحث علمی داشت؟ خسرو انوشیروان
۶۹	خسرو انوشیروان چه نگرشی نسبت به علم داشت ؟ در زمان فرمانروایی خسرو انوشیروان ، مبادلات فرهنگی با هند و روم گسترش یافت و در نتیجه ی آن جنبش علمی نیرومندی در ایران پدید آمد. انوشیروان علاقه ی زیادی به مباحث فلسفه و دینی نشان می داد . او ضمن پناه دادن به تعدادی از فیلسوفان یونانی که بر اثر تنگ نظری امپراطور روم ، به ایران پناهنده شده بودند، با آنان به گفت و گوی علمی پرداخت.
۷۰	کدام پادشاه ساسانی به تعدادی از فیلسوفان یونانی پناه داد ؟ خسرو انوشیروان
دانشگاه جندی شاپور:	
۷۱	مهم ترین مرکز علمی در دوره ساسانی چه نام داشت و چه علومی در آن آموزش داده می شد ؟ یکی از برجسته ترین مراکز علمی جهان باستان، دانشگاهی بود که در عصر ساسانی در شهرجندی شاپور (گندی شاپور) پدید آمد. این شهر در حوالی دزفول کنونی در استان خوزستان قرار داشته است. در دانشگاه جندی شاپور، دانش های مختلفی مانند پزشکی، فلسفه، نجوم و الهیات تدریس می شد، اما پزشکی بیش از سایر رشته ها رونق و پیشرفت داشت
۷۲	برجسته ترین مرکز علمی جهان باستان در زمان ساسانیان چه بود ؟ دانشگاه جندی شاپور
۷۳	در دانشگاه جندی شاپور چه دانش هایی تدریس می شد؟ پزشکی، فلسفه نجوم الهیات
۷۴	پزشکان کدام نواحی در جندی شاپور تدریس می کردند؟ ایرانی، هندی یونانی
۷۵	مهمترین ویژگی دانشگاه جندی شاپور چه بود؟ مثل دانشگاه های پزشکی امروزی، دارای بیمارستانهایی بود که دانشجویان در کنار آموزشهای نظری، به صورت عملی نیز با درمان بیماران آشنا می شدند

درس ۱۵ : سوالات چهارگزینه ای

۱	گزارش و آگاهی های پراکنده ای که در آثار نویسندگان یونانی معاصر هخامنشیان در مورد آموزش آمده است ، بیشتر بازتاب دهنده چه مسأله ای است؟ الف - شیوه تعلیم و تربیت فرزندان خاندان شاهی و درباریان ب - وضعیت آموزش اوستا در مراکز آموزشی مخصوص فرزندان اشراف ج - روش ها و فنون تعلیم و تربیت در مراکز آموزش عالی د - همه موارد
۲	از متون قدیمی زیر که مربوط به ایران باستان هستند ، کدام متن به صورت منظومه داستانی نگارش شده است؟ الف - شاپورگان ب - مادیان هزار دادستان ج - دینکرد د - یادگار زریران
۳	کدام گزینه در مورد دانشگاه جندی شاپور نادرست است؟ الف - در حوالی دزفول کنونی قرار داشت. ب - دانش های مختلفی مانند پزشکی و فلسفه در آن تدریس می شد. ج - نجوم بیشتر از سایر رشته ها در آن رونق داشت. د - دارای بیمارستانی بود که دانشجویان در کنار آموزش های نظری به صورت عملی با درمان بیماران آشنا می شدند
۴	پیشرفت علمی و فرهنگی در ایران باستان در چه دوره ای بیشتر بوده است؟ الف - هخامنشیان ب - سلوکیان ج - اشکانیان د - ساسانیان
۵	در دوران ساسانی ، آموزگاری به عنوان یک شغل به چه کسانی اختصاص داشت؟ الف - موبدان ب - دبیران ج - خاندان شاهی د - اشراف
۶	گوسان ها چه کسانی بودند؟ الف - کسانی که داستان های حماسی و عاشقانه را در دربار شاهان می نوشتند. ب - شاعران دوره گردی که داستان ها را از حفظ برای مردم می خواندند. ج - موسیقی دانانی که در دربار شاهان ساسانی به ویژه خسرو پرویز به هنرنمایی می پرداختند.

د - افرادی که فرهنگ شفاهی مردم را به صورت کتاب در می آوردند	
زبان رسمی و درباری حکومت ساسانی چه زبانی بود؟ الف - فارسی میانه ب - ایرانی نو ج - پارتی د - اوستایی	۷
زبان های کهن ایرانی تا پایان کدام سلسله حکومتی در فلات ایران رواج داشته اند؟ الف - ماد ب - هخامنشیان ج - اشکانیان د - ساسانیان	۸
کدام زبان در حوزه زبان های لاتین قرار دارد؟ الف - دانمارکی ب - هلندی ج - انگلیسی د - فرانسوی	۹
زبان دوم نوشتاری در دوران هخامنشی چه زبانی بود؟ الف - سومری ب - ایلامی ج - یونانی د - اکدی	۱۰

درس ۱۵: پرسش های پایانی

چهار مورد از مهم ترین زبان های ایرانی دوران باستان را فهرست کنید و دلیل اهمیت هر یک از آنها را بیان کنید. فارسی باستان که در دوره هخامنشی به آن سخن می گفته اند / سنگ نوشته های پادشاهان هخامنشی که به خط میخی نوشته شده اند اوستایی که زبان بخشی از مردمان نواحی شرقی ایران بوده است / کتاب دینی زرتشتیان به این زبان نوشته شده است پارتی یا پهلوی اشکانی که در مناطق شمال و شمال شرقی ایران متداول بوده است / زبان رسمی و درباری حکومت اشکانیان بوده است فارسی میانه یا پهلوی ساسانی که در جنوب و جنوب غربی ایران رایج بوده است / زبان رسمی و درباری حکومت ساسانیان بوده است	۱
به نظر شما چرا آثار ادبی مکتوبی از دوران هخامنشیان و اشکانیان بر جا نمانده است؟ (دو دلیل ذکر کنید) ۱. زیرا در ایران باستان نقل شفاهی داستان ها و تعالیم دینی و ادبی بر کتابت و نوشتن ترجیح داده می شد لذا تنها اسناد مربوط به سیاست و تا حدی اقتصاد را کتابت می کردند ۲- رایج بودن سنت نقالی و قصه گویی در میان مردم	۲
گوسان ها چه نقش فرهنگی ای در تاریخ ایران در عصر اشکانیان داشتند؟ گوسان ها داستان های ملی و پهلوانی را سینه به سینه به نسل های بعدی منتقل کردند. این داستان ها بعدها در تدوین خدای نامه ها و سرودن شاهنامه فردوسی مورد استفاده قرار گرفتند	۳
مهم ترین اهداف تعلیم و تربیت در ایران باستان چه بوده است؟ پرورش فرزندان دانا، پرهیزگار، دلیر، فرمانبر و سخت کوش مدنظر بود ضمن این که آموزش و پرورش ابعاد گسترده ای داشت و شامل تربیت جسمانی، اخلاقی، اجتماعی، دینی، شغلی و حرفه ای نیز می شد	۴
با توجه به مطالبی که در درس ۱۲ در باره ویژگی های نظام طبقاتی عصر ساسانی خواندید، چه ارتباطی میان این نظام با آموزش و تحصیل وجود داشته است؟ رابطه مستقیمی وجود دارد زیرا در زمان ساسانیان تنها فرزندان خاندان شاهی، درباریان، اشراف و موبدان می توانستند به مدرسه بروند و تحصیل کنند اما برای فرزندان توده مردم از قبیل کشاورزان، پیشه وران و صنعتگران این امکان فراهم نبود که در مدارس و آموزشگاه های آن دوره درس بخوانند. اینان به طور معمول حرفه پدران خود را می آموختند حتی بازرگانانی که تلاش داشتند فرزندان شان درس بخوانند موفقیت چشمگیری در این زمینه نداشتند	۵

موفق و پیروز باشید / احمد اسدی اقدم - مرند

درس ۱۶: هنر و معماری

ردیف	متن سوالات
۱	هنر و معماری جلوه گاه و معرف چیست؟ هنر و معماری، نه فقط جلوه گاه ذوق و ظرافت و حس زیبایی شناسی هنر مندان است، بلکه معرف اندیشه ها، باور ها و ارزش های مورد قبول جامعه نیز هست
مادی ها	
۲	از دوره ی مادها چه آثار هنری به دست آمده است؟ آثار هنری مختلفی شامل اشیای زرین و سیمین و ظروف سفالی بدست آمده است
۳	هنرمندان مادی در چه هنر هایی مهارت در خور توجه ای داشتند؟ فلزکاری، جواهر سازی و سفال گری
۴	اشیای زرین و سیمین و ظروف سفالی دوره ماد نشان دهنده چیست؟ نشان می دهد هنرمندان مادی در فلزکاری، جواهر سازی و سفالگری مهارت در خور توجهی داشته اند
۵	هنر مادی متکی بر تجربه و دستاوردهای هنری چه کسانی بوده است؟ هنر مادی متکی بر تجربه و دستاوردهای هنری بومیان غرب فلات ایران بوده است که قرنهای پیش از مادی ها در این منطقه میزیسته اند و صاحب تمدن درخشانی بوده اند
۶	دستاوردهای حکومت مادی در عرصه معماری نام ببرید؟ در این دوره قلعه ها کاخ ها و شهر هایی ساخته شد. مادی ها در قلعه سازی تبحر و برای مقابله با دشمنان خارجی خود به ویژه آشوریان قلعه های مستحکمی ساخته اند.
۷	پایتخت ماد چه نام داشت و از نظر شهر سازی و معماری چه ویژگی هایی داشت؟ پایتخت ماد ها شهر هگمتانه، همدان امروزی، بود که یونانیان به آن اکباتان می گفتند. این شهر از هفت قلعه ی تو در تو تشکیل شد بود که هر قلعه رنگ نمادین خاصی داشت
۸	شهرهای مهم دوره ماد را نام ببرید؟ بیستون، اسپدانه (اصفهان) و کنگاور
هخامنشیان	
۹	چرا در دوران هخامنشی هنر و معماری ایران به اوج شکوفایی رسید؟ به سبب ثبات آرامش رونق اقتصادی و حمایت پادشاهان.
۱۰	رونق و شکوفایی هنر و معماری ایران در عصر هخامنشی تحت تاثیر چه عواملی بود؟ در دوران هخامنشی، هنر و معماری ایران به سبب ثبات و آرامش، رونق اقتصادی و حمایت پادشاهان، به اوج شکوفایی رسید. از قلمرو پهناور هخامنشی، به ویژه پاسارگاد، تخت جمشید و شوش، آثار قابل توجهی از معماری، هنرهای تزئینی وابسته به معماری، نقش برجسته های سنگی و شاهکارهای مهم هنری دیگر برجا مانده است. نمونه هایی از آثار سفالین، فلزی، سنگی که از این مکانهای تاریخی
۱۱	کدام مناطق حکومت هخامنشی آثار قابل توجهی از معماری هنرهای تزئینی وابسته به معماری نقش برجسته های سنگی و شاهکارهای مهم هنری دیگر برجا مانده است؟ پاسارگاد، تخت جمشید، شوش
۱۲	ویژگی های مهم هنر و معماری عصر هخامنشی را بنویسید؟ (پرسش نمونه ۱) ثبت تاثیر پذیری از دستاوردهای هنری اقوام و ملت های تابع آن حکومت بود که پیشینه ی تمدنی درخشانی داشتند (۲) درباری بودن آن بود به این معنی که شکوه شاهانه و تشریفات و تجملات درباری رابه نمایش میگذارد (۳) طبیعت گرایی یابه عبارت دیگر استفاده و تقلید از عناصر موجود در طبیعت مانند حیوانات و گیاهان در آثار هنری شان است
۱۳	منظور از درباری بودن هنر هخامنشی چیست؟ درباری بودن به این معناست که شکوه شاهانه و تشریفات و تجملات درباری را به نمایش می گذاشت. درواقع، بخش عمده آثار هنری شاخص و ساختمانهای مجلل، به خواست شاهان و درباریان و برای زندگی تجملاتی و تشریفاتی آنان به وجود آمد.
معماری	

۱۴	آثار معماری دوره هخامنشی در چه اشکالی قابل مشاهده است ؟ آرامگاه ها ، کاخ ها ، آتشفشان ها و دیگر ساختمان های عمومی
۱۵	قدیمی ترین آثار معماری هخامنشی در کجا قرار دارد و شامل چه قسمت هایی می شود ؟ در پاسارگاد (استان فارس) نخستین پایتخت هخامنشی برپا شدند . این مجموعه شامل کاخ شاهی و آرامگاه کوروش هخامنشی بود . به نوشته ی مورخان یونانی ، این ساختمان ها در میان باغ بسیار زیبایی قرار داشته اند
۱۶	قدیمی ترین بناهای دوره ی هخامنشی در کجا برپا شدند و شامل چه می باشد؟ (به عبارت دیگر) در پاسارگاد، نخستین پایتخت هخامنشی برپا شدند. این مجموعه شامل کاخ شاهی و آرامگاه کوروش هخامنشی بود
۱۷	اوج شکوه و عظمت معماری ایران باستان مربوط به کدام پادشاه است و کدام اقدام انجام گرفت ؟ دوران داریوش یکم، اوج شکوه و عظمت معماری ایران است. این پادشاه در ابتدای حکومتش دستور داد کاخی بزرگ به نام آپادانا در شهر شوش به عنوان پایتخت اداری حکومت هخامنشی ساخته شود
۱۸	اقدامات مهم داریوش یکم در زمینه معماری را بنویسید؟ (۱) این پادشاه در ابتدای حکومتش دستور داد کاخی بزرگ به نام آپادانا در شهر شوش به عنوان پایتخت اداری حکومت هخامنشی ساخته شود (۲) عظیم ترین مجموعه ی ساختمانی و شاهکار معماری باستان (تخت جمشید) نیز به دستور داریوش یکم برپا شد
۱۹	در لوح سنگی یاد بودی که در کاخ آپادانا شوش کشف شده داریوش بزرگ بر چه مساله ای تاکید میکند؟ تاکید می کند که این بنای مجلل را با گرد آوردن بنایان و کارگران ماهر و مصالح ساختمانی عالی از سراسر امپراتوری ساخته است
۲۰	عظیم ترین مجموعه ساختمانی و شاهکار معماری جهان در زمان چه کسانی بود و چگونه ساخته شد ؟ عظیم ترین مجموعه ساختمانی و شاهکار معماری جهان باستان ، یعنی تخت جمشید نیز به دستور داریوش یکم و جانشینانش ، همچون کاخ آپادانا شوش با مشارکت گروه کثیری از معماران ، بنایان ، هنرمندان و کارگران و نیز با گردآوری مصالح ساختمانی از سر تا سر قلمرو هخامنشی برپا گردید
سنگ نگاره ها:	
۲۱	نقش برجسته های سنگی دوره هخامنشی چه چیزی را نشان می دهد ؟ از دوران هخامنشیان نقش برجسته های سنگی فراوانی باقی مانده که به وضوح، مهارت، ذوق و ظرافت هنرمندان سنگ تراش آن زمان را نشان میدهد
۲۲	نقش برجسته های دوران هخامنشی در چه مکان هایی کنده کاری شده اند؟ برخی از این نقش برجسته ها بر سینه ی صخره ای کوه ها و بسیاری دیگر از آنها بر روی دیوار بناهای حکومتی به ویژه کاخ ها و آرامگاه ها
۲۳	موضوعات نقش و نگارهای کنده کاری شده زمان هخامنشی بر روی سنگ چه می باشند؟ پیکره ی پادشاه و ملازمان (همراهان) او به هنگام پیروزی بر دشمن و یا بارعام ، پیکری حیوانات واقعی و افسانه ای و همچنین نمادها و نشانه های دینی
۲۴	در نقش برجسته های صخره ای هخامنشی، اهوره مزدا به چه شکلی نمایان است ؟ به شکل نمادین حلقه ای بال دار در حال پرواز بر بالای سر پادشاه
۲۵	سنگ نگاره های دوره هخامنشی تحت تاثیر چه تمدن هایی ایجاد شده است ؟ از نقش برجسته های بین النهرین و به ویژه نقش برجسته های آشوری الهام و الگو گرفته اند
۲۶	پژوهشگران با مقایسه ی نقش برجسته های دوره ی هخامنشی با دوران پیش از آن به چه نتیجه ای رسیدند؟ (به عبارت دیگر) در یافته اند که سنگ تراشان هنرمندی که در خدمت هخامنشیان بوده اند از نقش برجسته های بین النهرین و به ویژه نقش برجسته های آشوری الهام و الگو گرفته اند
۲۷	از دوران هخامنشیان در کدام مناطق تندیس یا مجسمه های جانوری یافت شده است؟ تخت جمشید و شوش
۲۸	تنها تندیس انسانی باقی مانده از زمان هخامنشیان که بزرگ تر از اندازه ای طبیعی ساخته شده چیست؟ پیکری بدون سر متعلق به داریوش یکم است که در شوش از زیر خاک بیرون آورده شده است
فلزکاری و جواهرسازی:	

۲۹	ظریف ترین آثار هنری دوران هخامنشیان را در چه آثاری می توان دید؟ در فلز کاری های نفیس و جواهرات ممتازی که اختصاصا برای پادشاه و درباریانش ساخته شده اند انواع گوناگونی از تکیو ریتون و دیگر ظروف های طلایی نقره ای و مفرغی مزین به نقش های مختلف و نیز زیورآلات.
بافندگی	
۳۰	مهم ترین آثار بافندگی عصر هخامنشی چه نام داشت ؟ قالی پازیریک
۳۱	از آثار بافندگی دوره ی هخامنشی چه چیزی باقی مانده است؟ به جز قالی پازیریک چیزی باقی نمانده است
۳۲	چه چیزی نشان می دهد که هنر بافندگی در دوره ی هخامنشی در اوج قرار داشته است؟ جامعه های پر نقش و نگار و تزیین شده ی پادشاهان و سپاهیان در نقش برجسته ها
۳۳	جامه های پر نقش و نگار و تزیین شده پادشاهان و سپاهیان در نقش برجسته های هخامنشی نشان دهنده چیست ؟ جامه های پُر نقش و نگار و تزیین شده پادشاه و سپاهیان در نقش برجسته ها، نشان میدهد که هنر بافندگی در اوج قرار داشته است
اشکانیان	
معماری و شهرسازی	
۳۴	سلوکیان چگونه تمام تلاش خود را برای گسترش فرهنگ ، هنر و معماری یونانی در ایران به کار گرفتند ؟ در آن زمان عده زیادی از یونانیان به میهن ما مهاجرت کردند و سکونتگاهها و شهرهای جدیدی را برپایه اصول معماری یونانی پی افکندند. اشکانیان که در پی سلوکیان قدرت را به دست گرفتند، در آغاز، دنباله رو دستاوردهای فرهنگی و هنری یونانیان بودند، اما به تدریج از نفوذ فرهنگ، هنر و معماری یونانی در ایران کاسته شد
۳۵	مهمترین مکان هایی که آثار برجسته معماری دوران اشکانی به دست آمده را نام ببرید ؟ بقایای شهر نسا ، صد دروازه دامغان، معبد آناهیتا در شهر کنگاور در استان کرمانشاه کوه خواجه ی سیستان و کاخ شهر هترا (الحضر) در نزدیکی موصل در کشور
۳۶	مصالح ساختمانی در دوره اشکانیان شامل چه چیزهایی بود ؟ شامل خشت آجر سنگ تراشیده و تراشیده بود
۳۷	ویژگی های معماری دوران اشکانیان را نام ببرید ؟ (۱) ساخت بناهای طاق دار گنبدی و دارای دیوان (۲) هنر گچ بری رواج یافت و در بناهای کوه خواجه به نهایت ظرافت رسید (۳) آرایه دیگری که در معماری اشکانی رواج داشته نقاشی دیواری است
۳۸	کدام هنر معماری در زمان اشکانیان رواج یافت و در کجا به نهایت ظرافت رسید؟ هنر گچ بری و در بناهای کوه خواجه به نهایت ظرافت رسید.
پیکر سازی:	
۳۹	هنر مجسمه سازی در دوره ی اشکانیان متأثر از هنر چه تمدنی رونق گرفت و برجسته ترین اثر این دوره چه می باشد؟ متأثر از هنر یونانی رونق گرفت و برجسته ترین اثر پیکره ی برنزی شاهزاده ی اشکانی است
۴۰	اشکانیان معماری خود را از کدام کشور الهام گرفته بودند ؟ یونانیان
۴۱	هنرهای رایج در دوران اشکانیان را نام ببرید ؟ سفالگری ، فلز کاری ، جواهر سازی ، گچ بری ، نقاشی دیواری
۴۲	ویژگی سفال های دوره ی اشکانی چه بود؟ در این دوره سفال ها نقش و طرح متنوع و گوناگونی نداشتند اما دارای لعابی اغلب سبز رنگ بودند
ساسانیان	
۴۳	هنر ساسانی ، ریشه در کدام تجربیات هنری دوره باستان داشت ؟ هنر ساسانی ریشه در هنرهای کهن ایران و نیز هنر دوران هخامنشی و اشکانی داشت و حتی از هنر یونانی و رومی نیز تأثیر پذیرفته بود. پس از سقوط ساسانیان و ورود اسلام به ایران، هنر اسلامی، تأثیر بسزایی از هنر ساسانی پذیرفت
۴۴	هنر ساسانیان از نظر عظمت و شکوه می توان با کدام هنر مقایسه کرد ؟ هنر روم
۴۵	نتیجه ی توجه حکومت ساسانی به هنر و پشتیبانی آنان از هنرمندان چه بود؟ هنری پدید آمد که به لحاظ عظمت و شکوه با هنر روم برابری میکرد و گاه بر آن برتری داشت
معماری و شهرسازی:	

۴۶	مهم ترین آثار معماری دوره‌ی ساسانیان شامل چه تاسیساتی می شود ؟ کاخ ها آتشکده ها پل ها کاروانسرا ها قلعه ها و بندها (سد ها).
۴۷	معماری ساسانی با ساخت چگونه آغاز شد و با ساخت کدام بنا به اوج قدرت رسید؟ با ساخت بنای کاخ اردشیر در فیروزآباد فارس (گور) آغاز شد و با ساخت کاخ تیسفون به اوج قدرت رسید.
۴۸	با شکوه ترین و زیبا ترین بناهای ساسانی دوره ساسانی کدام می باشد و در کجا ساخته شد؟ کاخ تیسفون که طاق یا ایوان کسری بخشی از آن کاخ بود و در کنار رود دجله ساخته شد. طاق یا ایوان کسری ، بخشی از آن کاخ بود .
۴۹	ویژگی های برجسته معماری عصر ساسانی را معرفی کنید ؟ از جمله ویژگیهای برجسته معماری آن دوره، کاربرد وسیع گنبد، ایوان و طاق در ساخت بناها به ویژه کاخها بود. معماران چیره دست ایرانی در آن زمان، فنون و مهارتهای ساخت گنبد را چنان توسعه و ترقی دادند که سبک کار آنان، الگویی برای معماران در دوران اسلامی شد و حتی معماران اروپایی نیز آن را تقلید کردند.
۵۰	سبک کار معماران ساسانی در ساخت گنبد الگویی برای کدام معماران شد؟ الگویی برای معماران در دوران اسلامی شد و حتی اروپایی شد
۵۱	در دوره‌ی ساسانی برای تزئینات داخلی کاخ ها و بناها از چه روش هایی استفاده میشد؟ روش های گوناگونی مانند موزاییک کاری نقاشی دیواری گچ بری و نقش برجسته استفاده میشد
۵۲	آتشکده های ساسانی چه ویژگی هایی داشتند ؟ به شکل گنبد چهار طاق بود آتش مقدس در درون آن نگهداری میشد.
۵۳	معماری آتشکده ها در دوره ساسانی چگونه بود ؟ آتشکده های متعددی هم که در این عصر در مناطق مختلف ایران ساخته می شد ، به شکل گنبد چهار طاقی بود و آتش مقدس در درون آن نگهداری می شد
۵۴	تفاوت نقوش برجسته هایی باقی مانده از دوران اشکانی با نقش برجسته های هخامنشی و ساسانی در چیست؟ از نظر فنی و هنری در سطح نقش برجسته های هخامنشی و ساسانی نیستند
۵۵	سبک شهرسازی دوره اشکانی و ساسانی با هم چه تشابهاتی داشتند ؟ طرح و نقشه شهرهای ساسانی همچون شهرهای اشکانی به شکل دایره بود
۵۶	بیشتر شهرهای ساسانی در کدام مناطق ساخته شدند و طرح و نقشه ی آن ها چگونه بود؟ در فارس و خوزستان برپا گردیدند / طرح و نقشه ی آن همچون شهرهای اشکانی به شکل دایره بود.
سنگ نگاره ها:	
۵۷	اکثر نقش برجسته های دوران ساسانی در کجا قرار دارند؟ در فارس زادگاه خاندان شاهی قرار دارند.
۵۸	محتوا و مضمون اغلب نقش برجسته های دوره ساسانی چه موضوعاتی بود ؟ اعطای منصب شاهی از سوی اهورامزدا به شاه و صحنه هایی از پیروزی های شاهان
۵۹	معروفترین نقش برجسته ی دوره ساسانی چه می باشد و اهمیت آن را بیان کنید ؟ مجموعه طاق بستان است که دوطاق سنگی بزرگ و کوچک نقش دار و یک نقش برجسته بدون طاق را شامل میشود. آنچه این مجموعه را به طاق بستان معروف کرده طاق بزرگی است که شکارگاه خسرو پرویز را در دیوارهای داخلی طاق نشان می دهد.
۶۰	معروف ترین نقش برجسته دوره ی ساسانی ، مجموعه ..... است. طاق بستان
نقاشی و نگارگری:	
۶۱	هنر نقاشی و نگارگری در عصر ساسانی چه وضعیتی داشت؟ (پرسش نمونه ۴) در دوران ساسانی هنر نقاشی و نگارگری در ایران رونق و رواج چشمگیری یافت و نقاشان ایرانی در ترسیم نقوش گل و گیاه جانوران و انسان مهارت افزایی از خود نشان دادند. نقش و نگارهای نقاشان ایرانی در عهد ساسان الهام بخش هنرمندان دوران بعد به ویژه دوره ی اسلامی بود
۶۲	نقاشان ایرانی در دوران ساسانی در ترسیم چه نقوشی مهارت افزایی از خود نشان دادند؟ نقوش گل و گیاه جانوران و انسان
۶۳	نقش و نگارهای نقاشان ایرانی در عهد ساسانی الهام بخش کدام هنرمندان بود؟ هنرمندان دوران بعد به ویژه دوره ی اسلامی بود
فلزکاری و قلم زنی:	

۶۴	در زمینه فلزکاری و قلم زنی چه دستاوردهایی در دوره ساسانی وجود داشت؟ انواع بشقاب سینی کاسه تشکیل می شوند این ظرف ها دارای نقش و نگارهای بسیار زیبا و ظریف هستند و اغلب برای مصرف خاندان شاهی و خانواده های اشرافی تهیه میشدند
موسیقی:	
۶۵	موسیقی در دوره ساسانی چه جایگاهی داشت؟ توضیح دهید دوره ساسانی یکی از دوران های درخشان موسیقی ایران است . هنرمندان عرصه موسیقی در دوره ساسانی بیش از پیش مورد توجه شاهان شاهان قرار گرفت و از منزلت امتیازهای ویژه برخوردار شدند
۶۶	از خوانندگان و نوازندگان دوره ساسانی با چه نامی یاد شده است؟ با عنوان گوسان، خنیاگر و رامش گر یاد شده است.
بافتگی	
۶۷	هنر بافتگی در دوره ساسانی چه وضعیتی داشت؟ منسوجات آن زمان به ویژه پارچه های ابریشمی بسیار ظریف و پر نقش و نگار بودند. شواهد موجود بیانگر رونق و شکوفایی هنر فرش بافی در آن دوره است. قالی بهارستان که اعراب مسلمان از کاخ تیسفون غنیمت گرفتند شهرت بسیار دارد
۶۸	سه مورد از عوامل رونق و شکوفایی هنر و معماری ایران در دوران باستان را استنباط را بیان کنید؟ (پرسش نمونه ۵) (۱) حمایت و پشتیبانی شاهان و طبقات بالای جامعه از هنرمندان (۲) ثبات و امنیت سیاسی (۳) رونق اقتصادی در ایران باستان تاثیر پذیری از دستاوردهای هنری کشور ها اقوام و ملل تابه ایران

درس ۱۶: سوالات چهارگزینه ای

۱	کدام گزینه به ترتیب در مورد طرح و نقشه شهرهای اشکانی و ساسانی صحیح است؟ الف - شطرنجی / شطرنجی ب - شطرنجی / دایره ای ج - دایره ای / شطرنجی د - دایره ای / دایره ای
۲	کاخ آپادانا به دستور چه کسی و در چه شهری ساخته شد؟ الف - داریوش یکم هخامنشی / شوش ب - داریوش یکم هخامنشی / همدان ج - خسرو پرویز ساسانی / شوش د - خسرو پرویز ساسانی / همدان
۳	هنر گچ بری در دوره اشکانیان در کدام یک از بناها به نهایت ظرافت رسید؟ الف - معبد آناهیتا در کنگاور ب - کاخ شهر هترا در نزدیکی موصل ج - کوه خواجه در سیستان د - شهر صد دروازه (دامغان)
۴	هنر مجسمه سازی در دوره اشکانیان با تاثیر از هنر کدام سرزمین رونق گرفت؟ الف - مصر ب - بین النهرین ج - یونان د - آسیای صغیر
۵	خنیاگران در چه دوره ای از منزلت و امتیازات ویژه برخوردار شدند؟ الف - هخامنشیان ب - سلوکیان ج - اشکانیان د - ساسانیان
۶	معماری ساسانی با ساخت چه بنایی آغاز شد؟ الف - ایوان کسرا در کاخ تیسفون ب - دانشگاه جندی شاپور ج - کاخ اردشیر در فیروزآباد د - طاق بستان در کرمانشاه
۷	ظریف ترین آثار هنری دوران هخامنشیان را می توان در چه هنرهایی یافت؟ الف - سنگ بری و پیکرسازی ب - فلزکاری و جواهرسازی ج - معماری و شهرسازی د - نقاشی و نگارگری
۸	در نقش برجسته های دوره هخامنشی از نقش برجسته های چه منطقه ای الهام و الگو گرفته شده است؟ الف - مصر ب - هند ج - یونان د - بین النهرین

۹	کدام دسته از ویژگی های زیر از خصوصیات هنر و معماری هخامنشی به شمار می رود؟ الف - درباری بودن / تقلید از آثار هنری چینی ها و هندی ها ب - نوگرایی / تاثیرپذیری از هنر اقوام و ملل تابع ج - طبیعت گرایی / درباری بودن د - طبیعت گرایی / تقلید از آثار هنری چینی ها و هندی ها
۱۰	وجود قلعه های تو در تو با رنگ های نمادین خاص هر قلعه ، از ویژگی های کدام شهر در دوره مادی ها است؟ الف - بیستون ب - اسپدانه (اصفهان) ج - هگمتانه (همدان) د - کنگاور

درس ۱۶: پرسش های پایانی

۱	دو مورد از ویژگی های مهم هنر و معماری عصر هخامنشی را توضیح دهید الف: تأثیر پذیری از دستاوردهای هنری اقوام و ملل تابع آن حکومت که پیشینه تمدنی درخشانی داشتند ب: درباری بودن هنر و معماری عصر هخامنشی ج: طبیعت گرایی یا استفاده از عناصر موجود در طبیعت
۲	سنگ نگاره ها و نقش برجسته های دوران هخامنشی و ساسانی، حاوی چه مضامین و محتوایی هستند و چه اهمیتی در شناخت تاریخ آن دوران دارند بر دشمنان یا بار عام ، پیکره حیوانات واقعی و افسانه ای ، نمادها و نشانه های مذهبی ، اعطای منصب شاهی از سوی اهورامزدا به شاه و.... می باشند اهمیت این سنگ نگاره ها ، نه فقط جلوه گاه مهارت ، ذوق و ظرافت و حس زیبا شناسی هنرمندان سنگ تراش آن زمان می باشد بلکه بیانگر اندیشه ها ، باورها و ارزش های مورد قبول جامعه نیز هست ضمن این که با این کار رویدادها و اقدامات مهم شاهان نیز ثبت و ضبط و به وسیله کنده کاری ماندگار شده اند و مورخان برای پی بردن به برخی از رموز موفقیت این پادشاهان می توانند از آن استفاده نمایند
۳	برجسته ترین نوآوری های معماری اشکانی و ساسانی را شرح دهید. ساخت بناهای طاق دار ، گنبدی و دارای ایوان - استفاده از هنر گچ بری ، نقاشی های دیواری، موزاییک کاری و نقش برجسته ها در نمای داخلی بناها
۴	هنر نقاشی و نگارگری در عصر ساسانی چه وضعیتی داشت؟ رونق و رواج چشمگیری داشت و نقاشان ایرانی در ترسیم نقوش گل و گیاه ، جانوران و انسان مهارت فراوانی از خود نشان دادند. نقش و نگارهای نقاشان ایرانی در عهد ساسانی الهام بخش هنرمندان دوران بعد به ویژه دوره اسلامی بودند
۵	سه مورد از عوامل رونق و شکوفایی هنر و معماری ایران در دوران باستان را استنباط و بیان کنید. - ارتباط تنگاتنگ فرهنگی ، هنری میان اقوام ایرانی و اقوام و ملت های تابع ایران (الهام پذیری هنرمندان از یکدیگر) - ذوق و سلیقه سرشار هنرمندان ایرانی در خلق آثار هنری و معماری - ارتباط تجاری و بازرگانی ایران با مناطق غربی و شرقی کشور - توسعه تشکیلات سیاسی و اداری ایران - جذب هنرمندان به دربار

موفق و پیروز باشید / احمد اسدی اقدام - مرند

کانال تخصصی تاریخ من
@tarikheman3

تاریخ ۱

سال تحصیلی: ۱۴۰۲-۱۴۰۳

تهیه کننده: احمد اسدی اقدم - مرند

نوبت دوم / خرداد / شهریور			نوبت اول	شماره درس
۵ نمره	۵ نمره	۲/۰-۵	۱-۴	۱
		۲/۰-۵	۱-۴	۲
		۲/۰-۵	۱-۳	۳
	۵ نمره	۰-۳	۱-۵	۴
		۲/۰-۵	۱-۳	۵
		۲/۰-۵	۱-۳	۶
		۲/۰-۵	۱-۴	۷
		۲/۰-۵	۱-۴	۸
۱۵ نمره			۱-۳	۹
			۱-۳	۱۰
			۱-۳	۱۱
			۱-۳	۱۲
			۱-۳	۱۳
			۱-۳	۱۴
			۱-۳	۱۵
			۱-۳	۱۶
۲۰ نمره			۲۰ نمره	جمع نمرات